

Isaiah / ישעיהו - According to Dead Sea Scrolls Manuscripts Combined

Chapter 1

¹ חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים¹ בימי² עוזיה יותם אחז יחזקיה מלכי יהודה:
² שמעו שמים והאזינו³ הארץ כיא יהוה דבר בנים גדלתי ורוממתי והמה פשעו בי:
³ ידע שור קוניהו וחמור אבוס בעליו ישראל⁴ לוא⁵ ידע ועמי⁶ לוא⁷ התבונן:
⁴ הוי גוי חטא⁸ עם כבד עוון זרע מרעים בנים משחיתים עזבו את יהוה נאצו את קדוש ישראל נזרו אחור:
⁵ על מה תכו עוד תוסיפו סרה כול ראש⁹ לחולי¹⁰ וכול לבב דוה:
⁶ מכף רגל ועד רואש אין בו מתם פצע וחבורה¹¹ ומכה טריה לוא זרו ולוא חובשו ולוא רככה בשמן:

¹ 1QIsa^a: *and Jerusalem* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling וירושלם.

² 1QIsa^{a*}, 4QIsa^j, Mas: *in the days*. 1QIsa^a has a correction causing it to read ביומי, which isn't found anywhere else in the scroll. This may just be an orthographical alternative, and so provides no change of meaning. The scribe himself might be showing an influence of *Aramaic* on his writing, for יומי is how *days* would be written in Aramaic (see Dan. 2:44; 5:11).

³ 1QIsa^a, Mas: *and give ear*. 4QIsa^j has the misspelling הזינו. No change of meaning.

⁴ 1QIsa^a, Mas: *Israel*. 4QIsa^j has וישראל meaning *but Israel*, a reading supported by the LXX: Ἰσραὴλ δε.

⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling) 4QIsa^j and Masoretic have the defective spelling לא.

⁶ 1QIsa^a, LXX: *And my family*. 4QIsa^a and Masoretic read עמי, omitting the initial ו meaning *And*.

⁷ 1QIsa^a: *not*. 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

⁸ 4QIsa^{b(vid)}, Mas: *sinful*. 1QIsa^a has the not before seen spelling חוטה, probably a plene orthographic alternative spelling of חטא.

⁹ 1QIsa^a: *head* (plene spelling). 4QIsa^j and Masoretic have the defective spelling ראש.

¹⁰ 1QIsa^a: *sick* (plene spelling). 4QIsa^j and Masoretic have the defective spelling לחלו.

¹¹ 1QIsa^a, Mas: *sore* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling וחברה.

⁷ ארצכם שממה עריכם שרופות אש אדמתכם לנגדכם זרים אוכלים אותה ושממו עליה כמפאכת זרים:
⁸ ונתרת בת ציון כסוכה בכרם וכמלונה במקשה כעיר נצורה:
⁹ לולי יהוה צבאות הותיר לנו שריד כמעט כסודם היינו לעומרה דמינו:
¹⁰ שמעו דבר יהוה קציני סודם **האזינו**¹² תורה אלוהינו עם עומרה:
¹¹ למה לי וב זבחיכם יואמר יהוה שבעתי עולות אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים ועתודים לוא
 חפצתי:
¹² כיא תבאו לראות פני מי בקש זואת מידכם **לרמוס**¹³ חצרי:
¹³ **לוא**¹⁴ תוסיפו להביא מנחת שוא קטרת תועבה היא לי חודש ושבת קרא מקרא לוא אוכל און ועצרתה:
¹⁴ חודשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטרח נלאיתי נשוא:
¹⁵ ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי הרבו תפלה אינני שומע **ידיכמה**¹⁵ דמים מלאו **אצבעותיכם**
בעאון¹⁶:

¹² 4QIsa^f, Masoretic, LXX: *listen*. 1QIsa^a has **ואזינו** meaning *and listen*.

¹³ 1QIsa^a: *to trample* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling **רמס**, and omit the initial **ל** meaning *to*. 4QIsa^f and Masoretic imply the *to*; 1QIsa^a has it explicitly.

¹⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling **לא**.

¹⁵ 1QIsa^a: *your hands* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have defective spelling **ידיכם**. Many manuscripts among the Dead Sea Scrolls demonstrate a very severe orthography, especially when it comes to the pronominal suffixes. We see numerous places where the usual Masoretic **כֶּם** is the fuller **כֶּמָה**, as seen here in 1QIsa^a. This demonstrates that the Qumran texts were being copied during a time of development within the Hebrew language; specifically the influence of Aramaic. Nothing is more apparent than that the Hebrew alphabet changed from *Paleo-Hebrew* to the Aramaic-influenced *Babylonian/Phoenician Hebrew*. Paleo-Hebrew didn't have the "final forms" of letters such as **מ/ם, כ/ך**, etc., etc. Problem is it's not consistent within the Dead Sea Scrolls, where we see the final and non-final (commonly known as *plene-medial*) forms being employed, sometimes even within the same verse (and sometimes we even see plene-medial forms at the end of words, and final forms within them - see the full transcription of 1QIsa^a for numerous examples)!

¹⁶ 1QIsa^a: *your fingers with perversion*. 4QIsa^f, Masoretic and LXX omit.

¹⁶ רחצו הזכו¹⁷ והסירו רוע מעלליכם מנגד עיני חדלו הרע:
¹⁷ למדו היטיב דרושו משפט אשרו חמוץ שפטו יאתום ריבו אלמנה:
¹⁸ לכו נא ונוכחה¹⁸ יואמר¹⁹ יהוה אם יהיו חטאיכם כשני כשלג ילבינו אם ידומו²⁰ כתולע²¹ כצמר יהיו:
¹⁹ אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו:
²⁰ ואם²² תמאנו ומריתם בחרב תאכלו כיא פי יהוה דבר:
²¹ יכה הייתה לזונה²³ קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה ועתה רצחים:
²² כספך היו לסיגים סבאך מהול במים:
²³ שריך יסוררים וחברי גנבים כולם אוהבי שוחד רודפי שלמונים יאתום לוא ישפטו וריב אלמנה לוא²⁴
 יבוא אליהם:
²⁴ לכן נאום האדון יהוה צבאות אביר ישראל הוה אנחם מצריי²⁵ ואנקם מהאיבו²⁶:

¹⁷ 4QIsa^f, Mas, LXX: *cleanse yourselves*. 1QIsa^a reads והזכו meaning *and cleanse yourselves*.

¹⁸ 1QIsa^a, Mas: *let us reason*. 4QIsa^f spells it נוכח, without the cohortative final ה-, and would mean either *we can reason* or *I can decide*.

¹⁹ 1QIsa^a: *He said* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling יואמר.

²⁰ 1QIsa^a: *be red*. 4QIsa^f has the alternative spelling יאדמו, which is different to the Masoretic spelling יאדימו. All three mean the same thing.

²¹ 1QIsa^a, Mas: *like crimson*. 4QIsa^f has the word תולעת, which is usually translated as *worm* or *maggot*, but in several contexts is used to refer to something *deep red/scarlet*, due to the fact that *red dye* was taken from the dried female bodies of the *Kermes insect*, which lived in the sap of trees. It is very common in the Mediterranean region. No change of meaning between the words used.

²² 1QIsa^{a(vid)}, Mas, LXX: *But if*. 4QIsa^f reads אם meaning *But*.

²³ 1QIsa^a, Mas: *like a whore* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling לזנה.

²⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling לא.

²⁵ 1QIsa^a: *My enemies* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling מצרי.

²⁶ 1QIsa^a: *from his foes*. 4QIsa^{f(vid)} and Masoretic have מאויבי meaning *My foes*.

²⁵ והשיב ידי עליך ואצרף כבר סיגיד ואסיר כול²⁷ בדיליך:
²⁶ ואשיבה²⁸ שופטיך²⁹ כבראישונה ויעציד כבתחלה אחרי כן יקראו לך עיר הצדק קריה נאמנה:
²⁷ ציון במשפט תפדה ושביה³⁰ בצדקה:
²⁸ ושבר פושעים וחטאים יחדו ועוזבי יהוה יכלו:
²⁹ כִּיא³¹ יבושו מאלים אשר חמדתם ותחפורו מהגנות אשר בחרתם:
³⁰ כי תהיו כאלה נובלת עלה וכגנה אשר אין מים³² לה:
³¹ והיה החסנכם³³ לנעורת ופעלכם לניצוץ ובערו שניהם יחדו ואין מכבה:

²⁷ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling כל. The Masoretes pointed this to read כָּל pronounced *kal*; however the spelling seen in 1QIsa^a gives the pronunciation *kol*. Interestingly, the Masoretes pointed כל as כָּל a few times (Gen. 2:5, 16, 20, Psa. 138:2 etc.) which is the pronunciation *kol*, indicating that they knew this, so why the incorrect כָּל more often than not? The Qumran scrolls exhibit that the Masoretic vowel-points aren't correct in numerous cases.

²⁸ 1QIsa^a, Mas: *I resolve to restore*. 4QIsa^f reads ואשיב which whilst having the same basic understanding, removes the *cohortative* meaning from the verb. The *Cohortative* expresses the strong desire of the speaker upon the direct object in question (not necessarily a guarantee that the desired result will be acquired): in this case, it's Yahuweh's strong desire that He *will restore your judges*. The reading of 4QIsa^f removes this sense, and makes it a more concrete *I will restore*, regardless of whether this is volition on Yahuweh's part.

²⁹ 1QIsa^a: *your judges* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling שפטיך.

³⁰ 1QIsa^a, Mas: *and her repentant ones*. 4QIsa^f has this word written twice as ושביה ושביה, giving us a strange reading *and her repentant ones, and her repentant ones*. Some manuscripts of the LXX appear to give credence to such a reading, taking ושביה as meaning *her captives* (taking this as coming from שבה rather than שוב): μετα γαρ κριματος σωθησεται η αιχμαλωσια αυτης και η αποστροφη αυτης μετα ελεημοσυνης/for her captives and her repentant ones shall escape with justice and with mercy.

³¹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling כִּי. Throughout the Dead Sea Scrolls we see this orthographic spelling כִּיא-, which in the Masoretic tradition would just be כִּי-. This may demonstrate a pronunciation difference (כִּיא = *kiya'*; כִּי = *kiy*), or possibly the influence of Aramaic on the Dead Sea Scrolls community.

³² 1QIsa^a: *no water*. 4QIsa^f and Masoretic reverse the words (מים אין), giving us the meaning *water not = no water*.

³³ 1QIsa^a: *The strong man of you all*. 4QIsa^f and Masoretic read החסן meaning *the strong one*.

Chapter 2

- ¹ הדבר אשר חזה ישעיה בן אמוץ על יהודה וירושלים:
- ² והיה באחרית הימים נכון יהיה³⁴ הר בית יהוה בראש ההרים³⁵ ונשא³⁶ מגבעות ונהרו ונהרו³⁷ כל³⁸ הגואים³⁹:
- ³ והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יהוה ואל⁴⁰ בית אלוהי⁴¹ יעקוב ויורנו⁴² מדרכיו ונאלכה⁴³ באורחתיו⁴⁴ כיא⁴⁵ מציון תצא תורה ודבר יהוה מירושלים:

³⁴ 1QIsa^a, 4QIsaf, Mas: *they shall be*. 4QIsa^e omits this, making *they shall be* implicit, rather than explicit.

³⁵ 4QIsa^e, Mas: *the mountains*. 1QIsa^a omits the initial ה meaning *the*, possibly accidentally. No change of meaning to the verse.

³⁶ 1QIsa^a, Mas: *and shall be raised*. 4QIsa^e reads ונשא הוא meaning *and it shall be raised*. In 1QIsa^a and Masoretic the *it* is implicit; 4QIsa^e has it explicit.

³⁷ 1QIsa^a, LXX: *over it*. 4QIsa^e, 4QIsa^f, and the Masoretic read אליו meaning *to it*.

³⁸ 4QIsa^e, 4QIsa^f, Mas: *all* (defective spelling). 1QIsa^a reads the plene spelling כול.

³⁹ 1QIsa^a: *the Gentiles* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic read the more common defective spelling הגוים. Like with the spelling of כי instead of כיא (see footnote 31 above), 1QIsa^a might be demonstrating a difference in pronunciation.

⁴⁰ 4QIsa^e, 4QIsa^{f(vid)} Mas: *mountain of Yahuweh, and to*. 1QIsa^a omits this, probably due to parablepsis (אל to אל).

⁴¹ 1QIsa^a: *of the God* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling אלהי.

⁴² 4QIsa^e, Mas (ויורנו), LXX: *he may teach us*. 1QIsa^a reads ויורנו meaning *they may teach us*.

⁴³ 1QIsa^a: *and let us walk* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling ונלכה.

⁴⁴ 1QIsa^a: *in his ways* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling בארחתיו.

⁴⁵ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כי.

⁴ ושפט בין הגואים ⁴⁶ והוכיח ⁴⁷ לעמים ⁴⁸ רבים וכתתו את ⁴⁹ חרבותם לאתים וחניתותיהם ⁵⁰ למזמרות ולוא
 ישא גוי אל גוי חרב ולוא ילמדו עוד מלחמה:
⁵ בית יעקוב לכו ונלכה באור יהוה:
⁶ כִּיא ⁵¹ נטשתה ⁵² עמך בית יעקוב ⁵³ כִּיא ⁵⁴ מלאו מקדם ועוננים כפלשתים ובילדי נכריאים ישפיקו ⁵⁵:
⁷ ותמלא ארצו כסף וזהב ואין קץ לאוצרותיו ותמלא ארצו סוסים ואין קץ ⁵⁶ למרכבתיו ⁵⁷:
⁸ ותמלא ארצו אלילים למעשה ידיו ישתחוו לאשר עשו אצבעותיו ⁵⁸:
⁹ וישח אדם וישפל איש ולא תשא להם ⁵⁹:

⁴⁶ 1QIsa^a: *the Gentiles* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling הגוים.

⁴⁷ 4QIsa^e, Mas: *give authoritative settlement*. 1QIsa^a wrote וה הוכיח, without correcting it by crossing out the first וה.

⁴⁸ 1QIsa^{a(corr)}, 4QIsa^e, Mas: *for peoples*. 1QIsa^a originally wrote בין עמים meaning *between peoples*, but then corrected it by crossing out the בין and adding ל superlinearly.

⁴⁹ 1QIsa^a: definite-object marker. 4QIsa^e and Masoretic omit.

⁵⁰ 1QIsa^a, Mas: *and their spears* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling וחניתתם.

⁵¹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁵² 1QIsa^a, Mas: *you have abandoned* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling נטשת.

⁵³ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

⁵⁴ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁵⁵ 1QIsa^a, Mas: *they clap* (fig: *make alliances*). 4QIsa^b has an alternative spelling יספקו meaning the same thing.

⁵⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^b: *end*. 4QIsa^a and Masoretic have a different form of the word קצה meaning the same thing.

⁵⁷ 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *to its chariots* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling למרכבותיו.

⁵⁸ 1QIsa^a: *with their fingers* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אצבעתיו.

⁵⁹ 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas, LXX: *And you shall not forgive them*. 1QIsa^a omits.

- 10 בוא בצור והטמן בעפר מפני פחד יהוה ומהדר גאוו⁶⁰:
- 11 ועיני⁶¹ גבהות אדם תשפלנה וישח רום אנשים ונשגב יהוה לבדו ביום ההוא:
- 12 כיא יום ליהוה צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא⁶² ושפל:
- 13 ועל כל ארזי הלבנון הרמים והנשאים ועל כל אלוני הבשן:
- 14 ועל כל ההרים הרמים ועל כול⁶³ הגבעות הנשאות:
- 15 ועל כול מגדל גבה ועל כול חומה בצורה:
- 16 ועל כול אניות תרשיש ועל כול שכיות החמדה:
- 17 ושח גבהות האדם ושפל רום אנשים ונשגב יהוה לבדו ביום ההוא:
- 18 והאלילים כליל יחלופו:
- 19 ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד יהוה ומהדר גאווה בקומו לערוץ הארץ:
- 20 ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואת אלילי זהבו אשר עשו אצבעותיו להשתחות לחפרפרים ולעטלפים:
- 21 לבוא בנקרות הצרים ובסעפי הסלעים מפני פחד יהוה ומהדר גאווה בקומו לערוץ הארץ:

⁶⁰ 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas, LXX: Enter into the rock, and conceal yourself in the dust from the face of the terror of Yahweh, and from the glory of His majesty (LXX+ when he stands up to shatter the land). 1QIsa^a omits the verse entirely. Either the end of v9 to end of v10 was not in the original text of Isaiah, or the scribe of 1QIsa^a has omitted it by accident, possibly by homoeoteleuton (נלא in v9 to ועיני in v11)

⁶¹ 1QIsa^a: And the eyes. 4QIsa^a and Masoretic read עיני meaning The eyes. The LXX reads οι γαρ οφθαλμοι, which could support the 1QIsa^a reading, or the LXX Hebrew Vorlage had a different text that started כי rather than ו. The rest of the verse would be evidence for a different Hebrew Vorlage for the LXX Isaiah: οι γαρ οφθαλμοι ΚΥ υψηλοι = כי עיני יהוה גבהות.

⁶² 4QIsa^b, Mas, LXX: And upon all that is lifted up. 1QIsa^a reads ונשא meaning and is lifted up. LXX also adds και μετεωρον meaning and raised up. LXX could either be a double translation of נשא, was influenced by the same words in v13 below, or possibly had an extra Hebrew word in its Vorlage (ועל כל נשא ורמם).

⁶³ 1QIsa^a: all (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

²² חדלו לכמה מן האדם אשר נשמה באפו כיא במה נחשב הוא:

Chapter 3

¹ כיא הנה האדון יהוה צבאות מהסיר מירושלם ומיהודה משען ומשענה כל משען לחם וכול משען מים:

² גבור ואיש מלחמה שופט ונביא וקוסם וזקן:

³ שר חמשים ונשא פנים ויעץ וחכם חרשים ונבון לחש:

⁴ ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשולו בם:

⁵ ונגש העם איש באיש ואיש ברעהו ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד:

⁶ כיא יתפוש איש באחיהו בית אביו שמלה לכה קצין תהיה לנו והמכשלה הזאות תחת ידיך:

⁷ וישא ביום ההוא לאמור לוא אהיה חובש ובביתי אין לחם ואין שלמה לוא תשימוני קצין עם:

⁸ כי כשלה ירושלים ויהודה נפלה כי לשונם ומעלליהם על יהוה למרות עיני כבודו:

⁹ הכרות פניהם ענתה בם וחטאתם כסודם הגידו ולוא כחדו אוי לנפשם כיא גמלו להם רעה:

¹⁰ אמורו לצדיק כיא טוב פרי מעלליהמה יאכלו:

¹¹ אוי לרשע רע כיא גמול ידו ישוב לוא:

¹² עמי נגשו מעולל ונשים משלו בו עמי משריך מתעים ידרך אורחותיך בלעו:

¹³ נצב לריב יהוה עומד לדין עמים:

¹⁴ יהוה במשפט יבוא⁶⁴ עם זקני עם⁶⁵ ושריו ואתמה בערתם הכרם גזלת העני בבתיכם:

⁶⁴ 1QIsa^a, Mas: *He enters* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling יבא.

⁶⁵ 4QIsa^b, LXX: *the people*. 1QIsa^a and Masoretic read עמו meaning *His (Yahweh's) people*.

15 **מלכמה**⁶⁶ תדכאו עמי ופני עניים תטחנו נואם יהוה אדוני צבאות:

16 ויואמר יהוה יען כיא גבהו בנות ציון ותלכנה נטוות גרון ומשקרות עינים הלוך וטופף תלכנה וברגליהנה תעכסנה:

17 ושפח יהוה⁶⁷ קדקד בנות ציון ואדוני פתהן יערה:

18 ביום ההוא יסיר אדוני את תפארת העכסימ⁶⁸ והשבשים⁶⁹ והשהרנים:

19 והנטפות והשירות והרעלות:

20 והפארים והצעדות והקשרים⁷⁰ ובתי הנפש והלחשים:

21 והטבעות ונזמי האף:

22 והמחלצות והמעטפות והמטפחת⁷¹ והחריטים:

23 והגליונים והסדינים והצניפות והרדידים:

24 ויהיו תחת הבשם מק ותחות הגורה נקפה ותחות מעשה מקשה קרחה ותחת פתיגיל מחגרת שק כי תחת יפי בשת:

25 מתיך בחרב יפולו וגבורותיך במלחמה:

⁶⁶ 1QIsa^a: *Why do you* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מלכם.

⁶⁷ 1QIsa^{a(corr)}: *Yahweh*. 1QIsa^{a*}, 4QIsa^b and Masoretic read אד(ו)ני meaning *The Sovereign Master*.

⁶⁸ 1QIsa^a: *the anklets* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling העכסימ. The Masoretes vowel pointed this as הַעֲכָסִימ/*Ha-akasiym*. The reading of 1QIsa^a however would give the pronunciation *Ha-akiysiym*. The Dead Sea Scrolls give us numerous examples that cast doubt on the vowel-points utilised by the Masoretes, and why we shouldn't trust them 100%.

⁶⁹ 1QIsa^a: *and the headbands* (plene). 4QIsa^b has the defective spelling והשבשים. The Masoretic gives us an orthographical change, reading והשביסים where ש is exchanged for ס.

⁷⁰ 4QIsa^b, Mas, LXX: *and the sashes*. 1QIsa^a reads וקשרים meaning *and sashes*.

⁷¹ 4QIsa^b, Mas (ה-חות), LXX: *and the cloaks*. 1QIsa^a omits, possibly by homoteleuton.

²⁶ ואנו ואבלו פתחיה ונקתה לארץ תשב:

Chapter 4

¹ והחזיקה שבע נשים באיש אחד ביום ההוא לאמור לחמנו נאכל ושלמתנו נלבש רק יקרא שמך עלינו אסף חרפתנו:

² ביום ההוא יהיה צמח יהוה לצבי ולכבוד ופרי הארץ לגאון ולתפארת לפליטת ישראל ויהודה:

³ ויהיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כול הכתוב לחיים בירושלם:

⁴ אם רחץ אדוני את צאת בנות ציון ואת דמי ירושלם ידיח מקרבה ברוח משמט וברוח סער:

⁵ ויברא יהוה על כול מכון הר ציון ועל מקראה ענן יומם ועשן ונגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חפה⁷²:

⁶ וסוכה תהיה לצל יומם⁷³ מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר:

Chapter 5

¹ אשירה לידידי שירת דודי לכרמו כרם היהא לידידי בקרן בן שמן:

² ויעזקהו ויסקולהו ויטעהו שורק ויבנא מגדל בתוכו וגם יקב חצב בו ויקו לעשות ענבים ויעשה באושים:

³ ועתה יושבי ירושלם ואיש יהודה שפוטונה ביני ובין כרמי:

⁴ מה לעשות עוד בכרמי ולוא עשיתי בו מדוע קויתי לעשות ענבים וישה באושים:

⁵ ואתה אודיע נא אתכמה את אשר אני עושא לכרמי אסיר משוכתו ויהיה בער פרץ גדרו ויהיה למרמס:

⁶ ואשיתחו בתה ולוא יזמר ולוא יעדר ועלה שמיר ושית ועל העבים אצוה מהמטיר עליו מטר:

⁷² 4QIsa^a, Mas, LXX: *and smoke and the brightness of flaming fire by night; indeed, a canopy over all the glory*. 1QIsa^a omits. See next footnote.

⁷³ 4QIsa^a, Mas, LXX: *and it shall be a shelter, to be a shade by day*. 1QIsa^a omits. Either the scribe, or the manuscript he was copying from, seems to have skipped from יומם in v5 to the same in v6, therefore omitting this section of text.

⁷ כי כרם יהוה צבאות בית ישראל ואיש יהודה נטע שעשועו ויקו למשפט והנה למשפח לצדקה והנה צעקה:
⁸ הוי מגיצי בית בית שדה בשדה יקריבו עד אפס מקום וישתם בדכם בקרב הארץ:
⁹ באזני יהוה צבאות אם לוא בתים רבים לשמה יהיו גדולים וטובים מאין יושב:
¹⁰ כי עשרת צמדי כרם יעשו בת אחד וזרע חמר יעשה איפה:
¹¹ הוי משכימי בבקר שכר ירדופו מאחזי בנשף יין ידליקם:
¹² והיה כנור ונבל תף וחליל ויין משתיהם ואת פעלת יהוה לוא הביטו ומעשה ידיו לא ראו:
¹³ לכן גלה עמי מבלי דעת וכבודו מתי רעב והמונו צחה צמא:
¹⁴ לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חוק וירד הדרה והמונה ושאוונה ועלז בה:
¹⁵ ישח אדם וישפל איש ועיני גבהים תשפלנה:
¹⁶ ויגבה יהוה צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה:
¹⁷ ורעו כבושים כדברם וחרבות מיחים גרים יאכלו:
¹⁸ הוי משכי העוון⁷⁴ בחבלי השו וכעבות העגלה חטאה:
¹⁹ האומרים ימהר יחיש⁷⁵ מעשהו⁷⁶ למען נראה ותקרבה ותבואה⁷⁷ עצת קדוש ישראל ונדע:
²⁰ הוי האומרים⁷⁸ לרע טוב ולטוב רע שמים חושך⁷⁹ לאור ואור לחושך שמים מר למתוק ומתוק למר:

⁷⁴ 1QIsa^a: *the iniquity* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling העון.

⁷⁵ 1QIsa^a: *He shall hurry*. 4QIsa^b reads ויחיש meaning *and let him hurry*. Masoretic reads יחיש meaning *let him hurry*.

⁷⁶ 4QIsa^b, Mas, LXX: *his work*. 1QIsa^a reads מעשיהו meaning *his works*.

⁷⁷ 1QIsa^a, Mas: *and let come*. 4QIsa^b reads ותבא meaning *and shall come*.

⁷⁸ 1QIsa^a: *those calling* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling האמרים.

⁷⁹ 1QIsa^a: *darkness* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חשך.

21 הוי חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבונים:
 22 הוי גבורים לשתות יין ואנשי חיל למסך שכר:
 23 מצדיקי רשע עקב שחוד וצדקת צדיקים יסירו ממנו:
 24 לכן כאכל קש לשון אש⁸⁰ להבה⁸¹ ירפה שרשם כמק יהיה ופרחם כאבק יעלה כיא מאסו את תורת
 יהוה צבאות ואת אמרת קדוש ישראל נאצו:
 25 על כן⁸² חרה אף יהוה בעמו ויט ידיו עליו ויכהו וירגזו ההרים ותהיה נבלתם כסוחה בקרב חוצות בכול
 זאות לוא שב אפו ועוד ידיו נטויה:
 26 ונשא נס לגואים מרחוק ושרק לוא מקצה הארץ והנה מהרה קל יבוא:
 27 אין עיף⁸³ ואין כושל ולוא ינום ולוא יישן ולוא נפתחה אזור חלציו ולוא נתק שרוך בעליו⁸⁴:
 28 אשר חציו שנונים וכול קשתותיו דרוכות פרסות סוסיו כצור נחשבו וגלגליו כסופה:
 29 שאגה לו כלביא ישאג וככפירים⁸⁵ ינהם ויאזח טרף ויפליט ואין מציל:
 30 וינהם⁸⁶ עליו ביום ההוא כנהמת ים ונבט⁸⁷ לארץ והנה חושך צר ואור חשך בעריפיה:

⁸⁰ 1QIsa^a: and fire. 4QIsa^b and Masoretic read וחשש meaning and dry grass. 1QIsa^a reading seems to have support from the LXX: και συνκαυθησεται meaning and consumed.

⁸¹ 4QIsa^b, Mas, LXX: the flame. 1QIsa^a reads לוהבת meaning the flames.

⁸² 1QIsa^a, Mas, LXX: this. 4QIsa^b omits, probably by accident.

⁸³ 4QIsa^b, Mas, LXX: they grow weary. 1QIsa^b reads יעף meaning he grows weary. The He is in reference to גואים/nation in v26, taking it as a collective noun referring to a singular entity.

⁸⁴ 1QIsa^a, Mas, LXX: his sandals. 4QIsa^b reads נעל meaning his sandal.

⁸⁵ 1QIsa^a: and like lion-cubs. pap4QIsa^p and Masoretic read ככפירים meaning like lion-cubs.

⁸⁶ pap4QIsa^p, Mas, LXX: And he shall roar. 1QIsa^a reads ינהם meaning He shall roar.

⁸⁷ 1QIsa^a, Mas: and if one looks. pap4QIsa^p reads והביט meaning and if one will look.

Chapter 6

- ¹ בשנת מות המלך עוזיה אראה את אדוני יושב על כסא רם ונשא ושוליו מלאים את ההיכל:
- ² שרפים עומדים ממעלה לו שש כנפים אחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף:
- ³ וקראים זה אל זה קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כול הארץ **כבודו**⁸⁸:
- ⁴ **וינעו**⁸⁹ אמות הספים מקול הקורה והבית נמלא עשן:
- ⁵ ואמר **אוי לי**⁹⁰ כי נדמיתי כיא איש טמה שפתים אנוכי ובתוך עם טמא שפתים אנוכי יושב **כיא**⁹¹ את המלך יהוה צבאות ראו עיני:
- ⁶ ויעוף אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה במלקחים לקח מעל המזבח:
- ⁷ ויגע על פי ויואמר הנה נגע זה על **שפתיך**⁹² וסר עוונך וחטאותיך תכפר:
- ⁸ ואשמע את קול אדוני **אמר**⁹³ את מי אשלח ומי ילך לנו ואמרה הנני שלחני:
- ⁹ ויואמר לך ואמרתה לעם הזה שמעו שמוע ועל תבינו ראו ראו ועל תדעו:

⁸⁸ 1QIsa^a, Mas: *His glory* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling **כבודו**.

⁸⁹ 1QIsa^a: *And they shook* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling **וינעו**.

⁹⁰ 4QIsa^f, Mas, LXX: *Woe to me!* 1QIsa^a either misspells this, or it is a different form unseen before: **אילי**. Taken by itself, it could be either *rulers, trees, rams*, all of which make no sense here.

⁹¹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁹² 1QIsa^a, Mas, LXX: *your lips*. 4QIsa^f reads **שפתים** meaning *the lips*.

⁹³ 1QIsa^a, 4QIsa^f, Mas: *saying* (defective spelling). 4QIsa^a has the plene spelling **אומר**.

¹⁰ השם לב העם הזה ואוזניו הכבד ועיניו השע פן יראה בעיניו ובאוזניו⁹⁴ ישמעו⁹⁵ ובלבבו⁹⁶ יבין ושב ורפא לו:

¹¹ ואמרה עד מתי יהוה ויואמר עד אשר אם שאו ערים מאין יושב⁹⁷ ובתים מאין אדם והאדמה תשאה שממה:

¹² ורחק יהוה את האדם ורבה עזובה בקרב הארץ:

¹³ ועוד בה עשיריה⁹⁸ ושבה והייתה⁹⁹ לבער כאלה וכאלון אשר משלכת מצבת במה זרע הקודש מצבתה:

Chapter 7

¹ ויהי בימי אחז בן יותם בן עוזיה מלך יהודה עלה רצין מלך ארם ופקח בן רומליה מלך ישראל ירושלם למלחמה עליה ולוא יכלו להלחם עליה:

² ויגד לבית דויד לאמור נחה ארם על אפרים וינע לבב עמו כנע עצי היער מפני הרוח:

³ ויואמר יהוה אל ישעיה צא נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב בנך אל קצה תעלת הברכה העליונה אל מסלת שדה כובס:

⁴ ואמרת אליו השמר והשקט ואל תירא ולבבך אל ירך משני זנבות האודים העושנים האלה כי בחורי אף רצין וארם ובן רמליה:

⁹⁴ 1QIsa^a, Mas: (ובאזניו) or with its ears. 4QIsa^f reads ובאזנו meaning with its ear.

⁹⁵ 1QIsa^a, LXX: they hear. 4QIsa^f and Masoretic read ישמע meaning he hears.

⁹⁶ 4QIsa^f, LXX: and with its mind. 1QIsa^a reads בלבבו meaning with its mind. Masoretic reads ולבבו meaning and its mind.

⁹⁷ 1QIsa^a, Mas: inhabitant (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling יישוב.

⁹⁸ 1QIsa^a: a tenth (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling עשריה.

⁹⁹ 1QIsa^a: and she will be (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling והיתה.

- 5 יען כי יעץ עליך ארם רעה אפרים ובן רומליה לאמור:
- 6 נעלה ביהודה ונקיצנה ונבקענה אלינו ונמליך מלך בתוכה את בן טבאל:
- 7 כה אמר אדוני יהוה לוא תקום ולוא תהיה:
- 8 כיא ראוש ארם דרמשק וראוש דרמשק רצין ובעוד ששים וחמש שנה יחת אפרים מעם:
- 9 וראוש אפרים שומרון וראוש שמרון בן רומליה אם לוא תאמינו כיא לוא תאמינו:
- 10 ויוסף יהוה דבר אל אחז לאמור:
- 11 שאל לך אות מעם יהוה אלוהיך העמק שאלה או הגבה למעלה:
- 12 ויואמר אחז לוא אשאל ולוא אנסה את יהוה:
- 13 ויואמר שמעו נה בית דויד המעט מכמה הלאות אנשים כי תלאו גם את אלוהי:
- 14 לכן יתן יהוה הוה לכם אות הנה העלמה הרה וילדת בן וקרא שמו עמנואל:
- 15 חמאה ודבש יאכל לדעתו מאוס ברע ובחר בטוב:
- 16 כי בטרם ידע הנער מאס ברע ובחור בטוב תעוזב האדמה אשר אתה קץ מפני שני מלכיה:
- 17 ויביא יהוה עליך ועל עמך ועל בית אביך ימים אשר לוא באו למיום סור אפרים מעל יהודה את מלך אשור:
- 18 והיה ביום ההוא ישרוק יהוה לזבוב אשר בקצה יארי מצרים ולדבורא אשר בארץ אשור:
- 19 ובאו ונחו **כולם**¹⁰⁰ בנחלי הבתות ובנקיקי הסלעים ובכול הנעצוצים ובכול הנהלולים:
- 20 ביום ההוא יגלח אדוני בתער השכירה בעברי נהר במלך אשור את הראוש ושער הרגלים וגם אתה הזקן תספה:

¹⁰⁰ 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כולם.

21 והיה ביום ההוא יהיה איש עגלת בקר ושתי צאן:
 22 והיה מרוב עשות חלב יאכל חמאה כיא חמאה ודבש יאכל כול הנותר בקרב הארץ:
 23 והיה ביום ההוא ¹⁰¹כול ¹⁰²המקום ¹⁰³אשר יהיה שם אלף גפן באלף כסף לשמיר ולשית יהיה:
 24 בחצים ובקשת ¹⁰⁴יבוא שמה ¹⁰⁵כי שמיר ושית תהיה כול הארץ:
 25 וכול ההרים אשר במעדר יעדרון לוא תבוא שמה יראת שמיר ושית והיה למשלח שור ולמרמס שה:

Chapter 8

1 ויאומר יהוה אלי קח לך גליון גדול וכתוב עליו בחרט אנוש למהר שלל חש בז:
 2 והעד ¹⁰⁶לי עדים נאמנים את אוריה ¹⁰⁷הכוהן ¹⁰⁸ואת זכריה בן יברכיה ¹⁰⁹:
 3 ואקרב אל הנביאה ¹¹⁰ותהר ותלד בן ויאומר יהוה אלי ¹¹¹קרא שמו מהר שלל חוש ¹¹²בז:

¹⁰¹ 1QIsa^a, LXX: omit. 1QIsa^b and Masoretic include an extra word here יהיה meaning *shall be*.

¹⁰² 1QIsa^a: *every* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁰³ 1QIsa^a: *the place*. 1QIsa^b and Masoretic read מקום meaning *place*.

¹⁰⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and with bow*. 1QIsa^a reads ובקשתות meaning *and with bows*.

¹⁰⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^f, Mas: *for* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כיא.

¹⁰⁶ 1QIsa^a: *and you call to testify*. 4QIsa^e and Masoretic read ואעידה meaning *And I shall call to testify*. 1QIsa^a has the support of the LXX: και μαρτυρας [μοι] ποιησον/and you are to make witnesses [for Me].

¹⁰⁷ 1QIsa^a, Mas: *Uriah*. 4QIsa^e reads the fuller form of *Uriah* in Hebrew אוריהו/UriYahuw.

¹⁰⁸ 1QIsa^a: *the priest* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling הכהן.

¹⁰⁹ 1QIsa^a: *Jeberekiah*. 4QIsa^e and Masoretic read the fuller form of *Jeberekiah* in Hebrew יברכיהו/YeberekhYahuw.

¹¹⁰ 4QIsa^e, Mas, LXX: *the prophetess*. 1QIsa^a reads הנביא meaning *the prophet*. As the following words all refer to *she*, 1QIsa^a has made a scribal mistake here.

¹¹¹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *to me*. 4QIsa^e omits.

¹¹² 4QIsa^e: *Hosh* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling חש. Masoretes incorrectly vowel pointed this as חָשׁ/hash.

⁴ כִּי־א בטרם ידע הנער לקראו אביו¹¹³ ואמו¹¹⁴ ישא את חיל דרמשק ואת שלל שומרון¹¹⁵ לפני מלך אשור:
⁵ ויוסף יהוה דבר אלי עוד לאמור¹¹⁶:
⁶ יען כי¹¹⁷ מאס העם הזה את מי השילח¹¹⁸ ההולכים¹¹⁹ לאוט¹²⁰ ומשוש את רצין ובן¹²¹ רמליהו:
⁷ ולכן הנה יהוה אדוני מעלה עליהם את מי הנהר הרבים והעצומים את מלך אשור ואת כל¹²² כבודו¹²³
ועלה על כל אפיקיו והלך על כל גדותיו¹²⁴:
⁸ וחלף ביהודה שטף ועבר עד צואר¹²⁵ יגיע והיה מטות כנפיו מלוא¹²⁶ רחב ארצך עמנואל:

¹¹³ 1QIsa^a: *his father*. 4QIsa^e and Masoretic read אבִי meaning *my father*.

¹¹⁴ 1QIsa^a: *and his mother*. 4QIsa^e, 4QIsa^f and Masoretic read ואמִי meaning *and my mother*.

¹¹⁵ 1QIsa^a: *Samaria* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling שִׁמְרוֹן.

¹¹⁶ 1QIsa^a: *saying* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling לֹאמֹר.

¹¹⁷ 4QIsa^e, 4QIsa^f, Mas: *for* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כִּי־א.

¹¹⁸ 4QIsa^e, Mas (הַשְׁלַח), LXX: *the Shiloakh*. 1QIsa^a reads הַשּׁוֹלַח meaning *the Sholoakh*. Either this is an orthographical spelling variation, or the scribe of 1QIsa^a misread the original שׁ.

¹¹⁹ 1QIsa^a: *the flowing* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling הַהֹלְכִים.

¹²⁰ 1QIsa^a: *gently* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling לֹאֹט. The Masoretes vowel pointed אֹט to read אֹט/‘at; whereas 1QIsa^a gives the pronunciation as ‘owt. This would indicate that the Masoretes had the incorrect pronunciation of the word, and why we should question the Masoretic vowel points more than has been done so previously.

¹²¹ 4QIsa^e, 4QIsa^f, Mas: *and the son*. 1QIsa^a reads וְאֵת בֶּן, which is the inclusion of the definite-object marker.

¹²² 4QIsa^e, 4QIsa^f, Mas: *all* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כּוֹל.

¹²³ 1QIsa^a, 4QIsa^e, Mas: *his glory* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling כְּבוֹדוֹ.

¹²⁴ 1QIsa^a: *his banks* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling גְּדוֹתָיו. 4QIsa^e reads גְּדִיּוֹתָיו which is an orthographical alternative meaning the same thing (see 1 Chr. 12:16).

¹²⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^f, Mas: *the neck*. 4QIsa^e reads צַעַר usually referring to a city called Zoar. In 4QIsa^a it may be an orthographical alternative, or the scribe may be remembering a similar thing seen in Isaiah 15:5.

¹²⁶ 1QIsa^a: *fullness* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling מְלֵא.

⁹ רעו עמים וחתו והאזינו כול מרחקי הארץ¹²⁷ התאזרו וחותו:
¹⁰ עצו עצה ותפר דברו דבר ולוא¹²⁸ יקום כיא¹²⁹ עמנואל:
¹¹ כי כה אמר יהוה אלי כחזקת יד יסירני מלכת בדרך העם הזה לאמור:
¹² לוא תאמרו¹³⁰ קשר לכול¹³¹ אשר יואמר העם הזה קשר ואת מוראו לוא תיראו ולוא תעריצו:
¹³ את יהוה צבאות אותו¹³² תקדישו והוא מוראכם¹³³ והוא מערצכם:
¹⁴ והיה¹³⁴ למקדש ולאבן נגף ולצר מכשול לשני בתי ישראל לפח ולמוקש ליושב ירושלים:
¹⁵ וכשלו במ רבים ונפלו ונשברו ונוקשו ונלכדו:
¹⁶ צור תעודה וחתום תורה בלמדי:
¹⁷ וחכיתי ליהוה המסתיר את פניו מבית יעקוב וקויתי לו:
¹⁸ אנה אנוכי והילדים אשר נתן לי יהוה לאות ולמופת בישראל מעם יהוה צבאות השוכן בהר ציון:
¹⁹ וכי יואמרו אליכמה דרשו אל האובות ואל הידעונים המצפצפים והמהגים הלוא עם אל אלוהו ידרוש בעד
חיים אל המיתים:

¹²⁷ 1QIsa^a: *the land*. 4QIsa^e and Masoretic read ארץ meaning *land*. The included definite article ה serves to make ארץ as an absolute clear.

¹²⁸ 1QIsa^a, Mas (ולא): *but not*. 4QIsa^e reads לא meaning *not*. 4QIsa^e is supported by the LXX: ου μη.

¹²⁹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כי.

¹³⁰ 1QIsa^a: *you all call*. 4QIsa^e and Masoretic read תאמרון which means the same thing except with the more emphatic paragogic nun.

¹³¹ 1QIsa^a: *to all* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לכל.

¹³² 1QIsa^a: *Him* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling אתו.

¹³³ 1QIsa^a, Mas: *your reverence* (plene spelling). 4QIsa^l has the defective spelling מראכם.

¹³⁴ 4QIsa^l, Mas, LXX: *And He shall be*. 1QIsa^a reads היא which can be either an orthographical alternative, or refers to a slightly weaker *He*, possibly influenced by the earlier הוא in v13.

²⁰ לתורה ולתעודה אם יואמרו כדבר הזה אשר אין לו שחר:
²¹ ועבר בה ונקשה ורעב והיה כיא ירעב יתקצף וקלל במלכו ובאלוהו ופנה למעלה:
²² ואל הארץ יביט והנה צרה וחשוכה מעוף צוקה ואפלה מנדח:
²³ יכלו מעופף לאשר מוצק לה כעת הרישון הקל ארץ זבולון והארץ נפתלי והאחרון הכביד דרך הים עבר הירדן גליל הגואים:

Chapter 9

¹ העם ההולכים בחושך ראו אור גדול יושבי בארץ צלמות אור נגה עליהם:
² הרביתה הגוי לוא הגדלתה השמחה שמחו לפניך כשמחת בקציר כאשר יגילו בחלקם שלל:
³ כי את עול סבלו ואת מטה שכמו שבט הנוגש בו ¹³⁵ והחתת כיום מדים:
⁴ כי כול סאון סאן ברעש ושמלה מגוללה בדמים והיתה לשרפה מאכלת אש:
⁵ כי ילד יולד לנו בן נתן לנו ותהי המשורה על שכמו ¹³⁶ וקרא שמו פלא יועץ אל גבור אבי עד שר השלום:
⁶ למרבה המשורה ולשלום אין קץ על ¹³⁷ כסה דויד ועל ממלכתו להכין אותו ולסעדו במשפט ובצדקה מעתה ועד עולם קנאת יהוה צבאות תעשה זאת:
⁷ דבר שלח יהוה ביעקוב ונפל בישראל:
⁸ וירעו העם ¹³⁸ כולו אפרים ויושב שמרון בגאווה ובגדל לבב לאמור:

¹³⁵ 1QIsa^a: *You also have broken*. Masoretic reads **החתת** meaning *You have broken*. 4QIsa^c reads **החתותי** meaning *I have broken*. Some LXX manuscripts may support the 4QIsa^c reading, as they have **διεσκαδασεν ἡ** meaning *Yahweh has broken*.

¹³⁶ 1QIsa^a, LXX: *and He is called*. 4QIsa^c and Masoretic read **ויקרא** meaning *and He shall be called*.

¹³⁷ 1QIsa^a: *throne* (var. spelling). Masoretic reads the more common spelling **כסא**. 4QIsa^c has the plene form of the more common spelling **כסיא**.

¹³⁸ 4QIsa^c: *all of it* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כלו**.

- 9 לבנים נפלו וגזית נבנה שוקמים¹³⁹ גדעו וארזים נחליף:
- 10 וישטב יהוה את צרי רציאן¹⁴⁰ עליו ואת אויביו יסכסך:
- 11 ארם מקדם ופלשתים מאחור ויאכלו את ישראל בכול פה ובכול¹⁴¹ זאת¹⁴² לוא שב אפו ועוד ידיו נטויה:
- 12 והעם לוא שב על המכהו ואת יהוה צבאות לוא דרשו:
- 13 ויכרת יהוה מישראל ראש וזנב כפה ואגמן ביום אחד:
- 14 זקן ונשא פנים הוא הרואש ונביא מורה שקר הוא הזנב:
- 15 ויהיו מאשרי העם הזה מתעים ומאשריו מבלעים:
- 16 על כן על בחוריו לוא יחומל אדוני ואת יתומיו ואת אלמנותיו לוא ירחם כי כולו חנף ומרע וכול פה דבר נבלה בכול זאת לוא שב אפו ועוד ידיו נטויה:
- 17 כי בערה כאש רשעה שמיר ושית תואכל¹⁴³ ותצת בסבכי היער ויתאבכו גיאות עשן:
- 18 מעברת יהוה צבאות נתעם הארץ ויהיו העם כמאכלת אש איש אל אחיו לוא¹⁴⁴ יחמולו¹⁴⁵:

¹³⁹ 4QIsa^c: *sycamore-trees* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling שוקמים. The Masoretes vowel pointed this as שִׁקְמִיִּם/*shiqmiym*. However the plene spelling seen in 4QIsa^c would give the pronunciation as *shuwqamiym*, a pronunciation seen in the Greek συκαμινος/*sukaminos*. This is another example where the Masoretes vowel pointed a word wrongly.

¹⁴⁰ 1QIsa^a: *Rezin* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רציין.

¹⁴¹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *And in all* (plene spelling). 4QIsa^{b(vid)} has the defective spelling ובכל. Masoretic reads בכל meaning *In all*.

¹⁴² 4QIsa^c: *of this* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זאת. 1QIsa^a reads זוות which is a phonetic misspelling (-וא and -וו could be pronounced the same).

¹⁴³ 1QIsa^a: *she consumed* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling תאכל.

¹⁴⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁴⁵ 1QIsa^a: *they show compassion* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling יחמלו.

¹⁹ ויגזר על ימין ורעב ויאכל ועל שמאול ולוא שבעו איש בשר זרועו¹⁴⁶ יאכלו¹⁴⁷:
²⁰ ויאכל¹⁴⁸ מנשה את אפרים ואפרים את מנשה יחדו המה על יהודה בכל¹⁴⁹ זאת¹⁵⁰ לוא¹⁵¹ שב אפו ועוד
 ידיו נטויה:

Chapter 10

¹ הוי חוקקים חוקקי און ומכתבים עמל כתבו:
² להטות מדין דלים ולגזול משפט עניי עמי להיות אלמנות שללם ואת יתומים יבוזו:
³ ומה תעשו ליום פקודה ולשאה ממרחק תבוא על מי תנוסו לעזרה ואנה תעזובו כבודכם:
⁴ בלתי כרע תחת אסיר ותחת הרוגים יפלו ובכול זאת¹⁵² לוא¹⁵³ שב אפו ועוד ידיו נטויה:
⁵ הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי:
⁶ בגוי חנף אשלחנו ועל עם עברתי אצונו לשלול שלל ולבז בז ולשומו¹⁵⁴ מרמס כחמר חוצות:

¹⁴⁶ 1QIsa^a, Mas (רע-), LXX: *his arm*. 4QIsa^e reads זרעיו meaning *his arms*.

¹⁴⁷ 4QIsa^e, Mas, LXX: *those eating*. 1QIsa^a omits. See next note for further comments.

¹⁴⁸ 1QIsa^a, LXX: *For he consumed*. 4QIsa^e and Masoretic omit. An interesting occurrence has appeared here, for 1QIsa^a represents a text-form of Isaiah that had the *consuming* implicit in v19, but explicit in v20; 4QIsa^e and Masoretic represent a text-form of Isaiah that had the *consuming* explicit in v19, but explicit in v20. As it happens, the LXX represents a further text-form that included both instances of the *devouring*. It is likely that during the transmission of the text, as both readings are very alike, either one was omitted via homoteleuton. The LXX therefore represents an older form of the text of Isaiah here in 9:19-20.

¹⁴⁹ 4QIsa^e, Mas, LXX: *In all*. 1QIsa^a reads ובכול meaning *And in all*.

¹⁵⁰ 1QIsa^a: *of this* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling זאת.

¹⁵¹ 1QIsa^a: *did not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵² 1QIsa^a: *of this* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling זאת.

¹⁵³ 1QIsa^a: *did not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵⁴ 4QIsa^e, Mas, LXX: *and to set them down*. 1QIsa^a reads ולשום meaning *and to set down*. The *them* is implicit in 1QIsa^a; explicit in the others.

- 7 והוא **לוא**¹⁵⁵ כן ידמה ולבבו **לוא**¹⁵⁶ כן יחשוב כיא להשמיד בלבבו ולהכרית גואים לוא מעט:
- 8 כיא יואמר הלוא שרי יחדו מלכים:
- 9 הלוא ככרכמיש כלנו אם לוא כארפד מת אם לוא כדרמשק שומרון:
- 10 כאשר מצאה ידי לממלכות האלילים ופסיליהם מירושלים ומשומרון:
- 11 הלוא כאשר עשיתי לשומרון ולאליה כן אעשה לירושלים ולעצביה:
- 12 כי יבצע אדוני את כול מעשיהו בהר ציון ובירושלים אפקוד על פרי גודל לבב מלך אשור ועל תפארת רום עיניו:
- 13 כי יואמר בכוח ידי עשיתי ובחכמתי כי נבונתי ואסיר גבלות עמים ועתידותיהמה שושיתי ואוריד כאביר יושבים:
- 14 ותמצא כקן ידי לחיל העמים וכאסוף בצים עזבות כל הארץ אני אספתי ולוא היה נודד כנף ופוצה פה ומצפצף:
- 15 היתפאר הגרזן על החוצב בו אם יתגדל המשור על מניפיו כהניף שבט את מרימיו כהרים מטה לוא עץ:
- 16 לכן ישלח האדון יהוה צבאות במשמניו רזון ותחת כבודו יקד יקוד כיקד אש:
- 17 והיה אור ישראל לאש וקדושו ללהבה ובערה ואכלה שיתיו ושמירו ביום אחד:
- 18 וכבוד יערו וכרמלו מנפש ועד בשר יכלה והיה כמסס נסס:
- 19 ושאר עץ יערו מספר יהיו ונער יכתבם:

¹⁵⁵ 1QIsa^a: *does not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling **לא**.

¹⁵⁶ 1QIsa^a: *does not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling **לא**.

²⁰ והיה ביום ההוא לוא יוסיף עוד שאר ישראל ופליטת בית יעקוב להשען על מכהו ונשען אל יהוה קדוש ישראל באמת:

²¹ שאר ישוב שאר יעקוב אל אל גבור:

²² כיא אם יהיה עמך ישראל כחול הים שאר ישוב בו כליון הרוץ שוטף צדקה:

²³ כי כלה ונחרצה אדוני יהוה צבאות עושה בקרב כול הארץ:

²⁴ לכן כוה אמר אדוני יהוה צבאות אל תירא עמי יושב ציון מאשור משבט יככה ומטו¹⁵⁷ ישא עליך בדרך מצרים:

²⁵ כי עוד מעט מזער וכלה זעם ואפי על תבליתם:

²⁶ ויעיר עליו יהוה צבאות שוט כמכת מדין בצור עורב ומטהו על הים ונשאו בדרך מצרים:

²⁷ והיה ביום ההוא¹⁵⁸ יסור סבלו מעל שכמך ועלו מעל צוארך וחבל עול מפני שמן:

²⁸ בא אל¹⁵⁹ עיה¹⁶⁰ עבר במגרון למכמש יפקיד כליו:

²⁹ עבר במעברה גבע מלון לנו חרדה הרמה גבעת שאול נסה:

³⁰ צהלי קולך בת גלים הקשיבי ליש עניה ענתות:

³¹ נדדה מדמנה יושבי הגבים העיזו:

³² עוד היום בנב לעמוד ינוף ידיו הר בת ציון גבעת ירושלים:

³³ הנה האדון יהוה צבאות מסעף פארה במערצה ורמי הקומה גדועים והגבהים ישפלו:

¹⁵⁷ 1QIsa^a: *and its staff*. 4QIsa^c and Masoretic read a different form of this word meaning the same thing: ומטהו.

¹⁵⁸ 1QIsa^a, Mas, LXX: *this*. 4QIsa^c omits.

¹⁵⁹ 4QIsa^c, LXX: *into*. 1QIsa^a and Masoretic read על meaning upon.

¹⁶⁰ 1QIsa^a, LXX: *Aija*. 4QIsa^a reads the feminine form עיות, with the Masoretic reading the defective form עית.

34 ונקף סבכי היער בברזל והלבנון באדיר יפול:

Chapter 11

1 ויצא חטר מגזע ישי ונצר משורשיו יפרה:

2 ונחה עליו רוח יהוה רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהוה:

3 והריחו ביראת יהוה ולא למראה עניו ישפוט ולוא למשמע אוזנו יוכיח:

4 ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי הארץ והכה הארץ בשבט פיו וברוח שפתיו יומת¹⁶¹ רשע:

5 והיה צדק אזור מתניו ואמונה אזור חלציו:

6 וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ¹⁶² ועגל וכפיר ימרו¹⁶³ יחדו¹⁶⁴ ונער קטן נהג¹⁶⁵ במה:

7 ופרה ודב¹⁶⁶ תרעינה יחדו¹⁶⁷ ירבצו ילדיהן ואריה¹⁶⁸ כבקר יאכל¹⁶⁹ תבן:

¹⁶¹ 1QIsa^a: He [the wicked] will be killed. 4QIsa^c reads ימות, a different form meaning the same thing. Masoretic reads ימית meaning He [Yahweh] shall destroy [the wicked], a reading supported by the LXX: ἀνελεῖ ἀσεβή.

¹⁶² 1QIsa^a, Mas, LXX: he shall lie down. 4QIsa^c reads ירבצו meaning they shall lie down.

¹⁶³ 1QIsa^a, LXX: they shall graze. 4QIsa^c and Masoretic read ומריא meaning and the fatling.

¹⁶⁴ 1QIsa^a, Mas: together. 4QIsa^c uses a different form of the word meaning the same thing יחדיו. Before the Dead Sea Scrolls, this form was only ever seen in Jeremiah, and nowhere else in Scripture. This may reflect a later development in the Hebrew language that the scribe of 4QIsa^c has replicated, however we also see this spelling in other places in 1QIsa^a, 1QIsa^b and others of Isaiah.

¹⁶⁵ 1QIsa^a, Mas: leads (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling נוהג.

¹⁶⁶ 1QIsa^a, Mas: and a bear (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling ודוב.

¹⁶⁷ 1QIsa^a, Mas: together. 4QIsa^c uses a different form of the word meaning the same thing יחדיו. See above for further comments.

¹⁶⁸ 1QIsa^a, Mas: and a lion. 4QIsa^c has a different spelling of the word: וארי.

¹⁶⁹ 1QIsa^a, Mas: he shall eat. 4QIsa^c reads an elongated spelling of the word: יואכל.

8 וישעשע יונק על חור פתן ועל מאורות¹⁷⁰ צפעונים גמול ידו הדה¹⁷¹:
 9 לוא¹⁷² ירעו ולוא ישחיתו בהר¹⁷³ קודשי¹⁷⁴ כיא¹⁷⁵ מלאה¹⁷⁶ הארץ דעה את¹⁷⁷ יהוה כמים לים מכסים:
 10 והיה ביום ההוא שרש ישי אשר עמד לנס עמים אליו גואים ידרושו והיתה¹⁷⁸ מנוחתו כבוד:
 11 והיה ביום ההוא יוסיף אדוני שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים ומפתרום
 ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת ומאיי הים:
 12 ונשה נס לגואים ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות¹⁷⁹ הארץ:
 13 וסרה קנאת אפרים וצוררי יהודה יכרתו אפרים לוא יקנא את יהודה ויהודה לוא יצר את אפרים:

¹⁷⁰ 1QIsa^a: *holes*. 4QIsa^c and Masoretic read מאורת which according to the Masoretes, they pointed as a singular מְאוֹרֶת as it has followed usual conventions for the construct state of feminine nouns. There is however quite a few times where we see plural feminine nouns ending in -ת rather than -ות that the Masoretes vowel point as plural, rather than singular. With the reading of 1QIsa^a, it is quite likely that both readings are to be considered plural, rather than singular.

¹⁷¹ 1QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *He shall put* (perfect). 4QIsa^c reads the imperfect יהדה. The LXX reads επιβαλει, which is the future tense of the verb επιβαλλω. Some would argue that this is evidence for the LXX having the same reading as 4QIsa^c, as the imperfect is believed to indicate the future tense. However there are numerous times throughout the LXX where we find future tense verbs for Hebrew perfect, and aorist (past) tense verbs for Hebrew imperfect, indicating that a Greek verb tense can't be used as evidence for a Hebrew one. It's also widely believed now that the perfect and imperfect in Hebrew don't indicate a tense, and *time* is determined from context.

¹⁷² 1QIsa^a, 4QIsa^c: *Not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷³ 1QIsa^a, LXX: *on the mountain*. 4QIsa^{c(vid)} and Masoretic read בכל הר meaning *on all the mountain*.

¹⁷⁴ 4QIsa^c: *My set-apart* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling קדשי.

¹⁷⁵ 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁷⁶ 4QIsa^c, Ma: *shall be filled*. 1QIsa^a reads a different form of the verb meaning the same thing: תמלאה.

¹⁷⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *the knowledge of*. 4QIsa^c reads לדעה את כבוד meaning *to know the glory of*.

¹⁷⁸ 4QIsa^l, Mas, LXX: *and shall be*. 1QIsa^a reads היא which can be either an orthographical alternative, or refers to a slightly weaker *and it is*.

¹⁷⁹ 4QIsa^a, Mas, LXX: *from the four corners*. 1QIsa^a reads מכנפות meaning *from the corners*.

- ¹⁴ ועפו בכתף פלשתיים ימה יחדו ובזו¹⁸⁰ את בני קדם אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעתם:
¹⁵ והחרים יהוה את לשון ים מצרים והניף ידיו על הנהר בעיים רוח והכהו לשבעת נחלים והדריך בננעלים:
¹⁶ והייתה מסלה לשאר עמו אשר ישאר מאשור כאשר הייתה לישראל ביום עלותו מארץ מצרים:

Chapter 12

- ¹ ואמרתה ביום ההוא אודכה יהוה כי אנפתה בי ישב אפכה ותנחמני:
² הנה אל אל ישועתי אבטח ולוא אפחד כיא עוזי וזמרתיה יהוה ויהי¹⁸¹ לי לישועה:
³ ושאבתמה מים בששון ממעיני הישועה:
⁴ ואמרתה¹⁸² ביום ההוא אודו ליהוה קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו הזכירו כי נשגב שמו:
⁵ זמרו ליהוה כי גאות עשה מודעות¹⁸³ זאת¹⁸⁴ בכול הארץ:
⁶ צהלי ורני יושבת ציון כיא גדול בקרבך קדוש ישראל:

Chapter 13

- ¹ משא בבל אשר חזה ישעיה בן אמוץ:

¹⁸⁰ 4QIsa^e: *and they shall plunder*. 1QIsa^a reads ובזו a different spelling meaning the same thing. Masoretic reads יבזו meaning *they shall plunder*. Here, the readings of 4QIsa^e and 1QIsa^a would take the preceding word יחדו/together with ימה from before it (*westward together, and they shall plunder*); the Masoretic יבזו would take יחדו with יבזו (*together they shall plunder*).

¹⁸¹ 4QIsa^e, Mas, LXX: *and He has become*. 1QIsa^a reads היהא meaning *He has become*.

¹⁸² 1QIsa^a, LXX: *And you shall say* (plene spelling, singular). 4QIsa^e has the defective spelling ואמרת. Masoretic reads the plural ואמרתם meaning *And you all shall say*.

¹⁸³ 1QIsa^a: *Let be known* (plene spelling). 4QIsa^e has the defective spelling מודעת. Masoretic reads מידעת which is a corrupted reading of מודעת; as such, the Masoretic notes give the Qere ('what is read' compared to 'what is written') as מודעת, syncing it with the reading of 4QIsa^e.

¹⁸⁴ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling זאת.

2 על הר נשפה שאו נס הרימו קול להם הניפו יד ויבאו¹⁸⁵ פתחי נדיבים:
 3 אני צויתי למקדשי גם קראתי גבורי¹⁸⁶ לאפי עליזי גאותי:
 4 קול המון בהרים דמות עם רב קול שאון ממלכות גואים נאספים¹⁸⁷ יהוה צבאות מפקד¹⁸⁸ צבא מלחמה:
 5 באים מארץ מרחק מקצה השמים יהוה וכלי זעמו לחבל כל הארץ:
 6 הילילו כי קרוב יום יהוה כשד משדי יבוא:
 7 על כן כול¹⁸⁹ ידי¹⁹⁰ תרפינה¹⁹¹ וכל לבב אנוש ימס¹⁹²:
 8 ונבהלו צירים וחבלים יאחזון כיולדה יחילון איש אל רעהו יתמהו ופני¹⁹³ להבים פניהם:
 9 הנה יום יהוה בא אגזרי ועברה וחרון אף לשום ארץ לשמה וחטאים¹⁹⁴ ישמיד ממנה:
 10 כי כוכבי השמים וכסיליהם לוא יאירו אורם חשך השמש בצאתו וירח לוא יגיה אורו¹⁹⁵:

¹⁸⁵ 4QIsa^e, Mas: *and they shall enter*. 1QIsa^a reads יבוא meaning *he shall enter*. 4QIsa^a reads יבאו meaning *they shall enter*.

¹⁸⁶ 1QIsa^a, Mas: *mighty warriors* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling גבורי.

¹⁸⁷ 1QIsa^b, Mas: *gathering*. 1QIsa^a has an alternative spelling נספים.

¹⁸⁸ 1QIsa^a, Mas: *is mustering* (defective spelling). 4QIsa^b has the plene spelling מפקיד. The Masoretes vowel pointed מפקד as מִפְקֶד/*mefaqqed*; the question is whether the ך is being used to indicate an *e* or *i* sound. Quite probably different areas of Israel pronounced the *e* and *i* sound various ways.

¹⁸⁹ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁹⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^a, Mas: *days*. 1QIsa^a has the Aramaic spelling ידין. This is interesting as we've seen the influence of Aramaic in 1QIsa^a before (see [here](#)). Could this reflect an Aramaic influence on the original writing of Isaiah, which has subsequently been amended to read Hebrew instead, or is the scribe of 1QIsa^a being a bit careless?

¹⁹¹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *they will grow slack*. 4QIsa^a reads תרפיניה which is either an alternative form, or is the plene spelling. If it's the plene spelling, then the Masoretic vowel pointed תִּרְפִּינָה/*tirpeynah* is in error, as תרפיניה gives us *tirpeyniyah*. This is another example of Masoretic vowel-pointing errors.

¹⁹² 1QIsa^a, Mas: *will despair* (defective spelling) 4QIsa^b has the plene spelling ימאס.

¹⁹³ 1QIsa^a, LXX: *and faces*. 4QIsa^a, 4QIsa^b and Masoretic read פני meaning *faces*.

¹⁹⁴ 1QIsa^a, LXX: *and sinners*. 4QIsa^a, 4QIsa^b and Masoretic read וחטאיה meaning *and its sinners*.

¹⁹⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^b (לא יגה), Mas (לא), LXX: *and the moon will not shine its light*. 4QIsa^a appears to have read something that ended with לא.

11 ופקדתי על תבל רעה ועל רשעים עוונם¹⁹⁶ והשבתי גאון זדים וגאות עריצים אשפיל:
 12 אוקר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר:
 13 על כן שמים ארגיז ותרעש הארץ ממקומה¹⁹⁷ בעברת יהוה צבאות וביום חרון אפו:
 14 והיו כצבי מדה¹⁹⁸ וכצאון¹⁹⁹ ואין מקבץ איש אל עמו יפנו ואיש אל ארצו ינוסו:
 15 כול הנמצא ידקר וכול הנספה יפול בחרב:
 16 ועילוליהמה²⁰⁰ ירוטשו²⁰¹ לעיניהם וישסו²⁰² בתיהם ונשיהמה²⁰³ תשגלנה:
 17 הנני מעיר עליהם את מדי אשר כסף לוא²⁰⁴ יחשוב וזהב לוא וחפצו בו:
 18 וקשתות נערים תרטשנה ועל פרי בטן לוא ירחמו ועל בנים לוא²⁰⁵ תחוס עינם:

¹⁹⁶ 1QIsa^a: *their iniquity* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling עוונם.

¹⁹⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *from its place*. 4QIsa^b misspells as ממקוה.

¹⁹⁸ 1QIsa^a, Mas: *hunted*. 4QIsa^b reads מנדה meaning *being thrust*. LXX reads φευγον meaning *fleeing*.

¹⁹⁹ 1QIsa^a: *and like sheep* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכצאן.

²⁰⁰ 1QIsa^a: *and their children* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ועלליהם. The Masoretes vowel pointed this as וְעִלְלֵיהֶם/Ve-olele-hem, but the spelling in 1QIsa^a gives us the pronunciation Ve-iylowle-hemah, once again demonstrating that the Masoretic vowel pointing can't be trusted 100%.

²⁰¹ 1QIsa^a: *they shall be dashed into pieces* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ירוטשו.

²⁰² 1QIsa^a, LXX: *and shall be plundered*. 4QIsa^a and Masoretic read ישסו meaning *shall be plundered*.

²⁰³ 1QIsa^a: *and their wives* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ונשיהם. The only difference is 1QIsa^a uses ה- at the end of the word to indicate an 'ah' sound, whereas 1QIsa^b and the Masoretic use the final ם without the ה. The uses of final ם and plene-medial מה in 1QIsa^a demonstrate the manuscript was being copied in a transitional time for Hebrew writing, where the final Mem form wasn't completely in use. There is no difference in meaning.

²⁰⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

²⁰⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

- 19 והיתה בבל צבי ממלכת²⁰⁶ תפראת גאון כשדיים כמהפכת אלוהים את סודם ואת עומרה:
20 לוא תשב לנצח ולוא תשכון עד דור ודור ולוא יהל שמה ערבי ורועים לוא ירבוצו שם:
21 ורבצו שם ציים ומלאו בתיהם אחים ושכנו שמה בנות יענה ושעירים ירקדו שם:
22 וענה יאם באלמנותו ותנים בהיכלי ענוגו קרוב לבוא עתה וימיה לוא ימשכו עוד:

Chapter 14

- 1 כי²⁰⁷ ירחם יהוה את יעקוב ובחר עוד בישראל והניחם על אדמתם ונלוה²⁰⁸ הגר עליהם ונספחו על בית יעקוב:
2 ולקחום עמים רבים והביאום אל אדמתם ואל מקומם והתנחלום בית ישראל על²⁰⁹ אדמת יהוה לעבדים ולשפחות והיו שובים לשוביהם ורדו²¹⁰ בנוגשיהם²¹¹:
3 והיה ביום הניח יהוה לך מעצבך ומרוגזך ומן העבודה הקשה אשר עבדו בכה²¹²:

²⁰⁶ 1QIsa^a: *Kingdoms* (defective spelling). 1QIsa^b has ממלכתו, meaning *his kingdom*. The reading of 1QIsa^b is probably a scribal mistake for ממלכות (=Masoretic), where the scribe wrote the ו and ת in the wrong sequence. Otherwise, this would be a nonsense reading in 1QIsa^b, as there's nothing in the previous context that "his" could be in reference to. The reading ממלכות in the Masoretic is the plene form, whereas 1QIsa^a has the defective form.

²⁰⁷ 1QIsa^a, Mas: *for* (defective spelling). 4QIsa^{c(vid)} has the plene spelling כיא.

²⁰⁸ 4QIsa^c, Mas: *and shall join himself*. 1QIsa^a reads ונלוא an orthographic change (using א rather than ה to give the -ah sound), meaning the same.

²⁰⁹ 4QIsa^e, Mas, LXX: *upon*. 1QIsa^a reads אל meaning *to*.

²¹⁰ 4QIsa^c, Mas, LXX: *and they shall rule*. 1QIsa^a reads ורדים meaning *and shall be rulers*.

²¹¹ 1QIsa^a: *over their tyrannical oppressors* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling בנגשיהם.

²¹² 1QIsa^a: *in you* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling בכך.

4 וּנְשֹׂאתָ²¹³ 214 המֶשֶׁל הַזֶּה עַל²¹⁵ מֶלֶךְ בָּבֶל וְאָמַרְתָּה אֵיכָה שָׁב נֹגֵשׁ שַׁבְתָּה מִרְהָבָה:
 5 שֹׁבֵר יֵהוּה מִטָּה רָשָׁעִים שֶׁבֶט מוֹשְׁלִים²¹⁶:
 6 מִכָּה עַמִּים בַּעֲבֵרָה מִכַּת בִּלְתִּי סָרָה רוּדָה בְּאֶף גּוֹאִים מִרְדָּף בְּלִי חֶשֶׁךְ:
 7 נָחָה שִׁקְטָה כֹּל²¹⁷ הָאָרֶץ פָּצְחוּ רִינָה²¹⁸:
 8 גַּם בְּרוּשִׁים שִׁמְחוּ לֶךְ אֶרֶזִי הַלְבִּנוֹן מֵאֵז שַׁבְתָּה וְלֹא יַעֲלֶה הַכּוֹרֶת עֲלֵינוּ²¹⁹:
 9 שְׂאוֹל מִתַּחַת רִגְזָה לָכָה²²⁰ לִקְרַת²²¹ בּוֹאֵךְ עוֹרָה לָכָה רַפָּאִים כֹּל עֲתוּדֵי אֶרֶץ הַקִּימָה מִכִּסְאוֹתָם כֹּל²²²
 מִלְכֵי גּוֹאִים²²³:
 10 כָּלֶם²²⁴ יַעֲנוּ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיךָ גַּם אַתָּה חֲלִיתָה כְּמוֹנוּ אֲלֵינוּ וּמִשְׁלַתָּה:
 11 הוֹרֵד שְׂאוֹל גֹּאוֹנֶךָ הַמּוֹת נִבְלַתְךָ²²⁵ תַּחֲתִיךָ יַצַּע רִמָּה וּמִכְסֵּךְ תוֹלַעָה:

²¹³ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *And you shall lift up* (with paragodic directional הַ). 4QIsa^e and Masoretic read וּנְשֹׂאתָ which removes the with paragodic directional הַ.

²¹⁴ 1QIsa^a includes the definite object-marker אֵת here. 4QIsa^e and Masoretic have it omitted.

²¹⁵ 1QIsa^a, Mas, LXX: *upon*. 4QIsa^e reads אֵל meaning *to*.

²¹⁶ 1QIsa^a: *rulers* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling מֹשְׁלִים.

²¹⁷ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כָּל.

²¹⁸ 1QIsa^a: *joyous singing* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling רִנָּה.

²¹⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *against us*. 4QIsa^e read עֲלֵיהֶם meaning *against them*.

²²⁰ 1QIsa^a: *to you* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לְךָ.

²²¹ 1QIsa^a: *to encounter*. 4QIsa^e and Masoretic read לִקְרַאת meaning the same. קָרָא is a parallel form of קָרָה.

²²² 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כָּל.

²²³ 1QIsa^a: *the Gentiles* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling גּוֹיִם.

²²⁴ 1QIsa^a, Mas, LXX: *All of them*. 4QIsa^e omits, probably by homoeoteleuton (גּוֹיִם כָּלֶם).

²²⁵ 1QIsa^a: *your corpse*. 4QIsa^e reads נִבְלָתִי meaning *corpses*. Masoretic has נִבְלִיךָ meaning *your harps*. LXX has εὐφροσύνη meaning *merriment*. There appears to have been some confusion here in this verse in Isaiah, with all witnesses to the verse having variant readings, all of which could have given rise to one or the other.

- 12 היך נפלתה מהשמיש היליל בן שחר נגדעתה לארץ חולש על **גוים**²²⁶:
- 13 אתה אמרתה בלבבכה השמים אעלה ממעלה לכוכבי אל ארים כסאי אשב בהר מועד בירכתי צפון:
- 14 אעלה על בומתי עב אדמה לעליון:
- 15 אך אל שאול תורד אל ירכתי בור:
- 16 רואין אליך ישגיחו אליכה יתבוננו הזה האיש המרגיז הארץ המרעיש ממלכות:
- 17 שם תבל כמדבר עריו הרס אסיריו לוא פתח ביתה:
- 18 כול מלכי גואים שכבו בכבוד איש בביתו:
- 19 ואתה הושלכתה מקוברך כנצר נתעב לבש הרוגים מטעני חרב יורדי אל אבני בור כפגר מובס:
- 20 לוא תחת אותם בקבורה כי ארצך שחתה עמך הרגתה לוא יקראו לעולם זרע מרעים:
- 21 הכינו לבניו מטבח בעוון אבותם בל יקומו וירשו ארץ ומלו פני תבל ערים:
- 22 וקמתי עליהמה נואם יהוה צבאות והכרתי לבב שם ושארית נין ונכד נואם יהוה:
- 23 ושמתי למורש קפז אגמי מים וטאטאתי במטאטא השמד נואם יהוה צבאות:
- 24 נשבע יהוה צבאות לאמור אם לוא כאשר דמיתי כן תהיה וכאשר יעצתי היא תקום:
- 25 לשבור אשור בארצי ועל הרי אבוסנו וסר מעליכמה עלו וסבלו מעל שכמכה יסור:
- 26 זואת העצה היעוצה על כול הארץ וזות היד הנטויה על כול הגואים:
- 27 כיא יהוה צבאות יעץ ומי יפר וידיו הנטויה ומי ישיבנה:
- 28 בשנת מות המלך אחז היה המשא הזה:

²²⁶ 4QIsa^e, Mas, LXX: *the nations*. 1QIsa^a reads **גוי** meaning *the nation*.

- ²⁹ אל תשמחי פלשת כולך כי נשבר שבט מככה כי **משורש**²²⁷ נחש יצא צפע ופריו שרף מעופף:
³⁰ ורעו בכורי דלים ואביונים לבטח ירבצו והמתי ברעב **שורשך**²²⁸ ושאריתך אהרוג:
³¹ הילילי שער זעקי עיר נמוג פלשת כולך כי מצפון עשן בא ואין מודד **במודעיו**²²⁹:
³² ומה יענו מלכי גוי כי יהוה יסד ציון **ובו**²³⁰ יחסו עניי עמו:

Chapter 15

- ¹ משא מואב כי בלילה שודד עיר מואב ונדמה כי בלילה **שודד**²³¹ **קיר**²³² מואב נדמה:
² עלה הבית ודיבון **הבאמות**²³³ לבכי על נבו ועל מידבה מואב יליל בכול ראשו קרחה וכל זקן גרועה:
³ בחוצותיה חגורו שק על גגותיה וברחובתיה כלה היליל **ירד**²³⁴ בבכי:
⁴ ותזעק חשבון ואלעלה עד יהץ נשמע קולם על כן חלצי מואב יריעו נפשו **ירע**²³⁵ לו:

²²⁷ 1QIsa^a: *from the root* (plene spelling). 4QIsa^o and Masoretic have the defective spelling **משורש**.

²²⁸ 1QIsa^a: *your root* (plene spelling). 4QIsa^o and Masoretic have the defective spelling **שרשך**.

²²⁹ 1QIsa^a: *among his kinsmen*. 4QIsa^o reads the alternative form **במידעיו** meaning the same thing. Masoretic reads **במועדיו** meaning *among its ranks*. LXX omits.

²³⁰ 1QIsa^a, LXX: *and through Him* (referring to Yahweh). 4QIsa^o and Masoretic read **ובה** meaning *and in her*, which is referring to Zion rather than Yahweh.

²³¹ 1QIsa^a: *is devastated* (plene spelling). 4QIsa^o and Masoretic have the defective spelling **שדד**.

²³² 4QIsa^o, Mas, LXX: *Kir* (or wall). 1QIsa^a reads **עיר** meaning either 'Or or city.

²³³ 1QIsa^a: *the high places* (plene spelling). 4QIsa^o and Masoretic have the defective spelling **הבמות**.

²³⁴ 1QIsa^b, Mas: *going down*. 1QIsa^a reads **וירד** meaning *and going down*.

²³⁵ 1QIsa^a: *quivers* (masculine). 1QIsa^b and Masoretic read **ירעה** meaning the same thing, but is the feminine form. The reading of 1QIsa^a would refer back to the **ו** of **נפש**, whereas the reading of 1QIsa^b/Masoretic would refer back to the **נפש** of **נפשו**. LXX reads **γινώσκει** meaning *shall know*. The LXX translator appears to have misread **ירע** as **ידע**, or the scribe of the exemplar he was working on made the error; the mix up between **ר/ד** is common.

⁵ לבי למואב יזעק ברחוה עד צעור עגלת שלישיה כי מעלה הלוחית²³⁶ בבכי יעלה בו כי דרך חורונים זעקת שבר ערו:

⁶ כי מי נמרים משמות יהיו כי יבש חציר כלה דשא ירוק לוא אהיא:

⁷ על כן יתרה עשה ופקדתם על נחל ערבי²³⁷ ישאום²³⁸:

⁸ כי הקיפה הזעקה את גבול מואב עד אגלים יללתה ובאר אילים יללתה:

⁹ כי מי דימון²³⁹ מלאו דם כי אשית על דימון נוספת לפליטת מואב ארוה לשארית אדמה:

Chapter 16

¹ שלחו כרמשל ארץ מסלה מדברה אל הר בת ציון:

² והיא כעוף נודד קן משלח תהינה²⁴⁰ בנות מואב מעברת לארנון:

³ הביו עצה עשו פלילה שיתי כליל צלך בתוך צהרים סתרי נדחים נודד אל תגלי:

⁴ יגורו בך נדחי מואב הוי סתר למו מפני שודד כי אפס המוץ כלה שד תם רומס מן הארץ:

⁵ והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת באוהול דויד שופט ודורש משפט ומהר צדק:

²³⁶ 1QIsa^b (הלח-), Mas, LXX: *Luhith* (*Luwkhiyth*). 1QIsa^a reads הלוחות which whilst referring to the same place, is a slight misspelling (mixing י for ו).

²³⁷ 1QIsa^a, LXX: *Arabians*. 1QIsa^b and Masoretic read הערבים; with 1QIsa^b, this could also mean *the Arabians*; Masoretes vowel pointed this as הָעֲרָבִים/*ha-'araviym* giving it the meaning *the willows/poplars*. Usual vowel points for when הערבים means *the Arabians* according to the Masoretes is הָעֲרָבִים/*ha-'arviym*. As the LXX nowhere else confuses the two, that *Arabians* should be understood by ערבי/הערבים is apparent.

²³⁸ 1QIsa^b, Mas: *they shall take them* (masculine). 1QIsa^b reads תישאום which is the feminine form. LXX reads και λημψονται αυτην meaning *and they shall take her*, which means that the scribe may have been working from an exemplar that read וישאה instead.

²³⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Dimon*. 1QIsa^a reads דיבון meaning *Dibon*. The scribe (or his exemplar) of 1QIsa^a appears to have mixed up מ/ב.

²⁴⁰ 1QIsa^b, Mas: *and they shall be*. 1QIsa^a reads a later form תהינה meaning the same thing.

⁶ שמענו גאון מואב גאה מואד גאתו וגאוונו ועברתו לא כן²⁴¹ בדיו:
⁷ ולכן לוא יליל מואב למואב כלה יליל לאשישי קיר חרשת תהגו אך נכאים:
⁸ כי שדמות חשבון אמללה גפן שבמה בעלי גוים הלמו שרוקיה עד יעזר נגעו תעו מדבר שלחותיה נטשו
עברו ים:
⁹ על כן אבכה בבכי יעזר גפן שבמה²⁴² ארזיך דמעתי חשבון ואלעלה כיא על קיצך ועל קצירך הידד נפל:
¹⁰ ונאסף שמחה וגיל מן הכרמל ובכרמים לוא ירננו ולוא ירועע יין ביקבים לוא ידורך הידד השבתי:
¹¹ על כן מעי למואב ככנור יהמו וקרבי לקיר חרש:
¹² יהיה כי נראה כי בא מואב על הבמה ובא אל מקדשיו להתפלל ולוא יוכל:
¹³ זה הדבר אשר דבר יהוה אל מואב מאז:
¹⁴ ועתה דבר יהוה לאמור בשלוש שנים כשני שכיר ונקלה כבוד מואב בכול ההמון הרב ושאר מעט מזצער
ולוא כבוד:

Chapter 17

¹ משא דרמשק הנה דרמשק מוסר מעיר והיית מעי מפלה:
² עזובות ערי עורערו לעדרים תהינה ורבצו ואין מחריד:

²⁴¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: is not true. 1QIsa^a reads לכך meaning thusly.

²⁴² 1QIsa^b, Mas: rulers of the Gentiles have broken down her tendrils; they reached up to Jazer, they wandered a desert; her shoots spread abroad, they crossed over a sea. Because of this I weep with the weeping of Jazer, the vine of Sibmah. 1QIsa^a omits, probably due to the scribe's eye jumping from the end of שבמה ("Sibmah") in verse 8 to the same place in verse 9. LXX reads καταπινοντες τα εθνη, καταπατησετε τας αμπελους αυτης εως Ιαζηρ· ου μη συναψητε, πλανηθητε την ερημον· οι απεσταλμενοι ενκατελειφθησαν, διεβησαν γαρ την θαλασσαν. δια τουτο κλαυσομαι ως τον κλαυθμον Ιαζηρ αμπελον Σεβαμα / swallowing the Gentiles, you shall trample down her vines until Jazer; never may you unite, may you wander around the desert. Those who have been sent off have been forsaken, for they have crossed over the sea. Because of this I shall weep like the weeping of Jazer, the vine of Sibmah.

- 3 ונשבת מבצר מאפרים וממלכה מדרמשק ושאר ארם ככבוד בני ישראל יהיה נואם יהוה צבאות:
4 והיה ביום ההוא ידל כבוד יעקוב ומשמן בשרו ירזה:
5 והיה כאסף קציר קמה וזרעו שבלים יקצור **והיה**²⁴³ כמלקט שבלים בעמק רפאים:
6 ונשאר בו עוללות כנקף זית שנים שלושה גרגרים ברואש אמיר ארבעה חמשה בסעפי פריה נואם יהוה
אלוהי ישראל:
7 ביום ההוא ישעה האדם על עושיהו ועיניו אל קדוש ישראל תראינה:
8 ולוא ישעה על המזבחות מעשיו אשר עשו אצבעותיו ולוא יראה **האשרים**²⁴⁴ והחמנים:
9 ביום ההוא יהיו ערי **מעוז**²⁴⁵ כעזובות החרש האמיר אשר עזבו מפני בני ישראל והייתה שממה:
10 כי **שכחת**²⁴⁶ **אלוהי**²⁴⁷ ישעך וצור מעוזך ולא זכרת על כן תטעי נטעי נעמונים וזמורת זר תזרענוי:
11 ביום נטעך **תשגשגי**²⁴⁸ ובבקר זרעך תפריחי נד קציר ביום נחלה וכאיב אנוש:
12 הוי המון עמים רבים כהמות ימים יהמיון ושאון לאומים כשאון מים כבדים ישאון:

²⁴³ 1QIsa^a, Mas: *and it shall be*. 1QIsa^{b(vid)} reads **היא** which can be either an orthographical alternative, or refers to a slightly weaker *and it is*.

²⁴⁴ 1QIsa^a, LXX: *the Asheriyim* (or *their idol-trees*). 4QIsa^b and Masoretic read **והאשרים** meaning *whether the Asheriyim* (*their idol-trees*).

²⁴⁵ 1QIsa^a: *its fortified [cities]* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **מעוז**.

²⁴⁶ 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *you have forgotten*. 1QIsa^a reads **שכחתי** which is a morphological bi-form, using the feminine 2nd person ending **תי**; this is usually seen in the later books (Jer. 31:21; Eze. 16:18), though we do see it in much earlier in Ru 3:3-4, though judging from this seen in Isaiah, the reading in Ruth maybe a product of later copying of the book.

²⁴⁷ 1QIsa^a: *the God* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **אלהי**.

²⁴⁸ 1QIsa^a: *you cause them to grow completely*. 4QIsa^a reads **תשתגשי**, and Masoretic reads **תשגשגי**; there was either some confusion here as to what the word was (possible roots are **שגג**, **שוג**, **שגה**, **שגש**) as we have here a *Pilpel* word-form (doubling of root letters), or the scribes of 1QIsa^a and 4QIsa^a have made some spelling mistakes due to the repetition of the **ש** and **ג**.

¹³ לאומים כשאון מים רבים ישאון ויגער²⁴⁹ בו ונס ממרחק ורדף כמץ הרים לפני רוח וכגלגל לפני סופה:
¹⁴ לעת ערב והנה בלהה בטרם בקר ואיננו זה חלק שוסינו וגורל לבוזינו:

Chapter 18

¹ הוי ארץ צל צל כנפים אשר מעבר לנהרי כוש:
² השולח בים צירים ובכלי גמא על פני מים לכו מלאכים קלים לגוי ממשך וממורט אל עם נורא מן הוא
והלאה גוי קוקו ומבוסה אשר בזאו נהרים ארצו:
³ כול יושבי תבל ושוכני ארץ כנשא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו:
⁴ כיא כה אמר יהוה אלי אשקוטה ואביטה במכוני כחם צח עלי אור כעב טל בחם קציר:
⁵ כי לפני קציר כתם פרח ובסור טמול יהיה נצה וחכרת הזלזלים במזמרות ואת הנטישות הסיר התז:
⁶ יעזבו יחדו לעיט הרים²⁵⁰ ולבהמות²⁵¹ ארץ וקץ עליו העיט וכול בהמות²⁵² הארץ עליו תחרף:

²⁴⁹ 1QIsa^a: and He shall rebuke (imperfect). 4QIsa^b and Masoretic have the perfect form ויגער meaning the same thing in translation to English.

²⁵⁰ 1QIsa^a, Mas: of mountains. 4QIsa^b reads ההרים meaning of the mountains.

²⁵¹ 1QIsa^a, LXX: to the animals. 4QIsa^b reads ולבממת, which is an error for what is in the Masoretic ולבהמת, which is either the singular form (so animal), or is the defective plural form which the Masoretes incorrectly pointed as singular.

²⁵² 1QIsa^a, LXX: animals. 4QIsa^b and Masoretic read בהמת which is either the singular, or defective plural form incorrectly pointed as singular by the Masoretes.

7 בעת²⁵³ ההיא יובל שי ליהוה צבאות מעם²⁵⁴ ממשך וממרט²⁵⁵ ומעם²⁵⁶ נורא מהוא²⁵⁷ והלאה גוי קוקו ומבוסא אשר בזאו²⁵⁸ נהרים ארצו אל מקום שם יהוה צבאות²⁵⁹ הר ציון:

Chapter 19

1 משא מצרים הנה יהוה רוכב²⁶⁰ על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס בקרבו:
 2 וסכסכתי²⁶¹ מצרים²⁶² במצרים ונלחמו איש באחיו ואיש ברעהו ועיר בעיר ממלכה בממלכה:
 3 ונבקה רוח מצרים בקרבו ועצתו אבלע ודרשו אל אלילים ואל האטים ואל האובות ואל הידעונים:
 4 וסכרתי את מצרים ביד אדונים קשה ומלך עז ימשל במ נואם האדון יהוה צבאות:
 5 ונשתו מים מהים ונהר יחרוב ויבש:

²⁵³ 4QIsa^b, LXX: *At the time* (common spelling). 1QIsa^a reads בעתה which is an orthographical spelling variation, though one that could be mixed up with the usual עתה meaning *now, at this time*. The context here (and the following ההיא/*that*) indicates a future time is in view, not at the time of the prophecy.

²⁵⁴ 1QIsa^a, LXX: *from a people*. 4QIsa^b and Masoretic read עם meaning *a people*.

²⁵⁵ 1QIsa^a: *smooth/polished*. 4QIsa^b and Masoretic read מורט meaning the same. 1QIsa^a reads the normal participle conjugation for verbs; 4QIsa^b and Masoretic may be making scribal mistakes for the double מ (see 18:2 above for plene spelling ממורט).

²⁵⁶ 1QIsa^a, LXX: *and from a people*. 4QIsa^b and Masoretic read מעם meaning *from a people*.

²⁵⁷ 1QIsa^a: *near*. 4QIsa^b reads מן meaning *from*. Masoretic reads מן הוא meaning *from here*.

²⁵⁸ 4QIsa^b, Mas: *divide*. 1QIsa^a reads בזאי which is a spelling mistake for בזאו (writing י instead of ו). See 18:2 above.

²⁵⁹ 4QIsa^b, Mas, LXX: *of hosts*. 1QIsa^a omits.

²⁶⁰ 1QIsa^a: *riding* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רכב.

²⁶¹ 1QIsa^a, Mas: *And I shall completely stir up* (pilpel form). 4QIsa^b reads וסכתי the normal piel form.

²⁶² 1QIsa^a, Mas: *Egyptians*. 4QIsa^b reads במצרים as a repeat of the following word; most likely done by accident due to the resembling letters.

²⁶³ והזניחו ²⁶⁴ הנהרות ודללו ורחבו יאורי ²⁶⁵ מצור קנה וסוף קמלו :
²⁶⁶ ערות על יאור ²⁶⁷ על פי יאור ²⁶⁸ וכול מזרע יאור יבש ונדף ²⁶⁹ ואין בו :
²⁷⁰ ואנו הדיגים ²⁷¹ ואבלו כול ²⁷² משליכי ביאור חכה ופרשי מכמרת על פני מים אמללו :
²⁷³ יבושו עובדי ²⁷⁴ פשתים שריקות ואורגים ²⁷⁵ חורו :
²⁷⁶ והיו שותתיה ²⁷⁷ מדכאים כל עושי ²⁷⁸ שכר אגמי נפש :

²⁶³ 1QIsa^a, LXX: *And they shall be rejected*. 4QIsa^b and Masoretic read **והאזניחו** which is either an orthographical spelling variation, or is another word meaning *foul-smelling* as pointed by the Masoretes. The evidence of the LXX (combined with 1QIsa^a) would indicate it's the former, not the latter.

²⁶⁴ 1QIsa^a: *streams of the Nile* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יארי**.

²⁶⁵ 4QIsa^b, Mas: *shall wither*. 1QIsa^a reads **וקמלו** meaning *shall wither also*.

²⁶⁶ 1QIsa^a, Mas: *the Nile* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling **יאר**.

²⁶⁷ 1QIsa^a, Mas: *the Nile* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **יאר**.

²⁶⁸ 1QIsa^a: *and shall be scattered*. 4QIsa^b and Masoretic read **נדף** meaning *shall be scattered*.

²⁶⁹ 1QIsa^a: *and nothing shall be in it*. 4QIsa^b and Masoretic read **ואיננו** meaning *and it shall be no more*. The following verses make more sense with the Nile not having anything in it, rather than it ceasing to exist; the reading **ואיננו** is easily explained as a miss-reading of the final-nun ך, and confusing ך for ך.

²⁷⁰ 4QIsa^b, Mas, LXX: *the fishermen*. 1QIsa^a reads **הדיגים** meaning *the fishes*, probably a scribal mistake.

²⁷¹ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כל**.

²⁷² 1QIsa^a: *the workers* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **עבדי**.

²⁷³ 1QIsa^a: *and those who weave* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **וארגים**.

²⁷⁴ 1QIsa^a, 4QIsa^b: *shall grow pale*. 1QIsa^b and Masoretic read **חורי** meaning *white linen*; this reading is supported by the LXX: **την βυσσον**/the fine flax.

²⁷⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^b: *her working classes* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **שתתיה**. The Masoretes vowel pointed this as **שְׁתִּיתִּיהָ**/shathotheyah; however the spelling in both 1QIsa^a and 4QIsa^b gives us the pronunciation *showthattheyah*. This is further evidence that the Masoretes were guessing from time to time.

²⁷⁶ 1QIsa^a: *workers* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **עשי**.

11 אך אולים שרי צען חכמי²⁷⁷ יועצי²⁷⁸ פרעה²⁷⁹ עצה נבערה איך תאמרו אל פרעה בן חכמים²⁸⁰ אני בן
 מלכי קדם:
 12 אים אפוא חכמיך ויגידו נא²⁸¹ לך וידעו מה יעץ יהוה צבאות על מצרים:
 13 נאולו שרי צען נשוא²⁸² שרי נף התעו את מצרים פנת שבטיה:
 14 יהוה מסך בקרבה רוח עועיים והתעו את מצרים בכל²⁸³ מעשהו כהתעות שכור בקיאו:
 15 ולוא²⁸⁴ יהיה למצרים מעשה אשר יעשה ראוש²⁸⁵ וזנב כפה ואגמן:
 16 ביום הוא²⁸⁶ יהיה מצרים כנשים וחרד²⁸⁷ ופחד²⁸⁸ מפני תנופת יד יהוה צבאות אשר הוא מהניף ידו
 עליה:

²⁷⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *the wise* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling חכמיה.

²⁷⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^b: *advisors* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יועצי.

²⁷⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *Pharaoh* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling פרעוה. As a note of interest, 1QIsa^a has the defective spelling further on in the verse.

²⁸⁰ 4QIsa^b, Mas, LXX: *sages*. 1QIsa^a reads חמים which is a scribal spelling mistake; would mean *hot things* if not a mistake, which makes no sense in the verse.

²⁸¹ 1QIsa^b, Mas: *and let them report emphatically*. 1QIsa^a combines these words as ויגידונא, with the scribe either accidentally omitting the space between the two, or reflects a form with the combined emphatic particle.

²⁸² 1QIsa^a: *they are deceived* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נשאו. The Masoretes vowel pointed this as נִשְׁאוּ/*nisheu*; however the plene spelling seen in 1QIsa^a gives the pronunciation as *nishoweuw*. The Qumran manuscripts demonstrate that the Masoretes got the vowel points wrong numerous times. Usually this has occurred where a י has been mistaken for a י'.

²⁸³ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *in all* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling בכול.

²⁸⁴ 1QIsa^a: *And not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

²⁸⁵ 1QIsa^a: *head* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ראש.

²⁸⁶ 1QIsa^a, Mas (ההוא), LXX: *On that day*. 4QIsa^b includes this as part of verse 15, and not the start of verse 16

²⁸⁷ 4QIsa^b, Mas, LXX: *and he shall tremble*. 1QIsa^a reads וחרדו meaning *and they shall tremble*.

²⁸⁸ 4QIsa^b, Mas, LXX: *and he shall be in fear*. 1QIsa^a reads ופחדו meaning *and they shall be in fear*.

17 **והיית**²⁸⁹ אדמת יהודה למצרים לחוגה **כול**²⁹⁰ אשר יזכיר אותה אליו יפחד מפני **עצת**²⁹¹ יהוה צבאות אשר הוא יועץ עליו:

18 ביום ההוא יהיו חמש ערים בארץ מצרים מדברות שפת כנען ונשבעות ליהוה צבאות עיר החרס יאמר לאחת:

19 ביום ההוא יהיה מזבח **ליהוה**²⁹² בתוך ארץ מצרים ומצבה אצל גבולה ליהוה:

20 **והייה**²⁹³ לאות ולעד ליהוה צבאות בארץ מצרים כי יצעקו אל יהוה מפני **לוחצים**²⁹⁴ ו**שלח**²⁹⁵ להם מושיע וירד והצילם:

21 ונודע יהוה למצרים וידעו מצרים את יהוה ביום ההוא ועבדו זבח ומנחה ונדרו נדר ליהוה ושלמו:

22 ונגף יהוה את מצרים נגף ונרפו ושבו עד יהוה ונעתר להם ורפאם:

23 ביום ההוא תהיה מסלה ממצרים אשורה ובא אשור במצרים ומצרים באשור ועבדו **מצרים**²⁹⁶ את אשור:

²⁸⁹ 1QIsa^a: *And she shall be* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **והיתה**. The scribe of 1QIsa^a has made a scribal mistake, as he usually has **והיית** and not just **והיית**. This word appears at the end of a column-line (Col 15, line 21), so the scribe may've just omitted the final ה due to lack of space.

²⁹⁰ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כל**.

²⁹¹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *the purpose*. 4QIsa^b reads **תנופת יד** meaning *the waving hand*. The scribe has either been influenced by the same in verse 16 above, or his eye skipped up a verse when he was copying, as the two previous words are almost exactly the same as in verse 16 above (16: **יפחד מפני**; 17: **יפחד מפני**). Occurrences like this happen quite often in manuscripts, though the scribe of 4QIsa^b was usually more careful.

²⁹² 1QIsa^a, Mas, LXX: *to Yahweh*. 4QIsa^b reads **ליהוה צבאות** meaning *to Yahweh of Hosts*.

²⁹³ 1QIsa^a: *And it shall be* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **והיה**.

²⁹⁴ 1QIsa^a: *oppressors* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לחצים**.

²⁹⁵ 1QIsa^a: *and He shall send* (perfect). 4QIsa^b and Masoretic have the imperfect form **וישלח** meaning the same thing.

²⁹⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *Egyptians*. 1QIsa^a omits **מצרים** from the text, most probably by accident. Another explanation could be that **מצרים** was added to the text very early on in the transmission of Isaiah, in order to make whom the "they" in the verse are explicit.

²⁴ ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ:
²⁵ אשר ברכו יהוה צבאות **לאמור**²⁹⁷ ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל:

Chapter 20

¹ בשנת בא תורתן אשדודה בשלח **אותו**²⁹⁸ סרגון מלך **אשור**²⁹⁹ וילחם באשדוד וילכודה:
² בעת ההיא דבר יהוה ביד ישעיה בן אמוץ **לאמור**³⁰⁰ לך ופתחת השק מעל מתניך ונעליך תחליץ מעל רגליך ויעש כן **הלך**³⁰¹ **ערום**³⁰² ויחף:
³ **ויואמר**³⁰³ יהוה כאשר הלך עבדי ישעיה ערום ויחף שלוש שנים אות ומפת על מצרים ועל כוש:
⁴ כן ינהג מלך אשור את שבי מצרים ואת גולת כוש נערים וזקנים **ערום**³⁰⁴ ויחף **וחשופי**³⁰⁵ שת ערות מצרים:
⁵ וחתו ויבושו מכוש מבטחם וממצרים תפארתם:

²⁹⁷ 1QIsa^a: *saying*. 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לאמר**.

²⁹⁸ 1QIsa^a: *him* (with definite article plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אתו**.

²⁹⁹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *Assyria* (plene spelling?). 4QIsa^b reads **אשר** which is either the defective spelling, or is a scribal mistake.

³⁰⁰ 1QIsa^a: *saying* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ויאמר**.

³⁰¹ 1QIsa^a, 4QIsa^a: *walking* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **הלך**.

³⁰² 1QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *naked* (plene spelling). 4QIsa^a has the defective spelling **ערם**.

³⁰³ 1QIsa^a: *And He said* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ויואמר**.

³⁰⁴ 1QIsa^a, Mas: *naked* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling **ערם**.

³⁰⁵ 1QIsa^a, Mas: *bared* (plene spelling). 4QIsa^a has the defective spelling **וחשפי**.

⁶ ואמר יושב הא³⁰⁶ הזה ביום ההוא הנה³⁰⁷ כה מבטנו אשר נסמך שם לעזרה להנצל מפני מלך אשור ואיך נמלט אנחנו:

Chapter 21

- ¹ משא דבר ים כספות בנגב לחלף ממדבר בא מארץ רחוקה נוראה:
- ² חזות קשה הוגד לי הבוגד בוגד והשודד שודד עלי עילם צורי מדי כול אנחתה השבתי:
- ³ על כן מלאו מתני חלחלה צירים אחזוני כצירי יולדה נעויתי משמוע נבהלתי מראות תועה³⁰⁸:
- ⁴ ולבבני פלצות בעתתני את נשף חשקי שם לי לחרדה:
- ⁵ ערוך השלחן צופה הצפית אכול שתה קומו השרים משחו מגן:
- ⁶ כי כה אמר אלי אדוני לך העמד המצפה אשר יראה ויגיד:
- ⁷ וראה רכב צמד³⁰⁹ איש פרשים רוכב³¹⁰ חמור רוכב גמל והקשב קשב רב קשב:
- ⁸ ויקרא הראה על מצפה אדוני אנוכי³¹¹ עומד תמיד יומם ועל משמרתי אנוכי³¹² נצב כול הלילות:

³⁰⁶ 4QIsa^f, Mas, LXX: *the coastland*. 1QIsa^a reads האיי which is either the plene form or the plural. Most of the following plural forms in 1QIsa^a Isaiah are written איים, indicating האיי is more likely a plene form.

³⁰⁷ 1QIsa^a, Mas: *Behold*. 4QIsa^a reads the less common form הן meaning the same.

³⁰⁸ 1QIsa^a: *staggering about* (plene spelling). 4QIsa^a has the defective spelling תעה. Masoretic has the defective spelling as well, however, along with the LXX, has the word as the start of verse 4, not the final word of verse 3. The reading of 1QIsa^a/4QIsa^a gives us the verses the meaning *I am too disturbed to see, staggering about. And as for my heart...*

³⁰⁹ 1QIsa^a, Mas: *a pair* (defective spelling). 4QIsa^a has the plene spelling צמיד.

³¹⁰ 1QIsa^a: *riders* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling רכב. The Masoretes vowel pointed this as רֶכֶב/*rekhev*; however the spelling in 1QIsa^a gives *rokhev*: this would indicate that the Masoretes took this as meaning *chariots* rather than *riders*; both are spelled the same in the Masoretic consonant text; however the vowel points above the consonants give different meanings at different times. The LXX supports 1QIsa^a in having αἰβάτην/*riders*.

³¹¹ 1QIsa^a: *I* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling אנכי.

³¹² 1QIsa^a: *I* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling אנכי.

⁹ והנה זה בא רוכב איש צמד פרשים ויען³¹³ ויואמר³¹⁴ נפלה נפלה בבל וכול³¹⁵ פסילי אלוהיה³¹⁶ שברו
 לארץ:
¹⁰ מדשתי ובן גדרי אשר שמעתי מאת יהוה צבאות אלוהי³¹⁷ ישראל הגדתי לכם:
¹¹ משא דומה אלי קרא משעיר שומר מה מליל שומר מה מליל:
¹² אמר שומר אתה בוקר וגם לילה אם תבעון³¹⁸ בעו שובו אתיו:
¹³ משא בערב ביער בערב תלינו אורחות דודנים:
¹⁴ לקראת צמא האתיו מים יושבי ארץ תימא בלחם³¹⁹ קדמו נודד:
¹⁵ כי מפני הרבות נדד מפני חרב נטושה ומפני קשת דרוכה ומפני כבוד מלחמה:
¹⁶ כי כה אמר יהוה³²⁰ אלי בעוד שלוש שנים כשני שכיר וכלה כבוד קדר:
¹⁷ ושאר מספר קשת גבורי בני קדר ימעטו כי יהוה אלוהי ישראל דבר:

Chapter 22

¹ משא גי חזיון מלכי אפוא כי עליתי כולך לגגות:

³¹³ 4QIsa^a, Mas, LXX: *And he responded*. 1QIsa^a reads ויענני which is either a spelling mistake for ויעננו meaning *And he responded to us*, or the scribe meant to write ויענו meaning *And they responded*. From the context of the verse, there is only a *he* speaking; no *they*, and not an *us* to be responded to.

³¹⁴ 1QIsa^a: *and said* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

³¹⁵ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling וכל.

³¹⁶ 1QIsa^a: *of her gods* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling אלוהיה.

³¹⁷ 1QIsa^a: *the God* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling אלהי.

³¹⁸ 1QIsa^a: *you inquire* (defective spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the plene spelling תבעיון.

³¹⁹ 1QIsa^a, LXX: *with bread*. 4QIsa^{a(vid)} reads ובלחם meaning *also with bread*. 4QIsa^b and Masoretic read בלחמו meaning *with his bread*.

³²⁰ 1QIsa^a: *Yahweh*. 4QIsa^a and Masoretic read אדני meaning *Sovereign Master*. LXX has ⲕⲥ, which can be used as a placeholder for either.

² תשאות מלאה עיר הומיה קריה עליזה חלליך לוא חללי חרב ולוא מיתי מלחמה:

³ כול קציניך נדדו יחד מקשת אסורה כול נמצאיך אסרו יחדו מרחוק ברחו:

⁴ על כן אמרתי שועו ממני ואמרר בבכי אל תאציו לנחמני על שד בת עמי:

⁵ כי יום מהומה ומבוסה ומבוכה לאדוני יהוה צבאות בגי חזיון מקרקר קדשו על ההר:

⁶ ועילם נשא אשפא ברכב אדם פרשים וקיר ערה מגן:

⁷ והיה מבחר עמקיך מלאו רכב והפרשים שת שתו השערה:

⁸ ויגל את מסך יהודה ותבט ביום ההוא אל נשק בית היער:

⁹ ואת בקיעי עיר דויד ראיתם כי רבו ותקבצו את מי הברכה התחתונה:

¹⁰ ואת בתי ירושלם ספרתם ותתוצו הבתים לבצור החומה:

¹¹ ומקוה עשיתם בין החומות ³²¹ למי הברכה הישנה ולוא הבטתמה אל ³²² עושיה ויצרה מרחוק לוא ³²³

ראיתם:

¹² ויקרא אדוני ³²⁴ יהוה צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק:

¹³ והנה ששון ושמחה הרג בקר ושחט צאן אכול בשר ושתות ³²⁵ יין אכול ושתו ³²⁶ כי מחר נמות:

³²¹ 1QIsa^a: *the walls* (plene spelling, plural). Masoretic reads the defective, dual form **החמית**. 1QIsa^b reads the defective form **החמת**, however whether it was taking it as a dual or plural form is unable to be determined due to lack of a vowel after **מ**. As 1QIsa^b generally agrees with the Masoretic against 1QIsa^a (see the footnotes in chapters 37-41 as examples) it is likely 1QIsa^b would be the dual rather than plural form, but this is just speculation.

³²² 4QIsa^c, Mas, LXX: *to*. 1QIsa^a reads **על** meaning *upon*.

³²³ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

³²⁴ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *Sovereign Master* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אדני**.

³²⁵ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and drinking*. 4QIsa^c reads **ושתו** meaning *and they drink*.

³²⁶ 1QIsa^a, Mas: *and let us drink*. 4QIsa^a reads **ושתה** meaning *and drink*.

14 ונגלה באזני³²⁷ יהוה צבאות אם יכפר³²⁸ לכם³²⁹ העוון הזה לכמה עד תמותון³³⁰ אמר אדוני יהוה צבאות:
 15 כה אמר אדוני³³¹ יהוה צבאות לך³³² בוא³³³ אל הסוכן³³⁴ הזה אל שבנא אשר על הבית:
 16 מה לך³³⁵ פה ומי לך³³⁶ פה כי חצבת³³⁷ לכה³³⁸ פה קבר חצבי מרום קברו חוקקי³³⁹ בסלע משכן לו:
 17 הנה יהוה מטלטלך טלטלה גבור³⁴⁰ ויעטך³⁴¹ עטה:

³²⁷ 1QIsa^a: *in my ears* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling באזני.

³²⁸ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *shall [not] be atoned for* (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling יכופר.

³²⁹ 1QIsa^a, LXX: *for you*. 4QIsa^c and Masoretic omit.

³³⁰ 1QIsa^a: *you all die* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling תמותון.

³³¹ 1QIsa^a: *Sovereign Master* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אדני.

³³² 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *Go!* 4QIsa^f reads לך using the plene-medial form of the letter instead of the final-form (ך vs כ).

³³³ 1QIsa^a, 1QIsa^b: *Come* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling בא.

³³⁴ 1QIsa^a: *the steward* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling הסכן.

³³⁵ 1QIsa^a, Mas: *to you*. 4QIsa^f reads לך. See footnote 332 above.

³³⁶ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *to you*. 4QIsa^f reads לך. See footnote 332 above.

³³⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^f, Mas: *you have hewn out* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling חצבתה.

³³⁸ 1QIsa^a: *to you* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לך. 4QIsa^f reads לך. See footnote 332 above.

³³⁹ 1QIsa^a: *carving* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling חקקי.

³⁴⁰ 1QIsa^b: *O strong one* (plene spelling/adjective?). 1QIsa^a and Masoretic read גבר meaning *man*. The reading of 1QIsa^b could be considered either the plene spelling of the noun גבר, but as 1QIsa^b doesn't usually have the plene spelling, this is more likely the adjective being used as a noun.

³⁴¹ 1QIsa^b, 4QIsa^a: *and he shall grasp* (imperfect form). 1QIsa^b and Masoretic have the participle form ויעטך (Mas: וועטך).

¹⁸ צנוף³⁴² יצנפך³⁴³ צנפה³⁴⁴ כדור אל ארץ רחבת ידיים שמה³⁴⁵ תמות ושמה³⁴⁶ מרכבות כבודך³⁴⁷ קלון
 בית אדוניך:
¹⁹ והדפתיך ממצבך וממעמדך³⁴⁸ הרסך³⁴⁹:
²⁰ והיה ביום ההוא וקראתי³⁵⁰ לעבדי לאליקים בן חלקיהו³⁵¹:
²¹ והלבשתי כתנותך ואבניטך אחזקנו וממשלתך אתן בידו והיה לאב ליושב ירושלם ולבית יהודה:
²² ונתתי מפתח בית דויד על שכמו ופתח ואין סוגר וסגר ואין פותח:
²³ ותקעתיו יתד במקום נאמן והיה לכסא כבוד לבית אביו:
²⁴ ותלו עליו כול כבוד בית אביו הצאצאים והצפעות כל³⁵² כלי הקטן³⁵³ מכלי האגנות ועד כול כלי
 הנבלים:

³⁴² 4QIsa^a, 4QIsa^f, Mas: *To wind up*. 1QIsa^a reads צניף meaning either *Turban-like*, or is a scribal mistake for צנוף.

³⁴³ 4QIsa^a, Mas: *He shall wind you* (defective spelling). 4QIsa^f has the plene spelling יצנופך. 1QIsa^a reads וצנפכה meaning *and shall wind you*.

³⁴⁴ 1QIsa^a, 4QIsa^a, Mas: *a winding* (defective spelling). 4QIsa^f has the plene spelling צניפה.

³⁴⁵ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *there* (with paragogic locative ה-). 4QIsa^f has the non-paragogic locative ה- form שם.

³⁴⁶ 1QIsa^a, 1QIsa^b, 4QIsa^a, Mas: *and there* (with paragogic locative ה-). 4QIsa^f has the non-paragogic locative ה- form ושם.

³⁴⁷ 1QIsa^a, 4QIsa^a: *your splendour* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling כבודך.

³⁴⁸ 1QIsa^a, Mas: *and from your post*. 4QIsa^a reads וממעמדך meaning the same. See [here](#) for an explanation.

³⁴⁹ 1QIsa^a: *you are pulled down*. 4QIsa^f reads יהסירך meaning *He shall depose of you*. Masoretic reads יהרסך meaning *He shall pull you down*.

³⁵⁰ 4QIsa^a, Mas, LXX: *I shall call out*. 1QIsa^a misspells as וקרתי, else this would mean *I dug out*.

³⁵¹ 4QIsa^a, Mas, LXX: *KhilqiYahu* (plene spelling). 1QIsa^b and 4QIsa^f have the defective spelling חלקיה.

³⁵² 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *all* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כל.

³⁵³ 1QIsa^b, 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *the small vessels*. 1QIsa^a reads קטן meaning *small vessels*. There is very little difference of meaning between “the small vessels” and “small vessels” in the context of the verse.

²⁵ ביום ההוא נואם³⁵⁴ יהוה³⁵⁵ צבאות תמוש³⁵⁶ היתד התקועה במקום נאמן ונגדעה ונפלה ונכרת המשא אשר עליה כי יהוה דבר:

Chapter 23

¹ משא צר הילילו³⁵⁷ אניות תרשיש כי שדד³⁵⁸ מבית מבוא מארץ כתיים נגלה למו:
² דמו³⁵⁹ יושבי אי סחר צידון עברו ים מלאכך³⁶⁰:
³ ובמים רבים זרע שחר קציר יאור³⁶¹ תבואתה ותהי סחר גואים³⁶²:

³⁵⁴ 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling נואם. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as נאם/*neum*.

³⁵⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^a, Mas: *Yahweh*. 4QIsa^f reads אדני יהוה meaning *the Sovereign Master, Yahweh*.

³⁵⁶ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *shall depart*. 4QIsa^a reads תמיש meaning *shall be moved*.

³⁵⁷ 4QIsa^a, Mas: *Wail!* 1QIsa^a reads אילילו which is a scribal error.

³⁵⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^a, Mas: *destroyed* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling שודד.

³⁵⁹ 1QIsa^a, Mas: *to them*. ²*Be silent!*. 4QIsa^a reads למודמו, a reading supported by the LXX τινι ομοιωσιν γεγονασις meaning *To whom have they become likened?*

³⁶⁰ 1QIsa^a: *your messengers*. 1QIsa^b reads מלאיך meaning *he filled you*. 4QIsa^a reads מלאך meaning *filling you*. Masoretic reads מלאוך meaning *they filled you*. The plethora of different readings for this verse makes it apparent the original reading wasn't quite understood. The reading of 1QIsa^b would refer to סחר צידון, the *merchant of Sidon*; the reading of 4QIsa^a would also refer to the same; the Masoretic reading would refer to י(ו)שבי אי, the *inhabitants of the coast*. The reading that makes the most sense is that if 1QIsa^a, with the full verse translated: *Be silent, O inhabitants of the sea, O merchant of Sidon whose messengers crossed over the sea*.

³⁶¹ 1QIsa^a, Mas: *the Nile*. 4QIsa^b reads an alternative spelling יואר.

³⁶² 1QIsa^a: *the Gentiles* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling גויים.

4 בּוֹשִׁי צִידוֹן³⁶³ כִּי אָמַר³⁶⁴ יָם מַעֲוֹז הַיָּם לֵאמֹר³⁶⁵ לֹא³⁶⁶ חֲלֵתִי וּלְוֹא³⁶⁷ יִלְדֵּתִי וּלְוֹא³⁶⁸ גְּדֵלִתִּי בַּחֲוָרִים
 רֹמַמְתִּי בַּתּוֹלוֹת:
 5 כֹּאשֶׁר שָׁמַע לַמַּצְרִים יַחֲלִי כְשָׁמַע צָר:
 6 עָבְרוּ³⁶⁹ תְּרַשִּׁישָׁה הִילִילוּ יוֹשְׁבֵי אֵי:
 7 הַזֹּאת לַכֶּמֶה הָעֲלוּזָה מִיָּמִי קֶדֶם קְדָמוֹתָהּ וּבִלְיָה רַגְלִיָּה מֵרַחֵק³⁷⁰ לַגּוֹר:
 8 מִי יַעֲזֹךְ זֹאת עַל צָר הַמַּעֲטָרָה אֲשֶׁר סוֹחֲרִיָּה³⁷¹ שְׂרִים כְּנַעֲנִיָּה נִכְבְּדֵי הָאָרֶץ:
 9 יִהְיֶה צְבָאוֹת יַעֲצָה לַחֲלֹל כּוֹל גֵּאוֹן צָבִי לַהֲקֵל כּוֹל³⁷² נִכְבְּדֵי אָרֶץ:
 10 עֲבָדֵי³⁷³ אֶרֶץ כִּיאוֹר³⁷⁴ בַּת תְּרַשִּׁישׁ אֵין מִזַּח עוֹד:

³⁶³ 1QIsa^b, 4QIsa^a, Mas: *Sidon* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling צִידֹן.

³⁶⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^a, Mas: *he has spoken*. 1QIsa^a reads the feminine אָמְרָה meaning *she has spoken*, therefore making יָם/sea feminine compared to its masculine gender.

³⁶⁵ 1QIsa^a: *saying* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling לֵאמֹר.

³⁶⁶ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling לֹא.

³⁶⁷ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling וְלֹא.

³⁶⁸ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling וְלֹא.

³⁶⁹ 4QIsa^a, Mas: *Cross over*. 1QIsa^a reads עוֹבְרֵי the plural, participle form meaning *O you crossing over*.

³⁷⁰ 4QIsa^a, Mas: *From afar* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling מֵרַחֵק.

³⁷¹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *her merchants* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling סוֹחֲרִיָּה.

³⁷² 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כּוֹל.

³⁷³ 1QIsa^a, LXX: *Cultivate*. 4QIsa^a only has extant עֲבָרִי. Masoretic reads the defective spelling עֲבָרִי meaning *Pass through*, with 4QIsa^c reading the plene spelling עוֹבְרֵי.

³⁷⁴ 1QIsa^a: *like the Nile* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כִּיאוֹר.

¹¹ ידו נטה על הים הרגיו ³⁷⁵ ממלכות יהוה צוה אל כנען להשמיד מעוזיה ³⁷⁶:
¹² ויואמר לוא תוסיפי עוד ³⁷⁷ לעלוז מעשקה ³⁷⁸ בתולת בת צידון כתיים קומי עבורי ³⁷⁹ גם שמה ³⁸⁰ לוא ינוח
 לך:
¹³ הנה ארץ כשדיים זה העם לוא היה אשור יסדה לציים ³⁸¹ הקימוה בחיניה עוררו ארמנותיה ³⁸² שמה
 למפלה:
¹⁴ הילילו אניות תרשיש כי שודד מעוזך:

³⁷⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^a, Mas: *He has made tremble*. 4QIsa^c reads להרגיו which is the infinitive form meaning *to make tremble*.

³⁷⁶ 1QIsa^a: *her fortresses* (common spelling). Masoretic reads מעזניה, which may be supported by 4QIsa^c though unfortunately only the -זניה is extant. This is an uncommon spelling of the adjective מעוז, with a sort of paragodic nun which is usually reserved for verbs; in this case it would be the verb עוזז/*to be strong* in a Piel participle form (prefixed מ), which indicates a strengthening of the verb (hence *really strong*), here being used as a noun which the LXX translators has taken it as, translating τῆς ἰσχύος/*the strength*.

³⁷⁷ 1QIsa^a, 4QIsa^a, Mas, LXX: *yet*. 4QIsa^c reads עוד meaning *with refuge*. However this is probably a scribal mistake influenced by the following word לעלוז, which also ends לו- and is quite similar to עוד.

³⁷⁸ 1QIsa^a: *crushed*. 4QIsa^a and Masoretic read המעשקה meaning *O crushed*.

³⁷⁹ 4QIsa^c: *cross over* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling עברי.

³⁸⁰ 4QIsa^c: *there* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling שם.

³⁸¹ 4QIsa^c, Mas: *to wild animals*. 1QIsa^a reads לצין, an uncommon spelling meaning the same which may've been influenced by Aramaic, as noted previously with regards to 1QIsa^a.

³⁸² 1QIsa^a, Mas, LXX: *her strongholds*. 4QIsa^c reads ארמונותיו meaning *his strongholds*. The reading of 1QIsa^a and Masoretic refers back to the ארץ; whereas the reading of 4QIsa^c refers back to the עם. ארמונותי also gives us a different pronunciation of the word: 'armonotey; compared against the Masoretic vowel-pointing ארְמֹנֹתִי being pronounced 'armenothey.

¹⁵ והיה ביום ההוא ³⁸³ ונשכחה צור שבעים שנה כימי מלך אחד מקץ שבעים שנה והיה ³⁸⁴ לצור ³⁸⁵ כשירת הזונה:

¹⁶ קחי כנור סבי עיר זונה נשכחה היטיבי נגן הרבי שיר למען תזכרי:

¹⁷ והיה מקץ שבעין שנה יפקוד יהוה את צור ³⁸⁶ ושבה לאתננה וזנתה את ממלכות הארץ על פני האדמה:

¹⁸ והיה סחרה ואתננה קודש ליהוה לוא יאצר ולוא יחסן ³⁸⁷ כיא ³⁸⁸ ליושבים לפני יהוה יהיה ³⁸⁹ לסחרה לאכול לשבעה ולמכסה עתיק:

Chapter 24

¹ הנה יהוה ³⁹⁰ בוקק הארץ ³⁹¹ ובולקה ועוה פניה והפיץ יושביה ³⁹²:

³⁸³ 4QIsa^c, Mas: (the) this. 1QIsa^a reads הוא meaning this.

³⁸⁴ 4QIsa^c, Mas: (יהיה) ... (ונשכחת צר), LXX: And Tyre shall be forgotten seventy years, like the days of one king. At the end of seventy years it shall also be. 1QIsa^a omits via parablepsis, skipping from one צר to the other.

³⁸⁵ 4QIsa^c: to Tyre (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling לצר.

³⁸⁶ 4QIsa^c: Tyre (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling צר.

³⁸⁷ 4QIsa^c: because (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כי.

³⁸⁸ 1QIsa^a, Mas: it shall be. 4QIsa^c reads והיה meaning And it shall be. The reading of 4QIsa^c would have an implied to be in the previously phrase (כיא ליושבים לפני יהוה), and therefore split this into two phrases; the reading of 1QIsa^a and Masoretic however would have everything from כיא to עתיק as one phrase.

³⁸⁹ 1QIsa^a, Mas: fine. 4QIsa^c reads עתק; a different spelling of the adjective meaning more or less the same (may indicate something more valuable).

³⁹⁰ 1QIsa^a, Mas: Yahweh. 4QIsa^c reads אדוני (plene spelling) meaning Sovereign Master. LXX uses the placeholder ⲕⲁ which can be used for either יהוה or אדוני.

³⁹¹ 4QIsa^c, Mas: the earth. 1QIsa^a reads האדמה meaning the ground. LXX reads την οἰκουμένην/the inhabitants, which though not the usual translation of ארץ, there are places where the LXX has done so (Psa. 71:8, Isa. 10:14, 23; 13:5, 9; 14:26; 23:17; 37:16, 18); not once does the LXX translate אדמה as οἰκουμένη, showing it should be considered as evidence for reading הארץ.

³⁹² 1QIsa^a, 4QIsa^c: her inhabitants (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling יושביה.

² והיה כעם ככוהן כעבד כאדוניו כשפחה כגברתה כקונה³⁹³ כמוכר כמלוה כלוה³⁹⁴ כנשוה³⁹⁵ כאשר
 נשה³⁹⁶ בו:
³ הבוק תבוק הארץ והבוז³⁹⁷ תבוז³⁹⁸ כיא³⁹⁹ יהוה דבר את הדבר הזה:
⁴ אבלה נבלה הארץ אמללה נבלה תבל אמלל מרום עם הארץ:
⁵ והארץ חנפה תחת יושביה כיא⁴⁰⁰ עברו תורה⁴⁰¹ חלפו חוק הפירו⁴⁰² ברית עולם:
⁶ על כן אלה אכלה ארץ⁴⁰³ ויאשמו⁴⁰⁴ יושבי בה על כן חורו יושבי הארץ⁴⁰⁵ ונשאר אנוש מזער:
⁷ אבל תירוש אמללה גפן⁴⁰⁶ נאנחו כול שמחי לב:

³⁹³ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *like with the buyer* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling כקנה.

³⁹⁴ 1QIsa^a, 4QIsa^c, 4QIsa^f, Mas: *so with the lender* (defective spelling). 4QIsa^b has the plene spelling כלוה.

³⁹⁵ 4QIsa^c: *as with the creditor* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling כנשוה. 1QIsa^a reads כנשא, which is the parallel form of נשה (suffix -א- and -ה- indicate an -ah sound).

³⁹⁶ 4QIsa^c: *he is lending*. 1QIsa^a and Masoretic read the parallel form נשא (see above).

³⁹⁷ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *and to be laid waste* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling ווהבוז.

³⁹⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *she shall be laid waste* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling תבוז.

³⁹⁹ 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כי.

⁴⁰⁰ 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כי.

⁴⁰¹ 4QIsa^c, LXX: *the Torah (Law)*. 1QIsa^a and Masoretic read תורות (Mas: -רת) meaning *laws*.

⁴⁰² 1QIsa^a: *they have broken* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling הפירו.

⁴⁰³ 4QIsa^c, Mas, LXX: *the earth*. 1QIsa^a omits.

⁴⁰⁴ 4QIsa^c, Mas, LXX: *and they are held in offence*. 1QIsa^a reads וישמו meaning *and they are appalled*.

⁴⁰⁵ 4QIsa^c, LXX: *the land*. 1QIsa^a and Masoretic read ארץ meaning *land*.

⁴⁰⁶ 1QIsa^a, Mas, LXX: *the vine*. 4QIsa^c reads גפן יצהר meaning *the vine, the olive oil*.

8 שבת משוש תופים⁴⁰⁷ חדל שאון עלוים⁴⁰⁸ שבת משוש כנור:
9 בשיר לוא ישתו יין ימר⁴⁰⁹ שכר לשותיהו⁴¹⁰:
10 נשברה קרית תהו סוגר⁴¹¹ כול בית מבוא:
11 צוחה על היין בחוצות ערבה כול שמחה גלה משוש הארץ:
12 נשאר⁴¹² בעיר שמה ושואה⁴¹³ יוכת⁴¹⁴ שערה⁴¹⁵:

⁴⁰⁷ 4QIsa^c: *tambourines* (plene spelling).

⁴⁰⁸ 4QIsa^c, LXX: *profane jubilant ones*. 1QIsa^a and Masoretic read עלוים meaning *jubilant ones*.

⁴⁰⁹ 4QIsa^c, Mas, LXX: *is bitter*. 1QIsa^a reads וימר meaning *and is bitter*.

⁴¹⁰ 4QIsa^c: *to those drinking it* (plene spelling + full form pronominal suffix). 1QIsa^a reads לשותיו meaning the same, though with a defective form pronominal suffix. Masoretic reads לשתיו again meaning the same, but the defective form of both the verb and pronominal suffix.

⁴¹¹ 4QIsa^c: *is shut up tight* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling סגר.

⁴¹² 1QIsa^a, Mas, LXX: *Is left over*. 4QIsa^c reads ונשאר meaning *And is left over*. Several LXX Manuscripts (Sinaiticus and Alexandrinus being two examples) agree with 4QIsa^c by reading και καταλειφθησονται.

⁴¹³ 4QIsa^c: *and into a ruinous state*. 1QIsa^a and Masoretic read ושאיה meaning the same. שאיה is believed to be a parallel form of שואה, arising in later Hebrew. However this is the one and only location in the Tanakh where שאיה occurs (hence known as a *hapax legomen*), so quite probably is a scribal mistake for שואה (swapping וא for או and misreading ך for ך).

⁴¹⁴ 1QIsa^a: *is beaten* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling יכת.

⁴¹⁵ 4QIsa^c: *her gate*. 1QIsa^a and Masoretic read שער meaning *the gate*.

13 **כִּיא**⁴¹⁶ **כֹּה**⁴¹⁷ יִהְיֶה בִּקְרֵב הָאָרֶץ בְּתוֹךְ הָעַמִּים **כִּנְקוֹף**⁴¹⁸ זֵית **כַּעֲלֻלּוֹת**⁴¹⁹ אִם כֹּלֵה בְצִיר:
 14 הִמָּה יִשְׂאוּ קוֹלָם יִרְוֹנוּ⁴²⁰ בְּגֹאֹן יִהְיֶה צֹהֵלוֹ⁴²¹ מִים⁴²²:
 15 עַל כֵּן בְּאֵרִים⁴²³ כִּבְדוֹ⁴²⁴ יִהְיֶה בְּאֵי הַיָּם שֵׁם יִהְיֶה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
 16 מִכְנַף הָאָרֶץ זִמְרַת שִׁמְעֵנוּ צְבִי לְצַדִּיק וְאָמַר רִזִּי לִי רִזִּי לִי אוֹי לִי בּוֹגְדִים בְּגָדוֹ וּבְגָד בּוֹגְדִים בְּגָדוֹ:
 17 פָּחַד וּפַחַת וּפַח עֲלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ:
 18 וְהִיא הִנֵּס מִקּוֹל הַפָּחַד יָפּוֹל אֶל הַפַּחַת וְהָעוֹלָה מִתּוֹךְ הַפַּחַת יִלְכַּד בַּפַּח כִּי אַרְבוֹת מִמְרוֹם נִפְתְּחוּ וִירַעְשׁוּ
 מוֹסְדֵי אֶרֶץ:
 19 **רוֹעַ**⁴²⁵ הַתְּרוּעָה הָאֶרֶץ⁴²⁶ פֹּר הַתְּפוֹרְרָה אֶרֶץ מוֹט הַתְּמוֹטְטָה אֶרֶץ:

⁴¹⁶ 4QIsa^c: *For* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

⁴¹⁷ 4QIsa^c: *thus* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כֹּה**.

⁴¹⁸ 4QIsa^c: *like striking off* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כִּנְקוֹף**. The reading of 4QIsa^c could also be a variant reading, being the rare *Qal Passive*; the difficulty arises in that many words that have the **נ** as part of the root, when such words are pointed by the Masoretes to be in the *nifal* stem, they rarely have a doubled initial **נ** to indicate that they are the *nifal* form, hence it could be that Hebrew words that have **נ** as part of the root don't have a *nifal* form, and instead are *Qal Passives*. In this case, **כִּנְקוֹף** would mean *like having struck off*.

⁴¹⁹ 4QIsa^c: *like gleanings* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כַּעֲלֻלּוֹת**.

⁴²⁰ 1QIsa^a, Mas: *they shout for joy* (רנ). 4QIsa^c reads **וּרְנָנוּ** meaning *and they shout for joy*.

⁴²¹ 1QIsa^a, Mas: *they rejoice*. 4QIsa^c reads **וּצְהֵלוּ** meaning *and they rejoice*.

⁴²² 1QIsa^a, Mas: *from the west*. 4QIsa^c reads **מִיּוֹם** meaning *from the day*.

⁴²³ 1QIsa^a, Mas: *in the east* (defective spelling). 4QIsa^c reads **בְּאֵרִים בְּאֵרִים** meaning *in the east* (plene spelling), *in Aram*.

⁴²⁴ 1QIsa^a, Mas: *all of you glorify*. 4QIsa^c reads **כִּבְדוֹ** meaning *having glorified*.

⁴²⁵ 1QIsa^b: *To break*. 1QIsa^a and Masoretic read **רָעָה**, an early scribal error of dittography, caused by the initial **ה** of the word following.

⁴²⁶ 1QIsa^a, Mas, LXX: *the earth*. 1QIsa^b reads **אֶרֶץ** meaning *earth*.

²⁰ נוע תנוע הארץ⁴²⁷ כשכור והתנוודדא⁴²⁸ וכמלונה וכבד עליה פשעה ונפל ולוא תוסיף קום:
²¹ והיה ביום ההוא יפקוד יהוה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה:
²² אספו⁴²⁹ אספה⁴³⁰ על⁴³¹ בור וסגרו על מסגר ומרוב ימים יפקדו:
²³ וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך יהוה צבאות בהר ציון ובירושלם⁴³² ונגד זקניו כבוד:

Chapter 25

¹ יהוה אלוהי אתה ארוממך אודה שמך⁴³³ כי עשיתה⁴³⁴ פלא עצות⁴³⁵ מרחוק אמונה אמן:
² כי שמתה מעיר לגל קריה בצורה למפלה ארמון זרים מעיר לעולם לוא יבנה:
³ עלכן יכבדוך עם עז קרית גוים עריצים ייראוך:
⁴ כי הייתה⁴³⁶ מעוז לדל מעוז לאביון בצר לו מחסה מזרם צל מחורב כי רוח עריצים כזרם קיר:
⁵ כחורב בציון שאון זרום תכניע חורב בצל עב זמיר עריצים יענה:
⁶ ועשה יהוה צבאות לכול העמים בהר הזה משתה שמנים משתה שמרים שמנים ממחים שמרים מזוקקים:

⁴²⁷ 1QIsa^a, LXX: *the earth*. 1QIsa^b and Masoretic read ארץ meaning *earth*.

⁴²⁸ 1QIsa^a: *and she sways*. 1QIsa^b reads והתנוודא, a misspelling for והתנוודדא. Masoretic reads והתנוודדה, which is an orthographical alternative spelling.

⁴²⁹ 1QIsa^a: *They shall be gathered*. 4QIsa^c reads ואסף meaning *And shall be gathered*. Masoretic reads ואספו meaning *And they shall be gathered*, a reading supported by the LXX: καὶ συναξουσιν.

⁴³⁰ 1QIsa^a, Mas: *a gathering*. 4QIsa^c reads אסוף and alternative form meaning the same.

⁴³¹ 1QIsa^a, LXX: *in*. 4QIsa^(vid) and Masoretic read אסיר על meaning *like prisoners in*.

⁴³² 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *and in Jerusalem* (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling ובירושלים.

⁴³³ 1QIsa^a, Mas: *Your name*. 4QIsa^a reads את שמכה meaning the same, with the inclusion of the direct-object marker and plene spelling.

⁴³⁴ 1QIsa^a: *You have accomplished* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עשית.

⁴³⁵ 1QIsa^b, Mas: *plans*. 1QIsa^a reads אצית, which is either a misspelling of, or is an unknown parallel form.

⁴³⁶ 1QIsa^a: *You have been* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling היית.

7 ובלע בהר הזה פני הלוט הלוט על כול העמים והמסכה הנסוכה על כול הגואים:
 8 בלע המות לנצח ומחה אדוני יהוה דמעה מעל כול פנים וחרפת עמו יסיר מעל כול הארץ כי יהוה דבר:
 9 ואמרת⁴³⁷ ביום ההוא הנה יהוה אלוהינו זה קוינו לו ויושיענו זה יהוה קוינו לו נגילה ונשמח בישועתו:
 10 כי תנוח יד יהוה בהר הזה ונדוש⁴³⁸ מואב תחתיו כחדוש מתבן במי מדמנה:
 11 ופרש ידיו בקרבו כאשר יפרוש⁴³⁹ השוחה לשחות והשפיל גאותו עם ארבות ידיו:
 12 ומבצר משגב חומותיכה⁴⁴⁰ השחה⁴⁴¹ השפיל הגיע⁴⁴² לארץ עד עפר:

Chapter 26

1 ביום ההוא יושר⁴⁴³ השיר⁴⁴⁴ הזואת⁴⁴⁵ בארץ יהודה עיר עוז לנו ישועה ישית חומות⁴⁴⁶ וחל⁴⁴⁷:

⁴³⁷ 1QIsa^a: *And you shall say*. 4QIsa^c and Masoretic read ואמר meaning *And one shall say*. LXX reads και ἐποῦσιν meaning *And they shall say*.

⁴³⁸ 4QIsa^c, Mas: *And shall be trampled* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling ונדש.

⁴³⁹ 4QIsa^c: *he spreads* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling יפרש. The Masoretes vowel pointed this as יפֿרש/yefares; however the spelling in 4QIsa^c gives us the pronunciation yefaros. This is a further example of the Masoretes having the incorrect vowel-points being used.

⁴⁴⁰ 4QIsa^a: *your walls* (plene spelling). 1QIsa^a has חומותיך, the plene spelling of the noun but the pronoun-final spelling of the pronominal suffix. Masoretic has the defective spelling for both: חומתיך.

⁴⁴¹ 1QIsa^a: *He shall throw down* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling השח.

⁴⁴² 4QIsa^c, Mas: *He shall cause it to come down* (perfect conjugation). 1QIsa^a reads יגיע meaning the same thing, but is the imperfect conjugation.

⁴⁴³ 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^c, Mas: *will be sung*. 1QIsa^a has ישיר meaning *one will sing*. LXX reads αἰσονται meaning *they will sing*.

⁴⁴⁴ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *the song*. 1QIsa^b has השירה meaning the same thing, but is the feminine form rather than the masculine.

⁴⁴⁵ 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling הזואת but meaning *this*, as it agrees with the feminine form השירה. Masoretic reads the masculine form הזה, agreeing with the masculine noun השיר.

⁴⁴⁶ 1QIsa^a, Mas: *walls*. 4QIsa^c reads חומותיה meaning *her walls*. LXX reads τεῖχος meaning *wall*.

⁴⁴⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and rampart*. 4QIsa^c reads וחילה meaning *and her rampart*.

2 פתחו שערים⁴⁴⁸ ויבוא⁴⁴⁹ גוי צדיק שומר אמונים:
 3 יצר סמוך תצר שלום שלום כי בכה⁴⁵⁰ בטוח⁴⁵¹:
 4 בטחו ביהוה עדי⁴⁵² עד כי ביה יהוה⁴⁵³ צור עולמים:
 5 כי⁴⁵⁴ השח⁴⁵⁵ יושבי מרום קריה נשגבה ישפילנה עדי ארץ יגיענה עדי⁴⁵⁶ עפר:
 6 תרמסנה⁴⁵⁷ רגלי עניים פעמי דלים:
 7 אורח לצדיק מישרים⁴⁵⁸ ישר⁴⁵⁹ מעגל צדק תפלט:

⁴⁴⁸ 1QIsa^b, Mas: *the gates*. 1QIsa^a reads שעריך meaning *your gates*. 1QIsa^b and Masoretic are supported by the LXX: πυλας.

⁴⁴⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas (ויבא), LXX: *so that it may enter*. 1QIsa^b reads ויבאו meaning *they may enter*. As a *righteous nation* (גוי צדיק) is mentioned, the reading of 1QIsa^b could be in reference to many nations.

⁴⁵⁰ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *in you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בכך.

⁴⁵¹ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *he trusts*. 1QIsa^a omits this word, possibly due to the fact that the scribe's eye skipped from the start of בט- to the same at the start of verse 4. However, the LXX reads οτι επι ος ησπιςαν meaning *Because in you they have hoped*, which would be the meaning of כי בכה בטחו in 1QIsa^a.

⁴⁵² 1QIsa^a, Mas: *as far as* (defective spelling?). 4QIsa^{c(vid)} reads עודי which would seem to be a plene spelling, however as it's not clear as to the letters, it is possibly a different word.

⁴⁵³ 1QIsa^a, Mas: *Yahweh*. 4QIsa^{b(vid)} reads אדני meaning *Sovereign Master*. LXX reads ο Θς meaning *the God*.

⁴⁵⁴ 1QIsa^a, 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^b, Mas: *For* (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling כיא.

⁴⁵⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *has thrown down*. 1QIsa^a has השת meaning *has put down*. 1QIsa^a has either mixed up reading the ת for the ה, or the manuscript he was copying from contained this reading.

⁴⁵⁶ 1QIsa^a: *to* (alternative form). 4QIsa^c and Masoretic have the more common form עד meaning the same.

⁴⁵⁷ 1QIsa^a, Mas: *she tramples her*. 4QIsa^c has an alternative spelling תרמסינה meaning the same.

⁴⁵⁸ 1QIsa^a, Mas: *paths*. 4QIsa^c reads מישירים which is either an orthographical alternative spelling, or is a participle meaning *go straight*

⁴⁵⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *straight*. 4QIsa^c reads ישרו meaning *they go ahead*.

- 8 אף אורח משפטיך יהוה קוינו לשמך ולזכרכה⁴⁶⁰ תאות⁴⁶¹ נפש⁴⁶²:
9 נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרכה כי כאשר משפטוך לארץ צדק למדו יושבי⁴⁶³ תבל:
10 יחון רשע בל למד צדק בארץ נכוחות יעול⁴⁶⁴ ובל יראה גאות יהוה:
11 יהוה רומה⁴⁶⁵ ידכה⁴⁶⁶ בל יחזיון ויחזו ויבושו קנאת העם אף אש צריך תאכלם:
12 יהוה תשפוט⁴⁶⁷ שלום לנו כי גם כול מעשינו פעלתה לנו:

⁴⁶⁰ 4QIsa^c, Mas (רך-): *and for your renown*. 1QIsa^a reads ולתורתך meaning *and for your Torah (=Law)*. LXX supports the reading of 4QIsa^c and Masoretic: καὶ ἐπὶ τῇ μνείᾳ meaning *and upon the remembrance*.

⁴⁶¹ 4QIsa^c, Mas: *the desire*. 1QIsa^a reads תאית, which is either a spelling mistake or an alternative spelling meaning the same.

⁴⁶² 1QIsa^a, Mas: *the soul*. 4QIsa^b reads נפשי meaning *my soul*. As 4QIsa^b following this word is lacunae, it could also be that the manuscript omitted this word, or the scribe accidentally skipped from נפש to נפשי and wrote נפשי twice. However, the LXX reads ἡ ἐπιθυμία ἡ ψυχὴ ἡμῶν meaning *which is the desire of our soul*, which is evidence for reading only one instance of נפש (though in the LXX's case, the translator's exemplar probably read נפשנו).

⁴⁶³ 1QIsa^a: *the inhabitants* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יושבי.

⁴⁶⁴ 4QIsa^b, Mas: *he acts unjustly*. 1QIsa^a reads יעיל which is either a spelling mistake or an alternative spelling meaning the same.

⁴⁶⁵ 4QIsa^b: *is high/exalted*. 1QIsa^a and Masoretic read רמה. This could be the defective form of רומה meaning the same; however the Masoretes vowel pointed this as רָמָה/ramah indicating that they believed it to be a *verb* rather than an *adjective*. The LXX translator took it as an adjective, and so translated it as ὑψηλός meaning *high/exalted* as well. As 4QIsa^b rarely has the plene spelling of any Hebrew word, this would be in favour of trusting the LXX translator. As such, the Masoretes got it wrong, and vowel pointed it incorrectly.

⁴⁶⁶ 1QIsa^a: *Your hand* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ידכה.

⁴⁶⁷ 1QIsa^a: *you shall decide* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling תשפט. Masoretic reads תשפת meaning *you shall establish*. LXX reads δοῦς meaning *give*.

¹³ יהוה אלהינו⁴⁶⁸ בעלנו⁴⁶⁹ אדונים⁴⁷⁰ זולתך לבד בך נזכיר⁴⁷¹ שמך:
¹⁴ מיתים בל יחיו ורפאים בל יקומו לכן פקדת ותשמידם ותאסר כול זכר למו:
¹⁵ יספת לגוי יהוה יספתה לגוי נכבדת רחקת כול קצוי ארץ:
¹⁶ יהוה בצר פקדוך צקון לחשו⁴⁷² מוסריך למו:
¹⁷ כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך יהוה:
¹⁸ הרינו חלנו כמו ילדנו רוח ישועתך בל נעשה ארץ ובל יפולו יושבי תבל:
¹⁹ יחיו מיתך נבלתי יקומון יקיצו וירננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל:
²⁰ לך עמי בא בחזריך וסגר דלתיך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם:
²¹ כי יהוה יצא ממקומו לפקוד עוון יושב הארץ עליו וגלתה הארץ את דמיה ולוא תכסה עוד על הרוגיה:

Chapter 27

¹ ביום ההוא יפקוד יהוה בחרבו הקשה והגדולה והחזקה על לויתן נחש בורח ועל לויתן נחש עקלתון והרג את התנין אשר בים:
² ביום ההוא כרם חומר ענו לה:
³ אני יהוה נצרה לרגעים אשקנה פן יפקוד עליה לילה ויום אצורנה:

⁴⁶⁸ 1QIsa^a: *our God* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהינו.

⁴⁶⁹ 1QIsa^a, Mas: *they have possessed us*. 4QIsa^b reads בעלנו, which is either an orthographic defective spelling, or is an alternative reading meaning *take possession of us*.

⁴⁷⁰ 1QIsa^a: *the lords* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling אדנים. 4QIsa^b reads אדני, with lacunae where the] is; this could either be representative of the defective אדנים seen in the Masoretic, or 4QIsa^b read אדני, which would be where the LXX gets its rendering: *Κυριε ο θεος ημων, ατησαι ημας, Κυριε Yahweh our God, take possession of us O Sovereign Master*.

⁴⁷¹ 4QIsa^b, Mas: *we shall mention*. 1QIsa^a reads נזכור meaning *shall be mentioned*.

⁴⁷² 1QIsa^a: *their magical prayers*. 4QIsa^b and Masoretic read לחשו meaning *a magical prayer*.

- ⁴ חמה אין לי מי יתנני שומיר ושית במלחמה אפשעה בה ואציתנה יחדו:
⁵ או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי:
⁶ הבאים ישריש יעקוב ויציץ ויפרח ישראל ומלאו פני תבל תנובה:
⁷ הכמכת מכהו הכהו אם כהרג הורגיו הרג:
⁸ בסאסאה בשלחה תריבנה הגה ברוחו הקשה ביום קדום:
⁹ לכן בזואת יכפר עוון יעקוב וזה כול פרי הסיר חטאו בשומו כול אבני מזבח כאבני ⁴⁷³גיר⁴⁷³ מפצות לוא יקומו אשרים וחמנים:
¹⁰ כי עיר בצורה בדד ⁴⁷⁴נוה⁴⁷⁴ משלח ונעזב כמדבר שם ירעה עגל ושם ירבץ וכלה סעפיה:
¹¹ ביבש קצירה תשברנה נשים באות מאירות אותה כי לוא עם בינות הוא על כן לוא ירחמנו עושהו ויוצרו לוא יחוננו:
¹² והיה ביום ההוא ⁴⁷⁵יחבוט⁴⁷⁵ יהוה משבל הנהר עד נחל מצרים ואתמה תלקטו לאחד אחד בני ישראל:
¹³ והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחו ליהוה בהר הקדש בירושלם:

Chapter 28

- ¹ הוי עטרת גאון שכורי אפרים וציץ נבל צבי תפארתו אשר על ראש גאי שמנים הלומי יין:
² הנה בחזק ואמץ ליהוה כזרם ברד שער קטב כזרם מים כברים שוטפים והניח לארץ ביד:

⁴⁷³ 1QIsa^a: chalk (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling גר.

⁴⁷⁴ 1QIsa^a, Mas: a settlement. 4QIsa^f reads נהוה which is either a scribal mistake, or an alternative spelling of the word meaning the same.

⁴⁷⁵ 2QIsa^a: he shall thresh (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling יחבט.

- ³ ברגלים תרמסנה עטרת גאות שכורי אפרים:
- ⁴ והייתה ציצת נבל צבי תפארתו אשר על ראש גאי שמנים כבכורה בטרם קיץ אשר יראה הרואה אותה בעודנה בכפו יבלענה:
- ⁵ ביום ההוא יהיה יהוה צבאות לעטרת צבי ולצפירת תפארה לשאר עמו:
- ⁶ ולרוח משפט ליושב על המשפט ולגבורה משיבי מלחמה שער:
- ⁷ גם אלה ביין שגו ובשכר תעו כוהן ונבי שגו בשכר נבלעו מן היין תעו מן השכר שגו בראה פקו פליליה:
- ⁸ כי כול שלחנות מלאו קיה צאה בלי מקום:
- ⁹ את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים:
- ¹⁰ **כִּיָּא**⁴⁷⁶ צי לצי צי לצי קו לקו קו לעיר שם זעיר שם:
- ¹¹ **כִּיָּא**⁴⁷⁷ בלעגי שפה ובלשון אחרת ידבר אל העם הזה:
- ¹² אשר אמר **אליהמה**⁴⁷⁸ זואת המנוחה הניחו ליעיף וזואת המרגעה ולוא אבו לשמוע:
- ¹³ והיה **להמה**⁴⁷⁹ דבר יהוה צי לצי צי לצי קו לקו קו לעיר שם זעיר שם למען ילכו וכשלו אחור ונשברו ונוקשו ונלכדו:
- ¹⁴ לכן **שמעו**⁴⁸⁰ דבר יהוה אנשי לצון משלי העם הזה אשר בירושלים:

⁴⁷⁶ 4QIsa^c: For (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

⁴⁷⁷ 4QIsa^c: For (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

⁴⁷⁸ 1QIsa^a: to them (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling **אליהם**.

⁴⁷⁹ 4QIsa^c: to them (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **להם**.

⁴⁸⁰ 4QIsa^c, Mas, LXX: all of you hear. 1QIsa^a reads **שמע** the singular form meaning you hear.

- ¹⁵ כי אמרתם כרתנו ברית את מות ועם שאול עשינו חזה שוט שוטפ כי עבר⁴⁸¹ לוא⁴⁸² יבואנו⁴⁸³ כי שמנו כזב מחסנו ובשקר נסתרנו:
- ¹⁶ לכן כה אמר יהוה אדוני⁴⁸⁴ הנני מיסד⁴⁸⁵ בציון אבן אבן בחן פנת יקרת מוסד מוסד המאמין לוא יחיש:
- ¹⁷ ושמתי משפט לקו וצדקה למשקלת ויעה ברד ממחסה כזב וסתר מים ישטפו⁴⁸⁶:
- ¹⁸ וכפר את⁴⁸⁷ בריתכמה⁴⁸⁸ את מות וחזותכם את שאול לוא תקום שוט שוטף כי יעבור⁴⁸⁹ והייתמה⁴⁹⁰ לו למרמס:
- ¹⁹ מדי עברו יקח אתכמה כי בבקר בבקר יעבור ביום ובלילה והיה⁴⁹¹ רק זועה הבין שמועה:
- ²⁰ כי קצר המצע משתריים והמסכסכה בהתכנס:
- ²¹ כי בהר פרצים יקום יהוה בעמק בגבעון ירגז לעשות מעשהו זר מעשהו ולעבד עבדתו נכריה עבדתו:
- ²² ואתה אל תתלוצצו⁴⁹² פן יחזקו מוסרותיכם כי כלה ונחרצה שמעתי מאת יהוה צבאות על כל הארץ:

⁴⁸¹ 1QIsa^b, Mas: *crosses by*. 1QIsa^a has יבור, which is a misspelling of the plene יעבור meaning *it will cross*. Either that or it means *it examines*, which makes no sense here.

⁴⁸² 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

⁴⁸³ 1QIsa^a, Mas: *come to us* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling יבאנו.

⁴⁸⁴ 1QIsa^a(corr): *Yahweh Master*. 1QIsa^a originally had יהוה then added אדוני afterwards. 1QIsa^b and Masoretic have יהוה אדני meaning *Master Yahweh*.

⁴⁸⁵ 1QIsa^a: *I am setting* (participle). 1QIsa^b and Masoretic have יסד (1QIsa^b, plene form), which is the *Piel* form meaning *I set*.

⁴⁸⁶ 1QIsa^b, Mas: *they shall flood*. 1QIsa^a reads וישטפו meaning *they also shall flood*.

⁴⁸⁷ 1QIsa^a: object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

⁴⁸⁸ 1QIsa^a: *your covenant* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בריתכם.

⁴⁸⁹ 1QIsa^a: *it shall cross by* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעבר.

⁴⁹⁰ 1QIsa^a: *and you shall become* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling והייתם.

⁴⁹¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *And it shall be*. 1QIsa^a omits, probably by homoeoteleuton due to the proceeding word.

⁴⁹² 1QIsa^a, Mas: *you must scoff* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling תתלצצו.

23 האזינו ושמעו קולי הקשיבו ושמעו אמת:
 24 הכול היום יחרוש החורש לזרוע ⁴⁹³יפתח וישדד אדמתו:
 25 הלוא אם שוה פניה והפיץ קצח וכימן יזרק ושם חטה שורה ושעורה נסמן וכסמת גבולותו:
 26 ויסרהו למשפט אלוהו יורנו:
 27 כי לוא בחרוץ ⁴⁹⁴ידוש קצח ואקפן עגלה על כמן יסוב כי במטה יחבט קצח וכמן בשבט:
 28 ולחם ⁴⁹⁵יודק כי ⁴⁹⁶לוא לנצח הדש ידושנו והמם גלגל עגלתו ופרשיו לוא ידוקנו:
 29 גם זואת מעם יהוה צבאות ⁴⁹⁷יצאה ⁴⁹⁸הפלה עצה והגדיל תושיה:

Chapter 29

1 הוי אריאל אריאל קרית חנה דויד ⁴⁹⁹סופי ⁵⁰⁰שנה על שנה חגים ינקפו:
 2 והציקותי לאריאל והייתה ⁵⁰¹תאניה ואניה והייתה לי כאריאל:

⁴⁹³ 4QIsa^f, Mas: *he opens*. 1QIsa^a reads **ופתח** meaning *and he opens*.

⁴⁹⁴ 4QIsa^k: *is threshed* (defective spelling?). 1QIsa^a reads **ידש** which is definitely a defective spelling. Masoretic reads **יודש**, which could also be another defective spelling, with the actual plene spelling of the *hofal* form being **יודוש**. The spelling in 4QIsa^k gives us the pronunciation *Yudush*, whereas the Masoretes vowel pointed the word as **יוד'ש**/*yudash*. We here have another example of Masoretic vowel-points being incorrect.

⁴⁹⁵ 4QIsa^{k(vid)}: *And grain is crushed fine*. 1QIsa^a reads **וידק** meaning *And it is crushed fine*. Masoretic reads **לחם יודק** meaning *Grain is crushed fine*.

⁴⁹⁶ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^k and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁴⁹⁷ 1QIsa^a, Mas: *it comes* (feminine). 4QIsa^k reads the masculine form **יצא**.

⁴⁹⁸ 1QIsa^a: *who is distinguished* (from root **פלה**). 4QIsa^k reads **הפיל** which appears to be an alternative spelling meaning the same (from unknown root **פול**?). Masoretic reads **הפליא**, from a parallel root **פלא** meaning the same.

⁴⁹⁹ 1QIsa^a: *David* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **דוד**.

⁵⁰⁰ 4QIsa^k: *Add* (plene spelling, feminine). 1QIsa^a has the defective spelling **ספי**. Masoretic reads **ספו**, which is the masculine form, defective spelling.

⁵⁰¹ 1QIsa^a: *and there shall be* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling **והיתה**. 4QIsa^k reads the imperfect form, defective spelling **והיה**.

³ וחניתי כדור עליך וצרת עליך מצב⁵⁰² והקימותי עליך מצודות⁵⁰³:
⁴ ושפלת מארץ תדברי ומעפר תשח אמרתך והיה כאוב מארץ קולך⁵⁰⁴ ומעפר אמרתך תצפצף:
⁵ והיה כאבק דק המון זדיך וכמוץ עובר המון עריצים והיה לפתע פתאם:
⁶ מעם יהוה צבאות תפקד ברעם וברעש וקול גדול סופה וסערה ולהב אש אוכלה:
⁷ והיה כחלום חזון לילה המון כל⁵⁰⁵ הגואים הצובאים על אריאל וכול צביה ומצרתה והמציקים לה:
⁸ והיה כאשר יחלום הרעב והנה אוכל והקיץ וריקה נפשו⁵⁰⁶ וכאשר יחלום הצמא והנה שותה והקיץ והנה
עיף ונפשו שקוקה כן יהיה המון כול הגואים הצבאים על הר ציון:
⁹ התמהמהו ותמהו התשעתשעו ושועו שכרון ולוא מיין נעוו ולשכר:
¹⁰ כי נסך עליכמה יהוה רוח תרדמה ויעצם את עיניכם את הנביאים ואת ראשיכם החוזים כסה:
¹¹ ותהיה לכם חזות הכול כדברי הספר החתום אשר יתנו אותו אל יודע הספר לאמור קרא נא זה ויואמר
לוא אוכל כי חתום הוא:
¹² ונתנו הספר אל אשר לוא יודע ספר לאמור קרא נא זה ויואמר לוא ידעתי ספר:
¹³ ויואמר אדוני יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדתי ולבו רחוק ממני ותהיה יראת אותי כמצות
אנשים מלמדה:

⁵⁰² 1QIsa^a, Mas: *towers*. 1QIsa^b reads the feminine form מצבה meaning the same.

⁵⁰³ 1QIsa^a: *strongholds*. 4QIsa^k reads מצורות meaning *seigeworks*, in its plene spelling; Masoretic reads the defective spelling מצרת.

⁵⁰⁴ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *and your word shall be low, coming from the dust; and your voice shall be from the earth like a ghost*. 4QIsa^{k(vid)} omits this via parablepsis (ומעפר).
ומעפר.

⁵⁰⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^k, Mas: *all of* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כול.

⁵⁰⁶ 1QIsa^a: *his inner-self* (masculine plural form?) 4QIsa^f and Masoretic read the singular form נפשו meaning the same.

- 14 לכן הנה אנוכי יוסף להפלה את העם הזה הפלה ופלה ואבדה חכמת חכמיו ובינות נבוניו תסתתר:
15 הוי המעמיקים מיהוה לסתר עצה ויהי במחשך מעשיהם ויואמרו מי רואנו ומי ידענו:
16 הפך מכם אם כחם היוצר יחשב כי יאמר מעשה לעושהו לוא עשני ויצר חמר ליוצריו לוא הבין:
17 הלוא עוד מעט מזער ושב לבנון לכרמל והכרמל ליער יחשב:
18 ושמעו ביום ההוא החרשים דברי ספר ומאפלה ומחושך עיני עורים תראינה:
19 ויספו ענוים ביהוה שמחה ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו:
20 כי אפס עריץ וכלה ליץ ונכרתו כול שוקדי און:
21 מחטיאי אדם בדבר ולמוכיח בשער יקשון ויטו בתהו צחיק:
22 לכן כה אמר יהוה אל בית יעקוב אשר פדה את אברהם לוא עתה יבוש יעקוב ולוא עתה פניו יחורו:
23 כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדשו שמי והקדישו את קדוש יעקוב ואת אלוהי ישראל יעריצו:
24 וידעו ותעי רוח בינה ורוגנים ילמדו לקח:

Chapter 30

- 1 הוי בנים סוררים נואם יהוה לעשות עצה ולוא ממני ולנסך מסכה ולוא רוחי למען ספות חטאת על חטאת:
2 ההולכים לרדת מצרים ופי לוא שאלו לעוז במעוז פרעוה ולחסות בצל מצרים:
3 והיה לכם מעוז פרעה לבשת והחסות בצל מצרים לכמה:
4 כי היה בצען שריו ומלאכיו חנם יגיעו:
5 כלה באש על עם לוא יועילו למו לוא לעזרה ולוא תועיל כי לבשת וגם לחרפה:
6 משא בהמות נגב בארץ צרה וציה וצוקה לביא וליש ואין מים אפעה ושרף מעופף ישא על כתף עורים
חילם ועל דבשת גמלים אוצרותם על עם לוא יועילו:

7 ומצרים הבל וריק יעזרו לכן קראתי לזואת רהב הם שבת:
 8 עתה בוא **כותב**⁵⁰⁷ על לוח אותם ועל ספר חקה ותהי ליום אחרון לעד עד עולם:
 9 כי עם מרי **הואה**⁵⁰⁸ בנים כחשים בנים לוא אבו לשמוע תורת יהוה:
 10 אשר אמרו לראים **לוא**⁵⁰⁹ תראו ולחוזים לוא תחזו לנו נכחות דברו לנו חלקות חזו מתלות:
 11 **סורו**⁵¹⁰ מני דרך הטו מני ארח השביתו מפנינו את קדוש ישראל:
 12 לכן **כה**⁵¹¹ אמר קדוש ישראל יען מאסכם בדבר הזה ותבטחו בעושק ותעלוז ותשענו עליו:
 13 לכן יהיה לכם העוון הזה כפרץ נופל נבעה בחומה נשגבה אשר פתאם לפתע יבוא שברה:
 14 ושברה כשבר נבל יוצרים כתות לוא יחמולו ולוא ימצא במכתתו חרש לחתות אש מיקוד ולחסוף מים
מגבא⁵¹²:
 15 כי כה אמר יהוה אדוני קדוש ישראל בשובה ונחת תושעון בהשקט ובבטחה תהיה גבורתכם ולוא אבייתם:
 16 **ותואמרו**⁵¹³ לוא כי אל סוס ננוס על כן תנוסון ואל קל נרכב על כן יקלו רודפיכם:
 17 אלף אחד מפני גערת אחד ומפני חמשה תנוסו עד אם נותרתם כתרן על ראוש הר וכנס על הגבעה:
 18 ולכן יחכה יהוה לחונכם ולכן ירום לרחמכם כיא אלוהי משפט יהוה אשרי כול חוכי לו:
 19 כי עם בציון ישב ובירושלם בכו לוא תבכו חנון יחונך יהוה לקול זעקך כשמועתו ענך:

⁵⁰⁷ 4QIsa^{c(vid)}, LXX: *write*. 1QIsa^a reads **כותבהא** the plene spelling meaning *write it*; Masoretic has the defective spelling **כתבה**.

⁵⁰⁸ 4QIsa^c: *it* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **הוא**.

⁵⁰⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *must not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have **לא**.

⁵¹⁰ 4QIsa^c, Mas, LXX: *move away* (imperative). 1QIsa^a reads **תסירו** meaning *you all be moved away*.

⁵¹¹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *thus* (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling **כזה**.

⁵¹² 4QIsa^c, Mas: *from a cistern*. 1QIsa^a reads **מגבה** an alternative orthographic spelling.

⁵¹³ 4QIsa^c: *And you all said* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **ותאמרו**.

- ²⁰ ונתן לכם אדוני לחם צר ומי לחץ ולוא יכנפו עוד מוראיך והיו עיניך ראות את מוריך:
- ²¹ ואוזניך תשמענה דבר מאחריך לאמור זה הדרך לכו בו כי תיאמינו וכי תשמאילו:
- ²² וטמיתם את צפוי פסילי כספך ואת אפודות מסכות זהבך תזרם כמו דוה צא תאמר לו:
- ²³ ונתן מטר זרעך אשר תזרע את האדמה ולחם תבואת האדמה יהיה דשן ושמן ירעה מקניך ביום ההוא כר נרהב:
- ²⁴ והאלפים והעירים ⁵¹⁴עובדי האדמה בליל חמץ יאכלו אשר יזרה ברחת ובמזרה:
- ²⁵ והיה על כול הר גבה ועל ⁵¹⁵כול גבעה נשאה פלגים יובלי מים ביום הרג רב בנפל מגדלים:
- ²⁶ והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים ביום ⁵¹⁶חבוש יהוה את שבר עמו ומחץ מכתו ירפא:
- ²⁷ הנה שם יהוה בא ממרחק בוער אפו וכבד משאה פתיו מלאו זעם ולשונו כאש אוכלת:
- ²⁸ ורוחו כנחל שוטף עד צואר יחצה לנפה גואים בנפת שוא ורסן מתעה על לוחיי עמים:
- ²⁹ השיר יהיה לכמה כליל התקדישו חג ושמחת לבב כהולך בחליל לבוא בהר יהוה אל צור ישראל:
- ³⁰ השמיע השמיע יהוה את הוד קולו ונחת זרועו יראה בזעף אף ולהב אש אוכלה נפץ וזרם ואבן ברד:
- ³¹ כי מקול יהוה יחת אשור בשבט יאכה:
- ³² והיה כול מעבר מטה מוסדו אשר יניח יהוה עליו בתפים ובכנרות ובמלחמות תנופה נלחם בה:

⁵¹⁴ 1QIsa^a: *that till* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עובדי.

⁵¹⁵ 1QIsa^a: *all of* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁵¹⁶ 1QIsa^a: *binds up* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חבש.

³³ כי ערוך מאתמול תפתח גם היה למלך יוכן הכיני והעמיקי הרחיבי מדורתה אש ועצים הרבה נשמת יהוה כנחל גפרית בערה בה:

Chapter 31

¹ הוי היורדים למצרים לעזרה על סוסים ישענו ויבטחו על הרכב כי רב ועל פרשים כי עצמו מאדה ולוא שעו אל קדוש ישראל ואת יהוה לוא דרשו:

² וגם הוא חכם ויביא רע ואת דבריו לוא הסיר וקם על בית מרעים ועל עזרת פועלי און:

³ ומצרים אדם ולוא אל וסוסיהמה בשר ולוא רוח ויהוה יטה ידו וכשל עוזר ונפל עזר יחדו כולם יכלוין:

⁴ כי כה אמר יהוה אלי כאשר יהגה האריה והכפיר על טרפיו אשר יקרא עליו מלאו ורעים מקולם לוא יחת ומהמונם לוא יחת יענה כן ירד יהוה צבאות לצבא על הר ציון ועל גבעתה:

⁵ כצפורים עפות כן יגן יהוה צבאות על ירושלם גנון והציל ופסח והקליט:

⁶ שוביו לאשר לאשר העמיקו סרה בני ישראל:

⁷ כי ביום ההוא ימאסון איש אלילי כספו ואלילי זהבו אשר עשו לכם ידיכם חטא:

⁸ ונפל אשור בחרב לוא איש וחרב לואאדם תאכולנו ונס ולוא מפני חרב ובחוריו למס יהיו:

⁹ וסלעו ממגור יעבור וחתו מניס שריו נואם יהוה אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם:

Chapter 32

¹ הנה לצדק ימלוך מלך ולשרים למשפט ישרו:

² והיה איש כמחבה רוח וסתרם זרם כפלגי מים בציון בצל סלע כבד בארץ עיפה:

³ ולוא תשענה עיני ראים ואזני שומעים תקשבנה:

⁴ ולבב נמהרים יבין לדעת ולשון עלגים תמהר לדבר צוחות:

- 5 לוא יקראו עוד לנבל נדיב ולכילי לוא יואמר שוע:
- 6 כי נבל נבלה ידבר ולבו חושב און לעשות חנף ולדבר אל יהוה תועה להריק נפש רעב ומשקה צמא יחסיר:
- 7 וכילי כליו רעים והוא זמות יעץ לחבל ענוים באמרי שקר ובדבר אביונים משפט:
- 8 ונדיב נדיבות יעץ והוא על נדיבות יקום:
- 9 נשים שאננות קומנה שמענה קולי בנות בוטחות האזינה אמרתי:
- 10 ימים על שנה תרגזנה הבוטחות כי כלה בציר אסף בל יבוא:
- 11 חרדו שאננות רגזה בוטחות פשטה וערו חגרנה וספדנה על החלצים:
- 12 על שדים סופדים על שדי חמדה על גפן פריה:
- 13 על אדמת עמי קוץ ושמיר תעלה כי על כול בתי משוש קריה עליזה:
- 14 כי ארמון נטש המון עיר עזב עופל ובחן היה בעד מערות עד עולם משוש פראים מרעה לעדרים:
- 15 עד יערה עלינו רוח ממרום והיה מדבר לכרמל וכרמל ליער יחשב:
- 16 ושכן במדבר משפט וצדקה בכרמל תשב:
- 17 והיה מעשה הצדקה לשלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם:
- 18 וישב עמי בנוה שלום ובמשכנות מבטחים ובמנוחות שאננות:
- 19 וברד ברדת היער ובשפלה תשפל היער:
- 20 **אשריכמה**⁵¹⁷ זורעי על כול מים ומשלחי רגל השור והחמור:

⁵¹⁷ 1QIsa^a: *Happy are all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **אשריכם**.

Chapter 33

- ¹ הוי שודד ואתה לוא שדוד ובוגד **ולוא**⁵¹⁸ בגדו בו כהתמכך שודד תושד ככלותך לבגוד יבגודו בך:
- ² יהוה חוננו לכה קוינו והיה זרעם לבקרים אף הושעתנו בעת צרה:
- ³ מקול המון נדדו עמים מדממתך נפצו גוים:
- ⁴ ואסף שללכם אסף **החסיל**⁵¹⁹ משק גבים שקק בו:
- ⁵ נשגב יהוה כי שכן מרום מלא ציון משפט וצדקה:
- ⁶ יהיה אמונת עתיך חסן וישועות חכמת ודעת יראת יהוה היא אוצרו:
- ⁷ הן ארא לם זעקו חצה מלאכי שלום מר יבכיון:
- ⁸ נשמו מסלות שבת עובר ארח הפר ברית מאס עדים לוא חשב אנוש:
- ⁹ אבל אמללה הארץ חפיר לבנון קמל והיה השרון כערבה נוער בשן וכרמל:
- ¹⁰ עתה אקום אמר יהוה עתה אתרומם עתה הנשא:
- ¹¹ תהרו חששה תלדו קש רוחכם אש תאכלכם:
- ¹² ויהיו עמים משרפות שיד קוצים כסוחים באש יצתו:
- ¹³ שמעו רחוקים אשר עשיתי ידעו קרובים גבורתי:
- ¹⁴ פחדו בציון חטאים אחזה רעדה חנפים מי יגור לנו אש אוכלה מי יגור לנו מוקדי עולם:
- ¹⁵ והלך צדקות וידבר מישרים מאס בבצע מעשקות נער כפי מתמך בשחוד אוטם אוזניו משמוע דמים ועצם עיניו מראות ברע:

⁵¹⁸ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ולא**.

⁵¹⁹ 1QIsa^a, Mas: *the locust* (plene spelling). 4QIsa^c has the defective spelling **החסל**.

- ¹⁶ הוא מרומים ישכון מצדות סלעים משגבו לחמו נתן מימיו נאמנים:
- ¹⁷ מלך ביופיו תחזיון עיניך תראינה ארץ מרחקים:
- ¹⁸ לבכה יהגה אימה איה ספר איה שקל איה ספר את המגדלים:
- ¹⁹ את עם נועז לוא תראו עם עמקי שפה משמוע נלעג לשון אין בינה:
- ²⁰ חזה ציון קרית מועדינו עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן ⁵²⁰אוהל⁵²⁰ בל יצען בל יסע יתדותו לנצח וכול חבליו בל ינתקו:
- ²¹ ⁵²¹כיא⁵²¹ אם שם אדיר יהוה לנו מקום נהרות יארים רחבי ידים בל תלב בו אני שט וצי אדיר לוא יעברנו:
- ²² כי יהוה שופטנו ויהוה מחוקקנו ויהוה מלכנו והוא יושענו:
- ²³ נטשו חבליך בל יחזקו כי תרנם בל פרש נס אז חלק עד שלל מרובה פסחים בזו בז:
- ²⁴ ובל יואמר שוכן חליתי העם היושב בה נשא עוון:

Chapter 34

- ¹ קרובו גואים לשמוע ולאומים הקשיבו תשמע הארץ ומלואה תבל וכול צאצאיה:
- ² כיא קצף ליהוה על כול הגואים וחמה על כול צבאם החרים ונתנם לטבוח:
- ³ וחלליהם יושלכו ופגריהמה יעלה באושמה ונמסו ההרים מדמם:
- ⁴ והעמקים יתבקעו וכול צבא השמים יבולו ונגלו כספר השמים וכול צבאם יבול כנובל עלה מגופן וכנובלת מן תאנה:
- ⁵ כיא תראה בשמים חרביא הנה על אדום תרד ועל עם חרמי למשפט:

⁵²⁰ 4QIsa^c: *tent* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling אוהל.

⁵²¹ 4QIsa^c: *For* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כי.

- ⁶ חרב ליהוה מלאה דם הדשנה מחלב מדם כרים ועתודים מחלב כלאיות אילים כיא זבח ליהוה בבוצרה
וטבח גדול בארץ אדום:
- ⁷ וירדו ראמים עמם ופרים עם אבירים ורותה ארצמה מדם ועפרם מחלב ידשן:
- ⁸ כיא יום נקם ליהוה שנת שלומים לריב ציון:
- ⁹ ונהפכו נחליה לזפת ועפרה לגפרית והייתה ארצה לזפת ובערה:
- ¹⁰ לילה ויומם ולוא תכובה לעולם יעלה עשנה מדור לדור ותחרב לנצח נצחים ואין עובר בהא:
- ¹¹ וירשוהה קאת וקפוד וינשוף ועורב ישכנו בהא ונטא עליהא קו ותהו ואבני בהו:
- ¹² וחריה ואין שמה מלוכה יקראו וכול שריה יהיו כאפס:
- ¹³ ועלתה ארמונותיה סירים קמוש וחוח במבצריהא והייתה נוה תנים חצר לבנות יענה:
- ¹⁴ ופגשו ציים את איאמים ושעיר על רעהו יקרא אך שמה ירגיעו ליליות ומצאו להמה מנוח:
- ¹⁵ שמה קננה קופד ותמלט ובקעה ודגרה בצלה אך אך שמה נקבצו דיות אשה רעותה:
- ¹⁶ דרושו מעל ספר יהוה וקראו ואחת לוא נעדרה אשה רעותה כיא פיהו הוא צוה ורוחהו הוא קבצן:
- ¹⁷ והואה הפיל להנה גורל וידיו חלקת להמנה בקו עד עולם ירשוה לדור ודור ישכנו בה:

Chapter 35

- ¹ יששום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחבצלת:
- ² פרח תפרח ותגל אף גילת ורנן כבוד לבנון נתן לה הדר הכרמל והשרון המה יראו כבוד יהוה הדר אלהינו:
- ³ חזקו ידים רפות וברכים כושלות אמצו:

- ⁴ אמרו לנמהרי לב חזקו אל תיראו הנה אלוהכמה נקם יבוא גמול **אלוהים**⁵²² **הוא**⁵²³ יבוא ויושעכמה:
⁵ אז תפקחנה עיני עורים ואוזני חרשים תפתחנה:
⁶ אז ידלג כאיאל פסח ותרון לשון אלם כיא נבקעו במדבר מים ונחלים בערבה ילכו:
⁷ והיה השרב לאגם וצמאון למבועי מים בנוה תנים **רבץ**⁵²⁴ חציר לקנה וגומה:
⁸ והיה שמה שמה מסולל ודרך הקודש יקראו לה לוא יעבורנה טמה הואה ולמו הולך דרך ואילים לוא יתעו:
⁹ לוא יהיה שמה אריה ופריץ חיות בל **לוא**⁵²⁵ יעלנה **ולוא**⁵²⁶ **ימצא**⁵²⁷ שם והלכו גאולים:
¹⁰ ופדויי יהוה ישובו ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על **ראושם**⁵²⁸ ששון ושמחה ישיגובה ונס יגון ואנחה:

Chapter 36

- ¹ ויהי בארבע עשרה שנה למלך **חזקיה**⁵²⁹ עלה סנחריב מלך אשור על כול ערי יהודה הבצורות ויתפושם:

⁵²² 1QIsa^a: *god-like* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אלהים**.

⁵²³ 1QIsa^a: *He* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **הוא**.

⁵²⁴ 1QIsa^a: *a resting place*. 1QIsa^b and Masoretic have **רבצה**. The reading of 1QIsa^a would have the meaning *a grassy resting place with reeds and rushes*, with **רבץ** being the start of a new phrase; whereas the reading of **רבצה** in 1QIsa^b and the Masoretic would place it at the end of the previous phrase, giving the meaning *in a settlement of jackals is Her resting place*.

⁵²⁵ 1QIsa^a, LXX: *not*. 4QIsa^b and Masoretic omit.

⁵²⁶ 1QIsa^a: *and not*. 4QIsa^b and Masoretic read **לא** meaning *not*.

⁵²⁷ 1QIsa^a: *he shall be found* (masculine). 4QIsa^b and Masoretic read the feminine **תמצא**. The reading of 1QIsa^a would refer back to **אריה**/lion; the reading of 4QIsa^b and Masoretic would refer back to **חיות**/wild beast.

⁵²⁸ 1QIsa^a: *their head* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ראשם**.

⁵²⁹ 1QIsa^a: *Hezekiah* (defective spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the plene spelling **חזקיהו**.

- ² וישלח מלך אשור⁵³⁰ את רבשקה⁵³¹ מלכיש ירושלים אל המלך חזקיה בחיל כבוד מאודה ויעמוד בתעלת הברכה העליונה במסלת שדי כובס:
- ³ ויצא אליו אליקים בן חלקיה אשר על הבית ושובנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר:
- ⁴ ויואמר אליהמה רב שקה אמורו נא אל חזקיה מלך יהודה כוה אמר המלך הגדול מלך אשור מה הבטחון הזה אשר אתה בטחתה בו:
- ⁵ אמרתה אך דבר שפתים עצה וגבורא למלחמה עתה על מיא בטחתה כיא מרדתה ביא:
- ⁶ הנה בטחתה על משענת הקנה הרצוץ הזה על מצרים אשר יסמך איש עליו ובא בכפו ונקבה כן פרעוה מלך מצרים לכול הבוטחים עליו:
- ⁷ וכיא תואמרו אלי על יהוה אלוהינו בטחנו הלוא הואה אשר הסיר חזקיה את במותיו ואת מזבחותיו ויואמר ליהודה ולירושלים לפני המזבח הזה תשתחו:
- ⁸ ועתה התערבונא את אדוני המלך אשור ואתנה לכה אלפים סוסים אם תוכל לתת לכה רוכבים עליהמה:
- ⁹ ואיכה תשיב את פני פחת אחד מעבדי אדוני הקטנים ותבטח לכם על מצרים לרכב ולפרשים:
- ¹⁰ ועתה המבלעדי יהוה עליתי על הארץ הזואת להשחיתה יהוה אמר אלי עלה אל הארץ הזות להשחיתה:
- ¹¹ ויואמרו אליו אליקים ושובנא ויואח דברנא עם עבדיך עמנו ארמית כיא שומעים אנחנו ואל תדבר את הדברים האלה באוזני האנשים היושבים על החומה:
- ¹² ויואמר רב שקה האליכמה ועל אדוניכמה שלחני אדוני לדבר את הדברים האלה הלוא על האנשים היושבים על החומה לאכול את חריהמה ולשתות את שיניהמה עמכמה:

⁵³⁰ 4QIsa^b, Mas, LXX: Assyria. 1QIsa^a misspells as אשו.

⁵³¹ 4QIsa^b, LXX: Rabshaqeh. 1QIsa^a and Masoretic split this into two words רב שקה.

13 ויעמיד רב השקה ויקרא בקול גדול יהודית ויואמר שמעו את דברי המלך הגדול מלך אשור:
14 כוה אמר מלך אשור אל ישא לכמה יחזקיה כיא לוא יוכל להציל אתכמה:
15 ואל יבטח אתכמה חיזקיה אל יהוה לאמור הצל יצילנו יהוה ולוא תנתן העיר הזואת ביד מלך אשור:
16 אל תשמעו אל חיזקיה כיא כוה אמר מלך אשור עשו אתי ברכה וצאו אלי ואכולו איש את גפנו ואיש את תנתו ושתו איש מי בורו:
17 עד בואי ולקחתי אתכמה אל ארץ כארצכמה אל ארץ דגן ותירוש ארץ לחם וכרמים:
18 פן יסית אתכמה חיזקיה לאמור יהוה יצילנו ההצילו אלוהי הגואים איש ארצו מיד מלך אשור:
19 איה אלוהי חמת וארפד איה אלוהי ספרוים וכיא ההצילו את שומרון מידי:
20 מיא בכול אלוהי הארצות האלה אשר הצילו את ארצם מידי כיא יציל יהוה את ירושלים מידי:
21 והחרישו ולוא ענו אותה דבר כיא מצות המלך היה לאמור לוא תענוהו:
22 ויבוא אליקים בן חלקיה אשר על הבית ושובנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר אל חיזקיה קרועי בגדים ויגידו לוא את דברי רב שקה:

Chapter 37

1 ויהי כשמוע חיזקיה המלך ויקרע את בגדיו ויתכס בשק ויבוא בית יהוה:
2 וישלח את אליקים אשר על הבית ואת שובנא הסופר ואת זקני הכוהנים מתכסים בשקים אל ישעיה בן אמוץ הנביא:
3 ויואמרו אליו כוה אמר יחזקיה יום צרה ותוכחה ונאצה היום הזה כיא באו בנים עד משבר וכוח אין ללדה:
4 אולי ישמע יהוה אלוהיכה את דברי רב שקה אשר שלחו מלך אשור אדוניו לחרף אלוהים חי והוכיח בדברים אשר שמע יהוה אלוהיכה ונשאתה תפלה בעד השארית הנמצאים בעיר הזואת:

- ⁵ ויבואו עבדי המלך חיזקיה אל ישעיה:
- ⁶ ויואמר להמה ישעיה כוה תואמרו אל אדוניכמה כוה אמר יהוה אל תירא מפני הדברים אשר שמעתה אשר גדפו נערי מלך אשור אותי:
- ⁷ הנני נותן רוח בוא ושמע שמועה ושב לארצו והפלתיו בחרב בארצו:
- ⁸ וישוב רב שקה וימצא את מלך אשור נלחם על לבנה ⁵³² **כיא** שמע ⁵³³ **כיא** נסע מלכיש:
- ⁹ וישמע אל תרהקה מלך כוש לאמור יצא להלחם ⁵³⁴ **אתכה** וישמע וישוב וישלח מלאכים אל חיזקיה **לאמור**⁵³⁵:
- ¹⁰ כוה תומרו אל **חיזקיה**⁵³⁶ מלך יהודה לאמור אל ישייכה אלוהיכה אשר אתה בוטח בוא לאמור לוא תנתן **ירושלים**⁵³⁷ ביד מלך אשור:
- ¹¹ הנה אתה שמעתה את אשר עשו מלכי אשור לכול הארצות להחרימם ואתה תנצל:
- ¹² ההצילו אותם אלוהי הגואים אשר השחיתו אבותי את גוזן ואת חרן ורצף ובני עדן אשר בתלשר:
- ¹³ איה מלך חמת ומלך ארפד ומלך לעיר וספרוים ונע ועוה ושומרון:
- ¹⁴ ויקח חיזקיה את הספרים מיד המלאכים ויקראם ויעלה בית יהוה ויפרושה חיזקיה לפני יהוה:
- ¹⁵ ויתפלל חיזקיה אל יהוה לאמור:

⁵³² 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁵³³ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *that* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁵³⁴ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *against you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **אתך**.

⁵³⁵ 1QIsa^a: *saying* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לאמר**.

⁵³⁶ 1QIsa^a: *Hezekiah* (defective spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the plene spelling **חיזקיהו**.

⁵³⁷ 1QIsa^a: *Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ירושלם**.

¹⁶ יהוה צבאות אלוהי ישראל יושב הכרובים אתה הוואה האלוהים לבדכה לכול ממלכות הארץ אתה עשיתה את השמים ואת הארץ:

¹⁷ הטא יהוה אוזנכה ושמעה פקח יהוה עיניכה וראה ושמע את כול דברי סנחריב אשר שלח לחרף אלוהים חי:

¹⁸ אמנם יהוה החריבו מלכי אשור את כול הארצות:

¹⁹ ויתנו את אלוהיהמה באש כיא לוא אלוהים המה כיא אם מעשי ידי אדם עץ ואבן ויאבדום:

²⁰ ועתה יהוה אלוהינו אושיענו מידו וידעו כול ממלכות הארץ כיא אתה יהוה אלוהים לבדכה:

²¹ וישלח ישעיה בן אמוץ על יחיזקיה לאמור כוה אמר יהוה אלוהי ישראל אשר התפללתה אליו אל סרחריב מלך אשור:

²² זה הדבר אשר דבר יהוה עליו בזה לכה לעגה לכה בתולת בת ציון אחריכה ראושה הניעה בת ירושלים:

²³ את מיא חרפתה וגדפתה ועל מיא הרימותה קול ותשא מרום עיניכה אל קדוש ישראל:

²⁴ ביד עבדיכה חרפתה אדוני ותומר ברוב רכבי אני עליתי מרום הרים ירכתי לבנון ואכרותה קומת ארזיו מבחר ברושיו ואבוא מרום קצו יער כרמליו:

²⁵ אני קראתי ושתיתי מים זרים ואחריבה בכף פעמי כול יארי מצור:

²⁶ הלוא שמעתה למרחוק אותה עשיתי מימי קדם יצרתיה עתה הביאותיה ותהי לשאוות גלים נצורים ערים בצורות:

²⁷ ויושביהנה קצרי יד חתו וישבשו היו עשב שדה ירקן דשה חציר גגות הנשדף לפני קדים קומכה:

²⁸ ושבתכה וצאתכה ובואכה ידעתיא ואת הרגזכה אלי:

29 ושֹׁאֲנֹכָה עֲלֶה בְּאֶזְנִי וּשְׁמַתִּי חֲחִי בִּאֲפֹכָה⁵³⁸ וּמִתְּגִי בְּשַׁפְּאוֹתֶיכָה⁵³⁹ וְהִשְׁבֹּתֶיכָה בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר בָּתָּה בָּהּ:
 30 וְזֶה לֶכֶה הָאוֹת אֲכֹלוֹ⁵⁴⁰ הַשְּׁנָה סְפִיחַ וּבִשְׁנָה הַשְּׁנִית שְׁעִים וּבִשְׁנָה הַשְּׁלִישִׁית זֶרְעוּ וּקְצֹרוּ וְנִטְעוּ⁵⁴¹ כְּרִמִּים
 וְאֲכֹלוּ⁵⁴² פְּרִים⁵⁴³:
 31 וְאִסְפָּה⁵⁴⁴ פְּלִיטַת בֵּית יְהוּדָה וְהִנֵּמְצָא שׁוֹרֵשׁ לְמִטָּה וְעָשָׂה פֶּרִי לְמַעְלָה⁵⁴⁵:
 32 כִּיָּא⁵⁴⁶ מִירוּשָׁלַם⁵⁴⁷ תֵּצֵא שְׂאֲרִית וּפְלִיטָא מֵהַר צִיּוֹן⁵⁴⁸ קִנְאֵת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה זֹאת:
 33 לִכֵּן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵל מֶלֶךְ אֲשׁוּר לֹא יָבֹא אֶל הָעִיר הַזֹּאת וּלֹא יִשְׁפּוֹךְ עָלֶיהָ סוּלְלָה וּלֹא יֵרָא שֵׁם חָץ
 וּלֹא יִקְדַּמְנָה מִגֵּן:
 34 בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר בָּא בָּאָה יֵשׁוּב וְאֵל הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבֹא נְאוֹם יְהוָה:
 35 וּגְנוֹתַי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִּי וּלְמַעַן דּוֹיֵד עַבְדִּי:
 36 וַיֵּצֵא מִלֶּאךְ יְהוָה וַיַּךְ בַּמַּחֲנֶה אֲשׁוּר מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁא אֶלֶף וַיִּשְׁכִּימוּ בְּבוֹקֶר וְהָנָה כּוֹלֵם פְּגָרִים מִיָּתִים:
 37 וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיֵּשׁוּב סְנַחֲרִיב מֶלֶךְ אֲשׁוּר וַיֵּשֶׁב בְּנִינוּה:

⁵³⁸ 1QIsa^a: *in your nose* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling באֲפֹךְ.

⁵³⁹ 1QIsa^a: *on your lips* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בְּשַׁפְּתֶיךָ.

⁵⁴⁰ 1QIsa^a: *You are to eat*. 4QIsa^b reads אֲכַל meaning *eat* in its defective spelling; Masoretic reads the plene spelling אֲכֹל.

⁵⁴¹ 4QIsa^b, Mas, LXX: *you plant*. 1QIsa^a reads וְנִטְעוּ which appears to be a scribal mistake for וְנִטְעוּ, as the passive makes no sense here.

⁵⁴² 1QIsa^a, LXX: *and you shall eat* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling וְאֲכֹלוּ. 4QIsa^b reads וְאֲכֹל meaning *and eat*.

⁵⁴³ 1QIsa^a, Mas, LXX: *their fruit*. 4QIsa^b omits.

⁵⁴⁴ 1QIsa^a: *And shall gather*. 4QIsa^b and Masoretic read יִסְפָּה meaning *And shall increase*.

⁵⁴⁵ 4QIsa^b, Mas, LXX: *to above*. 1QIsa^a reads מַעְלָה, a slight variation in form meaning the same.

⁵⁴⁶ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁵⁴⁷ 4QIsa^b, Mas, LXX: *from Jerusalem*. 1QIsa^a reads מִצִּיּוֹן meaning *from Zion*.

⁵⁴⁸ 4QIsa^{a(vid)}, 4QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *from Mount Zion*. 1QIsa^a reads מִירוּשָׁלַם meaning *from Jerusalem*.

38 ויהי הוואה משתחזה בבית נסרך אלוהיו ואדרמלך ושראיצר בניו הכהו בחרב והמה נמלטו ארץ הוררט
וימלוך אסרחודן בניו תחתיו:

Chapter 38

1 בימים ההמה חלה יחיזקיה למות ויבוא אליו ישעיה בן אמוץ הנביא ויואמר אליו כוה אמר יהוה צוי
לביתכה כיא מית אתה ולוא תחיה:

2 ויסוב יחיזקיה פניו אל הקיר ויתפלל אל יהוה:

3 ויואמר אנה יהוה זכורנא את אשר התהלכתי לפניכה באמת ובלבב שלם והטוב בעיניכה עשיתי ויבכא
יחיזקיה בכי גדול:

4 ויהי דבר יהוה אל ישעיה לאמור:

5 הלוך ואמרתה אל יחיזקיה כוה אמר יהוה אלוהי דויד אביכה שמעתי את תפלתכה וראיתי את דמעתכה
הנני יוסף על ימיכה חמש עשרה שנה:

6 ומכף מלך אשור אצילכה ואת העיר הזואת וגנותי על העיר הזואת למעני ולמען דויד עבדי:

7 וזה לכה האות מאת יהוה אשר יעשה יהוה את הדבר הזה אשר דבר:

8 הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות עלות אחז את השמש אחרנית עשר מעלות ותשוב השמש
עשר מעלות במעלות אשר ירדה:

9 מכתב ליחיזקיה מלך יהודה בחוליותיו ויחי מחוליו:

10 אני אמרתי בדמי וימי אלכה בשערי שאול פקודתי יתר שנותי:

11 אמרתי לוא אראה יה בארץ חיים ולוא אביט אדם עוד עם יושבי חדל:

12 דורי נסע וכלה⁵⁴⁹ מני כאוהל⁵⁵⁰ רעי ספרתי כאורג חיי מדלה יבצעני מיום עד לילה תשלימני:
 13 שפותי עד בוקר כארי כן ישבור כול עצמותי מיום עד לילה תשלימני:
 14 כסוס עוגר כן אצפצף אהגה כיונא דלו עיני למרום אדוני⁵⁵¹ עושקה⁵⁵² לי וערבני⁵⁵³:
 15 מה אדבר ואומר⁵⁵⁴ ליא והואה עשה ליא אדודה כול שנותי על מור נפשיא⁵⁵⁵:
 16 אדוני⁵⁵⁶ עליהמה⁵⁵⁷ יחיו ולכול⁵⁵⁸ בהמה⁵⁵⁹ חיו רוחו ותחלימני והחיני:

⁵⁴⁹ 1QIsa^a: *and vanishes*. 1QIsa^b and Masoretic have ונגלה meaning *and is stripped*.

⁵⁵⁰ 1QIsa^a: *like a tent* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כאהל.

⁵⁵¹ 1QIsa^a, Mas: *Master*. 1QIsa^b has יהוה, Yahuweh.

⁵⁵² 1QIsa^a, Masoretic (עשקה): *I am oppressed* (plene spelling). 1QIsa^b has חשקה meaning *I have desire*.

⁵⁵³ 1QIsa^a: *so be my security*. 1QIsa^b and Masoretic have ערבני, omitting the initial ו meaning *so*, probably considering it superfluous.

⁵⁵⁴ 1QIsa^a: *and he has spoken* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ואמר.

⁵⁵⁵ 1QIsa^a: *my soul* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נפשי.

⁵⁵⁶ 1QIsa^a: *Master* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אדני.

⁵⁵⁷ 1QIsa^a: *by them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עליהם.

⁵⁵⁸ 1QIsa^a: *and to all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולכל.

⁵⁵⁹ 1QIsa^a: *in them* (masculine). 1QIsa^b and Masoretic have the feminine form בהן.

17 הן 560 לשלום מר ליא 561 מאודה 562 ואתה חשקתה 563 נפשי משחת כלי 564 כיא 565 השלכתה 566 אחרי
גוכה 567 כול 568 חטאי:
18 כיא 569 לוא שאול תודכה 570 ולוא 571 מות יהללכה 572 ולוא 573 ישברו יורדי בור אל אמתכה 574:
19 חי חי הוא יודכה 575 כמוני היום 576 אב לבנים יודיע 577 אל 578 אמתכה 579:

⁵⁶⁰ 1QIsa^a: *Indeed* (defective spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the plene spelling הנה.

⁵⁶¹ 1QIsa^a: *to me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לי.

⁵⁶² 1QIsa^a: *exceedingly*. 1QIsa^b and Masoretic have מר meaning *bitter*. 1QIsa^b and Masoretic would therefore give the meaning of *bitter, bitter to me*. 1QIsa^a makes more sense with *exceedingly bitter to me*.

⁵⁶³ 1QIsa^a: *loved* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חשקת.

⁵⁶⁴ 1QIsa^a: *its confinement*. 1QIsa^b and Masoretic have בלי meaning *annihilation*.

⁵⁶⁵ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁵⁶⁶ 1QIsa^a: *You have cast* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling השלכת.

⁵⁶⁷ 1QIsa^a: *Your back* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling גוך.

⁵⁶⁸ 1QIsa^a: *all of* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁵⁶⁹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁵⁷⁰ 1QIsa^a: *give thanks to You* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling תודך.

⁵⁷¹ 1QIsa^a: *and cannot*. 1QIsa^b and Masoretic omit this, but the context implies it.

⁵⁷² 1QIsa^a: *praise You* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling יהללך.

⁵⁷³ 1QIsa^a: *and cannot*. 1QIsa^b and Masoretic omit the first ו meaning *and* and use the defective spelling לא.

⁵⁷⁴ 1QIsa^a: *Your trust* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אמתך.

⁵⁷⁵ 1QIsa^a: *praises You* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling יודך.

⁵⁷⁶ 1QIsa^a: *like me today*. 1QIsa^b and Masoretic have these words the other way round: היום כמוני.

⁵⁷⁷ 1QIsa^a, Mas: *will make known*. 1QIsa^b has יודע meaning *let be known*.

⁵⁷⁸ 1QIsa^a, Mas: *to*. 1QIsa^b has אלה meaning *to these*. In conjunction with the previous differences, the meaning of Isaiah 38:19 in 1QIsa^b would be *A father shall let Your trust be known to these children*.

⁵⁷⁹ 1QIsa^a: *Your trust* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אמתך.

20 יהוה להושיעני⁵⁸⁰ 581 ונגנתי נגן כול⁵⁸² ימי חיינו על בית יהוה:
 21 ויאמר⁵⁸³ ישעיהו ישאו⁵⁸⁴ דבלת תאנים וימרחו על⁵⁸⁵ השחין ויחי:
 22 ויאמר חזקיה⁵⁸⁶ מה אות כי אעלה בית יהוה⁵⁸⁷:

Chapter 39

1 בעת ההיא שלח מרודך בלאדון⁵⁸⁸ בן בלאדון מלך בבל ספרים ומנחה אל יחזקיה⁵⁸⁹ כי שמע⁵⁹⁰ כי⁵⁹¹
 חלה ויחיה⁵⁹²:

⁵⁸⁰ 1QIsa^a, Mas: *save me* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling להשיעני.

⁵⁸¹ In 1QIsa^a, a second scribe (not the original) inserted the following text, which is a repetition of verse 19 with slight variations, plus the start of verse 20:

חי חי יודך כמוני היום אב לבנים והודיע אלוה אמתך יהוה להושיעני

⁵⁸² 1QIsa^a: *all of* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁵⁸³ 1QIsa^a: *And he said* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

⁵⁸⁴ 1QIsa^b, Mas: *Let them take*. 1QIsa^a omits the word, probably due to homoeoteleuton.

⁵⁸⁵ 1QIsa^a, Mas: *upon*. 1QIsa^b has אל meaning *to*. The difference would be between *rub it on* (1QIsa^a, Mas) and *apply it to* (1QIsa^b); the meaning wouldn't change.

⁵⁸⁶ 1QIsa^a: *Hezekiah* (defective spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the plene spelling יחזקיהו.

⁵⁸⁷ The original scribe of 1QIsa^a omitted verse 22 from the scroll, to which a third scribe added it later.

⁵⁸⁸ 1QIsa^a: *Merodak-Baladon* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מרדך בלאדון.

⁵⁸⁹ 1QIsa^a: *Hezekiah* (alternate spelling). 1QIsa^b and Masoretic have another spelling: חזקיהו.

⁵⁹⁰ 4QIsa^b, LXX: *for he heard*. 1QIsa^a, 1QIsa^b and Masoretic read וישמע meaning *as he heard*.

⁵⁹¹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *that* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כיא.

⁵⁹² 1QIsa^a: *and he lived*. 1QIsa^b and Masoretic have ויחזק meaning *he recovered*. No change to meaning of verse.

² וישמח עליהמה יחזקיה ויראם את כול בית נכתיו את הכסף ואת הזהב ואת הבשמים ואת השמן הטוב ואת כול בית כליו ואת כול אשר נמצא באוצרותיו⁵⁹³ לוא⁵⁹⁴ היה דבר אשר לוא הראם יחזקיה בביתו ובכול ממלכתו:

³ ויבוא⁵⁹⁵ ישעיהו⁵⁹⁶ הנביא אל המלך יחזקיה ויואמר אליו מה אמרו האנשים האלה ומאין יבאו⁵⁹⁷ אליך⁵⁹⁸ ויואמר יחזקיה מארץ רחוקה באו אלי מבבל:

⁴ ויואמר מה ראו בביתך⁵⁹⁹ ויואמר⁶⁰⁰ יחזקיה⁶⁰¹ את כול אשר בביתי ראו לוא היה דבר אשר לוא הראיתם⁶⁰² באוצרותי⁶⁰³:

⁵ ויואמר ישעיה אל יחזקיה שמע דבר יהוה צבאות:

⁵⁹³ 1QIsa^a: *in his storehouses* (plene spelling). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic has a defective spelling באוצרתיו. 4QIsa^b reads another defective spelling באצרתיו.

⁵⁹⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have לא.

⁵⁹⁵ 1QIsa^a, 1QIsa^b: *And he came* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יבא.

⁵⁹⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *Isaiah* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling ישעיה.

⁵⁹⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *did they come* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling יבואו.

⁵⁹⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *to you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling אליכה.

⁵⁹⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *in your house* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling בביתכה.

⁶⁰⁰ 1QIsa^a: *and answered* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

⁶⁰¹ 1QIsa^a: *Hezekiah* (alternative spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the common spelling: חזקיהו.

⁶⁰² 1QIsa^a, Mas: *shown them* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling: הראיתם.

⁶⁰³ 1QIsa^a: *in my storehouses* (plene spelling). 1QIsa^b uses a defective spelling באצרותי, and the Masoretic uses another defective spelling באוצרתי.

6 הנה ימים באים ונשא⁶⁰⁴ כול⁶⁰⁵ אשר בביתכה ואשר אצרו אבותיכה⁶⁰⁶ עד היום הזה בבל⁶⁰⁷ יביאו ולוא יותר דבר אמר יהוה:
 7 ומבניכה אשר יצאו ממעיכה⁶⁰⁸ אשר תוליד יקחו ויהיו⁶⁰⁹ סריסים בהיכל מלך בבל:
 8 ויואמר⁶¹⁰ יחזקיה אל ישעיהו⁶¹¹ טוב דבר יהוה אשר דברתה⁶¹² ויואמר כיא יהיה שלום ואמת בימי:

Chapter 40

1 נחמו נחמו עמי יואמר⁶¹³ אלוהיכמה⁶¹⁴:
 2 דברו על לב ירושלים⁶¹⁵ וקראו אליהא כיא מלא צבאה כיא נרצא⁶¹⁶ עוונה⁶¹⁷ כיא לקחה מיד יהוה כפלים בכול⁶¹⁸ חטאותיה:

⁶⁰⁴ 1QIsa^a: *they shall be carried* (plural). 1QIsa^b and Masoretic use the singular ונשא.

⁶⁰⁵ 1QIsa^a: *all of* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁶⁰⁶ 1QIsa^a: *your ancestors* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אבותיך.

⁶⁰⁷ 1QIsa^a, Mas: *Babylon*. 4QIsa^b reads בבלה, which means the same, but has a paragogic directional ה- suffixed.

⁶⁰⁸ 1QIsa^a: *from your loins*. 4QIsa^b and Masoretic read ממך meaning *from you*.

⁶⁰⁹ 1QIsa^a: *and they shall be* (imperfect). 4QIsa^b and Masoretic read the perfect form והיו.

⁶¹⁰ 1QIsa^a: *And he said* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

⁶¹¹ 4QIsa^b, Mas: *Isaiah* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling ישעיה.

⁶¹² 1QIsa^a: *you have spoken* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling דברת.

⁶¹³ 1QIsa^a: *He says* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

⁶¹⁴ 1QIsa^a: *your God* (plene, pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling אלהיכם.

⁶¹⁵ 1QIsa^a: *Jerusalem* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ירושלם.

⁶¹⁶ 1QIsa^a: *is paid for* (feminine). 1QIsa^b and Masoretic have נרצה which is masculine.

⁶¹⁷ 1QIsa^a: *her sin* (plene spelling). 1QIsa^b and the Masoretic have the defective spelling עונה.

⁶¹⁸ 1QIsa^a: *for all* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בכל.

- ³ קול קורא במדבר פנו דרך יהוה ⁶¹⁹ישרו בערבה מסלה ⁶²⁰לאֱלֹהֵינוּ:
- ⁴ כֹּל ⁶²¹גֵּיא ⁶²²יִנְשֵׂא וְכוּל הָר וּגְבַעָה יִשְׁפְּלוּ וְהִיָּה הָעֵקֶב לְמִישׁוֹר וְהָרוּכְסִים לְבִקְעָה:
- ⁵ וְנִגְלָה כְבוֹד יְהוָה וְרָאוּ כֹל בָּשָׂר יַחְדָּיו כִּיָּא פִּיא יְהוָה דְּבַר:
- ⁶ קֹל אֹמֵר קִרָּא וְאֹמֵרָה מָה אִקְרָא כֹּל הַבָּשָׂר חֲצִיר וְכוּל חֲסָדִיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה:
- ⁷ יִבֶּשׂ חֲצִיר נָבֵל צִיץ כִּי רוּחַ ... אֱלֹהֵינוּ נִשְׁבָּה בּוֹא יְקוּם לְעוֹלָם הֵכֵן חֲצִיר הָעָם:
- ⁸ יִבֶּשׂ חֲצִיר יִנְבֵּל צִיץ וְדַבֵּר אֱלֹהֵינוּ:
- ⁹ עַל הָר גְּבָה עָלֵי לְכִי מִבְּשֶׁרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בְּכוּחַ קוֹלְךָ מִבְּשֶׁרֶת יְרוּשָׁלַיִם הָרִימִי אֶל תִּירָאִי אֲמוּרִי לְעָרֵי יְהוּדָה הִנֵּה אֱלֹהֵי־הַכֹּמֶה:
- ¹⁰ הִנֵּה אֲדוֹנִי יְהוָה בַּחוּזֶק יִבּוֹא וְזָרְעוּ מִשְׁלָה לֹא הִנֵּה שָׁכְרוּ אֹתוֹ וּפְעַלְתִּיו לִפְנָיו:
- ¹¹ כְּרוּעָה עֲדָרוּ יִרְעָה בְּזָרְעוֹ יִקְבֹּץ טָלִים וּבַחִיקוּהָ יִשָּׂא עוֹלוֹת יִנְהַל:
- ¹² מִיָּא מִדָּד בְּשׁוֹעֵלוּ מִי יָם וּשְׁמַיִם בְּזָרְתוֹ תִּכְן וְכֹל בְּשִׁלִּישׁ עֶפְרָא הָאָרֶץ וּשְׁקָל בִּפְלֶס הָרִים וּגְבַעוֹת בְּמוֹזְנִים:
- ¹³ מִיָּא תִּכְן אֶת רוּחַ יְהוָה וְאִישְׁעֲצוֹ יוֹדִיעָנָה:
- ¹⁴ אֶת מִי נֹעֵץ וַיְבִינֵהוּ וַיִּלְמְדֵהוּ בְּאוֹרַח מִשְׁפָּט וַיִּלְמְדֵהוּ דַּעַת וְדֶרֶךְ תְּבוֹנוֹת יוֹדִינוּ:
- ¹⁵ הֵן גּוֹאִים כֹּמֵר מִדְּלִי וְכִשְׁחָק מִזְנִים נַחֲשָׁבוּ הֵן אֵיִם כְּדָק יִיטוּל:

⁶¹⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *make*. 1QIsa^a has **וַיִּשְׁרֹו** which means *and make*.

⁶²⁰ 1QIsa^a: *to our God* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לאֱלֹהֵינוּ**.

⁶²¹ 1QIsa^a: *Every* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כֹּל**.

⁶²² 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *valleys* (absolute). 1QIsa^a has **גֵּיא** which is the construct form of the noun **גֵּיא**. The construct form of a noun usually only appears when there're two nouns together, usually to indicate a relation between the two, with the construct noun usually being the object of possession for the absolute noun (so *a word of a king* - *a word* would be the construct form, and *a king* would be in the absolute form). As there's no other noun here in 40:4, the scribe of 1QIsa^a has made a mistake in his copying.

¹⁶ ולבנון אין די בער וחיתו אין די עולה:
¹⁷ כול הגואים כאין נגדו וכאפס ותהוו נחשבו לו:
¹⁸ ואל ⁶²³מִיָּא תדמיוני אל ומה דמות תערוכי לי:
¹⁹ הפסל ויעשה מסך חרש וצורף בזהב ⁶²⁴ירקענו ורתקות כסף צורף:
²⁰ המסכן תרומה עץ לוא ירבק יבחר חרש חכם ובשקלו להוכין פסל לוא ימוט:
²¹ הלוא תדעו הלוא תשמעו הלוא הוגד מרוש לכמה הלוא הבינותמה מוסדות ארץ:
²² היושב על חוג הארץ ⁶²⁵ויושביהא ⁶²⁶כחגבים הנוטה ⁶²⁶כדוק שמים וימתחם כאוהל לשבת:
²³ הנותן ⁶²⁷רוזנים ⁶²⁸לאין שופטי ארץ כתהו עשה:
²⁴ אף בל נטעו אף בל זרעו אף בל ⁶²⁹שרש בארץ גזעם גם ⁶³⁰נשף ⁶³¹בהמה ⁶³²וייבשו וסערה כקש
 תשאם:

⁶²³ 1QIsa^a: *whom* (plene spelling). 5QIsa and Masoretic have the defective spelling מִיָּ.

⁶²⁴ 5QIsa, Mas, LXX: *he overlays it*. 1QIsa^a reads ⁶²⁴וירקענו meaning *and he overlays it*.

⁶²⁵ 1QIsa^a: *and her inhabitants* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וישביה.

⁶²⁶ 1QIsa^a: *like a veil* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כדק.

⁶²⁷ 1QIsa^a, Mas: *princes* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling רזנים.

⁶²⁸ 1QIsa^a: *rulers* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling שפטי.

⁶²⁹ 4QIsa^b, Mas, LXX: *has taken root*. 1QIsa^a reads ⁶²⁹שרשו meaning *have taken root*.

⁶³⁰ 4QIsa^b, Mas, LXX: *he blows*. 1QIsa^a reads ⁶³⁰נעשף with the נ written above the ע; however the scribe forgot to cross out the ע to indicate his correction to ⁶³⁰נשף.

⁶³¹ 1QIsa^a: *on them* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בהם.

⁶³² 1QIsa^a: *and they wither* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וייבשו.

25 אל⁶³³ מיא⁶³⁴ תדמיני⁶³⁵ ואשוה⁶³⁶ יואמר⁶³⁷ קדוש:

26 שאו מרום עיניכמה וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא מרוב אונים ואמץ כוחו
איש לוא⁶³⁸ נעדר:

27 למה תאומר יעקוב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מיהוה ומאלוהי משפטי יעבור:

28 הלוא ידעתה אם לוא שמעתה אלוהי עולם יהוה בורא קצוות הארץ לוא יעף ולוא יגע ואין חקר
לתבונתיו:

29 הנותן ליעף כוח ולאין אונים עוצמה ירבה:

30 ויעפו נערים ויגעו ובחורים כשול יכשולו:

31 וקוי יהוה יחליפו כוח ויעלו אבר כנשרים ירוצו ולוא ייגעו ילכו ולוא יעופו:

Chapter 41

1 החרישו אלי איים ולאומים יחליפו כוח יגושו אז ידברו יחדיו למשפט נקרבה:

2 מי העיר ממזרח צדק ויקראהו לרגליו ויתן לפניו גואים ומלכים יוריד ויתן כעפר חרבו כקש נידף קשתו:

3 וירדפם ויעבור שלום אורח⁶³⁹ ברגליו לוא יבינו:

⁶³³ 1QIsa^a: To. 4QIsa^b and Masoretic read ואל meaning And to. LXX reads vuv ouv meaning Therefore, now indicating that the translator had a different Hebrew Vorlage (ועתה).

⁶³⁴ 1QIsa^a: whom (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מי.

⁶³⁵ 1QIsa^a, Mas: shall all of you compare me (plural). 4QIsa^b reads תדמיני the singular form with paragogic ך meaning shall you compare me.

⁶³⁶ 4QIsa^b, Mas: and am I equal. 1QIsa^a reads ואשוה which is either an orthographical alternative spelling, or is influenced from Aramaic (as seen several times in 1QIsa^a).

⁶³⁷ 1QIsa^a: says (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יואמר.

⁶³⁸ 1QIsa^a: not (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

⁶³⁹ 1QIsa^a: path (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ארח.

⁴ מִיָּא פֶּעַל וְעָשָׂה קוֹרָה הַדּוֹרוֹת מְרוֹאֵשׁ אֲנִי יִהְיֶה רִישׁוֹן⁶⁴⁰ וְאֵת אַחֲרֹנִים⁶⁴¹ אֲנִי הוּאֵה:
⁵ רָאוּ אֵיִם וִירָאוּ קְצָאוֹת הָאָרֶץ יַחְדּוֹ קָרְבוּ וַיֵּאֲתִיּוּן⁶⁴²:
⁶ אִישׁ אֶת רַעִיָּהּ⁶⁴³ יַעֲזוּרוּ לְאַחִיהָ יוֹאמֵר⁶⁴⁴ חֲזֹק:
⁷ וַיַּחֲזֹק חֲרָשׁ אֶת צוּרָף⁶⁴⁵ מַחְלִיק פְּלִטִישׁ⁶⁴⁶ אֶת אוֹלָם⁶⁴⁷ פֶּעַם יוֹאמֵר לְדָבֵק טוֹב הוּאֵה⁶⁴⁸ וַיַּחֲזִקְהוּ בַּמַּסְמְרִים
לֹא⁶⁴⁹ יָמוּט:
⁸ וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב⁶⁵⁰ אֲשֶׁר בַּחֲרַתִּיכָה⁶⁵¹ זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי⁶⁵²:

⁶⁴⁰ 1QIsa^b, Mas: *first*. 1QIsa^a has רִישׁוֹן which is a slightly different spelling. Meaning is unchanged.

⁶⁴¹ 1QIsa^a: *the last* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אַחֲרֹנִים.

⁶⁴² 1QIsa^b, Mas: *they come*. 1QIsa^a has וַיֵּאֲתִיּוּן which is a slightly different form. Meaning is unchanged.

⁶⁴³ 1QIsa^a: *his neighbour* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רַעִיָּהּ.

⁶⁴⁴ 1QIsa^a: *said* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יוֹאמֵר.

⁶⁴⁵ 1QIsa^a: *goldsmith* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling צוּרָף.

⁶⁴⁶ 1QIsa^a: *hammer*. 1QIsa^b and Masoretic have a variant spelling פְּלִטִישׁ.

⁶⁴⁷ 1QIsa^a: *who strikes*. 1QIsa^b and Masoretic have a variant spelling אוֹלָם.

⁶⁴⁸ 1QIsa^a: *it is* (plene spelling). . 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הוּאֵה.

⁶⁴⁹ 1QIsa^a: *cannot* (plene spelling). 1QIsa^b and the Masoretic have the defective spelling לֹא.

⁶⁵⁰ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and the Masoretic have the defective spelling יַעֲקֹב.

⁶⁵¹ 1QIsa^a: *I have chosen you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בַּחֲרַתִּיךָ.

⁶⁵² 1QIsa^a: *My friend* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אוֹהֲבִי.

⁶⁵⁹ אשר החזקתיכה ⁶⁵³ מקצות ⁶⁵⁴ הארץ ומאציליה ⁶⁵⁵ קראתיך ⁶⁵⁶ ואמר ⁶⁵⁷ לך ⁶⁵⁸ עבדי אתה בחרתיך ⁶⁵⁹
 ולוא ⁶⁶⁰ מאסתיכה ⁶⁶¹:
¹⁰ אל תירא כי ⁶⁶² עמכה ⁶⁶³ אני אל תשתע כי ⁶⁶⁴ אני אלהיך ⁶⁶⁵ אמצתיך ⁶⁶⁶ אף עזרתיכה ⁶⁶⁷ אף
 תמכתיכה ⁶⁶⁸ בימין צדקי:

⁶⁵³ 1QIsa^a: *I grasped you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling החזקתיך.

⁶⁵⁴ 1QIsa^a: *from the ends* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מקצות.

⁶⁵⁵ 1QIsa^a: *and from its remotest parts* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ומאציליה.

⁶⁵⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *I called you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling קראתיכה.

⁶⁵⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *and I said* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ואומר.

⁶⁵⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *to you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling לכה.

⁶⁵⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *I have chosen you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling בחרתיכה.

⁶⁶⁰ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

⁶⁶¹ 1QIsa^a: *rejected you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מאסתיך.

⁶⁶² 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁶⁶³ 1QIsa^a: *with you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עמך.

⁶⁶⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *for* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כיא.

⁶⁶⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *your God* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the plene spelling אלוהיכה.

⁶⁶⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *I will strengthen you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling אמצתיכה.

⁶⁶⁷ 1QIsa^a: *I will help you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עזרתיך.

⁶⁶⁸ 1QIsa^a: *I will support you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling תמכתיך.

11 הן יבושו⁶⁶⁹ ויכלמו כול⁶⁷⁰ הנחרים בך⁶⁷¹ יהיו כאין⁶⁷² ויאבדו⁶⁷³ כול⁶⁷⁴ אנשי ריבכה⁶⁷⁵:
 12 תבקשם ולא תמצאם⁶⁷⁶ אנשי⁶⁷⁷ מצתכה יהיו כאין וכאפס אנשי מלחמתכה⁶⁷⁸:
 13 כיא⁶⁷⁹ אני יהוה אלוהיכה⁶⁸⁰ מחזיק ימינכה האומר לכה אל תירא אני עזרתיכה⁶⁸¹:
 14 אל תיראי תולעת יעקוב⁶⁸² ומיתי⁶⁸³ ישראל אני עזרתיכה נאום יהוה וגואלכה⁶⁸⁴ קדוש ישראל:
 15 הנה שמתיכה⁶⁸⁵ למורג חרוץ חדש בעל פי פיות תדוש הרים ותדק וגבעות כמוץ⁶⁸⁶ תשים:

⁶⁶⁹ 1QIsa^a: *shall be ashamed* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יבושו.

⁶⁷⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *all* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כול.

⁶⁷¹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *with you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling בכך.

⁶⁷² 1QIsa^b, 4QIsa^{b(vid)}, Mas: *they shall be like nothing*. 1QIsa^a omits these words. As the LXX also includes these words, it's quite probable that the scribe of 1QIsa^a, or his Vorlage, accidentally missed them out.

⁶⁷³ 1QIsa^a (-יו), Mas, LXX: *and they shall perish*. 1QIsa^b has ויבושו meaning *and they shall be ashamed* (like at the start of verse 11). The -יו of 1QIsa^a is an orthographic variation of -יא.

⁶⁷⁴ 1QIsa^a, LXX: *all*. 1QIsa^b and Masoretic omit.

⁶⁷⁵ 1QIsa^a: *your enemies* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ריבך.

⁶⁷⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *You will seek them, but you shall not find them*. 1QIsa^a omits these words, probably by accident.

⁶⁷⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Men*. 1QIsa^a has ואנשי meaning *and men*.

⁶⁷⁸ 1QIsa^a: *your war* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מלחמתך.

⁶⁷⁹ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁶⁸⁰ 1QIsa^a: *your God* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אלהיך.

⁶⁸¹ 1QIsa^a: *will help you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עזרתיך.

⁶⁸² 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

⁶⁸³ 1QIsa^a: *and people*. 1QIsa^b and Masoretic read מתי meaning *people*.

⁶⁸⁴ 1QIsa^a: *and your redeemer* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling וגואלך.

⁶⁸⁵ 1QIsa^a: *I will set you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling שמתיך.

⁶⁸⁶ 1QIsa^a: *like chaff* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כמוץ.

- 16 תזרם ורוח תשאם וסערה תפיץ אותמה ואתה תגיל ביהוה ⁶⁸⁷ ובקדוש ישראל תתהלל:
- 17 העניים האביונים המבקשים מים ואין ⁶⁸⁸ לשונמה ⁶⁸⁹ בצמה נשתה אני יהוה אענם אלוהי ישראל לוא אעזובם:
- 18 אפתחה על ⁶⁹⁰ שפאים נהרות ובתוך בקעות מעינים אשימה המדבר לאגם מים וארץ ציאה למוצאי מים:
- 19 אתנה ⁶⁹¹ במדבר ארז שטה והדס ועץ שמן אשימה בערבה בראוש תרהר ותאשור ⁶⁹² יחדו ⁶⁹³:
- 20 למען יראו וידעו ויבינו וישימו וישכילו יחדיו כיא יד יהוה עשתה זאת וקדוש ישראל בראה:
- 21 קרבו ⁶⁹⁴ ריבכמה יואמר יהוה הגישו עצמותיכמה יואמר מלך יעקוב:
- 22 יגישו ויגידו לנו את אשר תקראון הראישונות מה הנה הגידו ונשימה לבנו ונדעה או אחרונות או הבאות השמיעונו:
- 23 הגידו האותיות לאחר ונדעה כיא אלוהים אתמה אף תיטיבו ותרעו ונשמעה ונראה יחדיו:
- 24 הנה אתמה מאין ופועלכמה תועבה יבחר ⁶⁹⁵ בכמה:
- 25 העירות מצפון ויאתיו ממזרח שמש ויקרא בשמו ויבואו סגנים כמו חמר וכמו יוצר ⁶⁹⁶ וירמוס טיט:

⁶⁸⁷ 1QIsa^a: and in the Set-Apart One. 1QIsa^b and Masoretic read בקדוש meaning in the Set-Apart One.

⁶⁸⁸ 1QIsa^a: their tongue (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לשונם.

⁶⁸⁹ 1QIsa^a: in thirst. 1QIsa^b and Masoretic have a variant spelling בצמא.

⁶⁹⁰ 1QIsa^a: barren heights. 1QIsa^b and Masoretic have a different spelling שפיים.

⁶⁹¹ 1QIsa^a: I will put (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אתן.

⁶⁹² 1QIsa^a, Mas: and box tree. 1QIsa^b has the variant spelling ותשור.

⁶⁹³ 1QIsa^a, Mas: together (defective spelling). 1QIsa^b has the plene spelling יחדיו.

⁶⁹⁴ 1QIsa^a: your legal case (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ריבכם.

⁶⁹⁵ 1QIsa^a: in you (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בכם.

⁶⁹⁶ 1QIsa^a: and he shall trample. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic read ירמוס meaning he shall trample.

²⁶ מיא הגיד מרוש ונדעה מלפנים ונאומרה צדק אף אין מגיד אף אין משמיע אף אין שומע אמריכמה:
²⁷ רישון לציון הנה הנומה ולירושלים מבשר אתן:
²⁸ ואראה ואין איש ומאלה ואין יועץ אשאלם וישיבו דבר:
²⁹ הנה כולם אין ואפס מעשיהמה רוח ותוהו נסיכיהמה:

Chapter 42

¹ הנה עבדי אתמוכה בו בחירי רצתה נפשי נתתי רוחי עליו ומשפטי לגואים יוציא:
² לוא יזעק ולוא ישא ולוא ישמיע בחוץ קולו:
³ קנה רצוץ לוא ישבור ופשתה כהה לוא יכבה לאמת יוציא משפט:
⁴ ולוא ⁶⁹⁷ יכהה ולוא ⁶⁹⁸ ירוץ עד ישים בארץ משפט ולתורתיו ⁶⁹⁹ איים יחילו ⁷⁰⁰:
⁵ כוה אמר האל האלוהים בורא ⁷⁰¹ השמים ונוטיהמה ⁷⁰² רקע ⁷⁰³ הארץ וצאצאיה נותן נשמה לעם עליהא ורוח להולכים ⁷⁰⁴ בה:

⁶⁹⁷ 1QIsa^a: *And not*. 4QIsa^b and Masoretic have לא meaning *Not*.

⁶⁹⁸ 1QIsa^a: *And not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

⁶⁹⁹ 1QIsa^a: *And for His teaching* (construct plene spelling). 4QIsa^h reads the construct and noun defective spelling ולתרתו meaning the same, with the Masoretic reading ולתורתו.

⁷⁰⁰ 4QIsa^h: *they wait* (perfect). 1QIsa^a reads ינחילו meaning *they inherit*. Masoretic reads ייחילו which is the imperfect form meaning the same as 4QIsa^h. LXX reads ἐλπιοῦσιν also meaning *they wait*, however this is unable to help determine between the imperfect and perfect form of יחל. See [here](#).

⁷⁰¹ 4QIsa^{h(vid)}, Mas: *who created*. 1QIsa^a reads בורא, which is an orthographic change meaning the same.

⁷⁰² 1QIsa^a: *and stretched them out* (plene spelling). 4QIsa^h has the pronoun-final spelling ונוטיהם. Masoretic has the plene-final spelling ונוטיהם.

⁷⁰³ 4QIsa^b, 4QIsa^h, Mas: *who spread out* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling רוקע.

⁷⁰⁴ 1QIsa^a: *to those who walk* (plene spelling). 4QIsa^h and Masoretic have the defective spelling להלכים.

⁶ אני יהוה⁷⁰⁵ קרתיכה בצדק ואחזיקה בידכה ואצורכה⁷⁰⁶ ואתנכה⁷⁰⁷ לברית עם⁷⁰⁸ לאור גואים:
⁷ לפקוח עינים עורות להוציא ממסגר אסור⁷⁰⁹ ומבית⁷¹⁰ כלא יושבי חושך:
⁸ אני יהוה הואה⁷¹¹ שמי⁷¹² וכבודי⁷¹³ לאחר לוא⁷¹⁴ אתן ותהלתי לפסילים:
⁹ הרישונות הנה באו וחדשות⁷¹⁵ אני מגיד בטרם תצמחנה אשמיע אתכמה⁷¹⁶:
¹⁰ שירו ליהוה שיר חדש תהלתו⁷¹⁷ מקצה הארץ יורדי הים ומלואו איים ויושביהם:
¹¹ ישא מדבר עריו וחצרים תשב קדר וירונו יושבי סלע מראוש הררים יצריחו:
¹² ישימו ליהוה כבוד ותהלתו באיים יגידו:
¹³ יהוה כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה יודיע אף יצריח על אויביו יתגבר:

⁷⁰⁵ 4QIsa^h, Mas, LXX (+ ο θεος): *Yahweh*. 1QIsa^a omitted originally, however there are some letters written above the following word that are unable to be read properly.

This may've been an amendment by the scribe or a corrector that restored יהוה.

⁷⁰⁶ 1QIsa^a: *and I shall form you* (plene spelling). 4QIsa^h has the plene-final spelling ואצורך. The Masoretic has the defective-final spelling ואצרך; however the Masoretes vowel pointed it as וְאַצְרֶךָ/ve-'etsar, making it from the verb נצר meaning *to watch over* as opposed to being from the verb יצר meaning *to form*. The LXX reads ενισχυσω/*shall strengthen* indicating that the LXX translator also took it to be from יצר and not נצר.

⁷⁰⁷ 1QIsa^a: *and I shall make you* (plene spelling). 4QIsa^h and Masoretic have the final-form spelling ואתנך.

⁷⁰⁸ 1QIsa^a, Mas, LXX: *people*. 4QIsa^h reads עולם meaning *everlasting*.

⁷⁰⁹ 1QIsa^a, LXX: *those bound*. 4QIsa^h and Masoretic read אסיר meaning *prisoner*.

⁷¹⁰ 1QIsa^a, LXX: *and from the house*. 4QIsa^h and Masoretic read מבית meaning *from the house*.

⁷¹¹ 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 4QIsa^h and Masoretic have the defective spelling הואה.

⁷¹² 4QIsa^h, Mas, LXX: *is My Name*. 1QIsa^a reads ושמי meaning *and My Name*.

⁷¹³ 1QIsa^a, Mas: *and my glory* (plene spelling). 4QIsa^h has the defective spelling וכבדי.

⁷¹⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^h and Masoretic have the defective spelling לא.

⁷¹⁵ 4QIsa^b, 4QIsa^h, Mas, LXX: *and new things*. 1QIsa^a reads והחדשות meaning *and the new things*.

⁷¹⁶ 1QIsa^a: *to you all* (plene spelling). 4QIsa^h and Masoretic have the final-form spelling אתכם.

⁷¹⁷ 4QIsa^b, 4QIsa^h, Mas, LXX: *praise Him*. 1QIsa^a reads ותהלתו meaning *and praise Him*.

14 אחשיתי אך מעולם אחריש אתאפקה כילדה אפעה ⁷¹⁸אשמה ⁷¹⁹ואשופה יחדיו:
 15 אחריבה הרים וגבעות וכול עשבם אוביש ושמתי נהרות לאיים ואגמים אוביש:
 16 והוליכתי עורים בדרך ולוא ידעו בנתיבות לוא ידעו אדריכם אשימה מהשוכים לפניהמה לאור ומעקשים
 למישור אלה הדברים ⁷²⁰עשיתם ולוא עזבתם:
 17 נסגו אחור יבושו בושת הבוטחים בפסל האמרים למסכה אתמה אלוהינו:
 18 החרשים שמעו והעורים הביטו לראות:
 19 מי עור כיא אם עבדי וחרש כמלאכי אשלח מי עואר כמשלם ועואר כעבד יהוה:
 20 ראיתה רבות ולוא תשמור פתחו אוזנים ולוא ישמע:
 21 יהוה חפץ למען צדקו ויגדל תורה ויאדרהה:
 22 והואה עם בזוז ושסוי הפח בחורים ⁷²¹כולם ⁷²²ובבתי כלאים הוחבאו היו לבז ואין מציל למשיסה ואין
 אומר השב:
 23 ⁷²³מיא ⁷²⁴בכמה ⁷²⁵ויאזין זואת ויקשב וישמע לאחור:

⁷¹⁸ 1QIsa^a: *I shall pant* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the final-form spelling **אשם**.

⁷¹⁹ 1QIsa^a: *and I shall grasp* (alternative spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the common-final spelling **ואשאף**.

⁷²⁰ 1QIsa^a: *I shall make them* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **עשיתם**.

⁷²¹ 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כלם**.

⁷²² 1QIsa^a, Mas, LXX: *and in houses*. 4QIsa^b reads **ובבית** meaning *and in a house*.

⁷²³ 1QIsa^a: *whom* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **מי**.

⁷²⁴ 1QIsa^a: *among you all* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **בכם**.

⁷²⁵ 1QIsa^a, LXX: *that shall heed*. 4QIsa^b and Masoretic read **יאזין** meaning *shall heed*.

²⁴ מיא נתן למשיסה יעקוב וישראל לבוזזים הלוא יהוה זה חטאנו לו ולוא אבו בדרכיו להלוך ולוא שמעו בתורתיו:

²⁵ וישפוך עליו חמת⁷²⁶ אפוא⁷²⁷ ועוזז מלחמה ותלהטהו מסביב ולוא ידע ותבער בו ולוא ישים על לב:

Chapter 43

¹ ועתה כוה אמר יהוה בוראיכה⁷²⁸ יעקוב ויוצריכה ישראל אל תירא כיא גאלתיכה קראתי בשמכה⁷²⁹ ליא⁷³⁰ אתה:

² כיא⁷³¹ תעבור במים אתכה אני ובנהרות לוא ישטפוך כיא תלך במו אש לוא⁷³² תכוה ולהבה לוא תבער בך⁷³³:

³ כי⁷³⁴ אני יהוה אלוהיכה קדוש ישראל מושיעך⁷³⁵ נתתי⁷³⁶ מצרים כופרך⁷³⁷ כוש וסבא⁷³⁸ תחתך⁷³⁹:

⁷²⁶ 1QIsa^a, LXX: *the wrath of* (construct form). 4QIsa^b and Masoretic read the absolute form חמה meaning *the wrath*.

⁷²⁷ 1QIsa^a: *His anger* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אפו.

⁷²⁸ 1QIsa^a: *who created you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בוראך.

⁷²⁹ 1QIsa^a: *by your name* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בשמך.

⁷³⁰ 1QIsa^a: *mine* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לי.

⁷³¹ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁷³² 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have לא.

⁷³³ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *in you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling בכה.

⁷³⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas, LXX: *For*. 1QIsa^a omits this.

⁷³⁵ 1QIsa^b, Mas, LXX: *your saviour*. 1QIsa^a has גואלך meaning *your redeemer*.

⁷³⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *I give*. 1QIsa^a has ונתתי meaning *And I give*.

⁷³⁷ 1QIsa^a: *Egypt as a ransom to you*. 1QIsa^{b(vid)}, Masoretic and LXX reverse these words. No change in meaning.

⁷³⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas, LXX: *and Seba*. 1QIsa^a has וסבאים meaning *people of Seba*.

⁷³⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *in place of you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling תחתך.

4 מאשר יקרתה⁷⁴⁰ בעיני נכבדתה⁷⁴¹ ואני אהבתיכה אתן⁷⁴² האדם⁷⁴³ תחתיכה⁷⁴⁴ ולאמים⁷⁴⁵ תחת
 נפשכה⁷⁴⁶:
 5 אל תירא כִּיא⁷⁴⁷ אתכה⁷⁴⁸ אני ממזרח אביא זרעכה⁷⁴⁹ וממערב אקבצכה⁷⁵⁰:
 6 אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי הביאי בני⁷⁵¹ מרחוק ובנותי⁷⁵² מקצוי⁷⁵³ הארץ:

⁷⁴⁰ 1QIsa^a: *you are precious* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יקרת.

⁷⁴¹ 1QIsa^a: *you are honoured* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נכבדת.

⁷⁴² 1QIsa^a: *I give*. Masoretic reads ואתן meaning *And I give*. 1QIsa^b reads ואתנה meaning *And I gave*.

⁷⁴³ 1QIsa^a: *the people*. 1QIsa^b and Masoretic read אדם meaning *people*.

⁷⁴⁴ 1QIsa^a: *in place of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling תחתיך.

⁷⁴⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^e, Mas: *and nations* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling לאומים.

⁷⁴⁶ 1QIsa^a: *your soul* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling נפשך.

⁷⁴⁷ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁷⁴⁸ 1QIsa^a: *with you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אתך.

⁷⁴⁹ 1QIsa^a: *your offspring* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling זרעך.

⁷⁵⁰ 1QIsa^a: *I will gather you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אקבצך.

⁷⁵¹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *My sons*. 1QIsa^b has בניך meaning *and your sons*. In this case, it would be a case of the reference being the sons of the north and south, rather than the sons of Yahweh.

⁷⁵² 1QIsa^a, Mas, LXX: *and My daughters*. 1QIsa^b has ובנותיך meaning *and your daughters*. In this case, it would be a case of the reference being the daughters of the north and south, rather than the daughters of Yahweh.

⁷⁵³ 1QIsa^a: *end*. 1QIsa^b and Masoretic have a different form מקצה. No change of meaning.

⁷⁵⁴ כול⁷ הנקרא בשמי ולכבודי⁷⁵⁵ בראתיהו⁷⁵⁶ יצרתיהו⁷⁵⁷ אף עשיתיהו⁷⁵⁸:
⁷⁵⁹ הוציאו⁸ עם עואר⁷⁶⁰ ועינים⁷⁶¹ יש וחרשים ואוזנים⁷⁶² למו:
⁷⁶³ כול⁹ הגואים⁷⁶⁴ נקבצו יחדיו ויאספו לאומים⁷⁶⁵ מי בהמה⁷⁶⁶ ויגידו⁷⁶⁷ זאת⁷⁶⁸ ורישונות ישמיעו יתנו
 עדיהמה⁷⁶⁹ ויצדקו וישמעו⁷⁷⁰ ויאמרו⁷⁷¹ אמת:

⁷⁵⁴ 1QIsa^a: All (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁷⁵⁵ 1QIsa^a, Mas: for my glory (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ולכבדי.

⁷⁵⁶ 1QIsa^a: whom I created (plene spelling pronominal suffix). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling pronominal suffix בראתיו.

⁷⁵⁷ 1QIsa^a: whom I formed (plene spelling pronominal suffix). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling pronominal suffix יצרתיו.

⁷⁵⁸ 1QIsa^a: whom I made (plene spelling pronominal suffix). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling pronominal suffix עשיתיו.

⁷⁵⁹ 1QIsa^a, LXX: All of you bring out. 1QIsa^b reads הוציאו meaning I bring out. Masoretic reads הוציאו meaning He brings out.

⁷⁶⁰ 1QIsa^a: blind (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עור.

⁷⁶¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: and eyes. 1QIsa^a reads עינים meaning eyes.

⁷⁶² 1QIsa^a: though eyes (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ואזנים.

⁷⁶³ 1QIsa^a: All (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁷⁶⁴ 1QIsa^a: the nations (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הגוים.

⁷⁶⁵ 1QIsa^a: the peoples (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לאמים.

⁷⁶⁶ 1QIsa^a: among them (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בהם.

⁷⁶⁷ 1QIsa^a: that shall announce (plural). 1QIsa^b reads יגידו meaning they shall announce, plural spelling. Masoretic reads יגיד meaning he shall announce, singular spelling, a reading supported by the LXX: αναγγελει.

⁷⁶⁸ 1QIsa^a: this (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זאת.

⁷⁶⁹ 1QIsa^a: their witnesses (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic read the pronoun-final spelling עדיהם.

⁷⁷⁰ 1QIsa^b, Mas, LXX: and let them hear. 1QIsa^a reads וישמיעו meaning and let them proclaim.

⁷⁷¹ 1QIsa^a: and they shall say (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמרו.

- 10 אתמה עדי נואם יהוה עבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו **ליא**⁷⁷² ותבינו כיא אני הואה לפני לוא נוצר אל ואחרי⁷⁷³ לוא⁷⁷⁴ היה⁷⁷⁵:
- 11 אנוכי⁷⁷⁶ אנוכי⁷⁷⁷ יהוה ואין מבלעדי מושיע:
- 12 אנוכי הגדתי והושעתי השמעתי⁷⁷⁸ ואין בכמה⁷⁷⁹ זר ואתמה עדי נואם יהוה אני אל:
- 13 גם מיום אני הואה ואין מידי מציל אפעולה⁷⁸⁰ ומי ישיבנה:
- 14 כוה אמר יהוה גואלכמה⁷⁸¹ קדוש ישראל למענכמה שלחתי בבל⁷⁸² והורדתי בריחים כולם וכשדיים באוניות רנתמה:
- 15 אני יהוה קדושכמה בורא ישראל מלכמה:
- 16 כוה אמר יהוה הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה:
- 17 המוציא רכב וסוס וחיל ועיזוז יחדיו⁷⁸³ ישכובו בל יקומו דעכו כפשתה כבו:

⁷⁷² 1QIsa^a: *in Me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לי**.

⁷⁷³ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and after Me*. 1QIsa^b reads **ואחרי** meaning *and after Him*.

⁷⁷⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁷⁷⁵ 1QIsa^a: *shall exist* (perfect). 1QIsa^b and Masoretic have the imperfect form **יהיה**.

⁷⁷⁶ 1QIsa^a: *I* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אנכי**.

⁷⁷⁷ 1QIsa^a: *I* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אנכי**.

⁷⁷⁸ 1QIsa^b, LXX: *I proclaimed*. 1QIsa^a and Masoretic read **והשמעתי** meaning *and I proclaimed*.

⁷⁷⁹ 1QIsa^a: *among you* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **בכם**.

⁷⁸⁰ 1QIsa^a: *I perform* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אפעל**.

⁷⁸¹ 1QIsa^a: *your redeemer* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the pronoun-final spelling **גאלכם**.

⁷⁸² 4QIsa^b, LXX: *Babylon*. 1QIsa^a misspells as **בבבל**. Masoretic reads **בבלה** which whilst meaning *Babylon*, has a locative **ה-** suffixed.

⁷⁸³ 1QIsa^a: *together* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יחדו**.

18 אל תזכור רישונות וקדמוניות אל תתבוננו:
 19 הנני עושה חדשה ועתה תצמח הלוא תדעו אף אשים במדבר דרך בישיון נתיבים:
 20 תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה כיא אתן במדבר מים נהרות⁷⁸⁴ בישיון⁷⁸⁵ להשקות עמי ובחירי:
 21 עם זה יצרתי לי תהלתי⁷⁸⁶ יספרו⁷⁸⁷:
 22 ולוא אותי קראתה יעקוב כיא⁷⁸⁸ יגעתה⁷⁸⁹ ביא⁷⁹⁰ ישראל:
 23 לוא הביאותה⁷⁹¹ לי שה עולותיך⁷⁹² ובזבחה לוא כבדתני ולוא עשיתה ליא מנחה⁷⁹³ ולוא⁷⁹⁴ הוגעתיכה⁷⁹⁵ בלבונה⁷⁹⁶:

⁷⁸⁴ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *rivers* (plene spelling). 4QIsa^g reads the defective spelling נהרת.

⁷⁸⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^g, Mas: *in the wilderness* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling בישיון.

⁷⁸⁶ 4QIsa^g, Mas, LXX: *My praise*. 1QIsa^a reads ותהלתי meaning *and My praise*.

⁷⁸⁷ 4QIsa^g, Mas, LXX: *they shall recount*. 1QIsa^a reads יואמרו meaning *they shall speak*.

⁷⁸⁸ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^g and Masoretic read the defective spelling כי.

⁷⁸⁹ 1QIsa^a: *you have become weary* (plene spelling). 4QIsa^g and Masoretic read the defective spelling יגעת.

⁷⁹⁰ 1QIsa^a: *of Me* (plene spelling). 4QIsa^g and Masoretic read the defective spelling בי.

⁷⁹¹ 1QIsa^a: *all of you have brought* (plene spelling). 1QIsa^a has the not-quite-so plene spelling הביאות meaning the same. 4QIsa^g and Masoretic have the defective spelling הביאת. However, the Masoretes vowel pointed this as הַבִּיאֶת giving it a singular *you* rather than the plural *all of you/you all*. Even further evidence that the Masoretes didn't get their vowel-points correct.

⁷⁹² 4QIsa^g: *your burnt offerings* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עלתיך. 1QIsa^a reads לעולה meaning *for a burnt offering*. The LXX reads a conflation of the two, ὁλοκαρπώσεως, meaning *your burnt offering*.

⁷⁹³ 1QIsa^a: *and you have not made offerings for me*. 4QIsa^g and Masoretic read לא העבדתיך במנחה meaning *I have not made you serve with offerings*. LXX omits entire phrase, possibly by parablepsis. However the divergent readings here hint that the phrase may've been an addition to Isaiah that wasn't originally in the text, with the LXX providing the original form.

⁷⁹⁴ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^g and Masoretic have the defective spelling ולא.

⁷⁹⁵ 1QIsa^a: *have I made you weary* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^g and Masoretic have the pronoun-final spelling הוגעתיך.

⁷⁹⁶ 1QIsa^a, Mas: *with frankincense* (plene spelling). 4QIsa^g has the defective spelling בלבונה.

24 לוא⁷⁹⁷ קניתה⁷⁹⁸ ליא⁷⁹⁹ בכסף קנה וחלב זבחיכה⁸⁰⁰ לוא⁸⁰¹ הרויתני אך העבדתני בחטאותיכה⁸⁰²
הוגעתני בעונכה:
25 אנוכי אנוכי הוא מוחה פשעכה למעני וחטאתיכה לוא אזכור⁸⁰³ 804:
26 הזכירוני⁸⁰⁵ נשפטה יחדיו ספר אתה למען תצדק:
27 אביכה הרישון חטא ומליציכה⁸⁰⁶ פשעו ביא⁸⁰⁷:
28 ואחללה שרי קודש ואתן לחרם יעקוב וישראל לגודפים:

Chapter 44

1 ועתה שמע יעקוב עבדי וישראל בחרתי בוא:
2 כוה אמר יהוה עושכה ויוצרכה מבטן ועוזרכה אל תירא עבדי יעקוב וישורון בחרתי בוא⁸⁰⁸:
3 כיא אצק מים על צמא ונוזלים על יבשה כן אצק רוחי על זרעכה וברכתי על צאצאיכה:

⁷⁹⁷ 1QIsa^a, LXX: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא. 4QIsa^b reads ולוא meaning *and not*.

⁷⁹⁸ 1QIsa: *you have acquired* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קנית.

⁷⁹⁹ 1QIsa^a: *for me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לי.

⁸⁰⁰ 1QIsa^a: *your sacrifices* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling זבחיך.

⁸⁰¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

⁸⁰² 1QIsa^a: *by your sins* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בחטאותיך.

⁸⁰³ 1QIsa^a: *I shall remember* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אזכר.

⁸⁰⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: <word omitted>. 1QIsa^a includes עוד meaning *no longer*.

⁸⁰⁵ 1QIsa^a: *all of you take me to court* (plural spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the singular spelling הזכירני.

⁸⁰⁶ 1QIsa^a: *and your representatives* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ומליציך.

⁸⁰⁷ 1QIsa^a: *against Me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בי.

⁸⁰⁸ 1QIsa^a: *in whom* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling בו.

⁴ וצמחו כבין חציר כערבים על יובלי מים:

⁵ זה יואמר ליהוה אני וזה יקרא בשם יעקוב וזה יכתוב ידוהי ליהוה ובשם ישראל יכנה:

⁶ כוה אמר יהוה מלך ישראל וגואליו יהוה צבאות שמו אני רישון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוהים:

⁷ ומיא כמוני יקרא ויגידה ויעריכה לוא משומי עם עולם **ואותיות**⁸⁰⁹ **יואמר**⁸¹⁰ **אשר**⁸¹¹ תבואינה יגידו למו:

⁸ אל תפחדו ואל תיראו הלוא מאז השמעתיכה והגדתי ואתמה עדי היש אלוה מבלעדי ואין צור בל ידעתי:

⁹ יוצר פסל כולמה תהו וחמודיהמה בל יועילו ועדיהמה המה בל יראו בל ידעו למען יבושו:

¹⁰ מי יצר אל ופסל נסך לבלתי הועיל:

¹¹ הנה כול חובריו יבושו וחרשים המה מאדם יתקבצו כולם יעמודו ופחדו יבושו יחדיו:

¹² חרש ברזל מעצד ופעל בפחם ובמקבות ויצורהו ויפעלהו בזרוע כוחוה גם רעב ואין כוח לוא שותה מים וייעף:

¹³ חרש עצים נטהו קו יתארהו בשרד יעשהו במקצעות ובמחגה יתארהו ויעשהו כתבנית איש כתפארת אדם לשבת בית:

¹⁴ לכרות לוא ארזים ויקח תרזה ואלון ויאמץ לוא בעצי יער נטע אורן וגשם יגדל:

¹⁵ והגה לאדם לבער ויקח מהמה ויחום אף ישיק ואפה לחם או יפעל אל וישתחו עשהו פסל ויסגוד למו:

¹⁶ חציו שרף במו אש ועל וחציו בשר ויאכל ועל גחליו ישב ויחם ויואמר האח חמותי נגד אור:

¹⁷ ושריתו לאל עשה לבלוי עץ יסגוד לו וישתחוה ויתפלל אליו ויואמר הצילני כיא אלי אתה:

⁸⁰⁹ 1QIsa^a: *and things that are to come* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling **ואתיות**.

⁸¹⁰ 1QIsa^a: *let them speak*. 4QIsa^c and Masoretic omit.

⁸¹¹ 1QIsa^a: *what*. 4QIsa^c and Masoretic read **ואשר** meaning *and what*.

18 לוא ידעו ולוא יבינו כיא טה מראות עיניהמה מהשכל לבותמה:
 19 ולוא ישיב אל לבו ולוא דעת ולוא תבונה לאמור לאמור חציו שרפתי במו אש ואף אפיתי על גחליו לחם
 ואצלה בשר ואוכלה⁸¹² ויתרו⁸¹³ לתועבה⁸¹⁴ אעשה לבלוי עץ אסגוד:
 20 רועה אפר לב הותל הטהו ולוא⁸¹⁵ יוכל יציל את נפשו⁸¹⁶ ולוא⁸¹⁷ יואמר⁸¹⁸ שקר בימיני⁸¹⁹:
 21 זכור אלה יעקוב וישראל⁸²⁰ כיא⁸²¹ עבדי אתה יצרתיכה עבד לי אתה ישראל⁸²² לוא⁸²³ תנשני⁸²⁴:

⁸¹² 1QIsa^a: *and I have eaten it* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ואכל**. 1QIsa^a could also be the cohortative form meaning *I want to eat it*.

⁸¹³ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and the rest*. 4QIsa^b reads **יתרו** meaning *the rest*.

⁸¹⁴ 4QIsa^b, Mas, LXX: *an abomination*. 1QIsa^a reads **לתועבות** meaning *abomination*.

⁸¹⁵ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ולא**.

⁸¹⁶ LXX (retrov.): *can he save his soul*. 1QIsa^a reads **יוכיל נפשו** meaning *can he his soul*, which appears to be a phrase with an omitted verb; 4QIsa^b and Masoretic have this verb supplied, reading **יציל את נפשו** meaning *he save his soul*, however with the omitted **יוכיל** as seen in 1QIsa^a. The LXX has the original reading **δυναται εξελεσθαι την ψυχην αυτου**. The reading of either 1QIsa^a or 4QIsa^b/Mas can easily be explained as a case of homoeoteleuton for either **יוכיל** or **יציל**.

⁸¹⁷ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ולא**.

⁸¹⁸ 1QIsa^a: *he says* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יאמר**.

⁸¹⁹ 1QIsa^a, LXX: *There is a lie in my right hand*. 4QIsa^b and Masoretic read **הל(ו)א שקר בימיני** meaning *Is there a lie in my right hand?*

⁸²⁰ 4QIsa^b, Mas, LXX: *and Israel*. 1QIsa^a reads **ישראל** meaning *Israel*.

⁸²¹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁸²² 1QIsa^a, Mas: *Israel*. 4QIsa^b reads **וישראל** meaning *and Israel*. The reading of 4QIsa^b is supported a bit by the LXX: **και ου**/and you.

⁸²³ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁸²⁴ 4QIsa^b, Mas (see comm.), LXX: *shall you all forget me*. 1QIsa^a reads **תשאני** meaning *shall you mislead me*. Even though the Masoretic reads the same as 4QIsa^b consonantly, they vowel pointed it as **תנשני**/thannisheny, turning it into a nifal stem meaning *shall you all be forgotten by me*. The reading of the LXX and context makes their vowel pointing choice quite dubious.

²² מחיתי כעב פשעיך⁸²⁵ וכענן חטאותיכה שובה אלי כיא⁸²⁶ גאלתיכה:
²³ רנו⁸²⁷ שמים כיא⁸²⁸ עשה יהוה הריעו תחתיות הארץ⁸²⁹ פצחו הרים רינה⁸³⁰ יער וכל⁸³¹ עץ בו כי⁸³²
גאל יהוה יעקב⁸³³ ובישראל יתפאר:
²⁴ כוה⁸³⁴ אמר יהוה גואלכה⁸³⁵ ויוצרכה⁸³⁶ מבטן אנוכי⁸³⁷ יהוה עושה⁸³⁸ כול⁸³⁹ נוטה שמים לבדי רוקע⁸⁴⁰
הארץ מיא⁸⁴¹ אתי:

⁸²⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas, LXX: *your transgressions*. 1QIsa^a reads פשעכה, which is either an orthographic alternative for פשעיכה, or a variant reading meaning *your transgression*.

⁸²⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁸²⁷ 1QIsa^a: *sing for joy* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רנו.

⁸²⁸ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁸²⁹ 1QIsa^a, LXX: *the earth*. 1QIsa^b and Masoretic read ארץ meaning *earth*.

⁸³⁰ 1QIsa^a: *in rejoicing* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רנה.

⁸³¹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *and all* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling וכול.

⁸³² 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *for* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כיא.

⁸³³ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *Jacob* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling יעקוב.

⁸³⁴ 1QIsa^a: *Thus* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כה.

⁸³⁵ 1QIsa^a: *your redeemer* (plene spelling). 1QIsa^b reads גואלך, the plene spelling for the noun but the pronoun-final for the pronominal suffix. 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling for both: גאלך.

⁸³⁶ 1QIsa^a: *and He who shaped you* (plene spelling). 1QIsa^{b(vid)} reads ויוצרך, the plene spelling for the noun but the pronoun-final for the pronominal suffix. 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling for both: ויצרך.

⁸³⁷ 1QIsa^a: *I am* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אנוכי.

⁸³⁸ 1QIsa^a: *who made* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עשה.

⁸³⁹ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁸⁴⁰ 1QIsa^a, 1QIsa^b: *who spread out* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רקע.

⁸⁴¹ 1QIsa^a: *Who* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מי.

²⁵ מפר אותות ⁸⁴² בדים וקוסמים ⁸⁴³ יהולל משיב חכמים אחר ודעתם יסכל:
²⁶ מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ⁸⁴⁴ ישרים ⁸⁴⁵ האומר ⁸⁴⁶ לירושלם ⁸⁴⁷ תשב ולערי יהודה תבנינה
 וחרבותיה ⁸⁴⁸ אקומם:
²⁷ האומר ⁸⁴⁹ לצולה חרבי נהרותיך ⁸⁵⁰ אוביש:
²⁸ האומר לכורש רעי וכול ⁸⁵¹ חפצי ישרים ⁸⁵² ולאמר ⁸⁵³ לירושלם ⁸⁵⁴ תבנה והיכלי ⁸⁵⁵ תוסד:

⁸⁴² 1QIsa^a: *signs* (plene spelling). 1QIsa^b has the ultra-plene spelling **אתת**. Masoretic has the plene spelling **אתות**.

⁸⁴³ 1QIsa^b: *and of the diviners* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **וקסמים**.

⁸⁴⁴ 1QIsa^a, 1QIsa^{b(vid)}, Mas: *His messengers*. 4QIsa^b reads **מלאכו** meaning *His messenger*.

⁸⁴⁵ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *He carries out* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling **ישרם**.

⁸⁴⁶ 1QIsa^a, 1QIsa^b: *the One Who says* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **האמר**.

⁸⁴⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *of Jerusalem* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **לירושלם**.

⁸⁴⁸ 1QIsa^a, Mas: *and it's ruins* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **וחרבותיה**.

⁸⁴⁹ 1QIsa^a, 1QIsa^{b(vid)}: *the One Who says* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **האמר**.

⁸⁵⁰ 1QIsa^a: *and your rivers* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ונהרתיך**.

⁸⁵¹ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **וכל**.

⁸⁵² 1QIsa^a, 1QIsa^b: *he shall carry out* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ישרים**.

⁸⁵³ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *and saying* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **ולאמר**.

⁸⁵⁴ 1QIsa^a: *of Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לירושלם**.

⁸⁵⁵ 1QIsa^a: *and My Temple*. 1QIsa^b and Masoretic read **והיכל** meaning *and the Temple*. The reading of 1QIsa^a is supported by the LXX which reads: **καὶ τὸν οἶκον τὸν ἁγίον μου**/and My Holy Temple.

- ⁸⁵⁶ **כֹּה** ⁸⁵⁷ אָמַר יְהוָה לְמַשִּׁיחוֹ לְכוּרֵשׁ אֲשֶׁר הִחַזְקָתִי בִּימֵינוּ לָרֹד לִפְנֵי גוֹיִם ⁸⁵⁸ וּמִתְנִי מַלְכִּים אֶפְתָּח לְפִתּוֹחַ ⁸⁵⁹ לִפְנֵי דִלְתוֹת וְשַׁעֲרִים לֹא יִסְגְּרוּ:
- ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ **אִישׁ־** ⁸⁶² **לִכְה** ⁸⁶³ **אֶלְךָ וְהָרָרִים** ⁸⁶⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁶⁵ **אֶלְכָּה** ⁸⁶⁶ **אֶלְכָּה** ⁸⁶⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁶⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁶⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁷⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁷¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁷² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁷³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁷⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁷⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁷⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁷⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁷⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁷⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁸⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁸¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁸² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁸³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁸⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁸⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁸⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁸⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁸⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁸⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁹⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁹¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁹² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁹³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁹⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁹⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁹⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁹⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁹⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁸⁹⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁰⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁰¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁰² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁰³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁰⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁰⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁰⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁰⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁰⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁰⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹¹⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹¹¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹¹² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹¹³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹¹⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹¹⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹¹⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹¹⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹¹⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹¹⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹²⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹²¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹²² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹²³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹²⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹²⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹²⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹²⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹²⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹²⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹³⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹³¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹³² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹³³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹³⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹³⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹³⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹³⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹³⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹³⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁴⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁴¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁴² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁴³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁴⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁴⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁴⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁴⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁴⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁴⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁵⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁵¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁵² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁵³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁵⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁵⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁵⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁵⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁵⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁵⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁶⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁶¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁶² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁶³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁶⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁶⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁶⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁶⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁶⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁶⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁷⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁷¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁷² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁷³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁷⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁷⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁷⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁷⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁷⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁷⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁸⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁸¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁸² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁸³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁸⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁸⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁸⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁸⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁸⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁸⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁹⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁹¹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁹² **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁹³ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁹⁴ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁹⁵ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁹⁶ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁹⁷ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁹⁸ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ⁹⁹⁹ **וְנָתַתִּי לְכֶה** ¹⁰⁰⁰ **וְנָתַתִּי לְכֶה**

⁸⁵⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *Thus* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כֹּה**.

⁸⁵⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *nations* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **גוֹאִים**.

⁸⁵⁸ 1QIsa^a: *to open* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לְפִתּוֹחַ**.

⁸⁵⁹ 1QIsa^a: *before you* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לִפְנֵיךָ**.

⁸⁶⁰ 1QIsa^b, LXX: *and the mountains* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling **וְהָרִים**. Masoretic reads **וְהָרִים** which is a misspelling of the plene form.

⁸⁶¹ 1QIsa^b, LXX: *I shall flatten*. 1QIsa^a reads **יֹאשֵׁר** meaning *he shall flatten* (=Cyrus), though this would make more sense as a spelling mistake for **אִישׁ־יֹאשֵׁר**, which would be the plene spelling of **אִישׁ־יֹאשֵׁר**. Masoretic has **אִישׁ־יֹאשֵׁר** which is a copyist error for **אִישׁ־יֹאשֵׁר**.

⁸⁶² 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **לְךָ**.

⁸⁶³ 1QIsa^a, Mas: *the treasures* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **אֶלְכָּה**.

⁸⁶⁴ 1QIsa^a: *of darkness* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **חֹשֶׁךְ**.

⁸⁶⁵ 1QIsa^b, Mas: *the one who calls*. 1QIsa^a reads **הַקּוֹרֵא** an orthographic alternative meaning the same thing (using **ה** rather than **א** to give the *-ah* sound).

⁸⁶⁶ 1QIsa^a: *by your name* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **בְּשִׁמְךָ**.

⁸⁶⁷ 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **לְךָ**.

⁸⁶⁸ 1QIsa^a: *and by a name*. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic read **בְּשִׁמְךָ** meaning *by your name*. The reading of 1QIsa^a makes this the subject of the following verb **הַכִּינָכָה** meaning *he has entitled you*; whereas the reading of 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic makes this the subject of the previous verb **וְאֶקְרָא** meaning *and I have called*. LXX reads **τῷ ὀνοματί μου** meaning *by My name* (though some manuscripts read **σου** instead of **μου** meaning *your*).

5 אני יהוה ואין עוד זולתי ואין אלהים⁸⁶⁹ אאזרכה ולוא ידעתני:
 6 למען ידעו ממזרח שמש וממערב⁸⁷⁰ כיא אפס בלעדי אני יהוה ואין עוד:
 7 יוצר אור ובורא⁸⁷¹ חושך⁸⁷² עושה⁸⁷³ שלום⁸⁷⁴ ובורה רע אני יהוה עושה כול⁸⁷⁵ אלה:
 8 הריעו שמים ממעל⁸⁷⁶ ושחקים יזלו⁸⁷⁷ צדק תפתח ארץ⁸⁷⁸ ויפרח ישע וצדקה תצמיח יחד אני
 יהוה בראתי⁸⁷⁹:

⁸⁶⁹ 1QIsa^a: *and there is none else except for Me; and there are no gods*. 1QIsa^b and Masoretic read ואין עוד וזולתי אין אלהים meaning *and there is none else; except for Me there are no gods*. The LXX reads και ουκ εστιν επι ηλην εμου meaning *and there is no other except for Me*. Some LXX manuscripts add θεος after εμου to give us *no other god except for Me*. The original reading appears to be that of the LXX, being a translation of ואין עוד זולתי. The addition of (אין) אל(הים) appears to be a later addition to the text, with those LXX manuscripts reading the additional θεος attempting to conform to the later Hebrew addition.

⁸⁷⁰ 1QIsa^a: *and from the west*. 1QIsa^b and Masoretic read וממערבה, which is the feminine form meaning the same.

⁸⁷¹ 1QIsa^b, Mas: *and I create*. 1QIsa^a reads ובורה an orthographic alternative meaning the same thing (using ה rather than א to give the -ah sound).

⁸⁷² 1QIsa^a: *darkness* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חשך.

⁸⁷³ 1QIsa^a: *I make* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עשה.

⁸⁷⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *peace*. 1QIsa^a reads טוב meaning *goodness*.

⁸⁷⁵ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁸⁷⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *from above*. 1QIsa^a reads ממעלה which more or less means the same thing (exactly *upwards*, but the gist is the same), but has a locative paragogic ה- suffixed.

⁸⁷⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *let them stream down*. 1QIsa^a reads ויזל meaning *and let stream down*. The reading of 1QIsa^b, Masoretic and the LXX makes the performer of the verb the previously mentioned שחקים/clouds; the reading of 1QIsa^a makes the verb a request to stream down צדק/righteousness.

⁸⁷⁸ 1QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *Let the earth open up*. 1QIsa^a reads האמר לארץ meaning *The one who says to the earth*.

⁸⁷⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^{c(vid)}, Mas: *together. I, Yahweh, have created it*. 1QIsa^a omits, however the manuscript has gap between verses 8 and 9 which would accommodate having these words inserted. Possibly the scribe wasn't quite sure whether they were to be in the text or not (having two manuscripts before them that included and omitted the phrase?), and so left a gap just in case; or as in the rest of the manuscript, he was creating a break between the two sections. LXX supports the reading of 1QIsa^b, 4QIsa^{c(vid)}, and the Masoretic: εγω ειμι Κυριος ο κτισας με/I am Yahweh, the one who created you.

⁹ הוי רב את יוצריו חרש את חורשי האדמה **היאמר חמר**⁸⁸⁰ ליוצרו מה תעשה ופועלכה אין אדם ידיים לו:
¹⁰ הוי האומר לאב מה תוליד ולאשה מה תחילין:
¹¹ כוה אמר יהוה קדוש ישראל **יוצר**⁸⁸¹ **האתיות**⁸⁸² שאלוני על בני ועל פועל ידי תצווני:
¹² אנוכי עשיתי ארץ ואדם **עליהא**⁸⁸³ בראתי אני ידי נטו שמים וכול צבאם צויתי:
¹³ **אנוכי**⁸⁸⁴ העירותיהו בצדק וכול דרכיו אישר הואה יבנה עירי **וגלותיא**⁸⁸⁵ ישלח לוא במחיר ולוא בשוחד
אמר יהוה צבאות:
¹⁴ כה אמר יהוה יגיע מצרים וסחר כוש סבאים אנשי מדות עליך יעבורו ולך יהיו אחריך ילכו בזקים יעבורו
ואליכי ישתחווה ואליכי יתפללו אך בכי אל ואין עוד אלוהים:
¹⁵ אכן אתה אל מסתתר אלוהי ישראל מושיע:
¹⁶ בושו וגם נכלמו וכלמה יחדו וילכו בכלמה חורשי צירים:
¹⁷ ישראל נושע ביהוה תשועת עולמים לוא תבושו ולוא תכלמו עד עולמי עד:
¹⁸ כיא כוה אמר יהוה בורה השמים הואה האלוהים ויוצר הארץ ועשיה והואה כוננה לוא לתהו בראה
לשבת יצרה אני יהוה ואין עוד:

⁸⁸⁰ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Will the clay say*. 1QIsa^a reads **הוי האומר** meaning *Woe to the one who says*.

⁸⁸¹ 1QIsa^a, LXX: *the former*. 1QIsa^b reads the plene spelling **ויוצרו** meaning *and its former*; Masoretic reads the defective spelling **ויצרו** meaning the same as 1QIsa^b.

⁸⁸² 1QIsa^b, Mas, LXX: *of the things coming*. 1QIsa^a reads **האותות** meaning *of the signs*. The reading of 1QIsa^b and Masoretic make this the start of a question; the reading of 1QIsa^a makes it the object of the previous verb **יצר**. The LXX, whilst reading the same as 1QIsa^b and Masoretic, actually makes it the object of the previous verb like 1QIsa^a. LXX is either a conflation of the two readings, or the original reading, which 1QIsa^a makes a slight spelling mistake on.

⁸⁸³ 1QIsa^a: *upon her* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **עליה**.

⁸⁸⁴ 1QIsa^a: *I myself* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אנוכי**.

⁸⁸⁵ 1QIsa^a: *and My exiles* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **וגלתי**.

- ¹⁹ לוא בסתר דברתי במקום ארץ חושך לוא אמרתי לזרע יעקוב תהו בקשוני אני יהוה דובר צדק מגיד מישרים:
- ²⁰ הקבצו ובואו התנגשו ואתיו פליטי הגואים לוא ידעו הנושאים⁸⁸⁶ את עץ פסלמה⁸⁸⁷ ומתפללים אל אל לוא יושיע:
- ²¹ הגידו והגישו אף יועצו יחדיו⁸⁸⁸ מיא השמיע זאת⁸⁸⁹ מקדם מאז הגידה הלוא אני יהוה ואין עוד אלהים⁸⁹⁰ מבלעדי אל צדיק ומושיע ואין זולתי:
- ²² פנו אלי והושיעו כול אפסי ארץ כיא אני אל ואין עוד:
- ²³ ביא נשבעתי יצא מפיא צדקה דבר ולוא ישוב כיא ליא תכרע כול בורך⁸⁹¹ ותשבע⁸⁹² כול לשון:
- ²⁴ אך ביהוה ליא יאמר צדקות ועוז עדיו יבואו יבושו כול הנחרים בו:
- ²⁵ ביהוה יצדקו ויתהללו כול⁸⁹³ זרע ישראל:

⁸⁸⁶ 1QIsa^a: *the ones carrying* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling הנשאים.

⁸⁸⁷ 1QIsa^a: *their idols* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling פסלם.

⁸⁸⁸ 1QIsa^a: *together* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יחדו.

⁸⁸⁹ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זאת.

⁸⁹⁰ 1QIsa^a: *god* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהים.

⁸⁹¹ 1QIsa^a: *knee* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ברך. The Masoretes vowel pointed this as בִּרְךָ/*berek*; the spelling in 1QIsa^a gives us the pronunciation *borek*. More evidence that the Masoretic vowel-points can't always be trusted.

⁸⁹² 1QIsa^a, LXX: *and shall confess*. 4QIsa^b and Masoretic read תשבע meaning *shall confess*.

⁸⁹³ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

Chapter 46

- 1 כרע בל קרס נבו היו עצביהמה לחיה לבהמה נשאותיכמה⁸⁹⁴ עמוסות⁸⁹⁵ משא לעיפה⁸⁹⁶:
- 2 קרסו כרעו יחדיו ולוא יוכלו מלט משא ונפשמה⁸⁹⁷ בשבי הלכו⁸⁹⁸:
- 3 שמע אלי בית יעקוב וכול שארית בית ישראל עומסים מני⁸⁹⁹ בטן ונושאים⁹⁰⁰ מני רחם:
- 4 עד זקנה אני הוואה ועד שיבה אני אסבול אני עשיתי ואני אשא ואנוכי אסבול ואמלטה:
- 5 למי תדמיוני ותשוי ותמשלוני ואדמה⁹⁰¹:
- 6 הזלים זהב מכיס וכסף בקנה ישקולו⁹⁰² וישכרו⁹⁰³ צורף ויעשה⁹⁰⁴ אל ויסגודו אף ישתחו:

⁸⁹⁴ 1QIsa^a: *all of your cargo* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling נשאותיכם.

⁸⁹⁵ 1QIsa^a, Mas: *is carried* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling עמוסות.

⁸⁹⁶ 4QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *as a burden upon the weary*. 1QIsa^a reads משמועיהמה meaning *from their report*.

⁸⁹⁷ 1QIsa^a: *but they themselves* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ונפשם.

⁸⁹⁸ 1QIsa^a, LXX: *they go* (LXX: *shall be led*). 4QIsa^b and Masoretic read הלכה meaning *she goes*. The reading of 1QIsa^a and LXX corresponds to the מה of ונפשמה; the reading of 4QIsa^b and Masoretic corresponds to the נפש of the same word.

⁸⁹⁹ 4QIsa^b, Mas: *from out of*. 1QIsa^a misspells as ממני.

⁹⁰⁰ 1QIsa^a, LXX: *and have been brought up*. 1QIsa^b and Masoretic read הנשאים meaning *who have been brought up*.

⁹⁰¹ 1QIsa^a: *that I may appear similar?* 1QIsa^b and Masoretic read ונדמה meaning *that we may appear similar?* LXX reads οι πανωμενοι meaning *those who are deceived*; a possible misreading of ונדמה as הנדה.

⁹⁰² 1QIsa^a: *weigh-out* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ישקלו.

⁹⁰³ 1QIsa^b, LXX: *and they hire*. 1QIsa^a reads ישכורו (plene spelling) meaning *they hire*, with the Masoretic reading the defective spelling ישכרו meaning the same.

However, the Masoretes vowel pointed this as יִשְׁכְּרוּ/yiskeruww; 1QIsa^a on the other hand gives the pronunciation yiskoruww.

⁹⁰⁴ 1QIsa^a, LXX: *and he makes* (LXX: *and they made*). 1QIsa^b and Masoretic read ויעשהו meaning *and they make it*.

⁷ וישאוהו על כתף יסבלוהו⁹⁰⁵ ויניחוהו⁹⁰⁶ תחתיו ויעמוד⁹⁰⁷ ממקומו לוא ימיש אף יזעק אליו⁹⁰⁸ ולוא⁹⁰⁹
 יענה מצרתו לוא יושיענו:
⁸ זכורו⁹¹⁰ זאת⁹¹¹ והתאוששו⁹¹² השיבו פושעים⁹¹³ על לב:
⁹ זכורו⁹¹⁴ רישונות⁹¹⁵ מעולם כיא⁹¹⁶ אני⁹¹⁷ אל ואין עוד אלהים⁹¹⁸ ואפס כמוני:

⁹⁰⁵ 1QIsa^a: *they support it* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יסבלוהו.

⁹⁰⁶ 1QIsa^a: *and they set it* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויניחוהו.

⁹⁰⁷ 1QIsa^a: *and it remains in position* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויעמד.

⁹⁰⁸ 1QIsa^b, Mas, LXX: *to it*. 1QIsa^a reads עליו meaning *upon it*, however also is used in context to indicate *towards* something as well.

⁹⁰⁹ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

⁹¹⁰ 1QIsa^a: *All of you remember* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זכרו.

⁹¹¹ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זאת.

⁹¹² 1QIsa^a: *and pluck up courage(?)* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling והתאוששו. The LXX reads στεναξατε meaning *and groan*. והתאוששו here is known as a *hapax legomen* (one instance). The LXX reading fits the context of the verse more than *and pluck up courage*, and so the meaning behind the Hebrew root אשש may've been lost since the LXX translation.

⁹¹³ 1QIsa^a, Mas: *rebels* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling פושעים.

⁹¹⁴ 1QIsa^a: *All of you remember* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זכרו.

⁹¹⁵ 1QIsa^a: *the former things* (alternative, plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the common, defective spelling ראשונות. 1QIsa^a regularly uses this spelling of the word, writing י instead of א to indicate the -e sound.

⁹¹⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁹¹⁷ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *I am*. 1QIsa^b and Masoretic read אנכי, an alternative, but just as common spelling meaning the same.

⁹¹⁸ 1QIsa^a: *God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהים.

¹⁰ מגיד מראשית⁹¹⁹ אחרות⁹²⁰ ומקדם אשר לוא⁹²¹ נעשו אמר עצתי תקום וכול⁹²² חפצי אעשה⁹²³ :
¹¹ קורא⁹²⁴ ממזרח עיט מארץ מרחק איש עצתו אף דברתי אף אביאנה יצרתי⁹²⁵ אף אעשנה :
¹² שמעו אלי אבירי לב הרחוקים⁹²⁶ מצדקה :
¹³ הקרבתי⁹²⁷ צדקתי ולוא⁹²⁸ תרחק ותשועתי לא⁹²⁹ תאחר ונתתי⁹³⁰ בציון תשועה ולישראל⁹³¹ תפארתי :

⁹¹⁹ 1QIsa^a: *from the beginning* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מראשית.

⁹²⁰ 1QIsa^a, 1QIsa^b: *things to follow*. 4QIsa^c reads אחרונות meaning *the latter things*. Masoretic reads אחרית meaning *the end*. LXX reads τα εσχατα meaning *the final things*, which could support the reading of either 1Isa^a/1QIsa^b or 4QIsa^c.

⁹²¹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לא.

⁹²² 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכול.

⁹²³ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas, LXX: *I shall accomplish*. 1QIsa^a reads יעשה meaning *he shall accomplish*. As with v9 above, a probable spelling mistake of איעשה.

⁹²⁴ 4QIsa^c, 1QIsa^a (ה-): *who calls* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קרא.

⁹²⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas, LXX: *I formed it* (the *it* implicit). 1QIsa^a reads יצרתי meaning *I formed it*, with the *it* explicit.

⁹²⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *those far off* (plene spelling). 1QIsa^b and 4QIsa^d have the defective spelling הרחקים.

⁹²⁷ 4QIsa^c: *I bring near* (hifil form). 1QIsa^b and Masoretic read קרבתי also meaning the same, however being in the *Piel* form. 1QIsa^a reads קרובה meaning *is near*. LXX reads ηγγισα meaning *I have brought near*. The reading of the LXX could support either the reading of 4QIsa^c or 1QIsa^b/Masoretic.

⁹²⁸ 1QIsa^a: *and is not*. 1QIsa^b and Masoretic read לא meaning *is not*. LXX omits this and the next word (תרחק).

⁹²⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *will not*. 1QIsa^a reads ולוא meaning *also will not*.

⁹³⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *And I shall place*. 1QIsa^a reads נתתי meaning *I shall place*. LXX supports the reading of 1QIsa^a: δεδωκα.

⁹³¹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *and to Israel*. 1QIsa^b, 4QIsa^d and Masoretic read לישראל meaning *to Israel*. LXX supports the reading of 1QIsa^b/4QIsa^d/Masoretic: τω Ισραηλ.

Chapter 47

- ¹ רדי ושבי על עפר בתולת בת בבל שבי לארץ⁹³² אין כסא בת כשדיים כיא⁹³³ לוא⁹³⁴ תוסיפי⁹³⁵ יקראו לך רכה וענוגה⁹³⁶;
- ² קחי רחים וטחני קמח גלי צמתך חשופי⁹³⁷ שבל⁹³⁸ גלי שוק עבורי⁹³⁹ נהרות:
- ³ תגלה⁹⁴⁰ ערותך גם תראה חרפתך נקם אקח ולא⁹⁴¹ אפגיע⁹⁴² אדם:
- ⁴ גאלנו יהוה צבאות שמו קדוש ישראל:

⁹³² 1QIsa^b, Mas, LXX: *to the ground*. 1QIsa^a reads על הארץ meaning *upon the ground*.

⁹³³ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כי.

⁹³⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לא.

⁹³⁵ 1QIsa^a, Mas: *shall you continue* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling תוסיפי.

⁹³⁶ 1QIsa^a: (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וענוגה.

⁹³⁷ 1QIsa^a: *strip off* (plene spelling). 4QIsa^d reads חשבי which means *thinks of*; easily explained as a misspelling of חשפי by mistaking פ for ב. Masoretic reads the defective spelling חשפי; however the Masoretes vowel pointed this as חֶשְׁפִי/*khespi* rather than *khesupi*. LXX reads ανακαλυψαι meaning *uncover*.

⁹³⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *skirt*. 1QIsa^a reads שולך meaning *your robes*. LXX reads τας πολιας meaning *the grey hairs*; appears to be a misreading conflation of חשפי שבל to השיבה.

⁹³⁹ 1QIsa^a: *pass through* (plene spelling).

⁹⁴⁰ 1QIsa^a: *Shall be exposed*. 1QIsa^b and Masoretic read תגל, which whilst commonly being the *jussive* form (expresses a will or desire), it could be a defective spelling. However as there's no example of the *jussive* form in 1QIsa^a where the final ה- is included, it is safe to consider this a variant reading that changes the meaning slight to *let it be exposed*. LXX reads ανακαλυφθήσεται meaning *shall be uncovered*, the future, indicative form of ανακαλυπτω which supports the reading of 1QIsa^a.

⁹⁴¹ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and not* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ולוא.

⁹⁴² 4QIsa^d, LXX: *hand you over* (hifil form). 1QIsa^a, 1QIsa^b and Masoretic read אפגע, which whilst usually interpreted as the *Qal* form, could also be the defective form of the hifil. This would be highly unusual for 1QIsa^a, but there are places where the manuscript does have the defective instead of the plene spelling (cf. 13:19; 23:4, 7). If the *Qal* form, this would mean *spare*. The hifil understanding of the verb makes more sense in the context of the words: *I shall not hand you over to people; that is, cause you to be in their view*.

⁵ שבי דממה ובאי⁹⁴³ בחשך⁹⁴⁴ בת כשדיים⁹⁴⁵ כיא⁹⁴⁶ לוא⁹⁴⁷ תוסיפי יקראו לך גבורת ממלכות:
⁶ קצפתי על עמי חללתי⁹⁴⁸ נחלתי ואתנם בידך לוא שמתי להמה רחמים על זקן הכבדתי⁹⁴⁹ עולך⁹⁵⁰
 מואדה⁹⁵¹:
⁷ ותואמרי לעולם אהיה גבורת עוד לוא שמתי אלה על לבך⁹⁵² לוא⁹⁵³ זכרתי אחרונה:
⁸ ועתה שמעי זואת עודנה⁹⁵⁴ היושבת⁹⁵⁵ לבטח האומרה⁹⁵⁶ בלבבה⁹⁵⁷ אני ואפסי עוד לוא אשב אלמנה ולוא
 אראה⁹⁵⁸ שכול:

⁹⁴³ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and go* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **ובואי**. LXX reads *εἰσελθε* meaning *go*.

⁹⁴⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *into the darkness* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **בחושך**.

⁹⁴⁵ 1QIsa^a: *the Chaldeans* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כשדים**.

⁹⁴⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁹⁴⁷ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁹⁴⁸ 1QIsa^b, Mas, LXX: *I profaned*. 1QIsa^a reads **וחללתי** meaning *and I profaned*.

⁹⁴⁹ 1QIsa^a: *you made heavy*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative form meaning the same: **הכבדת**.

⁹⁵⁰ 1QIsa^a: *your yoke* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **עולך**.

⁹⁵¹ 1QIsa^a: *heavy* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **מאד**.

⁹⁵² 1QIsa^b, Mas, LXX: *your heart*. 1QIsa^a reads **לבכי**, which is either an alternative spelling, or the scribe didn't finish writing the whole of the letter **ה**, to give the usual plene spelling: **לבכה**.

⁹⁵³ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁹⁵⁴ 1QIsa^a: *voluptuous one*. 4QIsa^d and Masoretic have an alternative spelling **עדינה**.

⁹⁵⁵ 1QIsa^a, Mas: *who sits* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling **הישבת**.

⁹⁵⁶ 1QIsa^a: *who says* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **האמרה**.

⁹⁵⁷ 1QIsa^a, Mas: *in her heart*. 1QIsa^b has an alternative spelling **בלבה**. This spelling is seen in v7 above.

⁹⁵⁸ 4QIsa^{d(vid)}, Mas, LXX: *shall I know*. 1QIsa^a reads **אראה** meaning *shall I see*.

- 9 **ותבואינה**⁹⁵⁹ לך שתי אלה רגע ביום אחד שכול ואלמנה כתומם באו עליך **ברוב**⁹⁶⁰ כשפיך בעצמת חובריך מואדה:
- 10 ותבטחי בדעתך אמרתי אין רואני חכמתך ודעתך **היא**⁹⁶¹ שובבתך ותואמרי בלבבך אני ואפסי עוד:
- 11 ובאה עליך רעה **ולוא**⁹⁶² תדעי שחרה ותפול עליך הווה לוא תוכלי לכפרה ותבוא עליך פתאום שאה **ולוא**⁹⁶³ תדעי:
- 12 **עמדי**⁹⁶⁴ נא בחובריך וברוב כשפיך באשר יגעתי מנעוריך **ועד היום כרוב עצתך**⁹⁶⁵:
- 13 יעמודו נא ויושיעוך חוברי **השמים**⁹⁶⁶ והחוזים בכוכבים מודעים לחדשים מאשר יבוא עליהמה:
- 14 הנה היו כקש אש שרפתם לוא הצילו את נפשם מיד להבה אין גחלת **לחומם**⁹⁶⁷ אור לשבת נגדו:
- 15 כן היו לך אשר יגעתי סוחרריך מנעוריך איש לעברו תעו אין מושיעך:

⁹⁵⁹ 1QIsa^a: *and they shall come* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ותבואינה**.

⁹⁶⁰ 1QIsa^a: *despite numerous* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ברוב**.

⁹⁶¹ 1QIsa^a: *she* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **היא**.

⁹⁶² 1QIsa^a, LXX: *and not*. 1QIsa^b and Masoretic have **לא** meaning *not*.

⁹⁶³ 1QIsa^a, LXX: *and not*. 1QIsa^b and Masoretic have **לא** meaning *not*.

⁹⁶⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Now*. 1QIsa^a reads **ועמודי** meaning *But stand*.

⁹⁶⁵ 1QIsa^a: *and until today according to your numerous evil plans*. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic read **אולי תוכלי הועיל אולי תערוצי נלאית ברב עצתך** meaning *perhaps you may have the power to benefit; perhaps you may cause fear. You grow weary with your numerous evil plans*. LXX reads **εἰ δυνήσει ωφεληθῆναι. κεκοπιακας εν ταις βουλαις σου** meaning *if you have the power to benefit. You have grown weary with your evil plans*.

⁹⁶⁶ 1QIsa^b, LXX: *the heavens*. 1QIsa^a and Masoretic read **שמים** meaning *heavens*.

⁹⁶⁷ 1QIsa^a: *to warm oneself* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לחמם**. However the Masoretes vowel pointed this as **לִחְמָם** *Lekhemam*; the spelling of 1QIsa^a gives the pronunciation as *Lekhowmam*. LXX omits.

- ¹ שמעו זאת בית יעקוב הנקראים בשם ישראל וממי יהודה יצאו הנשבעים בשם יהוה ובאלוהי ישראל יזכירו לוא באמת ולוא בצדקה:
- ² כִּי־אֵל מַעֲרִי־הַקּוֹדֶשׁ נִקְרָאוּ וְעַל־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נִסְמְכוּ יְהוֹה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:
- ³ הַרְיִשׁוֹנוֹת מֵאִזְ הַגְּדָתִי וּמִפִּי יִצְאָה וְאֲשִׁמִּיעֶם פֶּתְאוֹם עֲשִׂיתִי וּתְבוֹאִינָה:
- ⁴ מֵאֲשֶׁר יִדְעֹתִי כִּי־אֵל קָשָׁה אַתָּה וּגִיד בְּרִזְל עוֹרֶפְכָּה וּמִצְחָכָה נְחוּשָׁה:
- ⁵ וְאִגִּידָה לָכֶּה מֵאִזְ בְּטֶרֶם תְּבוֹא הַשְׁמַעְתִּיכָה פֶּן תֹּאמַר עֲצָבִי עָשָׂם פִּסְלִי וְנִסְכֵּי צוֹם:
- ⁶ שָׁמַעְתָּה חֲזָה כֹּלָה וְאַתְמָה הֲלֹוא תִּגִּידוּ הַשְׁמַעְתִּיכָה חֲדָשׁוֹת מַעֲתָה וְנִצְרוֹת⁹⁶⁸ לֹוא יִדְעַתָּן:
- ⁷ עַתָּה נִבְרָאוּ וְלֹוא מֵאִזְ וּלְפָנַי יוֹם לֹוא שָׁמַעְתִּים פֶּן תֹּאמַר הִנֵּה יִדְעָתִים:
- ⁸ גַּם⁹⁶⁹ לֹוא⁹⁷⁰ שָׁמַעְתִּי גַם לֹוא יִדְעָתָה גַם מֵאִזְ לֹוא פֶּתַחַת אוֹזְנָכָה כִּי־אֵל יִדְעָתִי כִּי־אֵל בְּגוֹד תְּבַגּוֹד וּפּוֹשַׁע מִבְּטָן יִקְרָאוּ⁹⁷¹ לָכֶּה⁹⁷²:
- ⁹ לְמַעַן שְׁמִי אֶאֱרִיךְ אִפִּי וְתַהֲלֹתִי אַחֲטוֹם לָכֶּה לְבַלְתִּי הַכְרִיתָכָה⁹⁷³:
- ¹⁰ הִנֵּה צִרְפַּתִּיכָה וְלֹוא בְּכֶסֶף בַּחֲנֻתִיכָה בְּכוֹר עֲנִי:

⁹⁶⁸ 1QIsa^a: *and hidden things* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling וְנִצְרוֹת. 4QIsa^{b(vid)} reads וְנִצְרוֹת which is either an orthographic alternative spelling, or is the active participle rather than the passive as 1QIsa^a and Masoretic, and would mean *and guard things*. LXX reads α μὲλλει γινεσθαι meaning *which are about to occur*, indicating the LXX had a different Vorlage here (??להיות).

⁹⁶⁹ 4QIsa^b, Mas, LXX: *If*. 1QIsa^a reads וְגַם meaning *And if*.

⁹⁷⁰ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לֹא.

⁹⁷¹ 1QIsa^a: *they shall call*. 4QIsa^{d(vid)} and Masoretic read קָרָא meaning *and are called*. LXX reads καλεθησῃ meaning *you shall be called*, which supports the reading of 1QIsa^a.

⁹⁷² 1QIsa^a: *to you* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the pronoun-final spelling לָךְ.

⁹⁷³ 1QIsa^a: *to cut you off* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the pronoun-final spelling הַכְרִיתָךְ.

11 למעני למעני אעשה ⁹⁷⁴כיא ⁹⁷⁵איכה ⁹⁷⁵איחל וכבודי לאחר לוא אתן:
 12 שמע אלה יעקוב וישראל מקראי אני הואה ⁹⁷⁶אני ראישון ⁹⁷⁷אף ⁹⁷⁸אני אחרון:
 13 אף ידי יסדו ארץ וימיני ⁹⁷⁹טפחה שמים קורה ⁹⁸⁰אני אליהם ⁹⁸¹ויעמוד ⁹⁸²יחדיו:

⁹⁷⁴ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **כיא**.

⁹⁷⁵ 1QIsa^a: *what purpose* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **איך**.

⁹⁷⁶ 1QIsa^a: *He* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **הוא**.

⁹⁷⁷ 4QIsa^c: *the first* (plene spelling). 1QIsa^a reads **רישון**, and 4QIsa^d and Masoretic read **ראשון**, both forms of the defective spelling meaning the same thing.

⁹⁷⁸ 1QIsa^a, Mas: *and*. 4QIsa^d reads **גם**, a different word meaning the same thing. Both indicate an added force that the conjunction **ו** doesn't.

⁹⁷⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and my right hand*. 4QIsa^d reads **ימיני** meaning *my right hand*.

⁹⁸⁰ 1QIsa^a: *summon*. 4QIsa^d and Masoretic read the more common spelling **קרא**.

⁹⁸¹ 4QIsa^c, 4QIsa^d, Mas: *to them* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a reads the pronoun-medial spelling **אליהמה**.

⁹⁸² 1QIsa^a, 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^d (**מדו**), LXX: *and they stand*. Masoretic reads **יעמדו** meaning *they stand*. The Masoretes vowel pointed this as **יעמדו**/*yaamdu*; the reading of 1QIsa^a however gives the pronunciation as *yaamodu*. Interestingly, there are several places where the Masoretes give this vowel pointing (2 Sam. 2:23; Isa. 44:11; Eze. 10:17; Psa. 38:12; Dan. 11:15, 31), yet not here? Gesenius in his Hebrew Grammar, §63.g states that: *When in forms like **יעמד**, **יעמד**, the vowel of the final syllable becomes a vocal Šwâ in consequence of the addition of an affirmative or suffix, the compound Šwâ of the guttural is changed into the corresponding short vowel, e.g. **יעמדו** plur. **יעמדו** (ya'-a-m^e-dhû as an equivalent for ya'-m^e-dhû); **נעזבה** she is forsaken. But even in these forms the hard combination frequently occurs, e.g. **יקבלו** they take as a pledge (cf. in the sing. **מתפל**, also **יתפל**); **יחזקו** (also **יחזקו**) they are strong. Yet in the examples above, they have either an affirmative or a suffix, and so don't correspond to what Gesenius has said here. The Masoretes and their made up vowel-pointing is hardly consistent. They also appear to have knowledge of the correct way to vowel-point the words, yet haven't done so.*

14 יקבצו כולם⁹⁸³ וישמעו⁹⁸⁴ מי בהם הגיד⁹⁸⁵ את אלה יהוה אוהבי⁹⁸⁶ יעשה⁹⁸⁷ חפצו בבבל זרועו כשדיים:
 15 אני אני דברתי אף קראתי והביאותיהו⁹⁸⁸ והצליחה⁹⁸⁹ דרכוהי:
 16 קרובו אלי שמעו זאת לוא מראש⁹⁹⁰ בסתר דברתי בעת היותה שמה אני ועתה אדוני יהוה שלחני ורוחו:
 17 כה⁹⁹¹ אמר יהוה גואלכה⁹⁹² קדוש ישראל אני יהוה אלוהיכה⁹⁹³ מלמדך⁹⁹⁴ להועיל מדריךך⁹⁹⁵ בדרך
 אשר⁹⁹⁶ תלך בה⁹⁹⁷:

⁹⁸³ 1QIsa^a, LXX: *all of them*. 4QIsa^d and Masoretic read כלכם meaning *all of you*. As 4QIsa^d is lacunae before this word, whether it read יקבצו/*They shall assemble* with 1QIsa^a and LXX, or whether it read הקבצו/*Let assemble* with the Masoretic is up for debate. As 4QIsa^d agrees more with the Masoretic than it doesn't, in all likelihood it probably read the latter. This changes it from a statement, *they all shall assemble*; to a command, *Assemble, all of you*.

⁹⁸⁴ 1QIsa^a, LXX: *and they shall listen*. 4QIsa^d and Masoretic read the perfect form ושמעו meaning *and listen*.

⁹⁸⁵ 4QIsa^d, Mas, LXX: *who has announced*. 1QIsa^a reads ויגיד meaning *that could also announce*.

⁹⁸⁶ 1QIsa^a: *loves me*. 4QIsa^d and Masoretic read אהבו meaning *loves him*. LXX reads αγαπων σε meaning *I love you*.

⁹⁸⁷ 4QIsa^d, Mas: *He shall accomplish*. 1QIsa^a reads וישה which is a misspelling of ויעשה and would be *and He shall accomplish*. LXX reads εποιησα meaning *I shall accomplish*.

⁹⁸⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^{c(vid)}: *and I have brought him*. 4QIsa^d has the full defective spelling הבאתיו meaning *I have brought him*. Masoretic has a mixed spelling הביאתיו meaning *I have brought him*. LXX reads ηγαγον αυτον also meaning *I have brought him*.

⁹⁸⁹ 1QIsa^a: *and shall be successful* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling והצליח. 4QIsa^{c(vid)} reads ואצליח meaning *and I shall make successful*, a reading supported by the LXX: ευσδωσα.

⁹⁹⁰ 4QIsa^d, Mas: *from the beginning*. 1QIsa^a reads an alternative spelling מרוש, using ך instead of א to indicate the -ow sound.

⁹⁹¹ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *Thus* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כוה.

⁹⁹² 1QIsa^a: *your redeemer* (plene-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective-final spelling גאלך.

⁹⁹³ 1QIsa^a: *your God* (plene-medial spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective-final spelling אלהיך.

⁹⁹⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *who educates you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling מלמדכה.

⁹⁹⁵ 4QIsa^d, Mas: *who guides you*. 1QIsa^a reads הדריכה which is a misspelling of the word (יכנה/יכה). 1QIsa^b reads מדרכיך, which is also a misspelling (כיך/כך), else it would mean *from your ways*, which makes no sense in the context of the words. LXX reads του ευρειν/to discover; this would indicate a different Vorlage reading (למצא).

⁹⁹⁶ 1QIsa^a, LXX: *which*. 1QIsa^b, 4QIsa^d and Masoretic omit.

⁹⁹⁷ 1QIsa^a, LXX: *in it*. 1QIsa^b, 4QIsa^d and Masoretic omit.

18 ולוא⁹⁹⁸ הקשבתה אל מצוותי והיה כנהר שלמך⁹⁹⁹ וצדקתך כגלי הים:
 19 ויהי כחול זרעכה¹⁰⁰⁰ וצאצאיכה כמעותיו לוא¹⁰⁰¹ יכרת ולא¹⁰⁰² ישמד שמו מלפני:
 20 צאו מבבל ברחו מכשדיים¹⁰⁰³ בקול רינה¹⁰⁰⁴ הגידו והשמיעו¹⁰⁰⁵ זאת¹⁰⁰⁶ הוציאוה¹⁰⁰⁷ עד קצה¹⁰⁰⁸
 הארץ אמרו גאל יהוה את¹⁰⁰⁹ עבדו יעקוב¹⁰¹⁰:
 21 ולוא¹⁰¹¹ צמאו בחרבות הולכים¹⁰¹² מים מצור¹⁰¹³ הזיל¹⁰¹⁴ למו ויבקע צור¹⁰¹⁵ ויזובו¹⁰¹⁶ מים:

⁹⁹⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^c, LXX: *And would that* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ולוא. Masoretic reads לוא meaning *O that*.

⁹⁹⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^d: *your peace* (defective-final spelling). 1QIsa^a has the plene-medial spelling שלומכה. Masoretic has the plene-final spelling שלומך.

¹⁰⁰⁰ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *your offspring* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling זרעך.

¹⁰⁰¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁰⁰² 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and not* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ולוא.

¹⁰⁰³ 1QIsa^a: *from Chaldea* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מכשדים.

¹⁰⁰⁴ 1QIsa^a: *of jubilation* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רינה.

¹⁰⁰⁵ 1QIsa^a, LXX: *and cause to be heard* (= proclaim). 1QIsa^b and Masoretic read השמיעו meaning *cause to be heard* (= proclaim).

¹⁰⁰⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *this* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling זואת.

¹⁰⁰⁷ 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^d, Mas, LXX: *send it forth*. 1QIsa^a omits.

¹⁰⁰⁸ 4QIsa^d, Mas, LXX: *end*. 1QIsa^a reads קצוי meaning *ends*.

¹⁰⁰⁹ 1QIsa^a: direct-object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹⁰¹⁰ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

¹⁰¹¹ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹⁰¹² 4QIsa^d, Mas, LXX: *when he guided them*. 1QIsa^a reads הוליכו meaning *when he guided him*.

¹⁰¹³ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *from the rock* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling מצר.

¹⁰¹⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *he caused to flow*. 1QIsa^a reads הזיב, an almost synonymous word used again in the verse later on (ויזובו) meaning *he caused to gush*.

¹⁰¹⁵ 1QIsa^a, Mas: *the rock* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling צר.

¹⁰¹⁶ 1QIsa^a: *gushed out* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויזבו.

22 אין¹⁰¹⁷ שלום אמר יהוה לרשעים:

Chapter 49

1 שמעו איים אלי¹⁰¹⁸ והקשיבו¹⁰¹⁹ לאומים¹⁰²⁰ מרחוק יהוה מבטן קראני ממעי אמי הזכיר שמי:
2 וישם פי כחרב חדה בצל ידו¹⁰²¹ החביאני וישימני לכחץ¹⁰²² ברור באשפתו¹⁰²³ הסתירני:
3 ויאמר¹⁰²⁴ לי עבדי אתה ישראל אשר בכה¹⁰²⁵ אתפאר¹⁰²⁶:

¹⁰¹⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Not*. 1QIsa^a reads ואין meaning *And not*.

¹⁰¹⁸ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *coastlands to me*. 4QIsa^d reads אלי אים meaning *to me, coastlands*. LXX reads σου νησος meaning the same thing, which may be supportive of the reading in 4QIsa^d; however rearrangement of the words in a translation doesn't necessarily mean that the *Vorlage* had the same word order, though the Greek translator of LXX Isaiah does usually mimic Hebraic word order.

¹⁰¹⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and give heed*. 1QIsa^a reads הקשיבו meaning *give heed*.

¹⁰²⁰ 1QIsa^a: *peoples* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לאמים.

¹⁰²¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *His hand*. 1QIsa^a reads ידיו meaning *His hands*.

¹⁰²² 1QIsa^a, LXX: *like an arrow*. 4QIsa^d and Masoretic read להץ meaning *into an arrow*.

¹⁰²³ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas, LXX: *in His quiver*. 1QIsa^a reads באשפתיו, which could either be the plural form, or like in most other places in 1QIsa^a is just the singular form with the construct separator ך; the plural would usually be ותי- and not just תי- in 1QIsa^a.

¹⁰²⁴ 1QIsa^a: *And He said* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

¹⁰²⁵ 1QIsa^a: *in you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בך.

¹⁰²⁶ 1QIsa^a, Mas: *I shall be glorified*. 1QIsa^b reads a misspelling התפאר, using ה instead of א to indicate the *Ah*- sound.

4 ואני¹⁰²⁷ אמרתי לריק יגעתי לתהו¹⁰²⁸ ולהבל¹⁰²⁹ כוחי¹⁰³⁰ כליתי¹⁰³¹ אכן¹⁰³² משפטי את יהוה
ופועלתי¹⁰³³ את אלהי¹⁰³⁴:
5 ועתה כה¹⁰³⁵ אמר יהוה יוצרי¹⁰³⁶ מבטן לעבד לו לשובב יעקוב¹⁰³⁷ אליו וישראל לו¹⁰³⁸ יאסף
ואכבדה¹⁰³⁹ בעיני יהוה ואלוהי¹⁰⁴⁰ היה עזי¹⁰⁴¹:

¹⁰²⁷ 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^d, Mas, LXX: *And I*. 1QIsa^a reads אני meaning *I*.

¹⁰²⁸ 1QIsa^b, Mas, LXX: *to worthlessness*. 1QIsa^a misspells as לתהו.

¹⁰²⁹ 1QIsa^a, LXX: *and to meaninglessness*. 1QIsa^b and Masoretic read והבל meaning *and meaninglessness*, with the *to* implicit rather than explicit.

¹⁰³⁰ 1QIsa^a: *My strength* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כחי.

¹⁰³¹ 1QIsa^a, Mas: *I have spent* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling כלתי.

¹⁰³² 1QIsa^a, Mas: *Nevertheless*. 1QIsa^b reads אך meaning *howbeit*. LXX reads αὐτο meaning *Because of this*, which supports the reading of 1QIsa^a/Mas.

¹⁰³³ 1QIsa^a: *and my reward* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling ופעלתי.

¹⁰³⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^{d(corr.)}, Mas: *my God* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling אלוהי. 4QIsa^d originally wrote יהוה אלהי, but corrected it by indicating that יהוה should be omitted by placing dots above and below each letter.

¹⁰³⁵ 1QIsa^b, LXX: *thus*. 1QIsa^a and Masoretic omit.

¹⁰³⁶ 1QIsa^b, LXX: *who formed me* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling יצרי. 1QIsa^a reads יוצרך meaning *who formed you*.

¹⁰³⁷ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

¹⁰³⁸ 1QIsa^a: *to Him*. 4QIsa^d and Masoretic read לא, which would mean *not*, but in the context of the verse it is a misspelling of (using א instead of ל to indicate the -uw sound). LXX omits, which may be a translational decision by the translator; Greek, unlike Hebrew, doesn't need to repeat the preposition as it already appears beforehand (προς αυτον). This may be reflected in the reading of Codex Sinaiticus^{c,a}, Alexandrinus and Marchalianus: τον Ιακωβ και ΤΗΑ προς αυτον.

¹⁰³⁹ 1QIsa^a: *for I am honoured* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ואכבד.

¹⁰⁴⁰ 1QIsa^a: *and my God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ואלהי. Codex Vaticanus (LXX) omits μου; Codex Sinaiticus, Alexandrinus and Marchalianus include it.

¹⁰⁴¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *my strength*. 1QIsa^a reads עזרי meaning *my helper*.

6 ויואמר¹⁰⁴² נקל¹⁰⁴³ מהיותכה¹⁰⁴⁴ לי עבד להקים¹⁰⁴⁵ את שבטי יעקב¹⁰⁴⁶ ונצירי ישראל¹⁰⁴⁷ להשיב¹⁰⁴⁸ ונתתיך לאור גואים¹⁰⁴⁹ להיות ישועתי עד קצה¹⁰⁵⁰ הארץ¹⁰⁵¹:
 7 כה¹⁰⁵² אמר אדוני¹⁰⁵³ יהוה גואלכה¹⁰⁵⁴ ישראל קדושו¹⁰⁵⁵ לבזוי נפש למתעבי גוי לעבד מושלים¹⁰⁵⁶ מלכים ראו¹⁰⁵⁷ וקמו¹⁰⁵⁸ שרים¹⁰⁵⁹ והשתחוו למען יהוה אשר נאמן קדוש ישראל ויבחרך¹⁰⁵⁹:

¹⁰⁴² 1QIsa^a: *And He says* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

¹⁰⁴³ 1QIsa^a, Mas: *It is trivial*. 1QIsa^b reads הנקל meaning *Surely it is not trivial*.

¹⁰⁴⁴ 1QIsa^a: *for you to exist* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^{d(vid)} and Masoretic have the pronoun-final spelling מהיותך.

¹⁰⁴⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas, LXX: *to establish*. 1QIsa^{b(vid)} reads להשיב meaning *to bring back*.

¹⁰⁴⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Jacob*. 1QIsa^a reads ישראל meaning *Israel*.

¹⁰⁴⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Israel*. 1QIsa^a reads יעקב meaning *Jacob*.

¹⁰⁴⁸ 1QIsa^a: *nations* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling גוים.

¹⁰⁴⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *end*. 1QIsa^a reads קצוי meaning *ends*.

¹⁰⁵⁰ 1QIsa^a, Mas, LXX: *the earth*. 1QIsa^b reads ארץ meaning *earth*.

¹⁰⁵¹ 1QIsa^a: *Thus* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כה.

¹⁰⁵² 1QIsa^a: *Master* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling אדני. Masoretic omits.

¹⁰⁵³ 1QIsa^a, LXX: *your Redeemer*. 1QIsa^b reads גואל meaning *the Redeemer of*, plene spelling, with the Masoretic having the defective spelling גאל.

¹⁰⁵⁴ 1QIsa^a, Mas: *his Holy One* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling קדשו.

¹⁰⁵⁵ 1QIsa^a: *of rulers* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מושלים.

¹⁰⁵⁶ 1QIsa^a: *shall see* (perfect form). 1QIsa^b and Masoretic have the imperfect form יראו.

¹⁰⁵⁷ 1QIsa^a, Mas: *and they shall stand up*. 1QIsa^b reads יקומו meaning *they shall stand up*.

¹⁰⁵⁸ 1QIsa^b, Mas, LXX: *princes*. 1QIsa^a reads ושרים meaning *also princes*.

¹⁰⁵⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and He has selected you*. 1QIsa^a reads יבחרכה meaning *He has selected you*.

8 כוה אמר יהוה בעת רצון אענכה וביום ישועה אעזרכה¹⁰⁶⁰ ואצורכה¹⁰⁶¹ ואתנכה לברית עם להקים ארץ להנחיל נחלות שוממות¹⁰⁶²;
9 לאמור¹⁰⁶³ לאסורים צאו ולאשר¹⁰⁶⁴ בחושך¹⁰⁶⁵ הגלו על כול הרים ירעו ובכול שפאים מרעיתם:
10 לוא¹⁰⁶⁶ ירעבו ולוא¹⁰⁶⁷ יצמאו ולוא יכם שרב ושמש כיא מרחמם ינהגם ועל מבועי מים ינהלם:
11 ושמתי כול הרי לדרך ומס ומסלתי ירומון¹⁰⁶⁸;
12 הנה אלה מרחוק יבואו¹⁰⁶⁹ אלה¹⁰⁷⁰ מצפון ומים ואלה מארץ סינייים:
13 רנו¹⁰⁷¹ שמים וגילי ארץ פצחו הרים רינה¹⁰⁷² כיא מנחם¹⁰⁷³ יהוה עמו ועניו ירחם:
14 ותואמר ציון עזבני יהוה ואלוהי שכחני:

¹⁰⁶⁰ 1QIsa^a: *I shall help you* (imperfect form, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the perfect form, pronoun-final spelling עזרתִיךָ.

¹⁰⁶¹ 1QIsa^a: *and I shall watch over you* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling ואצרך.

¹⁰⁶² 1QIsa^a: *the desolated* (plene spelling). 1QIsa^b has a complete defective spelling שממות; Masoretic only the normal defective spelling שוממות.

¹⁰⁶³ 1QIsa^a: *saying* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לאמר.

¹⁰⁶⁴ 1QIsa^a, LXX: *and to those*. 4QIsa^d and Masoretic read לאשר meaning *to those*.

¹⁰⁶⁵ 1QIsa^a: *in darkness* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling בחשך.

¹⁰⁶⁶ 1QIsa^a: *Not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁰⁶⁷ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹⁰⁶⁸ 1QIsa^a: *shall rise up* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ירמון.

¹⁰⁶⁹ 1QIsa^a: *they shall come* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling יבאו.

¹⁰⁷⁰ 4QIsa^d, LXX: *these*. 1QIsa^a and Masoretic read והנה meaning *And behold! These*.

¹⁰⁷¹ 1QIsa^a: *Rejoice* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רנו.

¹⁰⁷² 1QIsa^a: *in rejoicing* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling רנה.

¹⁰⁷³ 1QIsa^a: *is encouraging*. 4QIsa^{d(vid)} and Masoretic read נחם meaning *has encouraged*.

- 15 התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה גם אלה תשכחנה ואנוכי¹⁰⁷⁴ לוא אשכחי:
- 16 הנה על כפים חוקותיך וחומותיך נגדי תמיד:
- 17 מהרו בוניך מהורסיך ומחריביך ממך יצאו:
- 18 סאי סביב עיניך וראי כולם נקבצו באו לכי חי אני נואם יהוה כיא כולם כעדי תלבשי ותקשרים ככלה:
- 19 כיא חרבותיך ושוממותיך וארץ הריסתך כיא עתה תצרי מיושב ורחקו מבלעיך:
- 20 עוד יואמרו באוזניך בני שכוליך צר לי המקום גשה לי ואשבה:
- 21 ואמרת בלבבך מיא ילד לי את אלה ואני שכולה וגלמודה וגולה וסרה אלה מיא גדל הנה אני נשארתי לבדי אלה איפו¹⁰⁷⁵ המה¹⁰⁷⁶:
- 22 כיא כוה אמר יהוה הנה אשא אל גואים ידי ואל העמים ארים נסי והביאו בניך בחוצן ובנותיך על כתף תנשנה:
- 23 והיו מלכים אמניך ושרותיהמה¹⁰⁷⁷ מינקותיך אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו וידעתי כיא אני יהוה אשר לוא יבושו קוי:
- 24 היקחו מגבור מלקוח אם שבי עריץ ימלט:
- 25 כיא כוה אמר יהוה גם מלקוח גבור ילקח ושובי עריץ ימלט ואת ריביך אנוכי אריב ואת בניך אנוכי אושיע:

¹⁰⁷⁴ 1QIsa^a: *But I* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling ואנוכי.

¹⁰⁷⁵ 1QIsa^a: *from where*. 4QIsa^b and Masoretic have an alternative form meaning the same: איפה.

¹⁰⁷⁶ 1QIsa^a: *them* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling הם.

¹⁰⁷⁷ 1QIsa^a: *their queens* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the pronoun-final spelling ושרותיהם.

²⁶ ואוכלתי את מוניך את בשרם וכעסיס דמם ישכרו וידעו כול בשר כיא אני יהוה מושיעך וגואלכי אביר יעקוב:

Chapter 50

¹ כוה אמר יהוה אי זה ספר כריתות אמכמה אשר שלחתיה או מי מנושי אשר מכרתי אתכמה לו הנה בעוונותיכמה נמכרתמה ובפשעיכמה שולחה אמכמה:

² מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצור קצרה ידי מפדות אם אין בי כוח להציל הנה בגערתי אחריב ים אשים נהרות מדבר תיבש דגתם מאין מים ותמות בצמא:

³ אלבישה שמים קדרות ושק אשים כסותם:

⁴ אדוני יהוה נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר ויעיר בבוקר בבוקר ויעיר לי אוזן לשמוע כלמודים:

⁵ אדוני אלוהים פתח לי אוזן ואנוכי לוא מריתי אחור לוא נסגותי:

⁶ גוי נתתי למכים ולחיי למטלים פני לוא הסירותי מכלמות ורוק:

⁷ ואדוני יהוה יעזור לי על כן **לוא**¹⁰⁷⁸ נכלמתי על כן שמת פני כחלמיש ואדעה כיא לוא אבוש:

⁸ קרוב מצדיקי מי יריב אתי נעמודה יחדיו מי בעל משפטי יגש אלי:

¹⁰⁷⁸ ^a1QIsa: not (plene spelling). ^b1QIsa and Masoretic have the defective spelling לא.

9 הנה¹⁰⁷⁹ אדוני¹⁰⁸⁰ יהוה יעזור¹⁰⁸¹ ליא מי הואה ירשיעני הנה¹⁰⁸² כולם¹⁰⁸³ כבגד יבלו עש יאכולם¹⁰⁸⁴ :
 10 מי בכמה¹⁰⁸⁵ יראי יהוה שומע בקול עבדו אשר הלכו¹⁰⁸⁶ חשוכים¹⁰⁸⁷ ואין נוגה¹⁰⁸⁸ לו יבטח בשם יהוה
 וישען באלוהיו¹⁰⁸⁹ :
 11 הנה¹⁰⁹⁰ כלכם¹⁰⁹¹ קודחי¹⁰⁹² אש מאזרי¹⁰⁹³ זיקות לכו באור אשכמה ובזיקות בערתמה¹⁰⁹⁴ מידי
 הייתה¹⁰⁹⁵ זאת¹⁰⁹⁶ לכם¹⁰⁹⁷ למעצבה תשכבו:

¹⁰⁷⁹ 1QIsa^a: *Behold* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the less common form הֵן.

¹⁰⁸⁰ 1QIsa^a: *Master* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אֲדֹנִי.

¹⁰⁸¹ 1QIsa^a: *He gives assistance* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יַעְזֹר. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as יַעְזָר/yaazar.

¹⁰⁸² 1QIsa^a: *Behold* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the less common form הֵן.

¹⁰⁸³ 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כָּלֶם.

¹⁰⁸⁴ 1QIsa^a: *he shall eat them* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יֹאכֶלֶם. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as יֹאכְלֶם/yokhelem.

¹⁰⁸⁵ 1QIsa^a: *among you* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בְּכֶם.

¹⁰⁸⁶ 1QIsa^a, LXX: *walks around* (plural form). 1QIsa^b and Masoretic have the singular form הֵלֵךְ.

¹⁰⁸⁷ 1QIsa^a: *in darkness* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חֲשָׁכִים. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as חֲשִׁכִים/khashekiym.

¹⁰⁸⁸ 1QIsa^a: *brightness* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נֹגֶה.

¹⁰⁸⁹ 1QIsa^a: *in his God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בְּאֱלֹהָיו.

¹⁰⁹⁰ 1QIsa^a: *Behold* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the less common form הֵן.

¹⁰⁹¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *All of you*. 1QIsa^a reads כֻּלֶם meaning *All of those*.

¹⁰⁹² 1QIsa^a: *kindlers* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קֹדְחִי.

¹⁰⁹³ 1QIsa^b, LXX: *and equippers*. 1QIsa^a and Masoretic read מְאָזְרִי meaning *equippers*.

¹⁰⁹⁴ 1QIsa^a: *you have set alight* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בְּעֵרְתֶּם.

¹⁰⁹⁵ 1QIsa^a: *shall exist* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הִיֵּתָה.

¹⁰⁹⁶ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זֹאת.

¹⁰⁹⁷ 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לָכֶם.

Chapter 51

- 1 שמעו אלי רודפי¹⁰⁹⁸ צדק מבקשי יהוה הביטו אל¹⁰⁹⁹ צור חצבתמה ואל¹¹⁰⁰ מקבת בור נקרתמה¹¹⁰¹ :
- 2 הביטו אל אברהם אביכמה¹¹⁰² ואל שרה תחללכם¹¹⁰³ כיא¹¹⁰⁴ אחד קראתיו¹¹⁰⁵ ואברכהו¹¹⁰⁶ וארבהו:
- 3 כיא¹¹⁰⁷ נחם יהוה ציון נחם כול¹¹⁰⁸ חרבותיה¹¹⁰⁹ וישם מדברה כעדן וערבתה כגן יהוה ששון ושמחה ימצאו¹¹¹⁰ בה תודה וקול זמרה¹¹¹¹ :
- 4 הקשיבו¹¹¹² אלי עמי ולאומי¹¹¹³ אלי האזינו כיא תורה מאתי תצא ומשפטי לאור עמים ארגיע:

¹⁰⁹⁸ 1QIsa^a: *pursuers* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רדפי.

¹⁰⁹⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *to*. 1QIsa^b reads על meaning *upon*.

¹¹⁰⁰ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and to*. 1QIsa^b reads ועל meaning *and upon*.

¹¹⁰¹ 1QIsa^a: *you were dug out* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling נקרתם.

¹¹⁰² 1QIsa^a: *your ancestor* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אביכם.

¹¹⁰³ 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^b: *she gave birth to you* (defective, pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the plene, pronoun-medial spelling תחוללכמה. Masoretic has the plene, pronoun-final spelling תחוללכם.

¹¹⁰⁴ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹¹⁰⁵ 1QIsa^b, Mas: *I summoned him*. 1QIsa^a reads an alternative spelling קרתיהו.

¹¹⁰⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and I blessed him*. 1QIsa^a reads ואפרהו meaning *and I made him fruitful*.

¹¹⁰⁷ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹¹⁰⁸ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹¹⁰⁹ 1QIsa^a: *her ruined places* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חרבתייה.

¹¹¹⁰ 1QIsa^a, LXX: *shall be discovered* (plural spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the singular spelling ימצא.

¹¹¹¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: omit. 1QIsa^a includes at the end here נס יגון ואנחה meaning *Sorrow and mourning shall flee away*. Seems to have been interpolated from 51:11.

¹¹¹² 1QIsa^b, Mas: *Listen attentively*. 1QIsa^a has an orthographic change here, misusing א instead of ה to indicate the *ha* sound: אקשיבו.

¹¹¹³ 1QIsa^a, Mas: *and my nation* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ולאמי.

⁵ קרוב צדקי יצא ישעי וזרועי¹¹¹⁴ עמים ישפוטו¹¹¹⁵ אלי¹¹¹⁶ איים יקוו ואל זרעי¹¹¹⁷ יוחילון¹¹¹⁸:
⁶ שאו שמים עיניכמה¹¹¹⁹ והביטו אל הארץ מתחתה¹¹²⁰ כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה¹¹²¹
 ויושביה¹¹²² כמוכן¹¹²³ ימותון¹¹²⁴ וישועתי לעולם תהיה וצדקתי לוא תחת:
⁷ שמעו אלי יודעי צדק עם תורתי בלבם אל תיראו חרפת אנוש ומגדפותם¹¹²⁵ אל תחתו:
⁸ כיא כבגד יואכולם עש וכצמר יאכלם סס וצדקתי לעולם תהיה וישועתי לדור דורים:
⁹ עורי עורי לבשי עוז זרוע יהוה עורי כימי קדם דורות עולמים הלוא אתה¹¹²⁶ היאה המוחצת רחוב מחללת
 תנים:

¹¹¹⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *My arms*. 1QIsa^a reads וזרועו meaning *his arms*.

¹¹¹⁵ 1QIsa^a: *they shall govern* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ישפוטו.

¹¹¹⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *for Me*. 1QIsa^a reads אליו meaning *to him*.

¹¹¹⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *My arm*. 1QIsa^a reads וזרועו meaning *his arms*.

¹¹¹⁸ 1QIsa^a: *they shall wait* (hifil form). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the nifal form: ייחלון.

¹¹¹⁹ 1QIsa^a: *your eyes* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עיניכם.

¹¹²⁰ 1QIsa^a: *beneath* (plene spelling, or locative ה-). 1QIsa^b and Masoretic have the defective/non-locative ה- spelling מתחת.

¹¹²¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *for the heavens shall dissipate (LXX: become solid) like smoke, and the earth shall become worn like a garment*. 1QIsa^a has a shorter, variant text:

וראו מי ברא את אלה meaning *and look at the one who created these*.

¹¹²² 1QIsa^a: *and those dwelling on her* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויושביה.

¹¹²³ 1QIsa^b, LXX: *in just this way*. 1QIsa^a and Masoretic split this into two words כמו כן, meaning *like a gnat-swarm*. The reading of 1QIsa^a/Masoretic doesn't make any sense, and was already being disputed before the Dead Sea Scrolls were found (Masoretic reading that is - obviously had no idea about 1QIsa^a at this time).

¹¹²⁴ 1QIsa^a, Mas: *they shall die* (incl. paragoric ך-). 1QIsa^b omits the paragoric ך-: ימותו.

¹¹²⁵ 1QIsa^a: *because of their abuse* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ומגדפתם. Masoretic has a variant spelling ומגדפתם meaning the same; or is a spelling mistake by the Masoretes by not repeating the מ in the word. The reading of 1QIsa^a/1QIsa^b would be from the root מגדפה; Masoretic reading from the root גדפה.

¹¹²⁶ 1QIsa^a: *you* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling את.

- ¹⁰ הָלוֹא אֵת ¹¹²⁷ הַיָּאָה הַמַּחֲרַבֶּת יָם מִי תֵהוּם רַבָּא הַשְּׁמָה בַּמַּעֲמָקִי יָם דֶּרֶךְ לַעֲבוּר גְּאוּלִּים:
- ¹¹ וּפְדוּיִי ¹¹²⁸ יִהְיֶה יִשׁוּבוּ וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִינָה וְשִׂמְחַת עוֹלָם ^{עַל} ¹¹²⁹ רֹאשִׁיָּהֶּמָה שֶׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׁיִגּוּ ¹¹³⁰ וְנָס יִגּוֹן וְאַנְחָה:
- ¹² אֲנוּכִי אֲנוּכִי הוּאָה מִנְחַמְכֶּמָּה מִי אֲתִי וְתִירָאִי מֵאֲנוּשׁ יָמוֹת וּמִבֶּן אָדָם חֲצִיר נִתֵּן:
- ¹³ וְתִשְׁכַּחִי ¹¹³¹ אֵת יִהְיֶה עֹשֶׂכָה נוֹטָה שָׁמַיִם וְיִסַּד אֶרֶץ וְתִפְחַד תְּמִיד כּוֹל הַיּוֹם מִפְּנֵי חֶמֶת הַמַּצִּיק כֹּאשֶׁר כּוֹנֵן לַהֲשִׁחִית וְאִיָּה חֶמֶת הַמַּצִּיק:
- ¹⁴ מֵהֵר צֶרֶה לַהֲפַתַּח וְלוֹא יָמוֹת לִשְׁחַת וְלוֹא ¹¹³² יִחְסֹר לַחֲמוֹ:
- ¹⁵ וְאַנוּכִי ¹¹³³ יִהְיֶה אֱלוֹהֵיכָה רוֹגֵעַ הֵים וְיִהְיוּ גִלּוֹ יִהְיֶה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:
- ¹⁶ אֲשִׁים ¹¹³⁴ דְּבָרִי בַּפִּיכָה ¹¹³⁵ וּבְצֹל יָדִי כִסִּיתִיכָה לְנִטּוּעַ שָׁמַיִם וְלִיִּסַּד אֶרֶץ וְלֹאֲמֹר לְצִיּוֹן עֲמִיא אֲתָה:
- ¹⁷ הַתַּעֲוִרִי הַתַּעֲוִרִי קוּמִי יְרוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר שְׁתִּיתִי מִיָּד יִהְיֶה אֵת כּוֹס חֶמְתּוֹ אֵת קוֹבַעַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה שְׁתִּיתִי מִצִּית:
- ¹⁸ אֵין מִנְחָל לָךְ מְכּוֹל בְּנִים יִלְדָה וְאֵין מַחֲזִיק בִּידָה מְכּוֹל בְּנִים גְּדֵלָה:

¹¹²⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *you* (plene spelling). 1QIsa^a reads אֲתִי meaning *Me*.

¹¹²⁸ 1QIsa^{a(orig)}, 1QIsa^b, Mas, LXX: *And the ransomed*. 1QIsa^a was corrected to read וּפְזוּרִי meaning *And the dispersed*.

¹¹²⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *upon*. 4QIsa^c reads תִּהְיֶה עַל meaning *shall be upon*; the *shall be* is implicit in 1QIsa^a Mas, and LXX.

¹¹³⁰ 1QIsa^a: *shall be obtained*. 4QIsa^c and Masoretic have the spelling with paragodic nun יִשְׁיִגּוֹן.

¹¹³¹ 1QIsa^a: *and you have forgotten* (construct form). 4QIsa^c and Masoretic have the non-construct form וְתִשְׁכַּח.

¹¹³² 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וְלֹא.

¹¹³³ 4QIsa^{c(vid)}, Mas, LXX: *for I*. 1QIsa^a reads אֲנוּכִי meaning *I*.

¹¹³⁴ 1QIsa^a, LXX: *I have placed*. 4QIsa^b and Masoretic (וָאֲשִׁים-) read וָאֲשִׁים meaning *And I have placed*.

¹¹³⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *in your mouth* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בַּפִּיךְ.

19 שתיים המה קראתכי מי ינוד לכי השד והשבר והרעב והחרב מי ינחמך:
 20 בניך עולפו שוכבו בראוש כול חוצות כתו מיכמר המלאים חמת יהוה גערת אלוהיך:
 21 לכן שמעי נא זואת עניה שכורת ולוא מיין:
 22 כוה אמר אדוניך יהוה אלוהיך יריב עמוא הנה לקחתי מידך את כוס התרעלה את קובעת כוס חמתי לוא תוסיפי לשתותו עוד:
 23 ושמתיהו ביד מוגיך ומעניך אשר אמרו לנפשכי שוחי ונעבורה ותשימי כארץ גוך וכחוץ לעוברים:

Chapter 52

1 עורי עורי לבשי עוז ציון לבשי בגדי תפארתך ירושלם עיר הקודש כיא לוא יוסיף ויבוא בך ערל וטמא:
 2 התנערי מעפר וקומי¹¹³⁶ ושבי ירושלים התפתחו מוסרי צורך שביה בת ציון:
 3 כיא כוה אמר יהוה חנם נמכרתמה ולוא בכסף תגאלו:
 4 כיא כוה אמר יהוה מצרים ירד עמי ברישונה לגור שמה ואשור באפס עשקו:
 5 ועתה מה לי פה נואם¹¹³⁷ יהוה כי לוקח עמי חנם משלו והוללו נואם ותמיד כול היום שמי מנואץ:
 6 לכן ידע עמיא שמי ביום ההואה כי אני הואה המדבר הנני:
 7 מה נאוו¹¹³⁸ על ההרים רגלי מבשר מבשר שלום משמיע טוב משמיע ישועה אומר¹¹³⁹ לציון מלך אלוהיך¹¹⁴⁰:

¹¹³⁶ 1QIsa^a, LXX: *And rise up*. 4QIsa^b and Masoretic read קומי meaning *Rise up*.

¹¹³⁷ 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling נאם.

¹¹³⁸ 1QIsa^a, Mas: *beautiful* (plural). 4QIsa^b has the singular נאווה meaning the same.

¹¹³⁹ 1QIsa^a: *who says* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling אמר.

¹¹⁴⁰ 1QIsa^a: *your God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהיך.

8 קול צופיך¹¹⁴¹ נשאו קול¹¹⁴² יחדיו ירננו כיא עין בעין יראו בשוב יהוה ציון ברחמים¹¹⁴³ :
 9 פצחו רינה¹¹⁴⁴ יחדיו חרבות ירושלים כיא נחם יהוה עמו וגאל¹¹⁴⁵ את¹¹⁴⁶ ירושלים¹¹⁴⁷ :
 10 חשף יהוה את זרוע¹¹⁴⁸ קודשו¹¹⁴⁹ לעיני כול הגואים וראו כול¹¹⁵⁰ אפסי הארץ¹¹⁵¹ את ישועת
 אלהינו¹¹⁵² :
 11 סורו סורו צאו משמה¹¹⁵³ טמא¹¹⁵⁴ אל תגעו צאו מתוכה¹¹⁵⁵ הברו נושאי¹¹⁵⁶ כלי יהוה:

¹¹⁴¹ 1QIsa^a: *your watchmen* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling צפיך.

¹¹⁴² 1QIsa^b, Mas, LXX: *the voice*. 1QIsa^a reads קולם meaning *their voice*.

¹¹⁴³ 1QIsa^a, LXX: *with mercy*. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹¹⁴⁴ 1QIsa^a, LXX: *rejoicing* (singular). 1QIsa^b and Masoretic have the plural רננו meaning the same.

¹¹⁴⁵ 1QIsa^a, LXX: *and He has redeemed*. 1QIsa^b and Masoretic read גאל meaning *He has redeemed*.

¹¹⁴⁶ 1QIsa^a: direct-object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹¹⁴⁷ 1QIsa^a: *Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ירושלם.

¹¹⁴⁸ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *arm*. 4QIsa^c was corrected to read אזרוע, an alternative spelling mean the same, however with more emphasis on the metaphorical *power*, *strength* understanding, rather than just Yahweh's 'arm'.

¹¹⁴⁹ 1QIsa^a: *His set-apart* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קדשו. Masoretes incorrectly vowel pointed as קדשו/qadashow.

¹¹⁵⁰ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹¹⁵¹ 1QIsa^a, LXX: *the earth*. 1QIsa^b and Masoretic read ארץ meaning *earth*.

¹¹⁵² 1QIsa^a, 4QIsa^c: *our God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהינו.

¹¹⁵³ 1QIsa^a: *from there* (medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the final spelling משם.

¹¹⁵⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *unclean thing*. 1QIsa^a reads בטמה meaning *by an unclean thing*, with and orthographic spelling change (ה- and א- indicating the -ah sound).

¹¹⁵⁵ 1QIsa^a, Mas, LXX: *go out from her midst*. 1QIsa^b omits.

¹¹⁵⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *those carrying* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נושאי.

¹² כִּי ¹¹⁵⁷ לֹא ¹¹⁵⁸ בַּחֲפִזּוֹן תִּצְאוּ וּבִמְנוּסָא ¹¹⁵⁹ לֹא ¹¹⁶⁰ תִּלְכוּן כִּי ¹¹⁶¹ הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם ¹¹⁶² יִהְיֶה
 וּמַאֲסַפְכֶּמָּה ¹¹⁶³ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל ¹¹⁶⁴ :
¹³ הִנֵּה יֹשְׁכִיל עַבְדֵי יְרוּם ¹¹⁶⁵ וְנִשְׂא וְגִבָּה ¹¹⁶⁶ מוֹאֲדָה ¹¹⁶⁷ :
¹⁴ כֹּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עַל־יְכָה רַבִּים כֵּן מִשְׁחַתִּי ¹¹⁶⁸ מֵאִישׁ מֵרָאֵהוּ וּתוֹאֲרוֹ ¹¹⁶⁹ מִבְּנֵי הָאָדָם ¹¹⁷⁰ :

¹¹⁵⁷ 1QIsa^a: *Because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

¹¹⁵⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לֹא.

¹¹⁵⁹ 1QIsa^a: *and in flight*. 1QIsa^b has the defective spelling, with orthographic spelling alternative וּבִמְנוּסָה meaning the same. Masoretic has the plene form, with the same orthographic spelling alternative as 1QIsa^b: וּבִמְנוּסָה.

¹¹⁶⁰ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לֹא.

¹¹⁶¹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

¹¹⁶² 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *before your face* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling לִפְנֵיכֶמָּה.

¹¹⁶³ 1QIsa^a: *and your read-guard* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling וּמַאֲסַפְכֶּמָּה.

¹¹⁶⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: omit. 1QIsa^a includes here אֱלֹהֵי כוֹל הָאָרֶץ יִקְרָא meaning *He is called God of the whole earth*.

¹¹⁶⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *he shall be raised*. 1QIsa^a reads וִירוּם meaning *and he shall be exalted*. LXX omits.

¹¹⁶⁶ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and he shall be lifted up and he shall be dignified*. 1QIsa^b swaps these around to read וְגִבָּה וְנִשְׂא meaning *and he shall be dignified and he shall be lifted up*.

¹¹⁶⁷ 1QIsa^a: *greatly* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מֹאֲדָה.

¹¹⁶⁸ 1QIsa^a: *disfigurement*. 1QIsa^b and Masoretic read an alternative form meaning the same מִשְׁחַתִּי.

¹¹⁶⁹ 1QIsa^a: *and his form* (plene spelling). 1QIsa^b reads a super-defective spelling וּתֹאֲרוֹ; Masoretic reading the defective spelling וּתֹאֲרוֹ.

¹¹⁷⁰ 1QIsa^a, LXX: *the man* (LXX: *men*). 1QIsa^b and Masoretic read אָדָם meaning *man*.

¹⁵ כן יזה גואים רבים עליו וקפצו מלכים פיהם¹¹⁷¹ כיא¹¹⁷² את¹¹⁷³ אשר לוא¹¹⁷⁴ סופר להמה¹¹⁷⁵ ראו ואת אשר לוא שמעו התבוננו:

Chapter 53

¹ מי האמין לשמועתנו¹¹⁷⁶ וזרוע יהוה אל מי נגלתה:
² ויעל כיונק לפניו וכשורש¹¹⁷⁷ מארץ ציה¹¹⁷⁸ לוא¹¹⁷⁹ תאור¹¹⁸⁰ לו ולוא¹¹⁸¹ הדר לו¹¹⁸² ונראנו ולוא¹¹⁸³ מראה ונחמדנו¹¹⁸⁴:

¹¹⁷¹ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *their mouths* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling פיהמה.

¹¹⁷² 1QIsa^a, 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹¹⁷³ 1QIsa^a: direct-object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹¹⁷⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹¹⁷⁵ 1QIsa^a: *to them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling להם.

¹¹⁷⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *our message* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לשמענו.

¹¹⁷⁷ 1QIsa^a: *and like a root* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכשרש.

¹¹⁷⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *dry* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ציאה.

¹¹⁷⁹ 1QIsa^a: *no* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹¹⁸⁰ 1QIsa^a: *form* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling תאר. For other various spellings of this word, look to Isa 52:14 above.

¹¹⁸¹ 1QIsa^a: *and no* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹¹⁸² 1QIsa^a: *to him*. 1QIsa^b and Masoretic omit. LXX may represent support for the omission, however Greek, unlike Hebrew, wouldn't repeat the לו, so may just be a good translation in LXX Isaiah. See *Raija Sollamo - Repetition of the Possessive Pronouns in the Septuagint*.

¹¹⁸³ 1QIsa^a: *and no* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹¹⁸⁴ 1QIsa^a: *that we should approve of him* (spelling with paragodic-nun). 1QIsa^b and Masoretic read the non-paragodic-nun spelling, and have the contracted pronoun meaning the same: ונחמדהו.

3 נבזה וחדל אישים איש¹¹⁸⁵ מכאובות¹¹⁸⁶ וידוע¹¹⁸⁷ חולי וכמסתיר¹¹⁸⁸ פנים ממנו ונבוזה¹¹⁸⁹ ולוא¹¹⁹⁰ חשבנוהו¹¹⁹¹;
 4 אכן חוליינו¹¹⁹² הואה¹¹⁹³ נשא ומכאובינו¹¹⁹⁴ סבלם ואנחנו חשבנוהו¹¹⁹⁵ נגוע ומוכה¹¹⁹⁶ אלוהים¹¹⁹⁷ ומעונה¹¹⁹⁸;

¹¹⁸⁵ 1QIsa^b, Mas, LXX: *a man*. 1QIsa^a reads ואיש meaning *and a man*.

¹¹⁸⁶ 1QIsa^a, Mas (כאב): *of suffering* (feminine). 1QIsa^b reads the masculine form, meaning the same מכאבים.

¹¹⁸⁷ 1QIsa^a, LXX: *and he knows* (plene, active spelling) 1QIsa^b has the defective spelling וידע. Masoretic reads the plene, passive form וידוע meaning *and he is known to*.

¹¹⁸⁸ 1QIsa^a: *and like one who hides* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכמסתיר.

¹¹⁸⁹ 1QIsa^b: *and he was despised*. 1QIsa^a reads ונבוזהו meaning *and we despised him*. Masoretic reads נבזה meaning *he was despised*, supported by the LXX meaning the same: ητασθη.

¹¹⁹⁰ 1QIsa^a: *and did not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹¹⁹¹ 1QIsa^a: *we highly esteem him* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חשבנוהו. LXX reads ελογισθη meaning *was he highly esteemed*.

¹¹⁹² 1QIsa^a: *our sicknesses* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חלינו. LXX reads αμαρτιας meaning *sins*; probably a translational choice rather than a different Hebrew Vorlage.

¹¹⁹³ 1QIsa^a: *he* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הוא.

¹¹⁹⁴ 1QIsa^a: *and our sufferings* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ומכאבינו.

¹¹⁹⁵ 1QIsa^a: *accounted him* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חשבנוהו.

¹¹⁹⁶ 1QIsa^a, LXX: *and struck down*. 1QIsa^b and Masoretic read מכה meaning *struck down*.

¹¹⁹⁷ 1QIsa^a: *by God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלוהים. LXX omits.

¹¹⁹⁸ 1QIsa^a: *and afflicted* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ומענה.

5 והוא¹¹⁹⁹ מחולל¹²⁰⁰ מפשעינו ומדוכא¹²⁰¹ מעונותינו¹²⁰² מוסר¹²⁰³ שלומנו¹²⁰⁴ עליו ובחבורתיו¹²⁰⁵
 נרפא לנו:
 6 כולנו כצואן תעינו איש לדרכו פנינו ויהוה הפגיע בו את עוון¹²⁰⁶ כולנו:
 7 נגש והוא¹²⁰⁷ נענה ולוא¹²⁰⁸ יפתח פיהו כשה לטבוה יובל וכרחל¹²⁰⁹ לפני גוזזיה נאלמה ולוא פתח
 פיהו:
 8 מעוצר וממשפט¹²¹⁰ לוקח¹²¹¹ ואת דורו מיא ישוחח כיא נגזר מארץ חיים מפשע עמו¹²¹² נוגע¹²¹³ למו:

¹¹⁹⁹ 1QIsa^a: *But he* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling והוא.

¹²⁰⁰ 1QIsa^a: *was pierced* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מחולל.

¹²⁰¹ 1QIsa^a, LXX: *and crushed* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ומדכא. Masoretic reads מדכא meaning *crushed*.

¹²⁰² 1QIsa^a: *because of our transgressions of the Torah* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מעונותינו.

¹²⁰³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *the chastisement*. 1QIsa^a reads ומוסר meaning *and the chastisement*.

¹²⁰⁴ 1QIsa^a, Mas: *of our welfare* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling שלמנו. LXX reads εἰρηνη usually rendered as *peace*; however the usage of שלום and εἰρηνη in the Tanakh is more used in the sense of *well-being* or having *good health*, rather than how we commonly understand 'peace'.

¹²⁰⁵ 1QIsa^a: *and by his injuries* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ובחבורתו.

¹²⁰⁶ 1QIsa^a: *transgression of the Torah* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עון.

¹²⁰⁷ 1QIsa^a: *and he* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling והוא.

¹²⁰⁸ 1QIsa^a: *yet not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹²⁰⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and like a sheep*. 1QIsa^a reads כרחל meaning *like a sheep*.

¹²¹⁰ 1QIsa^a, Mas: *and from justice*. 1QIsa^b reads ממשפט meaning *from justice*. LXX reads η κρίσις αὐτοῦ meaning *his judgement* (possibly reading משפט).

¹²¹¹ 1QIsa^a, LXX: *He was seized* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling לקח. 1QIsa^b reads לקחו meaning *They seized him*.

¹²¹² 1QIsa^a, 4QIsa^d: *his family*. 1QIsa^b, Masoretic and LXX (τοῦ λαοῦ μου) read עמי meaning *My family*.

¹²¹³ 1QIsa^a: *he was stricken* (plene spelling). 1QIsa^b, 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling נגע. The Masoretes vowel pointed this as נָגַע, turning it into a noun rather than a verb meaning *a blow*. LXX supports reading נגע as a verb, having η γῆ meaning *he was led*.

¹²¹⁴ ויתן⁹ את רשעים קברו ועת עשיר בומתו על לוא¹²¹⁵ חמס עשה ולא¹²¹⁶ מרמה בפיהו¹²¹⁷:
¹²¹⁸ ויהוה חפץ דכאו החלי¹²¹⁹ אם תשים¹²²⁰ אשם נפשו יראה זרע יאריך¹²²¹ ימים וחפץ יהוה בידו יצלח:
¹²²² מעמל נפשו¹²²¹ יראה אור וישבע¹²²² בדעתו¹²²³ יצדיק צדיק עבדי¹²²⁴ לרבים ועוונותם¹²²⁵ הוא¹²²⁶ יסבול:

¹²¹⁴ 4QIsa^d, Mas: *And he set down*. 1QIsa^a reads ויתנו meaning *And they set down*. LXX supports reading ויתן, having και δωσω meaning *And I shall grant* (reading אתן).

¹²¹⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹²¹⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and not* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ולוא.

¹²¹⁷ 1QIsa^a, 4QIsa^d: *in his mouth* (uncontracted-pronoun spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the contracted-pronoun spelling בפיו.

¹²¹⁸ 4QIsa^d, Mas: *He caused him to be weak*. 1QIsa^a reads ויחללהו meaning *and He pierced him*. LXX supports reading החלי, having της πληγης meaning *of the blow*.

¹²¹⁹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas, LXX: *you provide* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling תשם. Could also mean *she provides*, with the *she* a reference to the following word נפש/soul; understanding the phrase from this word as *if his soul provides a sin offering, he shall see offspring*.

¹²²⁰ 1QIsa^b, Mas: *he shall prolong*. 1QIsa^a reads ויאריך meaning *and he shall prolong*, imperfect form. 4QIsa^d reads והאריך also meaning the same as 1QIsa^a, however being the perfect form. LXX supports 1QIsa^b and Masoretic, having μακροβιον meaning *long-lived* (adjective rather than verb).

¹²²¹ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas, LXX: *his life*. 1QIsa^a reads נפשוה, a spelling mistake for נפשהו meaning the same, with a pronoun-plene spelling.

¹²²² 1QIsa^a, 4QIsa^d (-וש), LXX: *and he shall be satisfied*. 1QIsa^b and Masoretic read ישבע meaning *he shall be satisfied*.

¹²²³ 4QIsa^d, Mas: *In his knowledge*. 1QIsa^a reads ובדעתו meaning *and in his knowledge*. LXX supports 4QIsa^d and Masoretic, having τη συνεσει meaning *with understanding*.

¹²²⁴ 4QIsa^d, Mas: *my servant*. 1QIsa^a reads עבדו meaning *his servant*. LXX support 4QIsa^d and Masoretic, having ευ δουλευοντα meaning *who serves well*.

¹²²⁵ 1QIsa^a: *and their transgressions of the Torah* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ועונותם.

¹²²⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^d, Mas: *he* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling הואה.

¹²²⁹ ¹²²⁸ ¹²²⁷ ¹² לכן אחלק לי ברבים ואת עצומים יחלק שלל תחת אשר הערה למות נפשו ואת פושעים נמנה ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ והוא חטאי רבים נשא ולפשעיהם יפגיע:

Chapter 54

¹ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ¹³¹⁷ ¹³¹⁸ ¹³¹⁹ ¹³²⁰ ¹³²¹ ¹³²² ¹³²³ ¹³²⁴ ¹³²⁵ ¹³²⁶ ¹³²⁷ ¹³²⁸ ¹³²⁹ ¹³³⁰ ¹³³¹ ¹³³² ¹³³³ ¹³³⁴ ¹³³⁵ ¹³³⁶ ¹³³⁷ ¹³³⁸ ¹³³⁹ ¹³⁴⁰ ¹³⁴¹ ¹³⁴² ¹³⁴³ ¹³⁴⁴ ¹³⁴⁵ ¹³⁴⁶ ¹³⁴⁷ ¹³⁴⁸ ¹³⁴⁹ ¹³⁵⁰ ¹³⁵¹ ¹³⁵² ¹³⁵³ ¹³⁵⁴ ¹³⁵⁵ ¹³⁵⁶ ¹³⁵⁷ ¹³⁵⁸ ¹³⁵⁹ ¹³⁶⁰ ¹³⁶¹ ¹³⁶² ¹³⁶³ ¹³⁶⁴ ¹³⁶⁵ ¹³⁶⁶ ¹³⁶⁷ ¹³⁶⁸ ¹³⁶⁹ ¹³⁷⁰ ¹³⁷¹ ¹³⁷² ¹³⁷³ ¹³⁷⁴ ¹³⁷⁵ ¹³⁷⁶ ¹³⁷⁷ ¹³⁷⁸ ¹³⁷⁹ ¹³⁸⁰ ¹³⁸¹ ¹³⁸² ¹³⁸³ ¹³⁸⁴ ¹³⁸⁵ ¹³⁸⁶ ¹³⁸⁷ ¹³⁸⁸ ¹³⁸⁹ ¹³⁹⁰ ¹³⁹¹ ¹³⁹² ¹³⁹³ ¹³⁹⁴ ¹³⁹⁵ ¹³⁹⁶ ¹³⁹⁷ ¹³⁹⁸ ¹³⁹⁹ ¹⁴⁰⁰ ¹⁴⁰¹ ¹⁴⁰² ¹⁴⁰³ ¹⁴⁰⁴ ¹⁴⁰⁵ ¹⁴⁰⁶ ¹⁴⁰⁷ ¹⁴⁰⁸ ¹⁴⁰⁹ ¹⁴¹⁰ ¹⁴¹¹ ¹⁴¹² ¹⁴¹³ ¹⁴¹⁴ ¹⁴¹⁵ ¹⁴¹⁶ ¹⁴¹⁷ ¹⁴¹⁸ ¹⁴¹⁹ ¹⁴²⁰ ¹⁴²¹ ¹⁴²² ¹⁴²³ ¹⁴²⁴ ¹⁴²⁵ ¹⁴²⁶ ¹⁴²⁷ ¹⁴²⁸ ¹⁴²⁹ ¹⁴³⁰ ¹⁴³¹ ¹⁴³² ¹⁴³³ ¹⁴³⁴ ¹⁴³⁵ ¹⁴³⁶ ¹⁴³⁷ ¹⁴³⁸ ¹⁴³⁹ ¹⁴⁴⁰ ¹⁴⁴¹ ¹⁴⁴² ¹⁴⁴³ ¹⁴⁴⁴ ¹⁴⁴⁵ ¹⁴⁴⁶ ¹⁴⁴⁷ ¹⁴⁴⁸ ¹⁴⁴⁹ ¹⁴⁵⁰ ¹⁴⁵¹ ¹⁴⁵² ¹⁴⁵³ ¹⁴⁵⁴ ¹⁴⁵⁵ ¹⁴⁵⁶ ¹⁴⁵⁷ ¹⁴⁵⁸ ¹⁴⁵⁹ ¹⁴⁶⁰ ¹⁴⁶¹ ¹⁴⁶² ¹⁴⁶³ ¹⁴⁶⁴ ¹⁴⁶⁵ ¹⁴⁶⁶ ¹⁴⁶⁷ ¹⁴⁶⁸ ¹⁴⁶⁹ ¹⁴⁷⁰ ¹⁴⁷¹ ¹⁴⁷² ¹⁴⁷³ ¹⁴⁷⁴ ¹⁴⁷⁵ ¹⁴⁷⁶ ¹⁴⁷⁷ ¹⁴⁷⁸ ¹⁴⁷⁹ ¹⁴⁸⁰ ¹⁴⁸¹ ¹⁴⁸² ¹⁴⁸³ ¹⁴⁸⁴ ¹⁴⁸⁵ ¹⁴⁸⁶ ¹⁴⁸⁷ ¹⁴⁸⁸ ¹⁴⁸⁹ ¹⁴⁹⁰ ¹⁴⁹¹ ¹⁴⁹² ¹⁴⁹³ ¹⁴⁹⁴ ¹⁴⁹⁵ ¹⁴⁹⁶ ¹⁴⁹⁷ ¹⁴⁹⁸ ¹⁴⁹⁹ ¹⁵⁰⁰ ¹⁵⁰¹ ¹⁵⁰² ¹⁵⁰³ ¹⁵⁰⁴ ¹⁵⁰⁵ ¹⁵⁰⁶ ¹⁵⁰⁷ ¹⁵⁰⁸ ¹⁵⁰⁹ ¹⁵¹⁰ ¹⁵¹¹ ¹⁵¹² ¹⁵¹³ ¹⁵¹⁴ ¹⁵¹⁵ ¹⁵¹⁶ ¹⁵¹⁷ ¹⁵¹⁸ ¹⁵¹⁹ ¹⁵²⁰ ¹⁵²¹ ¹⁵²² ¹⁵²³ ¹⁵²⁴ ¹⁵²⁵ ¹⁵²⁶ ¹⁵²⁷ ¹⁵²⁸ ¹⁵²⁹ ¹⁵³⁰ ¹⁵³¹ ¹⁵³² ¹⁵³³ ¹⁵³⁴ ¹⁵³⁵ ¹⁵³⁶ ¹⁵³⁷ ¹⁵³⁸ ¹⁵³⁹ ¹⁵⁴⁰ ¹⁵⁴¹ ¹⁵⁴² ¹⁵⁴³ ¹⁵⁴⁴ ¹⁵⁴⁵ ¹⁵⁴⁶ ¹⁵⁴⁷ ¹⁵⁴⁸ ¹⁵⁴⁹ ¹⁵⁵⁰ ¹⁵⁵¹ ¹⁵⁵² ¹⁵⁵³ ¹⁵⁵⁴ ¹⁵⁵⁵ ¹⁵⁵⁶ ¹⁵⁵⁷ ¹⁵⁵⁸ ¹⁵⁵⁹ ¹⁵⁶⁰ ¹⁵⁶¹ ¹⁵⁶² ¹⁵⁶³ ¹⁵⁶⁴ ¹⁵⁶⁵ ¹⁵⁶⁶ ¹⁵⁶⁷ ¹⁵⁶⁸ ¹⁵⁶⁹ ¹⁵⁷⁰ ¹⁵⁷¹ ¹⁵⁷² ¹⁵⁷³ ¹⁵⁷⁴ ¹⁵⁷⁵ ¹⁵⁷⁶ ¹⁵⁷⁷ ¹⁵⁷⁸ ¹⁵⁷⁹ ¹⁵⁸⁰ ¹⁵⁸¹ ¹⁵⁸² ¹⁵⁸³ ¹⁵⁸⁴ ¹⁵⁸⁵ ¹⁵⁸⁶ ¹⁵⁸⁷ ¹⁵⁸⁸ ¹⁵⁸⁹ ¹⁵⁹⁰ ¹⁵⁹¹ ¹⁵⁹² ¹⁵⁹³ ¹⁵⁹⁴ ¹⁵⁹⁵ ¹⁵⁹⁶ ¹⁵⁹⁷ ¹⁵⁹⁸ ¹⁵⁹⁹ ¹⁶⁰⁰ ¹⁶⁰¹ ¹⁶⁰² ¹⁶⁰³ ¹⁶⁰⁴ ¹⁶⁰⁵ ¹⁶⁰⁶ ¹⁶⁰⁷ ¹⁶⁰⁸ ¹⁶⁰⁹ ¹⁶¹⁰ ¹⁶¹¹ ¹⁶¹² ¹⁶¹³ ¹⁶¹⁴ ¹⁶¹⁵ ¹⁶¹⁶ ¹⁶¹⁷ ¹⁶¹⁸ ¹⁶¹⁹ ¹⁶²⁰ ¹⁶²¹ ¹⁶²² ¹⁶²³ ¹⁶²⁴ ¹⁶²⁵ ¹⁶²⁶ ¹⁶²⁷ ¹⁶²⁸ ¹⁶²⁹ ¹⁶³⁰ ¹⁶³¹ ¹⁶³² ¹⁶³³ ¹⁶³⁴ ¹⁶³⁵ ¹⁶³⁶ ¹⁶³⁷ ¹⁶³⁸ ¹⁶³⁹ ¹⁶⁴⁰ ¹⁶⁴¹ ¹⁶⁴² ¹⁶⁴³ ¹⁶⁴⁴ ¹⁶⁴⁵ ¹⁶⁴⁶ ¹⁶⁴⁷ ¹⁶⁴⁸ ¹⁶⁴⁹ ¹⁶⁵⁰ ¹⁶⁵¹ ¹⁶⁵² ¹⁶⁵³ ¹⁶⁵⁴ ¹⁶⁵⁵ ¹⁶⁵⁶ ¹⁶⁵⁷ ¹⁶⁵⁸ ¹⁶⁵⁹ ¹⁶⁶⁰ ¹⁶⁶¹ ¹⁶⁶² ¹⁶⁶³ ¹⁶⁶⁴ ¹⁶⁶⁵ ¹⁶⁶⁶ ¹⁶⁶⁷ ¹⁶⁶⁸ ¹⁶⁶⁹ ¹⁶⁷⁰ ¹⁶⁷¹ ¹⁶⁷² ¹⁶⁷³ ¹⁶⁷⁴ ¹⁶⁷⁵ ¹⁶⁷⁶ ¹⁶⁷⁷ ¹⁶⁷⁸ ¹⁶⁷⁹ ¹⁶⁸⁰ ¹⁶⁸¹ ¹⁶⁸² ¹⁶⁸³ ¹⁶⁸⁴ ¹⁶⁸⁵ ¹⁶⁸⁶ ¹⁶⁸⁷ ¹⁶⁸⁸ ¹⁶⁸⁹ ¹⁶⁹⁰ ¹⁶⁹¹ ¹⁶⁹² ¹⁶⁹³ ¹⁶⁹⁴ ¹⁶⁹⁵ ¹⁶⁹⁶ ¹⁶⁹⁷ ¹⁶⁹⁸ ¹⁶⁹⁹ ¹⁷⁰⁰ ¹⁷⁰¹ ¹⁷⁰² ¹⁷⁰³ ¹⁷⁰⁴ ¹⁷⁰⁵ ¹⁷⁰⁶ ¹⁷⁰⁷ ¹⁷⁰⁸ ¹⁷⁰⁹ ¹⁷¹⁰ ¹⁷¹¹ ¹⁷¹² ¹⁷¹³ ¹⁷¹⁴ ¹⁷¹⁵ ¹⁷¹⁶ ¹⁷¹⁷ ¹⁷¹⁸ ¹⁷¹⁹ ¹⁷²⁰ ¹⁷²¹ ¹⁷²² ¹⁷²³ ¹⁷²⁴ ¹⁷²⁵ ¹⁷²⁶ ¹⁷²⁷ ¹⁷²⁸ ¹⁷²⁹ ¹⁷³⁰ ¹⁷³¹ ¹⁷³² ¹⁷³³ ¹⁷³⁴ ¹⁷³⁵ ¹⁷³⁶ ¹⁷³⁷ ¹⁷³⁸ ¹⁷³⁹ ¹⁷⁴⁰ ¹⁷⁴¹ ¹⁷⁴² ¹⁷⁴³ ¹⁷⁴⁴ ¹⁷⁴⁵ ¹⁷⁴⁶ ¹⁷⁴⁷ ¹⁷⁴⁸ ¹⁷⁴⁹ ¹⁷⁵⁰ ¹⁷⁵¹ ¹⁷⁵² ¹⁷⁵³ ¹⁷⁵⁴ ¹⁷⁵⁵ ¹⁷⁵⁶ ¹⁷⁵⁷ ¹⁷⁵⁸ ¹⁷⁵⁹ ¹⁷⁶⁰ ¹⁷⁶¹ ¹⁷⁶² ¹⁷⁶³ ¹⁷⁶⁴ ¹⁷⁶⁵ ¹⁷⁶⁶ ¹⁷⁶⁷ ¹⁷⁶⁸ ¹⁷⁶⁹ ¹⁷⁷⁰ ¹⁷⁷¹ ¹⁷⁷² ¹⁷⁷³ ¹⁷⁷⁴ ¹⁷⁷⁵ ¹⁷⁷⁶ ¹⁷⁷⁷ ¹⁷⁷⁸ ¹⁷⁷⁹ ¹⁷⁸⁰ ¹⁷⁸¹ ¹⁷⁸² ¹⁷⁸³ ¹⁷⁸⁴ ¹⁷⁸⁵ ¹⁷⁸⁶ ¹⁷⁸⁷ ¹⁷⁸⁸ ¹⁷⁸⁹ ¹⁷⁹⁰ ¹⁷⁹¹ ¹⁷⁹² ¹⁷⁹³ ¹⁷⁹⁴ ¹⁷⁹⁵ ¹⁷⁹⁶ ¹⁷⁹⁷ ¹⁷⁹⁸ ¹⁷⁹⁹ ¹⁸⁰⁰ ¹⁸⁰¹ ¹⁸⁰² ¹⁸⁰³ ¹⁸⁰⁴ ¹⁸⁰⁵ ¹⁸⁰⁶ ¹⁸⁰⁷ ¹⁸⁰⁸ ¹⁸⁰⁹ ¹⁸¹⁰ ¹⁸¹¹ ¹⁸¹² ¹⁸¹³ ¹⁸¹⁴ ¹⁸¹⁵ ¹⁸¹⁶ ¹⁸¹⁷ ¹⁸¹⁸ ¹⁸¹⁹ ¹⁸²⁰ ¹⁸²¹ ¹⁸²² ¹⁸²³ ¹⁸²⁴ ¹⁸²⁵ ¹⁸²⁶ ¹⁸²⁷ ¹⁸²⁸ ¹⁸²⁹ ¹⁸³⁰ ¹⁸³¹ ¹⁸³² ¹⁸³³ ¹⁸³⁴ ¹⁸³⁵ ¹⁸³⁶ ¹⁸³⁷ ¹⁸³⁸ ¹⁸³⁹ ¹⁸⁴⁰ ¹⁸⁴¹ ¹⁸⁴² ¹⁸⁴³ ¹⁸⁴⁴ ¹⁸⁴⁵ ¹⁸⁴⁶ ¹⁸⁴⁷ ¹⁸⁴⁸ ¹⁸⁴⁹ ¹⁸⁵⁰ ¹⁸⁵¹ ¹⁸⁵² ¹⁸⁵³ ¹⁸⁵⁴ ¹⁸⁵⁵ ¹⁸⁵⁶ ¹⁸⁵⁷ ¹⁸⁵⁸ ¹⁸⁵⁹ ¹⁸⁶⁰ ¹⁸⁶¹ ¹⁸⁶² ¹⁸⁶³ ¹⁸⁶⁴ ¹⁸⁶⁵ ¹⁸⁶⁶ ¹⁸⁶⁷ ¹⁸⁶⁸ ¹⁸⁶⁹ ¹⁸⁷⁰ ¹⁸⁷¹ ¹⁸⁷² ¹⁸⁷³ ¹⁸⁷⁴ ¹⁸⁷⁵ ¹⁸⁷⁶ ¹⁸⁷⁷ ¹⁸⁷⁸ ¹⁸⁷⁹ ¹⁸⁸⁰ ¹⁸⁸¹ ¹⁸⁸² ¹⁸⁸³ ¹⁸⁸⁴ ¹⁸⁸⁵ ¹⁸⁸⁶ ¹⁸⁸⁷ ¹⁸⁸⁸ ¹⁸⁸⁹ ¹⁸⁹⁰ ¹⁸⁹¹ ¹⁸⁹² ¹⁸⁹³ ¹⁸⁹⁴ ¹⁸⁹⁵ ¹⁸⁹⁶ ¹⁸⁹⁷ ¹⁸⁹⁸ ¹⁸⁹⁹ ¹⁹⁰⁰ ¹⁹⁰¹ ¹⁹⁰² ¹⁹⁰³ ¹⁹⁰⁴ ¹⁹⁰⁵ ¹⁹⁰⁶ ¹⁹⁰⁷ ¹⁹⁰⁸ ¹⁹⁰⁹ ¹⁹¹⁰ ¹⁹¹¹ ¹⁹¹² ¹⁹¹³ ¹⁹¹⁴ ¹⁹¹⁵ ¹⁹¹⁶ ¹⁹¹⁷ ¹⁹¹⁸ ¹⁹¹⁹ ¹⁹²⁰ ¹⁹²¹ ¹⁹²² ¹⁹²³ ¹⁹²⁴ ¹⁹²⁵ ¹⁹²⁶ ¹⁹²⁷ ¹⁹²⁸ ¹⁹²⁹ ¹⁹³⁰ ¹⁹³¹ ¹⁹³² ¹⁹³³ ¹⁹³⁴ ¹⁹³⁵ ¹⁹³⁶ ¹⁹³⁷ ¹⁹³⁸ ¹⁹³⁹ ¹⁹⁴⁰ ¹⁹⁴¹ ¹⁹⁴² ¹⁹⁴³ ¹⁹⁴⁴ ¹⁹⁴⁵ ¹⁹⁴⁶ ¹⁹⁴⁷ ¹⁹⁴⁸ ¹⁹⁴⁹ ¹⁹⁵⁰ ¹⁹⁵¹ ¹⁹⁵² ¹⁹⁵³ ¹⁹⁵⁴ ¹⁹⁵⁵ ¹⁹⁵⁶ ¹⁹⁵⁷ ¹⁹⁵⁸ ¹⁹⁵⁹ ¹⁹⁶⁰ ¹⁹⁶¹ ¹⁹⁶² ¹⁹⁶³ ¹⁹⁶⁴ ¹⁹⁶⁵ ¹⁹⁶⁶ ¹⁹⁶⁷ ¹⁹⁶⁸ ¹⁹⁶⁹ ¹⁹⁷⁰ ¹⁹⁷¹ ¹⁹⁷² ¹⁹⁷³ ¹⁹⁷⁴ ¹⁹⁷⁵ ¹⁹⁷⁶ ¹⁹⁷⁷ ¹⁹⁷⁸ ¹⁹⁷⁹ ¹⁹⁸⁰ ¹⁹⁸¹ ¹⁹⁸² ¹⁹⁸³ ¹⁹⁸⁴ ¹⁹⁸⁵ ¹⁹⁸⁶ ¹⁹⁸⁷ ¹⁹⁸⁸ ¹⁹⁸⁹ ¹⁹⁹⁰ ¹⁹⁹¹ ¹⁹⁹² ¹⁹⁹³ ¹⁹⁹⁴ ¹⁹⁹⁵ ¹⁹⁹⁶ ¹⁹⁹⁷ ¹⁹⁹⁸ ¹⁹⁹⁹ ²⁰⁰⁰ ²⁰⁰¹ ²⁰⁰² ²⁰⁰³ ²⁰⁰⁴ ²⁰⁰⁵ ²⁰⁰⁶ ²⁰⁰⁷ ²⁰⁰⁸ ²⁰⁰⁹ ²⁰¹⁰ ²⁰¹¹ ²⁰¹² ²⁰¹³ ²⁰¹⁴ ²⁰¹⁵ ²⁰¹⁶ ²⁰¹⁷ ²⁰¹⁸ ²⁰¹⁹ ²⁰²⁰ ²⁰²¹ ²⁰²² ²⁰²³ ²⁰²⁴ ²⁰²⁵ ²⁰²⁶ ²⁰²⁷ ²⁰²⁸ ²⁰²⁹ ²⁰³⁰ ²⁰³¹ ²⁰³² ²⁰³³ ²⁰³⁴ ²⁰³⁵ ²⁰³⁶ ²⁰³⁷ ²⁰³⁸ ²⁰³⁹ ²⁰⁴⁰ ²⁰⁴¹ ²⁰⁴² ²⁰⁴³ ²⁰⁴⁴ ²⁰⁴⁵ ²⁰⁴⁶ ²⁰⁴⁷ ²⁰⁴⁸ ²⁰⁴⁹ ²⁰⁵⁰ ²⁰⁵¹ ²⁰⁵² ²⁰⁵³ ²⁰⁵⁴ ²⁰⁵⁵ ²⁰⁵⁶ ²⁰⁵⁷ ²⁰⁵⁸ ²⁰⁵⁹ ²⁰⁶⁰ ²⁰⁶¹ ²⁰⁶² ²⁰⁶³ ²⁰⁶⁴ ²⁰⁶⁵ ²⁰⁶⁶ ²⁰⁶⁷ ²⁰⁶⁸ ²⁰⁶⁹ ²⁰⁷⁰ ²⁰⁷¹ ²⁰⁷² ²⁰⁷³ ²⁰⁷⁴ ²⁰⁷⁵ ²⁰⁷⁶ ²⁰⁷⁷ ²⁰⁷⁸ ²⁰⁷⁹ ²⁰⁸⁰ ²⁰⁸¹ ²⁰⁸² ²⁰⁸³ ²⁰⁸⁴ ²⁰⁸⁵ ²⁰⁸⁶ ²⁰⁸⁷ ²⁰⁸⁸ ²⁰⁸⁹ ²⁰⁹⁰ ²⁰⁹¹ ²⁰⁹² ²⁰⁹³ ²⁰⁹⁴ ²⁰⁹⁵ ²⁰⁹⁶ ²⁰⁹⁷ ²⁰⁹⁸ ²⁰⁹⁹ ²¹⁰⁰ ²¹⁰¹ ²¹⁰² ²¹⁰³ ²¹⁰⁴ ²¹⁰⁵ ²¹⁰⁶ ²¹⁰⁷ ²¹⁰⁸ ²¹⁰⁹ ²¹¹⁰ ²¹¹¹ ²¹¹² ²¹¹³ ²¹¹⁴ ²¹¹⁵ ²¹¹⁶ ²¹¹⁷ ²¹¹⁸ ²¹¹⁹ ²¹²⁰ ²¹²¹ ²¹²² ²¹²³ ²¹²⁴ ²¹²⁵ ²¹²⁶ ²¹²⁷ ²¹²⁸ ²¹²⁹ ²¹³⁰ ²¹³¹ ²¹³² ²¹³³ ²¹³⁴ ²¹³⁵ ²¹³⁶ ²¹³⁷ ²¹³⁸ ²¹³⁹ ²¹⁴⁰ ²¹⁴¹ ²¹⁴² ²¹⁴³ ²¹⁴⁴ ²¹⁴⁵ ²¹⁴⁶ ²¹⁴⁷ ²¹⁴⁸ ²¹⁴⁹ ²¹⁵⁰ ²¹⁵¹ ²¹⁵² ²¹⁵³ ²¹⁵⁴ ²¹⁵⁵ ²¹⁵⁶ ²¹⁵⁷ ²¹⁵⁸ ²¹⁵⁹ ²¹⁶⁰ ²¹⁶¹ ²¹⁶² ²¹⁶³ ²¹⁶⁴ ²¹⁶⁵ ²¹⁶⁶ ²¹⁶⁷ ²¹⁶⁸ ²¹⁶⁹ ²¹⁷⁰ ²¹⁷¹ ²¹⁷² ²¹⁷³ ²¹⁷⁴ ²¹⁷⁵ ²¹⁷⁶ ²¹⁷⁷ ²¹⁷⁸ ²¹⁷⁹ ²¹⁸⁰ ²¹⁸¹ ²¹⁸² ²¹⁸³ ²¹⁸⁴ ²¹⁸⁵ ²¹⁸⁶ ²¹⁸⁷ ²¹⁸⁸ ²¹⁸⁹ ²¹⁹⁰ ²¹⁹¹ ²¹⁹² ²¹⁹³ ²¹⁹⁴ ²¹⁹⁵ ²¹⁹⁶ ²¹⁹⁷ ²¹⁹⁸ ²¹⁹⁹ ²²⁰⁰ ²²⁰¹ ²²⁰² ²²⁰³ ²²⁰⁴ ²²⁰⁵ ²²⁰⁶ ²²⁰⁷ ²²⁰⁸ ²²⁰⁹ ²²¹⁰ ²²¹¹ ²²¹² ²²¹³ ²²¹⁴ ²²¹⁵ ²²¹⁶ ²²¹⁷ ²²¹⁸ ²²¹⁹ ²²²⁰ ²²²¹ ²²²² ²²²³ ²²²⁴ ²²²⁵ ²²²⁶ ²²²⁷ ²²²⁸ ²²²⁹ ²²³⁰ ²²³¹ ²²³² ²²³³ ²²³⁴ ²²³⁵ ²²³⁶ ²²³⁷ ²²³⁸ ²²³⁹ ²²⁴⁰ ²²⁴¹ ²²⁴² ²²⁴³ ²²⁴⁴ ²²⁴⁵ ²²⁴⁶ ²²⁴⁷ ²²⁴⁸ ²²⁴⁹ ²²⁵⁰ ²²⁵¹ ²²⁵² ²²⁵³ ²²⁵⁴ ²²⁵⁵ ²²⁵⁶ ²²⁵⁷ ²²⁵⁸ ²²⁵⁹ ²²⁶⁰ ²²⁶¹ ²²⁶² ²²⁶³ ²²⁶⁴ ²²⁶⁵ ²²⁶⁶ ²²⁶⁷ ²²⁶⁸ ²²⁶⁹ ²²⁷⁰ ²²⁷¹ ²²⁷² ²²⁷³ ²²⁷⁴ ²²⁷⁵ ²²⁷⁶ ²²⁷⁷ ²²⁷⁸ ²²⁷⁹ ²²⁸⁰ ²²⁸¹ ²²⁸² ²²⁸³ ²²⁸⁴ ²²⁸⁵ ²²⁸⁶ ²²⁸⁷ ²²⁸⁸ ²²⁸⁹ ²²⁹⁰ ²²⁹¹ ²²⁹² ²²⁹³ ²²⁹⁴ ²²⁹⁵ ²²⁹⁶ ²²⁹⁷ ²²⁹⁸ ²²⁹⁹ ²³⁰⁰ ²³⁰¹ ²³⁰² ²³⁰³ ²³⁰⁴ ²³⁰⁵ ²³⁰⁶ ²³⁰⁷ ²³⁰⁸ ²³⁰⁹ ²³¹⁰ ²³¹¹ ²³¹² ²³¹³ ²³¹⁴ ²³¹⁵ ²³¹⁶ ²³¹⁷ ²³¹⁸ ²³¹⁹ ²³²⁰ ²³²¹ ²³²² ²³²³ ²³²⁴ ²³²⁵ ²³²⁶ ²³²⁷ ²³²⁸ ²³²⁹ ²³³⁰ ²³³¹ ²³³² ²³³³ ²³³⁴ ²³³⁵ ²³³⁶ ²³³⁷ ²³³⁸ ²³³⁹ ²³⁴⁰ ²³⁴¹ ²³⁴² ²³⁴³ ²³⁴⁴ ²³⁴⁵ ²³⁴⁶ ²³⁴⁷ ²³⁴⁸ ²³⁴⁹ ²³⁵⁰ ²³⁵¹ ²³⁵² ²³⁵³ ²³⁵⁴ ²³⁵⁵ ²³⁵⁶ ²³⁵⁷ ²³⁵⁸ ²³⁵⁹ ²³⁶⁰ ²³⁶¹ ²³⁶² ²³⁶³ ²³⁶⁴ ²³⁶⁵ ²³⁶⁶ ²³⁶⁷ ²³⁶⁸ ²³⁶⁹ ²³⁷⁰ ²³⁷¹ ²³⁷² ²³⁷³ ²³⁷⁴ ²³⁷⁵ ²³⁷⁶ ²³⁷⁷ ²³⁷⁸ ²³⁷⁹ ²³⁸⁰ ²³⁸¹ ²³⁸² ²³⁸³ ²³⁸⁴ ²³⁸⁵ ²³⁸⁶ ²³⁸⁷ ²³⁸⁸ ²³⁸⁹ ²³⁹⁰ ²³⁹¹ ²³⁹² ²³⁹³ ²³⁹⁴ ²³⁹⁵ ²³⁹⁶ ²³⁹⁷ ²³⁹⁸ ²³⁹⁹ ²⁴⁰⁰ ²⁴⁰¹ ²⁴⁰² ²⁴⁰³ ²⁴⁰⁴ ²⁴⁰⁵ ²⁴⁰⁶ ²⁴⁰⁷ ²⁴⁰⁸ ²⁴⁰⁹ ²⁴¹⁰ ²⁴¹¹ ²⁴¹² ²⁴¹³ ²⁴¹⁴ ²⁴¹⁵ ²⁴¹⁶ ²⁴¹⁷ ²⁴¹⁸ ²⁴¹⁹ ²⁴²⁰ ²⁴²¹ ²⁴²² ²⁴²³ ²⁴²⁴ ²⁴²⁵ ²⁴²⁶ ²⁴²⁷ ²⁴²⁸ ²⁴²⁹ ²⁴³⁰ ²⁴³¹ ²⁴³² ²⁴³³ ²⁴³⁴ ²⁴³⁵ ²⁴³⁶ ²⁴³⁷ ²⁴³⁸ ²⁴³⁹ ²⁴⁴⁰ ²⁴⁴¹ ²⁴⁴² ²⁴⁴³ ²⁴⁴⁴ ²⁴⁴⁵ ²⁴⁴⁶ ²⁴⁴⁷

¹²³⁹ הרחיבי ¹²⁴⁰ מקום אהלכי ¹²⁴¹ ויריעות ¹²⁴² משכנותיך יטי ואל תחשוכי ¹²⁴³ האריכי מיתריך ¹²⁴³ ויתדותיך
חזקי:
¹²⁴⁴ כיא ימין ושמאול ¹²⁴⁵ תפרוצי ¹²⁴⁶ וזרעך גואים ¹²⁴⁶ יירשו וערים נשמות יושיבו:

¹²³⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *Enlarge*. 1QIsa^a reads an alternative spelling ארחיבי, using א instead of ה to indicate the Ah- sound.

¹²⁴⁰ 1QIsa^a: *your tent*. 4QIsa^d and Masoretic read the more common spelling of the pronominal suffix אהלך. Bar certain places in the Psalms (103:3, 4, 5; 116:7, 19; 135:9; 137:6) and Song of Songs (2:13), the form of the suffixed feminine plural pronoun seen in 1QIsa^a (-כי) is not seen in any other book in the Masoretic Hebrew Tanakh.

¹²⁴¹ 1QIsa^a, Mas: *and the tent curtains* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling וירעות.

¹²⁴² 1QIsa^a: *you spare* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling תחשכי.

¹²⁴³ 1QIsa^a, Mas: *your tent ropes* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מתריך.

¹²⁴⁴ 1QIsa^b and Masoretic: *and to the left*. 1QIsa^a has a slightly different spelling (swapping ווא for או).

¹²⁴⁵ 1QIsa^a: *you shall spread out* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling תפרצי.

¹²⁴⁶ 1QIsa^a: *nations* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling גוים.

¹²⁵⁵ אל תיראי ¹²⁴⁷ כיא ¹²⁴⁸ לוא ¹²⁴⁹ תבושי ¹²⁵⁰ ואל ¹²⁵¹ תכלמי ¹²⁵² כיא ¹²⁵³ לוא ¹²⁵⁴ תחפירי ¹²⁵⁵ כיא ¹²⁵⁶ בושט
 עלומיך תשכחי וחרפת אלמנותיך ¹²⁵⁷ לוא ¹²⁵⁸ תזכורי ¹²⁵⁹ עוד:
¹²⁵⁹ כיא בעלכי עושיך יהוה צבאות שמו וגואלכי ¹²⁶⁰ קדוש ישראל אלוהי ¹²⁶¹ כול הארץ יקרה:
¹²⁶² כיא כאשה עזובה ועצובת רוח קראך יהוה ואשת נעורים כיא תמאס אמר יהוה אלוהיך:
¹²⁶³ ברוגע ¹²⁶³ קטן עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך:

¹²⁴⁷ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁴⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**. LXX omits

¹²⁴⁹ 1QIsa^a, Mas: *shall you be ashamed* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **תבושי**.

¹²⁵⁰ 1QIsa^a, Mas: *and do not*. 1QIsa^b reads **אל** meaning *do not*. LXX may support 1QIsa^b by having **μηδεν** instead of **και μη**, but this may be a translational choice by the translator.

¹²⁵¹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁵² 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

¹²⁵³ 1QIsa^a, Mas: *shall you feel abashed* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **תחפירי**.

¹²⁵⁴ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁵⁵ 1QIsa^a: *the shame* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **בושט**.

¹²⁵⁶ 1QIsa^b, LXX: *of your widowhood* (singular). 1QIsa^a and Masoretic have the plural spelling **אלמנותיך**.

¹²⁵⁷ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

¹²⁵⁸ 1QIsa^a: *shall you recall* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **תזכרי**. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as **תִּזְכְּרִי**/thizkeri.

¹²⁵⁹ 1QIsa^a: *Because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁶⁰ 1QIsa^a: *and your redeemer*. 1QIsa^b and Masoretic have the more common spelling of the pronominal suffix **וגואלך**.

¹²⁶¹ 1QIsa^a: *God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אלהי**.

¹²⁶² 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁶³ 1QIsa^a: *With a moment* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **ברגע**. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as **בִּרְגָע**/verega.

- 8 בשצף קצף הסתרתי פני ¹²⁶⁴רוגע ממך ובחסדי עולם רחמתיך אמר וגאלכי יהוה:
- 9 כימי נוח זואת לי אשר נשבעתי מעבור מי נוח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך עוד ומגעור ¹²⁶⁵בך:
- 10 כיא ההרים ימושו והגבעות תתמוטינה וחסדי מאתך לוא ימוש וברית שלומי לוא תמוט אמר מרחמכי ¹²⁶⁶יהוה:
- 11 עניה ¹²⁶⁷סחורה לוא נחמה הנה אנוכי מרביץ בפוך אבניך ויסודותיך בספירים:
- 12 ושמתי כדכוד שמשותיך ושעריך לאבני אוקדה וכול גבוליך לאבני חפץ:
- 13 וכול בניך למודי יהוה ורוב ¹²⁶⁸שלום ובניכי:
- 14 בצדקה תתכונני רחקי מעושק ¹²⁶⁹כיא לוא תיראי וממחתה כיא לוא תקרב אליך:
- 15 הנה גור יגור אכס מאתי מי יגר אתך עליך יפולו ¹²⁷⁰:
- 16 הנה אנוכי בראתי חרש נופח באש פחם ומוציא כלי למעשיהו אנוכי בראתי משחית לחבל:

¹²⁶⁴ 1QIsa^a: *momentarily* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling רגע. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as רגע/rega.

¹²⁶⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *and shall not rebuke* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling ומגעור. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as ומגעור/uw-migear.

¹²⁶⁶ 1QIsa^a: *who has compassion* (plene spelling). 4QIsa^q and Masoretic have the more common spelling of the pronominal suffix מרחמך.

¹²⁶⁷ 4QIsa^c, 4QIsa^d, Mas: *O afflicted one* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ענייה.

¹²⁶⁸ 4QIsa^c: *and shall be great* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling ורב.

¹²⁶⁹ 1QIsa^a: *from oppression* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling מעשק.

¹²⁷⁰ 1QIsa^a: *they shall fall to the floor*. 4QIsa^c and Masoretic read יפול meaning *he shall fall to the floor*. LXX supports the reading of 1QIsa^a by having καταφευγονται meaning *they shall flee*.

¹⁷ כול כלי יוצר עליך לוא יצלה וכול לשון תקום אתך למשפט תרשיעי¹²⁷¹ זואת נחלת עבדי יהוה וצדקתם מאתי נואם יהוה:

Chapter 55

¹ הוי כול צמא לכו למים ואשר אין לו כסף לכו שבורו בלוא¹²⁷² כסף ובלוא מחיר יין וחלב:
² למה תשקולו כסף בלוא לחם ויגיעכם בלוא שבעה שמעו שמעוא¹²⁷³ אלי ואכולו¹²⁷⁴ טוב ותתענג בדשן נפשכם:

¹²⁷¹ 4QIsa^c, Mas: *and you shall declare guilty every tongue that rises against you for a legal assessment*. 1QIsa^a omits. LXX reads something similar to 4QIsa^c and Mas, with some extra words as well, indicating a longer Vorlage: *καὶ πασα φωνη ἀναστήσεται ἐπὶ σέ εἰς κρίσιν, παντας αὐτοὺς ἡττήσεις, οἱ δὲ ἐνοχοὶ σοῦ ἔσονται ἐν αὐτῇ* / *and every voice shall rise up against you to give judgement; you shall defeat all of them, and these shall be subject to you in it*.

¹²⁷² 1QIsa^a: *without*. The lacunae space in 4QIsa^c indicates that the manuscript probably contained several words before it, as seen in the Masoretic text: *ואכלו ולכו שבורו* meaning *and eat; and come, purchase*. Quite possibly the scribe of 1QIsa^a skipped from one *שבורו* to the other. LXX supports 4QIsa^{c(vid)} and Masoretic somewhat, by reading *βαδισαντες αγορασάτε, καὶ φαγετε* / *go purchase, and eat*; either the translator of Greek Isaiah skipped over some words like 1QIsa^a possibly did, or he had a different Hebrew Vorlage (*לכו שבורו ואכלו*).

¹²⁷³ 1QIsa^a: *to listen*. 1QIsa^b and Masoretic have a different form of the infinitive *שמוע*.

¹²⁷⁴ 1QIsa^a: *and eat* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling *ואכלו*. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as *וְאָכְלוּ* / *uw-'ekhlw*. Oddly enough, they vowel pointed it correctly in v1 above (*וְאָכְלוּ* / *ve-'ekholuw*).

3 הטו אֶזְנֵיכֶם¹²⁷⁵ וּלְכוּ אֵלַי שְׁמַעוּ¹²⁷⁶ וּתְחִיָּה¹²⁷⁷ נַפְשְׁכֶם¹²⁷⁸ וְאֶכְרוּתָהּ¹²⁷⁹ לְכֶמָּה¹²⁸⁰ בְּרִית עוֹלָם חֲסֵדִי
דוֹיד הַנְּאֻמָּנִים:
4 הִנֵּה¹²⁸¹ עַד לְאֻמִּים¹²⁸² נִתְּתִיהוּ¹²⁸³ נְגִיד וּמִצּוּה לְאֻמִּים:
5 הֵן¹²⁸⁴ גּוֹי לֹא¹²⁸⁵ תִּדְעַתְּקֵרָא וְגוֹי לֹא יִדְעוּכָהּ¹²⁸⁶ אֲלֵיכָהּ¹²⁸⁷ יֵרוּץ לְמַעַן יִהְיֶה אֱלֹהֵיכָהּ¹²⁸⁸ וּלְקָדוֹשׁ¹²⁸⁹
יִשְׂרָאֵל כִּיָּא¹²⁹⁰ פֶּאֶרֶךְ:

¹²⁷⁵ 1QIsa^a: *your ear* (plene spelling, pronoun-medial form). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling, pronoun-final form אֶזְנֵיכֶם. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as אֶזְנֵיכֶם/azenkhem.

¹²⁷⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Listen*. 1QIsa^a reads וְשִׁמְעוּ meaning *And listen*.

¹²⁷⁷ 1QIsa^a: *that may live* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וְתְחִיָּה.

¹²⁷⁸ 1QIsa^a: *your soul* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the pronoun-final spelling נַפְשְׁכֶם.

¹²⁷⁹ 4QIsa^c, 1QIsa^{b(vid)}, Mas (וְ-): *and I shall cut* (cohortative הֵ-). 1QIsa^a reads the non-cohortative form וְאֶכְרוּתָהּ.

¹²⁸⁰ 1QIsa^a: *with you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לְכֶמָּה.

¹²⁸¹ 1QIsa^a: *Behold!* 1QIsa^b and Masoretic have the less common form הֵן.

¹²⁸² 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *to peoples* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling לְאֻמִּים.

¹²⁸³ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *I have given him* (uncontracted-pronoun spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the contracted-pronoun spelling נִתְּתִיהוּ.

¹²⁸⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *Behold!* 1QIsa^a has the more common form הִנֵּה.

¹²⁸⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לֹא.

¹²⁸⁶ 4QIsa^c, LXX: *they know you* (plural, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling יִדְעוּךָ. 1QIsa^a reads the singular, pronoun-medial spelling יִדְעוּכָהּ meaning *he knows you*,

¹²⁸⁷ 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אֲלֵיךָ.

¹²⁸⁸ 4QIsa^c: *your God* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^a has the plene, pronoun-final spelling אֱלֹהֵיךָ. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling אֱלֹהֵיךָ.

¹²⁸⁹ 1QIsa^a, Mas: *and to the set-apart one*. 1QIsa^b reads וְקָדוֹשׁ meaning *even the set-apart one*. LXX reads τοῦ ἁγίου meaning *the set-apart one* (Hebrew Vorlage: קָדוֹשׁ?).

¹²⁹⁰ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

6 דרושו יהוה בהמצאו¹²⁹¹ קראהו¹²⁹² בהיותו קרוב:
 7 יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב¹²⁹³ אל יהוה וירחמהו ואל אלוהינו¹²⁹⁴ כיא¹²⁹⁵ ירבה לסלוח:
 8 כיא¹²⁹⁶ לוא¹²⁹⁷ מחשבותי מחשבותיכם¹²⁹⁸ ולוא¹²⁹⁹ דרכיכמה¹³⁰⁰ דרכי נואם¹³⁰¹ יהוה:
 9 כיא¹³⁰² כגובה¹³⁰³ שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכמה¹³⁰⁴ ומחשבותי¹³⁰⁵ ממחשבותיכמה¹³⁰⁶:

¹²⁹¹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas, LXX: *whilst He allows Himself to be discovered*. 4QIsa^{c(vid)} reads **בהמצא** meaning *whilst He allows to be discovered*, with the 'Himself' implicit.

¹²⁹² 4QIsa^{c(vid)}, 1QIsa^a (**הי**- mistake for **הו**): *call out to Him* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **קראהו**.

¹²⁹³ 1QIsa^a: *and let him return* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **וישב**.

¹²⁹⁴ 1QIsa^a: *our God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אלהינו**.

¹²⁹⁵ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁹⁶ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁹⁷ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

¹²⁹⁸ 1QIsa^a, Mas, LXX: *My plans (like) your plans*. 1QIsa^a swaps these around to read **מחשב(ו)תיכם מחשב(ו)תי** meaning *your plans (like) My plans*; possibly influenced by the order of the following words **דרכיכם דרכי**/*your ways (like) My ways*.

¹²⁹⁹ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ולא**.

¹³⁰⁰ 1QIsa^a: *your ways* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **דרכיכם**.

¹³⁰¹ 1QIsa^a: *announces* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **נאם**.

¹³⁰² 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹³⁰³ 1QIsa^a, LXX: *as are higher* (singular). 1QIsa^b and Masoretic read **גבהו** meaning *are higher* (plural), with the 'as' possibly implied.

¹³⁰⁴ 1QIsa^a: *than your ways* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **מדרכיכם**.

¹³⁰⁵ 1QIsa^a: *and My plans* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ומחשבותי**. Interestingly, in v8 above, the Masoretic has the plene spelling of these words, but 1QIsa^b has the defective spelling.

¹³⁰⁶ 1QIsa^a: *than your plans* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling **ממחשבותיכם**. As another point of interest, 1QIsa^a has the plene, pronoun-final spelling of this very word in v8 above, as opposed to the pronoun-medial spelling here.

¹³⁰⁷ **כִּיא** ¹⁰ **כִּיא** ¹³⁰⁸ **לוא** ¹³⁰⁹ **כִּיא** ¹³¹⁰ **לזרע** ¹³¹¹ **ולחם לאכול** ¹³¹² **כִּיא** ¹³¹³ **שלחתי** ¹³¹⁴ **כִּיא** ¹³¹⁵ **תובלון** ¹³¹⁶ **לפניכמה** ¹³¹⁷ **רינה** ¹³¹⁸ **וכל** ¹³¹⁹ **ימחאו** ¹² **כִּיא** ¹³ **כִּיא** ¹⁴ **כִּיא** ¹⁵ **כִּיא** ¹⁶ **כִּיא** ¹⁷ **כִּיא** ¹⁸ **כִּיא** ¹⁹ **כִּיא** ²⁰ **כִּיא** ²¹ **כִּיא** ²² **כִּיא** ²³ **כִּיא** ²⁴ **כִּיא** ²⁵ **כִּיא** ²⁶ **כִּיא** ²⁷ **כִּיא** ²⁸ **כִּיא** ²⁹ **כִּיא** ³⁰ **כִּיא** ³¹ **כִּיא** ³² **כִּיא** ³³ **כִּיא** ³⁴ **כִּיא** ³⁵ **כִּיא** ³⁶ **כִּיא** ³⁷ **כִּיא** ³⁸ **כִּיא** ³⁹ **כִּיא** ⁴⁰ **כִּיא** ⁴¹ **כִּיא** ⁴² **כִּיא** ⁴³ **כִּיא** ⁴⁴ **כִּיא** ⁴⁵ **כִּיא** ⁴⁶ **כִּיא** ⁴⁷ **כִּיא** ⁴⁸ **כִּיא** ⁴⁹ **כִּיא** ⁵⁰ **כִּיא** ⁵¹ **כִּיא** ⁵² **כִּיא** ⁵³ **כִּיא** ⁵⁴ **כִּיא** ⁵⁵ **כִּיא** ⁵⁶ **כִּיא** ⁵⁷ **כִּיא** ⁵⁸ **כִּיא** ⁵⁹ **כִּיא** ⁶⁰ **כִּיא** ⁶¹ **כִּיא** ⁶² **כִּיא** ⁶³ **כִּיא** ⁶⁴ **כִּיא** ⁶⁵ **כִּיא** ⁶⁶ **כִּיא** ⁶⁷ **כִּיא** ⁶⁸ **כִּיא** ⁶⁹ **כִּיא** ⁷⁰ **כִּיא** ⁷¹ **כִּיא** ⁷² **כִּיא** ⁷³ **כִּיא** ⁷⁴ **כִּיא** ⁷⁵ **כִּיא** ⁷⁶ **כִּיא** ⁷⁷ **כִּיא** ⁷⁸ **כִּיא** ⁷⁹ **כִּיא** ⁸⁰ **כִּיא** ⁸¹ **כִּיא** ⁸² **כִּיא** ⁸³ **כִּיא** ⁸⁴ **כִּיא** ⁸⁵ **כִּיא** ⁸⁶ **כִּיא** ⁸⁷ **כִּיא** ⁸⁸ **כִּיא** ⁸⁹ **כִּיא** ⁹⁰ **כִּיא** ⁹¹ **כִּיא** ⁹² **כִּיא** ⁹³ **כִּיא** ⁹⁴ **כִּיא** ⁹⁵ **כִּיא** ⁹⁶ **כִּיא** ⁹⁷ **כִּיא** ⁹⁸ **כִּיא** ⁹⁹ **כִּיא** ¹⁰⁰ **כִּיא**

¹³⁰⁷ 1QIsa^a: For (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹³⁰⁸ 1QIsa^a: not (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לֹא**.

¹³⁰⁹ 1QIsa^a: for (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹³¹⁰ 1QIsa^a: to the sower (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לִזְרֹעַ**.

¹³¹¹ 1QIsa^a: for eating (infinitive, or plene?). 1QIsa^b and Masoretic read **לֹאֲכֹל**, which could either be a defective spelling of the infinitive, or is the participle form meaning *the one who eats*. LXX reads it as a noun **εἰς βρωσιν**/for food.

¹³¹² 1QIsa^a: for (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹³¹³ 1QIsa^a, Mas: I sent it. 1QIsa^b reads **שְׁלַחְתִּי** meaning *I sent*. LXX supports 1QIsa^b somewhat, reading **τα ενταλματα μου** meaning *my commands* (Vorlage: **מצתי**?).

¹³¹⁴ 1QIsa^a: For (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹³¹⁵ 1QIsa^b, Mas: be led forth. 1QIsa^a reads **תִּלְכוּ** meaning *you all shall walk*. LXX reads **διδαχθησεσθε** meaning *you all shall be taught* (Vorlage: **תלמדו**?).

¹³¹⁶ 1QIsa^a: before your face (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **לפניכם**.

¹³¹⁷ 1QIsa^a: rejoicing (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **רִנָּה**.

¹³¹⁸ 1QIsa^a: and all (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **וְכָל**.

¹³¹⁹ Mas, 1QIsa^a (**וא**- mistake for **או**-): they shall clap. 1QIsa^a has an alternative spelling **יִמְחִי**. LXX reads **επικροτησει** meaning *he shall clap*.

¹³ תחת הנעצוץ יעלה בראוש¹³²⁰ ותחת הסרפוד¹³²¹ יעלה הדס¹³²² והיה¹³²³ ליהוה לשם לאות¹³²⁴ עולם לוא¹³²⁵ יכרת:

Chapter 56

¹ ¹³²⁶ כוה¹³²⁷ אמר יהוה שמורו¹³²⁸ משפט ועשו צדקה כיא¹³²⁹ קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות:
² אשרי אנוש יעשה זואת¹³³⁰ ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללה¹³³¹ ושומר ידי¹³³² מעשות כול¹³³³ רע:

¹³²⁰ 1QIsa^a: *the juniper* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ברוש.

¹³²¹ 1QIsa^a: *the brier* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הסרפד. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as הסרפד/ha-sirpad.

¹³²² 1QIsa^b, Mas: *the myrtle*. 1QIsa^a reads an alternative spelling אדס, using א instead of ה to indicate the Ah- sound.

¹³²³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and it shall be*. 1QIsa^a reads והיי meaning *and they shall be*.

¹³²⁴ 1QIsa^b, Mas: *for a memorial, for a sign*. 1QIsa^a reads לאות ולשם meaning *for a sign and for a memorial*. LXX reads εἰς ὄνομα καὶ εἰς σημεῖον meaning *for a memorial and for a sign*.

¹³²⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³²⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: omit. 1QIsa^a includes כיא here meaning *For*.

¹³²⁷ 1QIsa^a: *Thus* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כוה.

¹³²⁸ 1QIsa^a: *Observe* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling שמרו. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as שמרו/shimru.

¹³²⁹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹³³⁰ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זואת.

¹³³¹ 1QIsa^a: *from profaning her*. 1QIsa^b and Masoretic read מחלל meaning *from profaning him*. Both refer back to שבת/shabbat.

¹³³² 1QIsa^a, LXX: *his hands*. 1QIsa^b and Masoretic read ידו meaning *his hand*.

¹³³³ 1QIsa^a: *any* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹³³⁴ אַל ¹³³⁵ יואמר בן הנכר הנלוה ¹³³⁶ אַל יהוה לאמור הבדל יבדילני יהוה מעל עמו ואל יואמר הסרים
הנה ¹³³⁷ אנוכי ¹³³⁸ עץ יבש:
¹³³⁹ כִּיא ¹³⁴⁰ כוה אמר יהוה לסריסים אשר ישמורו את שבתותי ¹³⁴¹ ויבחרו באשר הפצתי ומחזיקים
בבריתי:
¹³⁴² יד ושם טוב מבנים ומן בנות שם עולם אתן להמה ¹³⁴³ אשר לוא ¹³⁴⁴ ונתתי להמה בביתי ובחומותי
יכרת:

¹³³⁴ 1QIsa^a, LXX: *Do not*. 1QIsa^b and Masoretic read ואל meaning *And do not*.

¹³³⁵ 1QIsa^b, Mas: *who joins himself*. 1QIsa^a reads an alternative spelling הנלוה, using א instead of ה to indicate the -ah sound.

¹³³⁶ 1QIsa^a, Mas: *to*. 1QIsa^b reads a slightly alternative word על meaning *upon*.

¹³³⁷ 1QIsa^a: *Behold!* 1QIsa^b and Masoretic have the less common form הן. LXX omits

¹³³⁸ 1QIsa^a: *I*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative form אני.

¹³³⁹ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי. LXX omits.

¹³⁴⁰ 1QIsa^a, Mas: *My Sabbaths* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling שבתתי.

¹³⁴¹ 1QIsa^a: *and that choose* (plene, imperfect spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, perfect spelling ובחרו. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as וַבְּחָרוּ/uv-vaharu.

¹³⁴² 1QIsa^a: *and within My walls* (plene spelling). 1QIsa^b reads a full defective spelling ובחמתי; Masoretic only defective in indicating the plural ובחומתי.

¹³⁴³ 1QIsa^a, LXX: *to them*. 1QIsa^b and Masoretic read לו meaning *to him*.

¹³⁴⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³⁴⁷ ⁶ ובני הנכר הנלויים ¹³⁴⁵ אל ¹³⁴⁶ יהוה לשרתו ולאהבה את שם יהוה להיות לו לעבדים כל שמר שבת ¹³⁴⁷
מחללה ¹³⁴⁸ ומחזיקים בבריתי:
¹³⁴⁹ ⁷ והביאותים אל הר קודשי ¹³⁵⁰ ושמחתים בבית תפלתי עולותיהמה ¹³⁵¹ וזבחייהם ¹³⁵² יעלו לרצון ¹³⁵³ על
מזבחי כי ¹³⁵⁴ ביתי בית תפלה יקרא ¹³⁵⁵ לכול ¹³⁵⁶ העמים:
¹³⁵⁷ ⁸ נואם ¹³⁵⁸ אדוני יהוה מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו ¹³⁵⁹:

¹³⁴⁵ 1QIsa^a: *who join themselves* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הנלויים.

¹³⁴⁶ 1QIsa^a: *to*. 1QIsa^b and Masoretic read a slightly alternative word על meaning *upon* (see v3 above).

¹³⁴⁷ 1QIsa^b, Mas: *to serve Him, and to love the name of Yahweh, existing as His servants, all who guard the Sabbath*. 1QIsa^a reads *להיות לו לעבדים ולכרך את שם יהוה ושומרים את השבת* meaning *existing as His servants, and to bless the name of Yahweh and those guarding the Sabbath*. LXX supports 1QIsa^b and Masoretic, having δουλευειν αυτω, και αγαπαν το ονομα KY τω ειναι αυτω εις δουλους και δουλαι, και παντας τους φυλασσομενους τα σαββατα μου meaning *to serve Him, and to love the name of Yahweh, existing as His male servants and female servants, and all those guarding My Sabbaths* (Vorlage: *לשרתו ולאהבה את שם יהוה להיות לו לעבדים ולשפחות וכל שמרי שבתי*?).

¹³⁴⁸ 1QIsa^a: *from profaning her*. 1QIsa^b and Masoretic read מחללו meaning *from profaning him*. Both refer back to שבת/shabbat.

¹³⁴⁹ 1QIsa^a, Mas: *And I shall bring them* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling והביאתים.

¹³⁵⁰ 1QIsa^a: *My set-apart* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קדשי.

¹³⁵¹ 1QIsa^a: *their burnt offerings* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has a full defective with pronoun-final spelling עלתיהם; Masoretic has the usual defective with pronoun-final spelling עולתיהם.

¹³⁵² 1QIsa^b, 4QIsaⁱ, Mas: *and their sacrifices* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling וזבחייהמה.

¹³⁵³ 1QIsa^b, 4QIsaⁱ, Mas, LXX: *shall be accepted*. 1QIsa^a reads יעלו לרצון meaning *they shall ascend to be accepted*.

¹³⁵⁴ 1QIsa^b, 4QIsaⁱ, Mas: *for* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כיא.

¹³⁵⁵ 1QIsa^b, Mas: *shall be called*. 1QIsa^a has an alternative form יקרה, using א instead of ה to indicate the -ah sound.

¹³⁵⁶ 1QIsa^a: *for all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לכל.

¹³⁵⁷ 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נאם.

¹³⁵⁸ 1QIsa^a: *Sovereign Master* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אדני.

¹³⁵⁹ 1QIsa^a, Mas: *to His assembled ones* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling לנקבצו. LXX reads συναγωγην meaning *an assembly*.

¹³⁶⁰ כול ¹³⁶¹ חיות ¹³⁶² שדה ¹³⁶³ אתיו לאכול ¹³⁶⁴ כל ¹³⁶⁵ חיות ¹³⁶⁶ ידעו כולם ¹³⁶⁷ כלבים אלמים ¹³⁶⁸ לוא ¹³⁶⁹ יוכלו ¹³⁷⁰ לנבח ¹³⁷¹ חוזים ¹³⁷² אהבי ¹³⁷³ לנואם :
¹¹ והכלבים עזי נפש ¹³⁷⁴ לוא ¹³⁷⁵ ידעו שבעה והמה ¹³⁷⁶ רעים ¹³⁷⁷ לוא ¹³⁷⁸ ידעו הבין כולם ¹³⁷⁹ לדרכם פנו איש
 לבצעו מקצהו:

¹³⁶⁰ 1QIsa^a: *All* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹³⁶¹ 1QIsa^a, LXX: *you beasts*. 1QIsa^b and Masoretic read חיתו meaning *beast of*.

¹³⁶² 1QIsa^a, LXX: *wild*. 1QIsa^b and Masoretic read a rare, alternative form שדי meaning the same.

¹³⁶³ 1QIsa^a: *to eat* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לאכל.

¹³⁶⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *All*. 1QIsa^a reads וכול meaning *and all*.

¹³⁶⁵ 1QIsa^a, LXX: *you beasts*. 1QIsa^b and Masoretic (-חי) read חייתו meaning *beast*.

¹³⁶⁶ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³⁶⁷ 1QIsa^a: *All of them* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כלם. LXX omits.

¹³⁶⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³⁶⁹ 1QIsa^a, Mas: *have they the ability* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling יכלו.

¹³⁷⁰ 1QIsa^b, Mas, LXX: *to bark*. 1QIsa^a reads לנבוח המה meaning *them to bark*; 1QIsa^a has the *them* as explicit, rather than just contained in the verb יכל.

¹³⁷¹ 1QIsa^a, LXX: *dreaming* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic read הזים meaning *panting*.

¹³⁷² 1QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *loving*. 1QIsa^a reads אוהבים meaning *loving them*.

¹³⁷³ 1QIsa^a: *to slumber* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לנום.

¹³⁷⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³⁷⁵ 1QIsa^a: *and themselves* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling והם.

¹³⁷⁶ 1QIsa^a, Mas: *shepherds*. 1QIsa^a reads הרועים meaning *the shepherds*. LXX supports 1QIsa^b and the Masoretic, having ποιηποι meaning *evil* (from the root רעע).

¹³⁷⁷ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³⁷⁸ 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כלם.

¹² אתיו ונקח ¹³⁷⁹ יין ונסבאה ¹³⁸⁰ שכר ויהי ¹³⁸¹ כזה היום ומחר גדול יתר מואד ¹³⁸² :

Chapter 57

¹ הצדיק ¹³⁸³ אובד ¹³⁸⁴ ואין איש שם על לב ואנשי החסד נאספים באין מבין ¹³⁸⁵ כיא מפני הרעה נאסף

הצדיק:

² ויבוא ¹³⁸⁶ שלום וינוחו על משכבתם ¹³⁸⁷ הולך ¹³⁸⁸ נוכחה ¹³⁸⁹ :

³ ואתמה ¹³⁹⁰ קרובו ¹³⁹¹ הנה בני עננה זרע מנאף ותזנו:

¹³⁷⁹ 1QIsa^a: *and we shall fetch*. 1QIsa^b reads אקח meaning *I shall fetch*. Masoretic reads אקחה meaning *let me fetch*. LXX omits the entirety of 56:12

¹³⁸⁰ 1QIsa^b, Mas: *and let us get ridiculously drunk*. 1QIsa^a makes a mistake reading ונסבה.

¹³⁸¹ 1QIsa^a: *and let be* (jussive form). 1QIsa^b and Masoretic have the perfect form והיה meaning *and shall be*.

¹³⁸² 1QIsa^a: *very* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מאד.

¹³⁸³ 1QIsa^a, Mas, LXX: *the righteous one*. 1QIsa^a reads והצדיק meaning *And the righteous one*.

¹³⁸⁴ 1QIsa^a: *perishes* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אבד. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as אַבד/aval.

¹³⁸⁵ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹³⁸⁶ 1QIsa^a: *and he enters*. 1QIsa^{b(vid)} reads יבואו meaning *and they enter*. Masoretic reads יבוא meaning *he enters*. LXX supports the Masoretic somewhat, having εἶσται meaning *he exists*.

¹³⁸⁷ 1QIsa^b, Mas (ות): *their couches*. 1QIsa^b reads משכבותיו meaning *his couches*. LXX omits.

¹³⁸⁸ 1QIsa^b, Mas (לך): *walking* (plene spelling). 1QIsa^a reads הלוך which would usually be the infinitive form (*to walk*), but may be a mistake for הולך (swapping ול and לו). LXX reads εκ του μεσσυ, reading תלך instead of הלך.

¹³⁸⁹ 1QIsa^a: *in her uprightness* (plene spelling). 1QIsa^b reads the defective spelling נכחה. Masoretic reads נכחו meaning *in his uprightness*, incorrectly vowel pointing it as נִכְחוּ/nekhohuw. LXX omits.

¹³⁹⁰ 1QIsa^a: *But all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ואתם.

¹³⁹¹ 1QIsa^a: *all of you come near* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קרבו. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as קִרְבוּ/qirvuw.

- 4 על מיא תתענגו ועל¹³⁹² מיא¹³⁹³ תרחיבו פה תאריכו לשון הלוא אתמה ילודי פשע זרע שקר:
- 5 הנחמים באלים תחת כול¹³⁹⁴ עץ רענן שוחטי הילדים בנחלים תחת שעפי הסלעים:
- 6 בחלקי נחל חלקכה¹³⁹⁵ שמה¹³⁹⁶ המה גורלכה גם להמה שפכתה נסך העליתה מנחה העל אלה אנחם:
- 7 על הר גבה ונשא שמת משכבכה גם שם עלית לזבוח זבח:
- 8 ואחר הדלת והמזוזה שמתה¹³⁹⁷ זכרונכה כיא מאתי גליתה ותעלי הרחבת משכבך ותכרותי לכה מהמה אהבת משכבמה יד חזית:
- 9 ותשרי למלך בשמן ותרבי רוקחך ותשלחי ציריך עד מרחק ותשפילי עד שאול:
- 10 ברוב דרכיך יגעת לוא¹³⁹⁸ אמרת נואש חית ידך מצת על כן לוא¹³⁹⁹ חלית:

¹³⁹² 1QIsa^a, LXX: *and at*. 1QIsa^b and Masoretic read על meaning *at*.

¹³⁹³ 1QIsa^a: *whom* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מי.

¹³⁹⁴ 1QIsa^a: *every* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹³⁹⁵ 1QIsa^a: *your portion* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling חלקך.

¹³⁹⁶ 1QIsa^a: *There*. 1QIsa^b and Masoretic read הם meaning *they*. LXX has οὗτος meaning *this*.

¹³⁹⁷ 1QIsa^a: *you have placed* (plene/locative ה- spelling?). 4QIsaⁱ and Masoretic have the defective/non-locative ה- spelling שמת.

¹³⁹⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³⁹⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לא.

11 ואת מי דאגת ותיראי¹⁴⁰⁰ כיא¹⁴⁰¹ תכזבי ואותי¹⁴⁰² לוא¹⁴⁰³ זכרת¹⁴⁰⁴ ולוא¹⁴⁰⁵ שמת¹⁴⁰⁶ על לבכה¹⁴⁰⁷
הלוא אני מחשה ומעולם ואותי¹⁴⁰⁸ לוא¹⁴⁰⁹ תיראי:
12 אני אגיד צדקתך¹⁴¹⁰ ואת מעשיך ולוא¹⁴¹¹ יועילוך¹⁴¹² :¹⁴¹³

¹⁴⁰⁰ 4QIsa^d, Mas, LXX: *and you all feared*. 1QIsa^a reads ותיראיני meaning *and you all feared me*.

¹⁴⁰¹ 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁴⁰² 1QIsa^a, Mas: *and me* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling ואתי.

¹⁴⁰³ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁴⁰⁴ 4QIsa^d, Mas, LXX: *you remember*. 1QIsa^a reads זכרתי meaning *I remember*, which makes little sense in the context. Could also be an unusual plene spelling meaning the same as 4QIsa^d, Mas, and LXX. See שמת later on in the verse.

¹⁴⁰⁵ 1QIsa^a, LXX: *and not*. 4QIsa^d and Masoretic read לא meaning *not*.

¹⁴⁰⁶ 4QIsa^d, Mas: *you place*. 1QIsa^a reads שמתי אלה meaning *I place these things*, which like זכרתי makes little sense in the context, unless it's understood as an unusual plene spelling meaning *you place these things*. However as the LXX reads ελαβες με meaning *you take me*, this could support the reading of 1QIsa^a, with שמתי meaning *you place me*. Nevertheless, as 1QIsa^a qualifies שמתי with אלה, that would negate taking אלה as meaning *you place me*.

¹⁴⁰⁷ 1QIsa^a: *your heart* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the pronoun-final spelling לבך.

¹⁴⁰⁸ 1QIsa^a, Mas: *and me* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling ואתי.

¹⁴⁰⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁴¹⁰ 1QIsa^a, Mas: *your righteousness*. 4QIsa^d reads צדקך meaning *your justice*.

¹⁴¹¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹⁴¹² 1QIsa^a, Mas, LXX *shall they be of profit to you* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling יועילוך.

¹⁴¹³ 4QIsa^d, Mas, LXX: omit. 1QIsa^a includes here קובצריך meaning *your pantheon of idols*, influenced by the exact same phrase in verse 13: יועילוך קובצריך.

¹³ בזעקך יצילוך קובצִיךָ ¹⁴¹⁴ ואת כולם ¹⁴¹⁵ ישא רוח ויקח הבל והחסה ¹⁴¹⁶ ביא ¹⁴¹⁷ ינחל ארץ וירש הר קודשי ¹⁴¹⁸ :
¹⁴ ויואמר סולו סולו ¹⁴¹⁹ פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמיא ¹⁴²⁰ :
¹⁵ כיא ¹⁴²¹ כוה ¹⁴²² אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו במרום ¹⁴²³ ובקודש ¹⁴²⁴ ישכן ואת דכא ושפל רוח לחיות רוח שפלים ולחיות ¹⁴²⁵ לב נדכאים:

¹⁴¹⁴ 1QIsa^a: *your pantheon of idols* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling קבצִיךָ. Masoretic reads קבוצִיךָ, an incorrect spelling of the plene form. LXX reads *ἐν τῇ θλιψει σου* meaning *in your affliction*; as this is the only instance in the Tanakh where we see the word קובֶץ (*hapax legomen*), at the time of the LXX translation it possibly wasn't remembered properly as to what the word meant. Either that or the LXX Vorlage read בצוקיךָ, or misread קבוצִיךָ as such.

¹⁴¹⁵ 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כלם.

¹⁴¹⁶ 4QIsa^d, Mas (-הו-), LXX: *and the one who takes refuge*. 1QIsa^a reads וחוסה meaning the same, however with *the one who* being implicit, rather than explicit.

¹⁴¹⁷ 1QIsa^a: *in Me* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling בי.

¹⁴¹⁸ 1QIsa^a: *My set-apart* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling קדשי.

¹⁴¹⁹ 4QIsa^d, Mas: *build up*. 1QIsa^a reads סולו המסלה meaning *build up the highway*. LXX omits.

¹⁴²⁰ 1QIsa^a: *My people* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling .

¹⁴²¹ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כי. LXX omits.

¹⁴²² 1QIsa^a: *thus* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כוה.

¹⁴²³ 1QIsa^a: *in an elevated*. 4QIsa^d and Masoretic read מרום meaning the same, though with the *in* implicit rather than explicit. LXX reads *ὕψιστος* meaning *Most High*.

¹⁴²⁴ 1QIsa^a: *and in the set-apart place*. 4QIsa^d and Masoretic read וקדוש meaning *and set-apart places*. LXX supports 1QIsa^a somewhat, reading *ἐν ἁγίοις* meaning *among the set-apart ones*.

¹⁴²⁵ 1QIsa^a, LXX: *to give life* (piel form). 4QIsa^d and Masoretic have the hifil form ולהחיות meaning the same thing.

16 **כִּי** ¹⁴²⁶ **לֹא** ¹⁴²⁷ לְעוֹלָם אֲרִיב וְלֹא לִנְצַח אֶקְצוֹף ¹⁴²⁸ **כִּי** ¹⁴²⁹ רוּחַ מִלְפָּנַי יֵעָטוֹף ¹⁴³⁰ וְנִשְׁמוֹת אֲנִי עֲשִׂיתִי:
 17 בְּעוֹן בָּצְעוּ קִצְפָּתִי וְאָכְהוּ וְאֶהְסֹתָר ¹⁴³¹ וְאֶקְצַף ¹⁴³² וְיִלֵּךְ שׁוֹבֵב בְּדֶרֶךְ לְבוֹ:
 18 דְּרָכָיו ¹⁴³³ רֵאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאֶנְחָהוּ ¹⁴³⁴ וְאֶשְׁלֵם ¹⁴³⁵ נַחֲמִים ¹⁴³⁶ לוֹ ¹⁴³⁷ וְלֹאֲבִלְיוֹ:
 19 בּוֹרָה ¹⁴³⁸ נִיב שְׁפָתַי שְׁלוֹם שְׁלוֹם ¹⁴³⁹ לְרַחוּק וּלְקֵרוֹב ¹⁴⁴⁰ אֲמַר יְהוָה וּרְפָתִיהוּ ¹⁴⁴¹:

¹⁴²⁶ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **כִּי**. LXX omits.

¹⁴²⁷ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **לֹא**.

¹⁴²⁸ 1QIsa^a, Mas: *I shall be furiously angry* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling **אֶקְצַף**. LXX reads *οργισθησσομαι αυτου* meaning *I shall be furiously angry with you* (Vorlage: **אֶקְצוֹף בָּכֶם**?).

¹⁴²⁹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹⁴³⁰ 1QIsa^a, Mas: *shall become feeble* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling **יֵעָטוֹף**.

¹⁴³¹ 1QIsa^a, 4QIsa^d (**-אס**), LXX: *And I concealed Myself*. 1QIsa^b and Masoretic read **הֶסְתַּר** meaning *I concealed Myself*.

¹⁴³² 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and I was angry* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **וְאֶקְצוּפָה**.

¹⁴³³ 1QIsa^a, Mas, LXX: *His ways*. 4QIsa^d reads **דְּרָכָיו** meaning *His way*.

¹⁴³⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and I shall guide* (LXX: *comfort*) *him*. 1QIsa^a omits, probably by homoeoteleuton (**וְאֶנְחָהוּ** and **וְאֶרְפָּאֵהוּ**).

¹⁴³⁵ 1QIsa^a, Mas: *and I shall give as a recompense*. 1QIsa^b reads **וְאֶשְׁלֵמָה**, which is either the plene spelling not usually seen in 1QIsa^b, or is the paragogic **ה**- form indicating direction.

¹⁴³⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *comfort*. 1QIsa^a reads **לֹא תַנְחִימִים** meaning *to him consolation*; the **לֹא** appears to be in error, influenced by the following words.

¹⁴³⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *to him* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **לֹא**.

¹⁴³⁸ 4QIsa^d, Mas (**-רא**): *creating*. 1QIsa^a reads **בְּבוֹרָה** meaning *when I create*. LXX omits.

¹⁴³⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Peace, peace* (LXX: *upon peace*). 1QIsa^a reads **שְׁלוֹם** meaning *Peace*.

¹⁴⁴⁰ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas, LXX: *and to the near*. 4QIsa^d misspells as **וּלְרִקְרוֹב**.

¹⁴⁴¹ 1QIsa^a: *and I shall heal him* (defective, uncontracted pronoun spelling). 4QIsa^d has the contracted pronoun form **וּרְפָתִיו**, with the Masoretic reading the plene, contracted pronoun spelling **וּרְפָאֲתִיו**. LXX reads *ιασομαι αυτους* meaning *I shall heal them* (Vorlage: **רַפְּאִיתִים**).

20 והרשעים כים נגרשו¹⁴⁴² כיא¹⁴⁴³ השקט¹⁴⁴⁴ לא¹⁴⁴⁵ יוכלו¹⁴⁴⁶ ויגרשו¹⁴⁴⁷ מימיו רפש וטיט:
21 ואין שלום אמר אלהי¹⁴⁴⁸ לרשעים:

Chapter 58

1 קרא בגרון ואל¹⁴⁴⁹ תחשוך¹⁴⁵⁰ כשופר¹⁴⁵¹ הרם קולך¹⁴⁵² והגד לעמיא¹⁴⁵³ פשעיהמה¹⁴⁵⁴ ולבית יעקוב¹⁴⁵⁵ חטאתם¹⁴⁵⁶:

¹⁴⁴² 1QIsa^a, LXX: *they are churned about*. 4QIsa^{d(vid)} and Masoretic read נגרש meaning *the churning*. 1QIsa^{b(vid)} reads נרגש meaning *in commotion*; due to the manuscript being lacunae after נרג, it is not possible to know whether 1QIsa^b read the plural נרגשו (to support 1QIsa^a/LXX), or was kept as the singular נרגש (to support 4QIsa^d/Mas).

¹⁴⁴³ 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁴⁴⁴ 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^d, Mas: *to keep quite* (to implicit). 1QIsa^a reads לאשקט meaning the same, but with the to explicit.

¹⁴⁴⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *not* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling לוא.

¹⁴⁴⁶ 1QIsa^a, LXX: *they are capable*. 1QIsa^b, 4QIsa^d and Masoretic read יוכל meaning *he is capable*.

¹⁴⁴⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and they throw up*. 1QIsa^a reads יתגרשו meaning *they throw up*; this looks like the hitpa'el form of the verb גרש, however the hitpa'el is usually an intransitive verb (doesn't affect a direct object), but the context here definitely has the verb with a direct object (רפש וטיט/mire and mud).

¹⁴⁴⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *my God* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling אלוהי.

¹⁴⁴⁹ 1QIsa^b, LXX: *and do not*. 1QIsa^a and Masoretic read אל meaning *do not*.

¹⁴⁵⁰ 1QIsa^a: *you hold back* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling תחשוך.

¹⁴⁵¹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *like a trumpet*. 1QIsa^{b(vid)} reads וכשופר meaning *and like a trumpet*.

¹⁴⁵² 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *your voice* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling קולכה.

¹⁴⁵³ 1QIsa^a: *to My people* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לעמי.

¹⁴⁵⁴ 1QIsa^a, LXX: *their rebellions*. 1QIsa^b and Masoretic read פשעם meaning *their rebellion*.

¹⁴⁵⁵ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

¹⁴⁵⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^{d(vid)}, Mas: *their sins* (defective, pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the plene, pronoun-medial spelling חטאותמה.

¹⁴⁵⁷ אתי ¹⁴⁵⁸ יום ¹⁴⁵⁹ ידרושו ודעת דרכי יחפצון כגוי אשר צדקה עשה ומשפט אלוהו ¹⁴⁶⁰ לוא ¹⁴⁶¹ עזב
 ישאלוני משפטי צדק קרבת אלוהים ¹⁴⁶² יחפצו ¹⁴⁶³ :
¹⁴⁶⁴ למה צמנו ולוא ¹⁴⁶⁵ ראיתה ענינו נפשותינו ¹⁴⁶⁶ ולוא ¹⁴⁶⁷ תדע הן ביום צומכמה ¹⁴⁶⁸ תמצאו חפץ וכול
 עצביכמה ¹⁴⁶⁹ תנגשו:

¹⁴⁵⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^d, 1QIsa^a (ות-), LXX: *Me*. Masoretic reads ואתי meaning *Yet Me*.

¹⁴⁵⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas, LXX: *day*. 1QIsa^a reads ויום meaning *and day*.

¹⁴⁵⁹ 1QIsa^a: *they seek to consult*. 1QIsa^b and Masoretic read the paragodic-nun spelling ידרשו.

¹⁴⁶⁰ 1QIsa^a: *its God*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative spelling אלהיו, meaning the same.

¹⁴⁶¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁴⁶² 1QIsa^a: *of God*. 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהים.

¹⁴⁶³ 1QIsa^a: *they delight in*. 1QIsa^b and Masoretic read the paragodic-nun spelling יחפצון.

¹⁴⁶⁴ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

¹⁴⁶⁵ 1QIsa^a, 1QIsa^b (שת-), LXX: *our souls*. Masoretic reads נפשונו meaning *our soul*.

¹⁴⁶⁶ 1QIsa^a, Mas (לא-), LXX: *and not*. 1QIsa^b reads לא meaning *not*.

¹⁴⁶⁷ 1QIsa^a: *your fast* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling צמכם.

¹⁴⁶⁸ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכל.

¹⁴⁶⁹ 1QIsa^a, Mas (ם-), LXX: *your labourers* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling (or possibly singular *your labourer*) עצבכם.

4 הנה¹⁴⁷⁰ לריב ולמצה¹⁴⁷¹ תצומו ולהכות¹⁴⁷² באגרף¹⁴⁷³ רשע לוא¹⁴⁷⁴ תצומו כיום להשמיע¹⁴⁷⁵ בחרום
 קולכם¹⁴⁷⁶:
 5 הכזה יהיה צום אבחרהו ויום¹⁴⁷⁷ ענות אדם נפשו הלכף¹⁴⁷⁸ כאוגמן¹⁴⁷⁹ ראשך¹⁴⁸⁰ שק ואפר יציע הלזה
 תקראו¹⁴⁸¹ צום יום רצון ליהוה:

¹⁴⁷⁰ 1QIsa^a: *Behold* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the less common form הן.

¹⁴⁷¹ 1QIsa^b: *and for contention*. 1QIsa^a reads an orthographic alternative spelling ולמצא. Masoretic and LXX read ומצה meaning *and contention*.

¹⁴⁷² 1QIsa^a, Mas, LXX: *and to strike*. 1QIsa^b reads להכות meaning *to strike*.

¹⁴⁷³ 1QIsa^b, Mas: *with a fist*. 1QIsa^a misspells as בגורף. The Masoretes vowel pointed this as בְּאֶגְרֹף/*be-'egrof*, but the spelling in 1QIsa^a gives us *be-'egorf*.

¹⁴⁷⁴ 1QIsa^a, Mas (ל-): *not*. 1QIsa^b reads ולא meaning *and not*. LXX omits.

¹⁴⁷⁵ 1QIsa^b, Mas: *to make heard*. 1QIsa^a has an alternative form לשמיע, meaning the same.

¹⁴⁷⁶ 1QIsa^a: *your voice* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קולכם.

¹⁴⁷⁷ 1QIsa^b, LXX: *and a day*. 1QIsa^a and Masoretic read יום meaning *a day*.

¹⁴⁷⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *for him to bow down* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling הלכוף.

¹⁴⁷⁹ 1QIsa^a: *like a reed* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כאגמן. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as כְּאֶגְמֹן/*ke-'agmon*.

¹⁴⁸⁰ 1QIsa^b, LXX: *your head* (LXX: *neck*). 1QIsa^a and Masoretic (רא-) read רואשו meaning *his head*.

¹⁴⁸¹ 1QIsa^a, 4QIsa^d, LXX: *all of you call*. 1QIsa^b and Masoretic read the singular תקרא.

¹⁴⁸⁷ רצוצים ¹⁴⁸⁶ מטה שלה ¹⁴⁸⁵ אגודות ¹⁴⁸⁴ רשע התר ¹⁴⁸³ אבחרהו פתח חרצבות ¹⁴⁸² הלא זה צום
 חופשיים ¹⁴⁸⁸ וכול ¹⁴⁸⁹ מוטה ¹⁴⁹⁰ תנתקו:
¹⁴⁹⁶ תראה ערום וכסיתו ¹⁴⁹⁵ כי ¹⁴⁹⁴ מרודים ¹⁴⁹³ וענויים ¹⁴⁹² לרעב לחמכה
 ומבשרכה ¹⁴⁹⁷ לוא ¹⁴⁹⁸ תתעלם ¹⁴⁹⁹:

¹⁴⁸² 1QIsa^b, Mas, LXX: *fast*. 1QIsa^a reads הצום אשר meaning *the fast which*.

¹⁴⁸³ 1QIsa^a, Mas: *the bonds* (plene spelling). 1QIsa^b reads the defective (or singular) spelling חרצבת.

¹⁴⁸⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *to untie*. 1QIsa^a reads והתר meaning *and to untie*.

¹⁴⁸⁵ 1QIsa^a: *the ropes* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling אגדות. 1QIsa^b has a further form of the defective spelling אגדת.

¹⁴⁸⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^d, LXX: *to send out*. 1QIsa^a and Masoretic read ושלח meaning *and to send out*.

¹⁴⁸⁷ 1QIsa^a, Mas: *the mistreated* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling רצצים.

¹⁴⁸⁸ 1QIsa^a: *free* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חפשים.

¹⁴⁸⁹ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכל.

¹⁴⁹⁰ 1QIsa^a, Mas: *yoke* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מטטה.

¹⁴⁹¹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *to share* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling פרס.

¹⁴⁹² 1QIsa^a: *your bread* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לחמך.

¹⁴⁹³ 1QIsa^a, Mas (-ניי), LXX: *and the poor*. 1QIsa^b reads עניים meaning *the poor*.

¹⁴⁹⁴ 1QIsa^a, Mas: *homeless* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מרדים.

¹⁴⁹⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *when* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כיא.

¹⁴⁹⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *then you must clothe him*. 1QIsa^a reads וכסיתו בגד meaning *then you must clothe him with garments*.

¹⁴⁹⁷ 1QIsa^a: *and from your relatives* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ומבשרך.

¹⁴⁹⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁴⁹⁹ 1QIsa^b, Mas: *shall you conceal yourself*. 1QIsa^a errs, omitting the final תתעלם.

⁸ אז יבקע כשחר אורכה ¹⁵⁰⁰ וארוכתכה ¹⁵⁰¹ מהרה תצמח והלך לפניכה ¹⁵⁰² צדקה ¹⁵⁰³ וכבוד יהוה
 יאספכה ¹⁵⁰⁴ :
⁹ אז תקרא ויהוה יענה תשוע ¹⁵⁰⁵ ויאמר ¹⁵⁰⁶ הנני אם תסיר מתוככה ¹⁵⁰⁷ מוטה ¹⁵⁰⁸ ושלוח ¹⁵⁰⁹ אצבע ודבר
 און:
¹⁰ ותפק לרעב נפשכה ¹⁵¹⁰ ונפש נענה תשביע וזרח בחושך ¹⁵¹¹ אורכה ¹⁵¹² ואפלתכה ¹⁵¹³ כצהורים ¹⁵¹⁴ :

¹⁵⁰⁰ 1QIsa^a: *your light* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אורך.

¹⁵⁰¹ 1QIsa^a, Mas (תך-), LXX: *and your healings*. 1QIsa^b reads ארוכתך meaning *your healings*.

¹⁵⁰² 1QIsa^a: *before your face* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling לפניך.

¹⁵⁰³ 1QIsa^a: *your righteousness* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling צדקך.

¹⁵⁰⁴ 1QIsa^a: *shall be your readguard* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling יאספך.

¹⁵⁰⁵ 1QIsa^a, Mas: *You shall cry for help* (Piel form). 1QIsa^b reads the hifil form תשויע, meaning *you shall be caused to cry for help*. LXX reads ετι λαλουντος σου meaning *whilst you are speaking*.

¹⁵⁰⁶ 1QIsa^a: *and He shall say* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

¹⁵⁰⁷ 1QIsa^a: *from your midst* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling מתוכך.

¹⁵⁰⁸ 1QIsa^a, Mas: *the yoke* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מטת.

¹⁵⁰⁹ 1QIsa^a, LXX: *and the sending forth*. 1QIsa^b and Masoretic read שלח meaning *the sending forth*.

¹⁵¹⁰ 1QIsa^a: *your soul* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling נפשך.

¹⁵¹¹ 1QIsa^a: *in the darkness* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling בחשך.

¹⁵¹² 1QIsa^a: *your light* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אורך.

¹⁵¹³ 1QIsa^a: *your gloom* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ואפלתך.

¹⁵¹⁴ 1QIsa^a: *like noon* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כצהרים.

11 וְנָחָה¹⁵¹⁵ יְהוָה תָּמִיד וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצַחַת¹⁵¹⁶ נַפְשָׁהּ¹⁵¹⁷ וְעַצְמוֹתֶיהָ¹⁵¹⁸ יַחֲלִצוּ¹⁵¹⁹ וְהִיִּתָּהּ¹⁵²⁰ כִּגֹּן רוּחַ
 וְכִמוּצָא מִיָּם אֲשֶׁר לֹא¹⁵²¹ יִכְזְבוּ מִיָּמָיו:
 12 וּבְנוּ מִמֶּנָּה¹⁵²² חֲרָבוֹת עוֹלָם מוֹסְדֵי דוֹר וְדוֹר תִּקְוָם וּקְרָא¹⁵²³ לָךְ גּוֹדֵר פֶּרֶץ מְשׁוּבָב¹⁵²⁴ נְתִיבוֹת לַשַּׁבָּת:

¹⁵¹⁵ 1QIsa^a: *And shall lead you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling וְנָחָךְ. LXX reads [καὶ] μετὰ σοῦ meaning *And with you* (Vorlage: וְנָחָךְ [?]).

¹⁵¹⁶ 1QIsa^b, Mas (וְ-): *in parched places*. 1QIsa^a misspells as בְּצַחְצַחַת. LXX reads καθάπερ ἐπιθυμεῖ meaning *just as it desires* (Vorlage: כַּחפְצָת [?]).

¹⁵¹⁷ 1QIsa^a: *your soul* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling נַפְשָׁךְ.

¹⁵¹⁸ 1QIsa^a(corr) (וְ-): *and your bones* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^a* reads the plene, pronoun-final spelling וְעַצְמוֹתֶיךָ. 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling וְעַצְמֹתֶיךָ.

¹⁵¹⁹ 1QIsa^b, LXX: *they shall be strengthened* (hofal form). 1QIsa^a reads the hifal form יַחֲלִיצוּ meaning *and they shall strengthen*, with Masoretic reading יַחֲלִיץ meaning *and he shall strengthen*. The reading of 1QIsa^b could be read as a defective hifil, rather than defective hofal form, and would coincide with the reading of 1QIsa^a. However there is nothing in the context that the *they* can refer to, and reading it as a defective *hofal* makes more sense (plene יוֹחֲלִצוּ).

¹⁵²⁰ 1QIsa^a: *and you shall be* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וְהִיִּתָּהּ.

¹⁵²¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לֹא.

¹⁵²² 1QIsa^a: *from you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מִמֶּנָּה.

¹⁵²³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and shall be called*. 1QIsa^a reads וּקְרָא meaning *and they shall call*.

¹⁵²⁴ 1QIsa^a, Mas (-שׁ-): *the restorer* (polel participle). 1QIsa^b reads an alternative form מְשִׁיב meaning the same (hifil participle). LXX reads ἀνα μέσον meaning *between the middle* (Vorlage: מִתְּוֶךְ).

13 אם תשיב משבת 1525 רגלך 1526 מעשות 1527 חפציכה 1528 ביום קדשי 1529 וקראת 1530 לשבת ענג 1531
ולקודש יהיה מכבד וכבדתו 1532 מעשות דרכיכה 1533 ממצוא 1534 חפצכה 1535 ודבר דבר 1536 :

¹⁵²⁵ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *from the Sabbath*. 4QIsaⁿ reads an alternative spelling **מהשבת** meaning the same, with the *the* explicit. LXX reads **απο των σαββατων**, which may support the reading of 4QIsaⁿ, but is also the correct translation of **משבת** anyway.

¹⁵²⁶ 1QIsa^b, 4QIsaⁿ, Mas: *your foot* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling **רגלכה**.

¹⁵²⁷ 1QIsa^a, 4QIsaⁿ: *from accomplishing*. 1QIsa^b and Masoretic read **עשות**, more or less meaning the same, but with *from* being implicit rather than explicit.

¹⁵²⁸ 1QIsa^a: *your affairs* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, pronoun-final spelling **חפצך**; Masoretic has the plene, pronoun-final spelling **חפציך**. The reading of 1QIsa^b could also be the singular form, meaning *your affair*, but this would make little sense in the context.

¹⁵²⁹ 1QIsa^b, 4QIsaⁿ, Mas: *My set-apart* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **קודשי**.

¹⁵³⁰ 1QIsa^b, 4QIsaⁿ (**רת**), Mas: *and you call* (without directional **ה**-?). 1QIsa^a has the directional **ה**- spelling **וקראתה**. Could also be a plene spelling.

¹⁵³¹ 1QIsa^a, 4QIsaⁿ, Mas: *a pleasure* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **עונג**.

¹⁵³² 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *and you honour Him* (= Yahweh). 4QIsaⁿ misspells slightly as **וכבתה** for **וכבדתה**, meaning *and you honour her* (= the Sabbath).

¹⁵³³ 1QIsa^a: *your ways* (pronoun-medial spelling). 4QIsaⁿ and Masoretic have the pronoun-final spelling **דרכיך**. 1QIsa^b reads **דרכך**, which is either the defective, pronoun-final spelling, or is the singular meaning *your way*.

¹⁵³⁴ 1QIsa^b, Mas: *more than finding*. 1QIsa^a reads **וממצוא** meaning *and more than finding*. 4QIsaⁿ reads **מלמצוא** meaning *more than trying to find*.

¹⁵³⁵ 1QIsa^a: *your affairs* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-medial spelling **חפצך**.

¹⁵³⁶ Starting from **מכבד** to **דבר** here, the LXX appears to have had quite the different Hebrew Vorlage, having **ουκ αρεις τον ποδα σου επ' εργω, ουδε λαλησεις λογον εν οργη εκ του στοματος σου** meaning *you do not raise your foot on the basis of work, nor shall you speak a word in anger from out of your mouth*. Possible Vorlage reading: **לא תשא רגלך על מעשה ולא תדבר דבר באף מפיו**.

14 אז תתענג על יהוה והרכיבך¹⁵³⁷ על בומתי¹⁵³⁸ ארץ והאכילכה¹⁵³⁹ נחלת יעקוב¹⁵⁴⁰ אביכה¹⁵⁴¹ כיא¹⁵⁴²
פי יהוה דבר:

Chapter 59

1 הנה¹⁵⁴³ לוא¹⁵⁴⁴ קצרה¹⁵⁴⁵ יד יהוה מהושיע ולוא¹⁵⁴⁶ כבדה¹⁵⁴⁷ אזנו¹⁵⁴⁸ משמוע:

¹⁵³⁷ 1QIsa^a, LXX: *and he shall cause you to ride* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the plene, pronoun-final spelling והרכיבך. 4QIsaⁿ has the defective, pronoun-final spelling והרכבך. Masoretic reads והרכבתך, meaning *and I shall cause you to ride*.

¹⁵³⁸ 1QIsa^a: *the heights* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic^{qere} have the defective spelling במתי. The Masoretic^{ketib} has בְּמוֹתִי/*bamothay*, which is the incorrect pronunciation of the word, with the Masoretic^{qere} giving the correct pronunciation בְּמוֹתִי/*bomothay*.

¹⁵³⁹ 1QIsa^a, LXX: *and he shall feed you*. 1QIsa^b, 4QIsaⁿ and Masoretic read והאכלתיך meaning *and I shall feed you*.

¹⁵⁴⁰ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

¹⁵⁴¹ 1QIsa^a: *your ancestor* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אביך.

¹⁵⁴² 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁵⁴³ 1QIsa^a: *Behold* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the less common form הן. LXX omits.

¹⁵⁴⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵⁴⁵ 1QIsa^b, Mas: *too short*. 1QIsa^a reads קצרא, an orthographic spelling change (ה- and א- indicating the -ah sound), albeit in this case is a mistake, for ה- is referring to יד.

¹⁵⁴⁶ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹⁵⁴⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *it too dull*. 1QIsa^a reads כבדו meaning *they too dull*.

¹⁵⁴⁸ 1QIsa^b, Mas, LXX: *his ear*. 1QIsa^a reads אוזניו meaning *his ears*.

2 **כִּיָּא אִם** ¹⁵⁴⁹ **עוֹנוֹתֵיכֶם** ¹⁵⁵⁰ **הֵיוּ מִבְדִּילִים בֵּינֶכֶם** ¹⁵⁵¹ **וּבֵין** ¹⁵⁵² **אֱלֹהֵיכֶם** ¹⁵⁵³ **וְחַטֹּאתֵיכֶם** ¹⁵⁵⁴ **הַסְתִּירוּ**
פְּנֵים מִכֶּם ¹⁵⁵⁵ **מִשְׁמוּעַ:**
3 **כִּיָּא** ¹⁵⁵⁶ **כְּפִיכֶם** ¹⁵⁵⁷ **נִגְאָלוּ בְּדָם וְאַצְבָּעוֹתֵיכֶם** ¹⁵⁵⁸ **בְּעוֹן** ¹⁵⁵⁹ **שִׁפְתוֹתֵיכֶם דִּבְרוּ שֶׁקֶר** ¹⁵⁶⁰ **לְשׁוֹנֵכֶם** ¹⁵⁶¹
עוֹלָה תִּהְיֶה:

¹⁵⁴⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *To the contrary*. 1QIsa^b reads **כִּי** meaning *for*.

¹⁵⁵⁰ 1QIsa^a: *all of your transgressions of the Torah* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling **עוֹנוֹתֵיכֶם**.

¹⁵⁵¹ 1QIsa^a: *between all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **בֵּינֶכֶם**.

¹⁵⁵² 1QIsa^b, LXX: *and between*. 1QIsa^a and Masoretic read **לְבֵין** meaning *to between*.

¹⁵⁵³ 1QIsa^a: *the God of you all* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling **אֱלֹהֵיכֶם**. LXX reads **του θεου** meaning *God*; although in this case it may be a case of good translational Greek by the translator, for Greek writers wouldn't repeat the pronoun when the person in question was obvious.

¹⁵⁵⁴ 1QIsa^a: *and all of your sins* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, pronoun-final spelling **וְחַטֹּאתֵיכֶם**. Masoretic has the plene, pronoun-final spelling **וְחַטֹּאתֵיכֶם**.

¹⁵⁵⁵ 1QIsa^a: *from all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **מִכֶּם**.

¹⁵⁵⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹⁵⁵⁷ 1QIsa^a: *all of your hands* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **כְּפִיכֶם**.

¹⁵⁵⁸ 1QIsa^a: *and all of your fingers* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, pronoun-final spelling **וְאַצְבָּעוֹתֵיכֶם**. Masoretic has the plene, pronoun-final spelling **וְאַצְבָּעוֹתֵיכֶם**.

¹⁵⁵⁹ 1QIsa^a: *with transgression of the Torah* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **בְּעוֹן**. LXX reads **αμαρτιας** meaning *sins* (plural as opposed to singular).

¹⁵⁶⁰ 1QIsa^b, Mas, LXX: *all of your lips have spoken lies* (LXX: *Torahlessness*). 1QIsa^a omits, possibly by the similar beginnings of **שִׁפְתוֹתֵיכֶם** and **לְשׁוֹנֵכֶם**.

¹⁵⁶¹ 1QIsa^a: *all of your tongues* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **לְשׁוֹנֵכֶם**. LXX reads **και η γλωσσα σου** meaning *and all of your tongues* (Vorlage: **וְלְשׁוֹנֵכֶם**?).

¹⁵⁶² אין קורא ¹⁵⁶² בצדק ואין נשפט באמונה בטחו על תהו ודברו ¹⁵⁶³ שוא ¹⁵⁶⁴ הרוה ¹⁵⁶⁵ עמל והולידו און:
¹⁵⁶⁶ ביצי ¹⁵⁶⁶ צפעונים ¹⁵⁶⁷ יבקעו ¹⁵⁶⁸ וקורי עכביש יארגו ¹⁵⁶⁹ האוכל מבציהמה ¹⁵⁷⁰ ימות והאזורה תבקע
 אפע ¹⁵⁷¹ :
¹⁵⁷² קוריהם לוא ¹⁵⁷² יהיו לבגד ולוא ¹⁵⁷³ יתכסו ¹⁵⁷⁴ במעשיהמה מעשיהמה ¹⁵⁷⁵ מעשי און ופועול ¹⁵⁷⁶ חמס
 בכפיהם:

¹⁵⁶² 1QIsa^b: *calling aloud* (plene spelling). 1QIsa^a has an orthographic alternative קורא. Masoretic has the defective spelling קרא.

¹⁵⁶³ 1QIsa^b (דב-), LXX: *and they speak*. 1QIsa^a and Masoretic read ודבר meaning *and speak*.

¹⁵⁶⁴ 1QIsa^b, Mas: *worthlessness*. 1QIsa^a reads a rare form of the word (only seen elsewhere in Job 15:31) שו.

¹⁵⁶⁵ 1QIsa^a: *they devise* (plene spelling?). 1QIsa^b and Masoretic have the defective(?) spelling הרו. LXX reads οτι kuουσιν meaning *for they devise* (Vorlage: כי הרו ?).

¹⁵⁶⁶ 1QIsa^b, Mas: *Eggs* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling ביצי.

¹⁵⁶⁷ 1QIsa^a, LXX: *adders*'. 1QIsa^b and Masoretic read צפעוני meaning *an adder's*.

¹⁵⁶⁸ 1QIsa^a: *they hatch* (imperfect). 1QIsa^b and Masoretic have the perfect בקעו meaning *they have hatched*. LXX reads επρηξαν meaning *they hatched*, aorist tense, which could support either reading.

¹⁵⁶⁹ 1QIsa^b, Mas: *they weave*. 1QIsa^a has an orthographic alternative (using י instead of א to give the e sound) יירגו.

¹⁵⁷⁰ 1QIsa^a: *from their eggs* (defective, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, pronoun-final spelling מבציהם. Masoretic has the plene, pronoun-final spelling מביציהם.

¹⁵⁷¹ 1QIsa^a, LXX: *a viper* (masculine). 1QIsa^b and Masoretic have the feminine אפעה.

¹⁵⁷² 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵⁷³ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹⁵⁷⁴ 1QIsa^b, Mas: *they clothe themselves* (hitpa'el form). 1QIsa^a reads the Piel form יכסו, meaning the same.

¹⁵⁷⁵ 1QIsa^a: *their undertakings* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מעשיהם.

¹⁵⁷⁶ 1QIsa^a: *and deeds* (plene spelling). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the defective spelling ופעל. Masoretes incorrectly vowel pointed as ופעל/Ve-foal

- ⁷ רגליהמה לרע ירוצו וימהרו לשפוך¹⁵⁷⁷ דם נקיא¹⁵⁷⁸ מחשבותיהמה¹⁵⁷⁹ מחשבות אין שד ושבר וחמס במסלותיהמה:
- ⁸ דרך שלום לוא¹⁵⁸⁰ ידעו ואין משפט במעגלותיהמה נתיבותי המה עקשו להמה כול הדורך בה לוא ידע שלום:
- ⁹ על כן רחק משפט ממנו ולוא תשיגנו צדקה נקוה לאור והנה חושך לנגהות באפלה נהלך:
- ¹⁰ נגשש כעורים קיר וכאין עינים נגששה כשלנו בצהורים כנשף באשמונים כמיתים:
- ¹¹ נהמה כדבים כולנו כיונים הגוא נהגה נקוה למשפט ואין ולישועה רחקה ממנו:
- ¹² כיא רבו פשעינו נגדכה וחטאותינו ענוא בנו כיא פשעינו אתנו ועוונותינו ידענום:
- ¹³ פשועו וכחש ביהוה ונסוג מאחר אלוהינו ודברו עושק וסרה והגוא מלב דברי שקר:
- ¹⁴ ואסיג אחור משפט וצדקה מרחוק תעמוד כיא כשלה ברחוב אמת ונכוחה לוא תוכל לבוא:
- ¹⁵ ותהי האמת נעדרת וסר מרע משתולל וירא יהוה וירע בעינו כיא אין¹⁵⁸¹ משפט:
- ¹⁶ וירא כיא¹⁵⁸² אין איש וישתומם כיא אין מפגיע ותושע לוא זרעו וצדקתיו היא סמכתו:
- ¹⁷ וילבש צדקה כשרין וכובע ישועה ברואשיו וילבש בגדי נקם תלבושת ויעט כמעיל קנאא:
- ¹⁸ כעל גמולות כעל ישלם חמה לצריו גמול לאויביו לאיים גמול ישלם:

¹⁵⁷⁷ 1QIsa^a: *to shed* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לשפך.

¹⁵⁷⁸ 1QIsa^a: *innocent* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נקי.

¹⁵⁷⁹ 1QIsa^a: *Their plans* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, pronoun-final spelling מחשבותיהם. Masoretic has the plene, pronoun-final spelling מחשבותיהם.

¹⁵⁸⁰ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵⁸¹ 1QIsa^a, Mas (כי), LXX: *that there was no*. 4QIsa^e reads כאין meaning *like nothing*.

¹⁵⁸² 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁹ וייראו ממערב את שם יהוה וממזרח שמש את כבודיו כיא יבוא כנהר צור רוח יהוה ונססה בוה:

²⁰ ובא אל ציון גואל ולשבי פשע ביעקוב נואם¹⁵⁸³ יהוה:

²¹ ואני זואת¹⁵⁸⁴ בריתי אותם¹⁵⁸⁵ אמר יהוה רוחי¹⁵⁸⁶ אשר עליכה¹⁵⁸⁷ ודברי אשר שמתני בפיכה לוא

ימוש¹⁵⁸⁸ מפיכה¹⁵⁸⁹ ומפי זרעה¹⁵⁹⁰ ומפי זרע זרעה¹⁵⁹¹ אמר יהוה¹⁵⁹² מעתה ועד עולם:

Chapter 60

¹ קומי אורי כיא¹⁵⁹³ בא אורך וכבוד¹⁵⁹⁴ יהוה עליך זרת:

¹⁵⁸³ 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נואם. LXX omits.

¹⁵⁸⁴ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זואת.

¹⁵⁸⁵ 1QIsa^b, Mas: *with them* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling אתם.

¹⁵⁸⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *My Spirit*. 1QIsa^a reads ורוחי meaning *and My Spirit*.

¹⁵⁸⁷ 1QIsa^a: *upon you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עליך.

¹⁵⁸⁸ 1QIsa^b, LXX: *shall it depart*. 1QIsa^a and Masoretic read ימוש meaning *shall they depart*.

¹⁵⁸⁹ 1QIsa^a: *from your mouth* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מפיד.

¹⁵⁹⁰ 1QIsa^a: *your children* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling זרעך.

¹⁵⁹¹ 1QIsa^a: *your children* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling זרעך. LXX omits.

¹⁵⁹² 1QIsa^b, Mas, LXX: *says Yahweh*. 1QIsa^a omits.

¹⁵⁹³ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁵⁹⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and the glory*. 1QIsa^a reads כבוד meaning *the glory*.

- 2 ¹⁵⁹⁵ כִּיא הנה החושך ¹⁵⁹⁶ יכסה ארץ וערפל ¹⁵⁹⁷ לאומים ¹⁵⁹⁸ ועליך יזרח יהוה וכבודו ¹⁵⁹⁹ עליך יראה:
- 3 והלכו גואים ¹⁶⁰⁰ לאורך ומלכים לנגד זרחך:
- 4 שאי סביב עיניך וראי כולמה ¹⁶⁰¹ נקבצו באו לך בניך מרחוק יבואו ¹⁶⁰² ובנותיך ¹⁶⁰³ על צד תנשינה ¹⁶⁰⁴:
- 5 אז תראי ונהר ¹⁶⁰⁵ ופחד ¹⁶⁰⁶ ורחב לבבך כִּיא ¹⁶⁰⁷ יהפך אליך המון ים חיל גואים ¹⁶⁰⁸ יבואו ¹⁶⁰⁹ לך:

¹⁵⁹⁵ 1QIsa^a: *Because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

¹⁵⁹⁶ 1QIsa^a: *the darkness* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling החשך. LXX reads σκοτος meaning *darkness* (Vorlage: חושך?).

¹⁵⁹⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and thick darkness*. 1QIsa^b reads והערפל meaning *and the thick darkness*.

¹⁵⁹⁸ 1QIsa^a: *the peoples* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לאמים.

¹⁵⁹⁹ 1QIsa^a, Mas: *and His glory* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling וכבודו.

¹⁶⁰⁰ 1QIsa^a: *the nations* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling גוים. LXX reads βασιλεις meaning *Kings* (Vorlage of LXX Isaiah seems to have had the two words swapped around, as LXX Isaiah reads εθνη/nations where the Hebrew has מלכים/Kings).

¹⁶⁰¹ 1QIsa^a: *all of them* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling כלם.

¹⁶⁰² 1QIsa^a: *they shall come* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יבאו.

¹⁶⁰³ 1QIsa^a: *and your daughters* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ובנותיך.

¹⁶⁰⁴ 1QIsa^b, LXX: *they shall be carried*. 1QIsa^a and Masoretic read תאמנה meaning *they shall be supported*.

¹⁶⁰⁵ 1QIsa^a: *and shall shine*. 1QIsa^b and Masoretic read ונהרת meaning *and you shall shine*. LXX omits.

¹⁶⁰⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and shall be in awe*. 1QIsa^a omits.

¹⁶⁰⁷ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

¹⁶⁰⁸ 1QIsa^a: *the nations* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling גוים. LXX reads και εθνων και λαων meaning *and nations and peoples* (Vorlage:

?) חיל גואים in place of גואים ועמים.

¹⁶⁰⁹ 1QIsa^a, Mas (-בא-), LXX: *they shall come*. 1QIsa^b reads יבוא meaning *it shall come*. The reading of 1QIsa^a, Masoretic and LXX would be a case of *construction according to sense* (also more commonly known as *constructio ad sensum*, which I acronymise as CAS), as the word the verb refers to is חיל, a singular noun with a plural meaning (*riches, wealth*). The reading of 1QIsa^b isn't CAS, and agrees with the noun in number.

¹⁶¹⁰ שפעת גמלים תכסך בכרי מדים ¹⁶¹¹ ועיפה ¹⁶¹² כולם משבא ¹⁶¹³ יבואו ¹⁶¹⁴ זהב ולבונה ¹⁶¹⁵ ישהו יבשרו:
¹⁶¹⁶ צואן ¹⁶¹⁷ קדר יקבצו לך אילי נביות ¹⁶¹⁸ ישרתונך ויעלו ¹⁶¹⁹ לרצון ¹⁶²⁰ על ¹⁶²¹ מזבחי ובית
 תפארתי אפאר:
¹⁶²² מיה ¹⁶²³ אלה כעב תעופפנה ¹⁶²⁴ וכיונים אל ארבותיהמה:

¹⁶¹⁰ 1QIsa^a, LXX: *Madiam*. 1QIsa^b and Masoretic read מדין meaning *Midian*.

¹⁶¹¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Ephah* (LXX: *Giapha*). 1QIsa^a reads ועיפו meaning *Ephuw*.

¹⁶¹² 1QIsa^b, Mas, LXX: *from Sheba*. 1QIsa^a reads משבאו meaning *Shebuw*.

¹⁶¹³ 1QIsa^a: *they shall come* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יבאו. LXX reads ηξουσιν φεροντες meaning *they shall come carrying* (Vorlage: *?) יבואו מנשאים*).

¹⁶¹⁴ 1QIsa^a, Mas: *and frankincense* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ולבנה.

¹⁶¹⁵ 1QIsa^a: *All* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל. LXX reads και παντα meaning *And all* (Vorlage: *?) וכל*).

¹⁶¹⁶ 1QIsa^a: *the flocks* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling צאן.

¹⁶¹⁷ 1QIsa^b, Mas: *Nebaioth*. 1QIsa^a reads נבאות, an orthographic alternative spelling. LXX reads Ναβαιωθ, which could be a transliteration of either spelling.

¹⁶¹⁸ 1QIsa^a, LXX: *and they shall present* (LXX: *be brought*). 1QIsa^b and Masoretic read יעלו meaning *they shall present*.

¹⁶¹⁹ 1QIsa^a: *for favour*. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic read על רצון meaning the same, however with the preposition as a separate word. LXX reads δεκτα meaning *acceptably* (Vorlage: *?) רצון*).

¹⁶²⁰ 1QIsa^a, LXX: *upon*. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹⁶²¹ 1QIsa^a: *who* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מי.

¹⁶²² 1QIsa^a: *they fly about* (polel form). 1QIsa^b and Masoretic (-עו-) have the *qal* form תעפינה meaning *they fly*; the difference between *qal* and *polel* is that the *polel* expresses the aim to perform the action of the verb, whereas *qal* is just that the subject is doing the function of the verb. In this case, the reading of 1QIsa^a has them endeavouring to fly about (like a cloud: כעב), whereas the reading of 1QIsa^b and Masoretic is just a general statement of what they're doing (flying like a cloud). LXX reads πετομαι meaning *they fly*, which could support either of the other two readings.

¹⁶²³ 1QIsa^a, Mas: *to*. 1QIsa^b reads על meaning *upon*, but can be used to mean *to* as well. LXX reads συυ meaning *with* (Vorlage: *?) ב* ? See next).

¹⁶²⁵ **כִּיָּא** ¹⁶²⁶ **לִיא** ¹⁶²⁷ **בְּנִיךָ** ¹⁶²⁸ **לֵהֱבִיא** **מֵרְחוֹק כֶּסֶם וְזָהָב אֶתְּם לְשֵׁם**
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְקָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל ¹⁶²⁹ **כִּיָּא** **פֶּאֶרֶךְ:**
¹⁶³⁰ **וּבְנוֹ בְּנֵי נָכַר חֻמוֹתֶיךָ** ¹⁶³¹ **וּמַלְכֵיהֶמָּה** ¹⁶³² **יִשְׁרָתוֹנֶךָ** **כִּיָּא** ¹⁶³³ **בְּקִצְפֵי הַכִּיתִיךָ וּבִרְצוֹנִי** **רַחֲמֶיךָ:**
¹⁶³⁴ **וּפִתְחוֹ שַׁעֲרֶיךָ תָּמִיד יוֹמָם וּלְיָלָה לֹא** ¹⁶³⁵ **יִסְגְּרוּ לֵהֱבִיא אֵלֶיךָ חֵיל גּוֹאִים** ¹⁶³⁶ **וּמַלְכֵיהֶמָּה** **נְהוּגִים:**

¹⁶²⁴ 1QIsa^a: *their coops* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling **אַרְבַּתֵּיהֶם**. LXX reads **νοσσοισ** meaning *nestlings*, which could be a misreading of **אַרְבַּת** as **אַפְרָה**; though in conjunction with the previous word, the alternative reading of the LXX **συν νοσσοισ ἐπ' ἐμῇ** would indicate a different Hebrew Vorlage here: **בְּאַפְרָחֵיהֶם עָלַי**.

¹⁶²⁵ 1QIsa^a: *Because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**. LXX omits.

¹⁶²⁶ 1QIsa^a: *to Me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לִי**.

¹⁶²⁷ 1QIsa^b, Mas: *at the start*. 1QIsa^a reads an orthographic alternative spelling **בְּרִישׁוֹנָה**.

¹⁶²⁸ 1QIsa^b, Mas, LXX: *your children*. 1QIsa^a reads **בְּנֵי** meaning *children*.

¹⁶²⁹ 1QIsa^a: *because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**. LXX omits.

¹⁶³⁰ 1QIsa^a: *your walls* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **חֲמַתֶּיךָ**.

¹⁶³¹ 1QIsa^a: *and their kings* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **וּמַלְכֵיהֶם**.

¹⁶³² 1QIsa^a: *because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹⁶³³ 1QIsa^a, Mas: *but in My favour* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **וּבִרְצוֹנִי**. LXX reads **καὶ διὰ ἐλεον** meaning *and because of mercy*; the non-repetition of the personal pronoun **μου** could either demonstrate an alternative Hebrew Vorlage, or good translational Greek.

¹⁶³⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *not*. 1QIsa^a reads **וְלֹא** meaning *and not*.

¹⁶³⁵ 1QIsa^a: *nations* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **גּוֹיִם**.

¹⁶³⁶ 1QIsa^a: *and their kings* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **וּמַלְכֵיהֶם**.

¹² **כִּי** ¹⁶³⁷ הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא ¹⁶³⁸ יַעֲבֹדוּכִי ¹⁶³⁹ יֵאָבְדוּ וְהַגּוֹאִים ¹⁶⁴⁰ חֲרֹב יִחַרְבוּ:
¹³ כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן אֵלֶיךָ ¹⁶⁴¹ יָבֹא בְרוֹשׁ ¹⁶⁴² וְתַהֲרֶה ¹⁶⁴³ וְתֹאשׁוּר יִחְדּוּ לִפְאָר מְקוֹם מְקַדְשִׁי וּמְקוֹם רַגְלִי
 אֲכַבֵּד:
¹⁴ וְהִלְכּוּ ¹⁶⁴⁴ אֵלֶיךָ שְׁחוּחַ כֹּל ¹⁶⁴⁵ בְּנֵי מַעֲנִיךָ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עַל כַּפּוֹת רַגְלֶיךָ כֹּל ¹⁶⁴⁶ מִנְּאֻצֶּיךָ וּקְרָאוּ לְךָ עִיר יְהוָה
 צִיּוֹן קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:
¹⁵ תַּחַת הַיּוֹתֵךְ ¹⁶⁴⁷ עֲזוּבָה וּשְׁנוּאָה וְאֵין עוֹבֵר וּשְׁמַתִּיךָ לְגֹאֲוֹן עוֹלָם מִשּׁוֹשׁ דּוֹר וָדוֹר:

¹⁶³⁷ 1QIsa^a: *Because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

¹⁶³⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לֹא.

¹⁶³⁹ 1QIsa^a: *serve you* (plene, feminine-pronoun spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, common-pronoun final spelling יַעֲבֹדוּךְ. As mentioned previous, the use of כִּי- to indicate the feminine-plural pronoun form seen in 1QIsa^a is used sparingly in the Masoretic Hebrew text-type.

¹⁶⁴⁰ 1QIsa^a: *and the nations* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וְהַגּוֹיִם.

¹⁶⁴¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *towards you*. 1QIsa^a reads נָתַן לְךָ וְאֵלֶיךָ meaning *He has given you, and towards you*.

¹⁶⁴² 1QIsa^a, Mas: *the cypress* (aka: fir, pine). 1QIsa^b has an alternative spelling בְּרֹאשׁ.

¹⁶⁴³ 1QIsa^a, LXX: *and the plane* (aka: elm). 1QIsa^b and Masoretic read תַּהֲרֶה meaning *the plane*, though with an alternative spelling of the word as seen in 1QIsa^a.

¹⁶⁴⁴ 1QIsa^b, Mas: *and they shall come*. 1QIsa^a reads וְאֵהֲלִכּוּ, which appears to be a misspelling or an alternative spelling meaning the same.

¹⁶⁴⁵ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling כָּל. Masoretic and LXX omit.

¹⁶⁴⁶ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כָּל.

¹⁶⁴⁷ 1QIsa^b, Mas: *you being*. 1QIsa^a misspells as הַיּוֹתֵךְ.

¹⁶⁴⁸ וינקתי ¹⁶⁴⁹ חלב גואים ושד מלכים תינקי וידעתי ¹⁶⁵⁰ כיא ¹⁶⁵¹ אני יהוה מושיעך וגואלך אביר יעקוב :
¹⁶⁵² תחת הנחושת ¹⁶⁵³ אביא זהב ותחת הברזל אביא כסף ותחת העצים נחושת ¹⁶⁵⁴ ושמתי פקודתך ¹⁶⁵⁵ שלום ונוגשיך ¹⁶⁵⁶ ולוא ¹⁶⁵⁷ ישמע עוד חמס בארצך שד ושבר בגבולך ¹⁶⁵⁸ וקראתה ¹⁶⁵⁹ הישועה ¹⁶⁶⁰ חומותיך ¹⁶⁶¹ ושעריך
 תהלה:

¹⁶⁴⁸ 1QIsa^a: *And you shall suck*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative spelling וינקת meaning the same. As seen with the feminine plural pronominal suffix (-כִּי), even when the pronoun is part of the verb conjugation, the feminine pronoun can have an additional י at the end. In the Masoretic Hebrew Text, this is also rare, mainly occurring in the books of Jeremiah (2:20, 33; 3:4, 5; 4:19; 31:21; 46:11) and Ezekiel (16:13, 18, 22, 43, 47, 51), with occurrences in other books (Ruth 3:3, 4; Mic 4:13).

¹⁶⁴⁹ 1QIsa^a: *and you shall know*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative spelling וידעת meaning the same.

¹⁶⁵⁰ 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁶⁵¹ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

¹⁶⁵² 1QIsa^a: *bronze* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הנחושת.

¹⁶⁵³ 1QIsa^a: *bronze* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נחושת.

¹⁶⁵⁴ 1QIsa^a: *as your overseer* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling פקדתך.

¹⁶⁵⁵ 1QIsa^a: *and as your ruler* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ונוגשיך.

¹⁶⁵⁶ 1QIsa^a, LXX: *And not*. 1QIsa^b and Masoretic read לא meaning *Not*.

¹⁶⁵⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *on your borders*. 1QIsa^b reads בגבולך meaning *on your border*.

¹⁶⁵⁸ 1QIsa^a: *and you shall call* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וקראתה.

¹⁶⁵⁹ 1QIsa^a: *salvation*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative form ישועה meaning the same.

¹⁶⁶⁰ 1QIsa^a: *your walls* (plene spelling). 1QIsa^{b(vid)} has a complete defective spelling חמתריך. Masoretic has plene for the word, defective for the number חומתריך.

19 **לוא** 1661 יהיה לך עוד השמש לאור יומם ולנוגה 1662 הירח בלילה 1663 **לוא** 1664 יאיר לך והיה לך יהוה
 לאור עולם ואלוהיך לתפארתך:
 20 **לוא** יבוא שמשך וירחך **לוא** יאסף כיא יהוה יהיה לך לאור עולם 1665 ושלמו ימי אבלך:
 21 ועמך כולם 1666 צדיקים לעולם יירשו 1667 ארץ נצר 1668 מטעי יהוה 1669 מעשי 1670 ידיו להתפאר:
 22 הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני יהוה בעתה אחישנה:

¹⁶⁶¹ 1QIsa^a: *Not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**. LXX reads **καὶ οὐκ** meaning *And not* (Vorlage: **ולא** ?).

¹⁶⁶² 1QIsa^a: *and as a bright light* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ולנוגה**.

¹⁶⁶³ 1QIsa^a, LXX: *by night*. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹⁶⁶⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

¹⁶⁶⁵ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and your God your glory. Your sun shall not come down (Mas: anymore), and your moon shall not wane; for Yahweh shall be your light forever*. 1QIsa^b omits this entire section by parablepsis, from **לאור עולם** in v19 to the other in v20.

¹⁶⁶⁶ 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כלם**.

¹⁶⁶⁷ 1QIsa^b, Mas: *they shall occupy* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling **ירשו**.

¹⁶⁶⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^m, Mas: *the shoot*. 1QIsa^b omits. LXX reads **φυλασσω** meaning *guarding*, which supports the reading of 1QIsa^a, 4QIsa^m and Masoretic, though it could be that the reading of 1QIsa^a/4QIsa^m also means *guarding*, as **נצר** could mean either, and *guarding* makes sense in the context here.

¹⁶⁶⁹ 1QIsa^a: *of the plantings of Yahweh*. 1QIsa^b reads **מטעיו** meaning *of His plantings*. Masoretic^{ketib} reads **מטעו** meaning *of His planting*. Masoretic^{qere} reads **מטעי** meaning *of My planting*. LXX reads **το φυτευμα** meaning *the planting* (Vorlage: **מטע** ?). It is nigh-on impossible to decide which reading would be the original.

¹⁶⁷⁰ 1QIsa^a, LXX: *the works*. 1QIsa^b and Masoretic read **מעשה** meaning *the work*.

Chapter 61

- ¹⁶⁷¹ רוח יהוה ¹⁶⁷¹ עלי יען משח יהוה אותי ¹⁶⁷² לבשר ענוים שלחני לחבש ¹⁶⁷³ לנשברי לב לקרוא ¹⁶⁷⁴
לשבויים דרור ולאסורים פקחקה ¹⁶⁷⁵:
² לקרוא שנת רצון ליהוה ויום ¹⁶⁷⁶ נקם לאלוהינו לנחם כול אבילים:
³ לשים לאבילי ציון לתת להמה ¹⁶⁷⁷ פאר תחת אפר שמן ששון תחת אבל מעטה תהלה תחת רוח כהה
וקרא ¹⁶⁷⁸ להמה ¹⁶⁷⁹ אילי הצדק מטע יהוה להתפאר:
⁴ ובנו חרבות עולם שוממות ריאשונים יקוממו וחדשו ערי חורב שוממות דור ודור יקוממו:
⁵ ועמדו זרים ורעו צואנכמה ובני נכר אכריכמה ¹⁶⁸⁰ וכורמיכמה:
⁶ ואתמה כוהני יהוה תקרוא ומשרתי אלוהינו יאמר לכמה חיל גואים תואכלו ובכבודם תתיאמר:
⁷ תחת בושתכמה משנה וכלמה ירונו חלקכמה לכן משנה בארצם תירשו שמחת עולם תהיה לכמה:
⁸ כיא אני יהוה אוהב משפט ושונה גזיל בעולה ונתתי פעולתכם באמת וברית עולם אכרות לכמה:

¹⁶⁷¹ 1QIsa^a, LXX: of Yahweh. 1QIsa^b reads יהוה אלהים meaning of Yahweh God. 4QIsa^{m(vid)} and Masoretic read אדני יהוה meaning Sovereign Yahweh.

¹⁶⁷² 1QIsa^a: me (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אתי.

¹⁶⁷³ 4QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: to sewtcher (LXX: cure). 1QIsa^a reads ולחבוש meaning and to sewtcher.

¹⁶⁷⁴ 1QIsa^a, 4QIsa^m: and to proclaim (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לקרא.

¹⁶⁷⁵ 1QIsa^a: liberation (plene spelling). 1QIsa^{b(vid)} has the defective spelling פקחקה. Masoretic splits this into two words פקח־קוה. LXX either reads as αναβλεψιν meaning recovery of sight, or reflects a different Hebrew Vorlage (נשא ?). See Appendix A for a discussion of Isaiah 61:1-2 as it pertains to the Dead Sea Scrolls, LXX and New Testament.

¹⁶⁷⁶ 4QIsa^b, Mas, LXX: and the day. 1QIsa^a reads יום meaning the day.

¹⁶⁷⁷ 1QIsa^a: to them (pronoun-medial spelling). 4QIsa^m and Masoretic have the pronoun-final spelling להם.

¹⁶⁷⁸ 4QIsa^m, Mas, LXX: and shall be called. 1QIsa^a reads וקראו meaning and they shall call.

¹⁶⁷⁹ 1QIsa^a: them (pronoun-medial spelling). 4QIsa^m and Masoretic have the pronoun-final spelling להם.

¹⁶⁸⁰ 1QIsa^a: your famers (pronoun-medial spelling). 4QIsa^m and Masoretic have the pronoun-final spelling אכריהם.

- ⁹ ונודע בגואים זרעכמה וצאצאיכמה בתוך העמים כול רואיהמה יכירום כיא המה זרע ברך יהוה:
- ¹⁰ שוש אשיש ביהוה תגל נפשי באלוהי כיא הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני כחתן ככוהן פאר וככלה תעדה כליהא:
- ¹¹ כיא כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח כן יהוה אלוהים יצמיח צדקה ותהלה נגד כול הגואים:

Chapter 62

- ¹ למען ציון ולוא אחרוש ולמען ירושלים לוא אשקוט עד יצא כנוגה צדקה וישועתה כלפיד תבער:
- ² וראו גואים צדקכי וכול מלכים כבודך וקראו לך שם חדש אשר פי יהוה יקובנו¹⁶⁸¹:
- ³ והיית עטרת תפארת ביד יהוה וצנוף מלוכה¹⁶⁸² בכף אלוהיכי:
- ⁴ ולוא יאמר לכי¹⁶⁸³ עוד עזובה ולארצך לוא¹⁶⁸⁴ יאמר עוד שוממה כיא¹⁶⁸⁵ לכי¹⁶⁸⁶ יקראו חפצי בהא ולארצך בעולה כיא חפץ יהוה בכי¹⁶⁸⁷ וארצך תבעל:
- ⁵ כיא¹⁶⁸⁸ כבעול¹⁶⁸⁹ בחור בתולה יבעלוכי בניך ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלוהיך¹⁶⁹⁰:

¹⁶⁸¹ 1QIsa^a: *He shall designate* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יקבנו.

¹⁶⁸² 1QIsa^a, Mas: *royalty* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מלכה.

¹⁶⁸³ 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial, feminine spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לך.

¹⁶⁸⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁶⁸⁵ 1QIsa^a: *but* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁶⁸⁶ 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial, feminine spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לך.

¹⁶⁸⁷ 1QIsa^a: *with you* (pronoun-medial, feminine spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בך.

¹⁶⁸⁸ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁶⁸⁹ 1QIsa^a, LXX: *just like he marries*. 1QIsa^b and Masoretic read יבעל meaning *he marries*.

¹⁶⁹⁰ 1QIsa^a: *your God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהיך.

¹⁶⁹¹ על חומותיך ¹⁶⁹¹ ירושלים ¹⁶⁹² הפקדתי שומרים ¹⁶⁹³ כול ¹⁶⁹⁴ היום וכול הלילה ¹⁶⁹⁵ לוא ¹⁶⁹⁵ יחשו המזכירים
את יהוה אל דמי לכמה ¹⁶⁹⁶ :
¹⁶⁹⁷ ואל תתנו דמי לו ¹⁶⁹⁷ עד יכין ועד ¹⁶⁹⁸ יכונן ועד ¹⁶⁹⁹ ישים את ירושלים תהלה בארץ:
¹⁷⁰⁰ נשבע יהוה בימינו ובזרוע ¹⁷⁰⁰ עוזו ¹⁷⁰¹ אם אתן עוד דגנך מאכל לאיביך ואם ¹⁷⁰² ישתו בני נכר תירושך
אשר יגעתי ¹⁷⁰³ בזה ¹⁷⁰⁴ :

¹⁶⁹¹ 1QIsa^a: *your walls* (plene spelling). 1QIsa^b has a complete defective spelling חמתִיך. Masoretic has plene for the word, defective for the number חומתִיך.

¹⁶⁹² 1QIsa^a: *Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ירושלם.

¹⁶⁹³ 1QIsa^a: *watchmen* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling שמרים.

¹⁶⁹⁴ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁶⁹⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling לא. Masoretic reads לא תמיד meaning *shall never, ever*. LXX reads οἱ δια τελους ου meaning *those who continuously shall not*, supporting the reading of the Masoretic.

¹⁶⁹⁶ 1QIsa^a: *to all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לכם.

¹⁶⁹⁷ 1QIsa^a, Mas: *to him*. 1QIsa^b reads לכם meaning *to all of you*. LXX omits.

¹⁶⁹⁸ 1QIsa^a: *He prepares, and until*. 1QIsa^b, Masoretic and LXX omit, probably by parablepsis (עד יכין ועד).

¹⁶⁹⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *He establishes, and until*. 1QIsa^b omits, again probably by parablepsis (עד ... ועד).

¹⁷⁰⁰ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and by the arm*. 1QIsa^b omits.

¹⁷⁰¹ 1QIsa^a: *mighty* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עזו.

¹⁷⁰² 1QIsa^b, Mas, LXX: *and surely*. 1QIsa^a reads אם meaning *surely*.

¹⁷⁰³ 1QIsa^a: *you have laboured*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative spelling יגעת meaning the same.

¹⁷⁰⁴ 1QIsa^a: *with it* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בו.

9 **כִּי** 1705 **אֵם** 1706 **מֵאֲסִפֶּיהוּ** 1707 **יֹאכֹלֶהוּ** 1708 **וַיִּהְלֹל** 1709 **אֶת יְהוָה** 1710 **וּמִקְבָּצוֹ יִשְׁתַּהוּ** 1711 **בַּחֲצֹרֹת** 1712
 קוֹדֵשִׁי 1713
 10 **עֲבוּרוֹ** 1714 **בְּשַׁעְרֵים פֶּנּוּ דֶרֶךְ הָעַם סוּלוֹ** 1715 **סוּלוֹ** 1716 **הַמְּסֵלָה סְקוּלוֹ מֵאֲבָן** 1717 **הַנֶּגֶף הָרִימוּ נֹס עַל**
 הָעַמִּים 1718
 11 **הִנֵּה יְהוָה הַשְּׁמִיעַ** 1719 **אֶל קֶצֶה** 1720 **הָאָרֶץ אִמּוּרוֹ** 1721 **לְבַת צִיּוֹן הִנֵּה יִשְׁעָךְ בָּא הִנֵּה שָׂכְרוֹ אַתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ** 1722
 לִפְנֵיו:

¹⁷⁰⁵ 1QIsa^a: *but* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹⁷⁰⁶ 1QIsa^a, LXX*: *surely*. 1QIsa^b and Masoretic omit. *Codex Sinaiticus^{corrA}, Alexandrinus, and Marchalianus. Codex Sinaiticus^{orig} and Vaticanus omit.

¹⁷⁰⁷ 1QIsa^a: *those gathering it* (uncontracted pronoun spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the contracted pronoun spelling **מֵאֲסִפֶּיהוּ**.

¹⁷⁰⁸ 1QIsa^a: *they shall consume it* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יֹאכֹלֶהוּ**.

¹⁷⁰⁹ 1QIsa^a: *and they shall praise* (imperfect form). 1QIsa^b and Masoretic have the perfect form **וַיִּהְלֹל**. LXX reads **καὶ αὐεσσουσιν** meaning the same, future tense, and could support either reading.

¹⁷¹⁰ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Yahweh*. 1QIsa^a reads **שֵׁם יְהוָה** meaning *the name of Yahweh*.

¹⁷¹¹ 1QIsa^a: *they shall drink it* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יִשְׁתַּהוּ**.

¹⁷¹² 1QIsa^a, Mas: *in the enclosures* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **בַּחֲצֹרֹת**.

¹⁷¹³ 1QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *My set-apart*. 1QIsa^a reads **קוֹדֵשִׁי אִמְרֵי אֱלֹהֶיךָ** meaning *My set-apart, says your God*.

¹⁷¹⁴ 1QIsa^a, LXX: *Pass through*. 1QIsa^b and Masoretic read **עֲבוּרוֹ עֲבוּרוֹ** meaning *Pass through! Pass through*.

¹⁷¹⁵ 1QIsa^a: *Pile up* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **סוּלוֹ**. LXX omits.

¹⁷¹⁶ 1QIsa^a: *pile up* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **סוּלוֹ**. LXX omits.

¹⁷¹⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *of stones* (of explicit). 1QIsa^b reads **אֲבָן** meaning *of stones*, with the *of* implicit.

¹⁷¹⁸ 1QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *lift up a banner over the peoples*. 1QIsa^a reads **אִמּוּרוֹ בְּעַמִּים** meaning *speak among the peoples*.

¹⁷¹⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *He has proclaimed*. 1QIsa^a reads **הַשְּׁמִיעוּ** meaning *Proclaim*.

¹⁷²⁰ 1QIsa^b, Mas, LXX: *the end*. 1QIsa^a reads **קֶצֶוֹ** meaning *the ends*.

¹⁷²¹ 1QIsa^a: *say* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אִמּוּרוֹ**.

¹⁷²² 1QIsa^b, Mas, LXX: *and his reward* (LXX: *work*). 1QIsa^a reads **וּפְעֻלָּתוֹ** meaning *and his rewards*.

¹² וקראו להמה ¹⁷²³ עם הקודש ¹⁷²⁴ גאולי יהוה ולכי ¹⁷²⁵ יקרא ¹⁷²⁶ דרושה עיר לוא ¹⁷²⁷ נעזבה:

Chapter 63

¹ מיא זה בא מאדום חמוץ בגדים מבוצרה ¹⁷²⁸ זה הדור ¹⁷²⁹ בלבשו צועה ברוב ¹⁷³⁰ כח ¹⁷³¹ אני מדבר בעדקה ¹⁷³² רב להושיע:
² מדוע אדום ¹⁷³³ ללבושכה ¹⁷³⁴ ובגדיך כדורך בגת ¹⁷³⁵:

¹⁷²³ 1QIsa^a: *to them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-medial spelling להם.

¹⁷²⁴ 1QIsa^a: *the set-apart* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הקדש.

¹⁷²⁵ 1QIsa^a: *and to you* (pronoun-medial, feminine spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ולך.

¹⁷²⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *shall be called*. 1QIsa^a reads יקראו meaning *and they shall call*.

¹⁷²⁷ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷²⁸ 1QIsa^a: *from Bozrah* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מבצרה.

¹⁷²⁹ 1QIsa^b, Mas: *adorned* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling הדר.

¹⁷³⁰ 1QIsa^a: *with great* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ברב.

¹⁷³¹ 1QIsa^b, Mas: *strength of his*. 1QIsa^a has the plene spelling, but misspells the pronoun: כוחוה (should've been כוחהו). LXX reads ισχυος meaning *strength*, omitting the pronoun.

¹⁷³² 1QIsa^a, Mas, LXX: *with righteousness* (feminine). 1QIsa^b has the masculine spelling בצדק.

¹⁷³³ 1QIsa^a: *red* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אדם.

¹⁷³⁴ 1QIsa^a: *raiment* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ללבושך.

¹⁷³⁵ 1QIsa^b, Mas, LXX: *in the winepress*. 1QIsa^a reads בגד which means *coriander*, but this would make little sense here; clearly a mistake of similar sounding letters, with ת and ג having similar sounds.

¹⁷³⁷ פורה דרכתי לבדי ומעמים¹⁷³⁶ אין איש אתי ואדרכם באפי וארמסם בחמתי ויז נצחם על בגדי¹⁷³⁷
 וכול¹⁷³⁸ מלבושי גאלתי:
 כי¹⁷³⁹ יום נקם בלבי ושנת גאולי באה:
 ואביט¹⁷⁴⁰ ואין עוזר¹⁷⁴¹ ואשתומם¹⁷⁴² ואין תומך¹⁷⁴³ ותושע ליא¹⁷⁴⁴ זרועי¹⁷⁴⁵ וחמתיא היא סמכתי:
 ואבוסה עמים באפיא¹⁷⁴⁶ ואשכירמה¹⁷⁴⁷ בחמתי ואורידה¹⁷⁴⁸ לארץ נצחם:

¹⁷³⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and from the peoples*. 1QIsa^a reads ומעמי meaning *and from My people*.

¹⁷³⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and I walked over them in My anger, and I trampled them in My wrath* (LXX: *like dust*), and I splattered their blood on My garments (LXX: omit). 1QIsa^a omits the entire section, possibly by parablepsis (אתי ... בגדי).

¹⁷³⁸ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכל.

¹⁷³⁹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁷⁴⁰ 1QIsa^a, Mas: *And I looked*. 1QIsa^b reads ואביטה meaning the same, with a cohortative ה-, indicating that the speakers *will* has been put into the action.

¹⁷⁴¹ 1QIsa^a, Mas (-עז), LXX: *helper*. 1QIsa^b reads איש meaning *man*.

¹⁷⁴² 1QIsa^a, Mas: *and I was appalled*. 1QIsa^b reads ואשתוממה meaning the same, with a cohortative ה-, indicating that the speakers *will* has been put into the action. LXX reads και προσενοησα meaning *and I observed/paid attention*.

¹⁷⁴³ 1QIsa^a: *who supports*. 1QIsa^b and Masoretic read סומך meaning the same, though with an implication of *help*. LXX reads αντελαμβανετο meaning *support*, which could be translation of either.

¹⁷⁴⁴ 1QIsa^a: *Me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לי. LXX reads αυτους meaning *them* (Vorlage: להם ?).

¹⁷⁴⁵ 1QIsa^a: *My arm* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זרעי.

¹⁷⁴⁶ 1QIsa^a: *in My rage* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling באפי.

¹⁷⁴⁷ 1QIsa^a: *and I caused them to be drunk* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the plene, pronoun-final spelling ואשכירם. Masoretic has the defective, pronoun-final spelling ואשכרם. Masoretes vowel pointed this as וַאֲשַׁכְּרֵם, turning it into a *piel* rather than the *hifil* form seen in 1QIsa^a and 1QIsa^b. LXX omits this and the following word בחמתי (by parablepsis, or on purpose?).

¹⁷⁴⁸ 1QIsa^a: *and I brought down* (plene, cohortative spelling). 1QIsa^b reads the defective, cohortative spelling וארידה. Masoretic has the plene, non-cohortative spelling ואוריד.

- 7 חסדי יהוה אזכיר תהלות¹⁷⁴⁹ יהוה כעל כול¹⁷⁵⁰ אשר גמלנו יהוה ורב טוב לבית ישראל אשר גמאלם כרחמיו וכרוב חסדיו:
- 8 ויאמר¹⁷⁵¹ אך עמי המה בנים לוא¹⁷⁵² ישקרו ויהי להמה¹⁷⁵³ למושיע:
- 9 בכול צרתמה לוא צר ומלאך פניו הושיעמה באהבתיו¹⁷⁵⁴ הואה גאלמה¹⁷⁵⁵ וינטלם וינשאם¹⁷⁵⁶ כול¹⁷⁵⁷ ימי עולם:
- 10 והמה מרו ועצבו את רוח קודשיו ויהפך להמה לאויב והואה נלחם במ:
- 11 ויזכור¹⁷⁵⁸ ימי עולם מושה¹⁷⁵⁹ עמוא איה המעלה מי את רועי צואונו איה השם בקרבו את רוח קודשו:
- 12 ומוליך לימין מושה זרוע תפארתיו בוקע מים מפניהמה לעשות שם עולם:
- 13 מוליכם בתומות כסוס במדבר לוא יכשלו:
- 14 כבהמה בבקעה תרד רוח יהוה תניחנו כיא נהגתה עמכה לעשות לכה¹⁷⁶⁰ שם תפארת:

¹⁷⁴⁹ 1QIsa^b: *the praises* (plene spelling). 1QIsa^a(!) and Masoretic have the defective spelling תהלת.

¹⁷⁵⁰ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁷⁵¹ 1QIsa^a: *And He said* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

¹⁷⁵² 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷⁵³ 1QIsa^a: *to them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling להם.

¹⁷⁵⁴ 1QIsa^a: *and in His compassion* (plene spelling). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the defective spelling ובחמלתו. Masoretes incorrectly vowel pointed as וּבְחֶמְלָתוֹ/Uw-be-khemelath-ow.

¹⁷⁵⁵ 1QIsa^a: *redeemed them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling גאלם.

¹⁷⁵⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and He sustained them, and He lifted them up*. 1QIsa^a reverses to וינשאם וינטלם, giving *and He lifted them up, and He sustained them*.

¹⁷⁵⁷ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁷⁵⁸ 1QIsa^a: *And recalled* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויזכר.

¹⁷⁵⁹ 1QIsa^a: *of Moses* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מושה. LXX omits.

¹⁷⁶⁰ 1QIsa^a: *for Yourself* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לך.

¹⁵ הבט מן השמים וראה מזבול קודשכה ותפארתכה איה קנאתכה וגבורתכה המון מעיד ורחמיך אלי
 התאפקו:
¹⁶ כיא אתה אבינו ואברהם לוא ידענו וישראל לוא הכירנו אתה הואה יהוה אבינו גואלנו¹⁷⁶¹ מעולם
 שמכה¹⁷⁶²:
¹⁷ למה תתענו יהוה¹⁷⁶³ מדרכיכה¹⁷⁶⁴ תקשיח לבנו מיראתך שוב למען עבדיך שבט נחלתך:
¹⁸ למצער ירש עם קודשך¹⁷⁶⁵ צרינו בססו מקדשכה¹⁷⁶⁶:
¹⁹ היינו מעולם לוא¹⁷⁶⁷ משלתה במ לוא¹⁷⁶⁸ נקרא שמכה עליהמה לוא¹⁷⁶⁹ קרעתה¹⁷⁷⁰ שמים ירדת¹⁷⁷¹
 מפניכה¹⁷⁷² הרים נזלו:

¹⁷⁶¹ 1QIsa^a: *our redeemer* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling גאלנו.

¹⁷⁶² 1QIsa^a: *You name* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling שמך.

¹⁷⁶³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *You cause us to wander, O Yahweh*. 1QIsa^a reverses these to יהוה תתענו, giving *O Yahweh, You cause us to wander*.

¹⁷⁶⁴ 1QIsa^a: *from Your ways* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מדרכיך.

¹⁷⁶⁵ 1QIsa^a: *Your set-apart* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קדשך.

¹⁷⁶⁶ 1QIsa^a: *of Your sanctuary* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מקדשך. LXX omits (with previous two words צרינו בססו).

¹⁷⁶⁷ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷⁶⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷⁶⁹ Most English translations split this here and have the following words as 64:1, and such 64:1 becomes 64:2, etc., etc. No Hebrew manuscript has a space here to indicate a separate paragraph or section. Several manuscripts of the LXX have it as the start of a new section, which was repeated in the Latin Vulgate (hence the split done by English translations).

¹⁷⁷⁰ 1QIsa^a: *You would rip open* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קרעת.

¹⁷⁷¹ 1QIsa^{b(vid)}, Mas: *You come down*. 1QIsa^a reads וירדתה meaning *and You come down*. LXX reads τρομος λημψεται meaning *shall receive a trembling* (recalling Isa 33:14, or Vorlage: רעד תאהז ?).

¹⁷⁷² 1QIsa^a: *before you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the pronoun-final spelling מפניך.

Chapter 64

- ¹ כקדוח אש עמסים מים תבעה אש לצריכה להודיע שמכה לצריכה מפניכה גואים ירגזו:
² בעשותכה נוראות נקוה ירדתה מפניכה הרים נזלו:
³ מעולם לוא שמעו ולוא האזינו ועין לוא ראתה אלוהים זולתך יעשה למחכה לו:
⁴ פגעתה את שש ועושה צדק בדרכיכה יזכורכה הנה אתה קצפתה ונחטא בהמה עולם ונושע:
⁵ ונהיה כטמא כולנו כבגד עדים כול צדקותינו ונבולה כעלה כולנו ועוונותינו כרוח ישאוננו:
⁶ ואין קורה **בשמכה**¹⁷⁷³ מתעורר לאחזיק בכה כיא הסתריתה פניכה ממנו ותמגדנו ביד עווננו:
⁷ ואתה יהוה אבינו אתה ואנחנו **חמר**¹⁷⁷⁴ ואתה יוצרנו ומעשה ידיכה כולנו:
⁸ אל **תקצוף**¹⁷⁷⁵ יהוה עד מואדה ואל לעת תזכור עוון **הנה**¹⁷⁷⁶ **הבטנא**¹⁷⁷⁷ עמכה כולנו:
⁹ ערי קודשכה היו מדבר ציון כמדבר הייתה ירושלים שוממה:
¹⁰ בית קודשנו ותפארתנו אשר **הללוכה**¹⁷⁷⁸ **אבותינו**¹⁷⁷⁹ היו לשרפת אש וכול מחמודינו היו לחורבה:
¹¹ העל אלה תתאפק יהוה תחשה ותעננו עד מואדה:

¹⁷⁷³ 1QIsa^a: *on Your name* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **בשמך**.

¹⁷⁷⁴ 1QIsa^a, LXX: *clay*. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic read **החמר** meaning *the clay*.

¹⁷⁷⁵ 1QIsa^a: *You be angry* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **תקצף**.

¹⁷⁷⁶ 1QIsa^a: *Behold*. 1QIsa^b and Masoretic read the less common form **הן** meaning the same. LXX reads **καὶ νῦν** meaning *And now* (Vorlage: **ועתה** ?).

¹⁷⁷⁷ 1QIsa^b, LXX *Look!* 1QIsa^a reads **הבטנא**, an orthographic alternative meaning the same (using **ה-** instead of **א-** to indicate the *-ah* sound). Masoretic splits this into two words **הבטנא**, with **נא** being a separate emphatic particle (usually translated *please* or *now*).

¹⁷⁷⁸ 1QIsa^a: *praised You* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **הללוך**.

¹⁷⁷⁹ 1QIsa^a: *our ancestors* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אבותינו**.

- 1 נדרשתי ללוא שאלוני נמציתי ללוא בקשוני אמרתי הנני אל גוי לוא ¹⁷⁸⁰קורא בשמיא:
- 2 פרשתי ידי כול היום אל עם סורה ההולכים הדרך לוא טוב אחר מחשבותיהמה:
- 3 העם המכעיסים אותי על פני תמיד המה זובחים בגנות וינקו ידיים על האבנים:
- 4 היושבים בקברים ובנצורים ילינו האוכלים בשר החוזיר ומרק פגולים בכליהמה:
- 5 האומרים קרב אליכה אל תגע ביא קדשתיכה אלה עשן באפי אש יוקדת כול היום:
- 6 הנה כתובה לפני לוא אחשה כיא אם שלמתי ושלמתי אל חיקם:
- 7 עוונותיכמה ועונות אבותיכמה יחדו אמר יהוה אשר קטרו על ההרים ועל הגבעות חרפוני ומדותי פועלתמה רישונה על חיקמה:
- 8 כוה אמר יהוה כאשר ימצא התירוש באשכול ויואמר אל תשחיתיהו כיא ברכה בוא כן אעשה למען עבדי לבלתי השחית הכול:
- 9 והוציתי מיעקוב זרע ומיהודה ירש הרי וירשוהו בחירי ועבדי ישכנו שמה:
- 10 והיאה השרון לנוי צואן ועמק עכור למרבץ בקר לעמי אשר דרשוני:
- 11 ואתמה עוזבי יהוה השכחים את הר קודשי העורכים לגד שולחן וממלאים למני מסכה:
- 12 ומניתי אתכמה לחרב וכולכמה לטבחה תכרעו יען קראתי ולוא עניתמה דברתי ולוא שמעתמה ותעשו הרע בעיני ובאשר לוא חפצתי בחרתמה:
- 13 לכן כוה אמר אדוני יהוה הנה עבדי יואכלו ואתמה תרעבו הנה עבדי יישבו ואתמה תצמאו הנה עבדי ישמחו ואתמה תבושו:

¹⁷⁸⁰ 4QIsa^b: call (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling קרא.

- 14 הנה עבדי ירננו בטוב לב ואתמה תזעקו מכאיב לב ומשברון רוח תלילו:
15 והנחתמה שמכמה לשבועה לבחירי והמיתכה אדוני יהוה תמיד:
16 והיה הנשבע באלוהי אמן והנשבע בארץ ישבע באלוהי אמן כיא נשכחו הצרות הרישונות וכיא נסתרו מעיני:
17 כיא הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולוא¹⁷⁸¹ תזכרנה הרישונות¹⁷⁸² ולוא¹⁷⁸³ תעלינה¹⁷⁸⁴ על לב:
18 כיא אם שיש וגיל¹⁷⁸⁵ עדי עד אשר אני בורא כיא¹⁷⁸⁶ הנני בורא את ירושלים גילה ועמה משובש:
19 וגלתי בירושלים וששתי בעמיא ולוא¹⁷⁸⁷ ישמע בה עוד קול בכי וקול זעקה:

¹⁷⁸¹ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

¹⁷⁸² 1QIsa^a: *the former things* (plene, orthographic alternative spelling). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the defective, common spelling הראשונות.

¹⁷⁸³ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

¹⁷⁸⁴ 1QIsa^b, Mas: *shall they raise up*. 1QIsa^a reads תעלינא, an orthographic alternative spelling meaning the same (using א- instead of ה- to indicate the -ah sound). LXX reads *επελθῇ αὐτῶν* meaning *shall it arise in their* (Vorlage: תעל על לבם ?).

¹⁷⁸⁵ 1QIsa^a: *and rejoice* (singular). 1QIsa^b and Masoretic read the plural וגילו meaning *and all of you rejoice*. LXX has *καὶ ἀγαλλίαμα* meaning *and rejoicing*, supporting the reading of 1QIsa^a, taking גיל as a noun rather than a verb.

¹⁷⁸⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁷⁸⁷ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

¹⁷⁸⁸ ולוא ¹⁷⁸⁹ יהיה משמה עוד עול ¹⁷⁹⁰ ימים וזקן אשר לוא ¹⁷⁹¹ ימלה ¹⁷⁹² את ימיו כיא ¹⁷⁹³ הנער בן מאה
שנה ימות והחוטא בן מאה שנה יקולל ¹⁷⁹⁴ :
¹⁷⁹⁵ ובנו בתים וישבו ונטעו כרמים ואכלו את פריאם ¹⁷⁹⁶ :
¹⁷⁹⁷ לוא ¹⁷⁹⁸ יבנו ואחר ישב לוא ¹⁷⁹⁹ יטעו ואחר יואכל ¹⁸⁰⁰ כיא כימי העץ ¹⁸⁰¹ ימי עמיא ומעשה
ידיהמה ¹⁸⁰² יבלו:

¹⁷⁸⁸ 1QIsa^a: *And not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic read לא meaning *Not*. LXX reads οὐδ' οὐ μὴ meaning *nor any more*, supporting the readings of 1QIsa^a.

¹⁷⁸⁹ 1QIsa^a: *there* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling משם.

¹⁷⁹⁰ 1QIsa^b, Mas: *a nursing infant*. 1QIsa^a reads עויל meaning *a young boy*. LXX supports the reading of 1QIsa^b and Masoretic somewhat, having αὔρος meaning *untimely death* (translating עול ימים).

¹⁷⁹¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷⁹² 1QIsa^a: *he fills out*. 1QIsa^b and Masoretic read the more common orthographic spelling alternative ימלא.

¹⁷⁹³ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁷⁹⁴ 1QIsa^a: *he shall be cursed* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יקלל.

¹⁷⁹⁵ 1QIsa^a: direct object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹⁷⁹⁶ 1QIsa^a: *their fruit* (plene spelling, direct object marker). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling פריים.

¹⁷⁹⁷ 1QIsa^a: *Not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷⁹⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷⁹⁹ 1QIsa^a: *eat* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יאכל. LXX reads φαγονται meaning *they eat* (Vorlage: יאכלו ?).

¹⁸⁰⁰ 1QIsa^b, Mas: *the tree*. 1QIsa^a reads עץ meaning *a tree*. LXX reads του ξυλου της ζωης meaning *the tree of life* (recalling Gen 3:22/24, or Vorlage: העץ החיים ?).

¹⁸⁰¹ 1QIsa^a: *My people* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עמי.

¹⁸⁰² 1QIsa^a: *of their hands* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ידיהם.

23 בחירי¹⁸⁰³ לוא¹⁸⁰⁴ יגעו לריק ולוא¹⁸⁰⁵ ילדו לבהלה כיא¹⁸⁰⁶ זרע ברכ¹⁸⁰⁷ יהוה המה¹⁸⁰⁸ וצאצאיהמה¹⁸⁰⁹
אתם:
24 והיה טרם יקראו ואני אענה עוד המה מדברים ואני אשמע:
25 זאב¹⁸¹⁰ וטלה ירעו כאחד וארי¹⁸¹¹ כבקר יואכל¹⁸¹² תבן ונחש עפר לחמו לוא¹⁸¹³ ירעו ולוא¹⁸¹⁴ ישחיתו
בכול¹⁸¹⁵ הר קודשי¹⁸¹⁶ אמר יהוה:

¹⁸⁰³ 1QIsa^a, LXX: *My chosen ones*. 1QIsa^b and Masoretic have this as part of the previous verse.

¹⁸⁰⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לֹא.

¹⁸⁰⁵ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וְלֹא.

¹⁸⁰⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

¹⁸⁰⁷ 1QIsa^a, LXX: *blessed* (singular). 1QIsa^b and Masoretic have the plural בְּרַכִּי (conforming to C.A.S. of זֶרַע/seed).

¹⁸⁰⁸ 1QIsa^a: *they are* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling הֵם.

¹⁸⁰⁹ 1QIsa^a: *and their descendants* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling וְצִאצְאֵיהֶם.

¹⁸¹⁰ 1QIsa^b, Mas: *The wolf*. 1QIsa^a has זֶב meaning the same; it is hard to decide whether this is a spelling mistake, or the defective spelling. LXX reads τῶτε λύκοι meaning *Then wolves* (Vorlage: זֶב זֶב זֶב?).

¹⁸¹¹ 1QIsa^a: *and the lion*. 1QIsa^b and Masoretic read וְאַרְיֵה, an alternative spelling (and more common) meaning the same.

¹⁸¹² 1QIsa^a: *shall eat* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יֹאכַל.

¹⁸¹³ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לֹא.

¹⁸¹⁴ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וְלֹא.

¹⁸¹⁵ 1QIsa^a: *on all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בְּכָל.

¹⁸¹⁶ 1QIsa^a: *My set-apart* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קֹדְשִׁי.

- 1 ¹⁸¹⁷ כוה אמר יהוה השמים כסאי והארץ הדום ¹⁸¹⁸ רגלי איזה בית אשר תבנו ¹⁸¹⁹ ליא ואיזה מקום מנוחתי ¹⁸²⁰ :
 2 ¹⁸²¹ ואת כול אלה ידי עשתה והיו ¹⁸²² כול ¹⁸²³ אלה נואם ¹⁸²⁴ יהוה ואל זה אביט אל עניא ¹⁸²⁵ ונכאה ¹⁸²⁶ רוח וחרד ¹⁸²⁷ לדברי ¹⁸²⁸ :

¹⁸¹⁷ 1QIsa^a: *Thus* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כוה.

¹⁸¹⁸ 1QIsa^a: *the footstool* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הדום.

¹⁸¹⁹ 1QIsa^a: *for Me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לי.

¹⁸²⁰ 1QIsa^a, Mas: *My resting* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מנוחתי.

¹⁸²¹ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁸²² 1QIsa^a: *and have come into being* (perfect form). 1QIsa^b and Masoretic have the imperfect form ויהיו, meaning the same.

¹⁸²³ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁸²⁴ 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נואם.

¹⁸²⁵ 1QIsa^a: *the humble* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עני.

¹⁸²⁶ 1QIsa^b, LXX: *and the downcast* (singular) 1QIsa^a reads the plural ונכאי. The Masoretic Leningrad codex gives ונכה, whereas other Masoretic manuscripts give ונכא; all are different spellings of the same word.

¹⁸²⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and in reverent awe*. 1QIsa^a reads והחורד meaning *and the one in reverent awe*.

¹⁸²⁸ 1QIsa^a, LXX: *at My words*. 1QIsa^b reads אל דברי meaning the same, though with a separate preposition. Masoretic reads על דברי also meaning the same, though with a separate preposition that is different to that seen in both 1QIsa^a and 1QIsa^b. Masoretic vowel pointed דברי as דְּבָרִי, giving it the singular *My word*; consonantly, there is no difference between the singular and the plural forms of *My word/words* (cf. Deut 18:18, 19).

¹⁸²⁹ שוחט השור כמכה ¹⁸³⁰ איש זובח השה ¹⁸³¹ עורף כלב מעלה מנחה דם חוזיר ¹⁸³² מזכיר לבונה ¹⁸³³ מברך
 און גם המה בחרו בדרכיהמה ¹⁸³⁴ ובשקוציהמה ¹⁸³⁵ נפשמה ¹⁸³⁶ חפצה:
¹⁸³⁷ גם אני אבחר בתעלוליהמה ¹⁸³⁸ ובמגורותיהמה ¹⁸³⁹ אביא להמה ¹⁸⁴⁰ יען קראתי ואין עונה דברתי ולוא ¹⁸⁴¹
 שמעו ויעשו את ¹⁸⁴² הרע בעיני ובאשר לוא ¹⁸⁴³ חפצתי בחרו:
¹⁸⁴⁴ שמעו דבר יהוה החרדים אל דבריו אמרו אחיכמה ¹⁸⁴⁵ שונאיכמה ¹⁸⁴⁶ מנדיכם למען שמי יכבד יהוה יראה
 בשמחתמה והמה יבושו:
¹⁸⁴⁷ קול שאון בעיר קול מהיכל קול יהוה משלם גמול לאויביו:

¹⁸²⁹ 1QIsa^a, LXX: *like one who slays*. 1QIsa^b and Masoretic read מכה meaning *one who slays*, with *like* implicit rather than explicit.

¹⁸³⁰ 1QIsa^b, Mas: *the sheep*. 1QIsa^a reads השא, an orthographic alternative spelling meaning the same. LXX omits from עורף to איש.

¹⁸³¹ 1QIsa^a: *of swine* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חזיר. Masoretes incorrectly vowel pointed this as חזיר/khazir.

¹⁸³² 1QIsa^a: *frankincense* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לבנה.

¹⁸³³ 1QIsa^a: *in their ways* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בדרכיהם.

¹⁸³⁴ 1QIsa^a: *and in their horrors* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ובשקוציהם.

¹⁸³⁵ 1QIsa^a: *their soul* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling נפשם.

¹⁸³⁶ 1QIsa^a: *in their discomforting outcome* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling בתעלליהם.

¹⁸³⁷ 1QIsa^a: *and in their horrifying objects* (plene, uncontracted pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, contracted pronoun-final spelling ובמגרתם. Masoretic reads ומגרותם meaning *and their horrifying objects*. LXX reads και τας αμαρτιας meaning *and their sins*.

¹⁸³⁸ 1QIsa^a: *on them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling להם.

¹⁸³⁹ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

¹⁸⁴⁰ 1QIsa^a: direct-object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹⁸⁴¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁸⁴² 1QIsa^a: *all of your country men* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אחיכם. LXX reads αδελφοι ημων meaning *our brothers* (Vorlage: אחינו ?).

¹⁸⁴³ 1QIsa^a: *who despise all of you* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling שונאיכם.

⁷ בטרם תחיל ילדה בטרם יבוא חבל לה ¹⁸⁴⁴ והמליטה ¹⁸⁴⁴ זכר:
⁸ מיא שמע כזואת ומיא ¹⁸⁴⁵ ראה ¹⁸⁴⁶ כאלה התחיל ¹⁸⁴⁷ ארץ ביום אחד אם יולד גוי פעם אחת ¹⁸⁴⁸ כיא ¹⁸⁴⁸ חלה
 גם ילדה ציון את בניהא ¹⁸⁴⁹:
⁹ האני אשביר ולוא אוליד יואמר יהוה אם אניא המוליד ואעצרה ¹⁸⁵⁰ אמר אלוהיך:
¹⁰ שמחו את ירושלים ¹⁸⁵¹ וגילו בהא כול אוהביהא שישו אתה משוב כול המתאבלים עליהא ¹⁸⁵²:
¹¹ למען תינקו ושבעתמה משד תנחומיהא למען תמוצו והתענגתמה ¹⁸⁵³ מזיז ¹⁸⁵⁴ כבודה:
¹² כוה אמר יהוה הנני נוטה אליהא כנהר שלום וכנחל שוטף כבוד גואים וינקתיהמה ¹⁸⁵⁵ על צד תנשינה ועל
 בירכים תשתעשעו:

¹⁸⁴⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *she also gave birth*. 1QIsa^a reads ^{המליטה} meaning *she gave birth*.

¹⁸⁴⁵ 1QIsa^a, LXX: *And who*. 1QIsa^b and Masoretic have ^{מי} meaning *who*.

¹⁸⁴⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *has seen*. 1QIsa^a reads ^{יראה} meaning *sees*.

¹⁸⁴⁷ 1QIsa^a: *can be born* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ^{היוחל}.

¹⁸⁴⁸ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ^{כי}.

¹⁸⁴⁹ 1QIsa^a: *her children* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ^{בניה}.

¹⁸⁵⁰ 1QIsa^a: *shall I close*. 1QIsa^b and Masoretic read ^{ועצרת} meaning *I close*.

¹⁸⁵¹ 1QIsa^a: *Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ^{ירושלם}.

¹⁸⁵² 1QIsa^a: *over her* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ^{עליה}.

¹⁸⁵³ 1QIsa^a: *and refresh yourselves* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ^{והתענגתם}.

¹⁸⁵⁴ 1QIsa^b, Mas: *from the breast*. 1QIsa^a has the strange reading ^{ממזוז} which might be a corrupt reading of ^{מזוזת} meaning *doorposts* or *doorframes*. The LXX has the reading ^{εἰσοδου} here meaning *entrance*, which may come from a figurative meaning of ^{מזוזת}.

¹⁸⁵⁵ 1QIsa^a: *and you shall suck* (uncontracted, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the contracted, pronoun-final spelling ^{וינקתם}.

13 כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנוכי ¹⁸⁵⁶אנחמכמה ¹⁸⁵⁷ובירושלים תתנחמו:
 14 וראיתמה ושש ¹⁸⁵⁸לבכמה ועצמותיכמה כדשא תפרחנה ונודע יד יהוה את עבדיו וזעם את איביו:
 15 כי ¹⁸⁵⁹הנה יהוה באש יבוא ובסופה מרכבותיו להשיב בחמה אפו ¹⁸⁶⁰וגערתו ¹⁸⁶¹בלהבי אש:
 16 כי ¹⁸⁶²באש יהוה נשפט ¹⁸⁶³כול ¹⁸⁶⁴הבשר ¹⁸⁶⁵ורבו חללי יהוה:
 17 המתקדשים והמטהרים אל הגנות אחר אחת בתוך ¹⁸⁶⁶אוכלי ¹⁸⁶⁷בשר החזיר ¹⁸⁶⁸והשקוץ והעכבר יחדיו
 יספו ¹⁸⁶⁹אמר יהוה:

¹⁸⁵⁶ 1QIsa^a: *will comfort all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **אנחמכם**.

¹⁸⁵⁷ 1QIsa^a: *and in Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ובירושלם**.

¹⁸⁵⁸ 1QIsa^a: *your heart* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **לבכם**.

¹⁸⁵⁹ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹⁸⁶⁰ 1QIsa^b, Mas, LXX: *His anger*. 1QIsa^a repeats **אפו**, giving an extra *Yes, his anger*; probably written again by mistake (known as *dittography*).

¹⁸⁶¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and His rebuke* (plene spelling). 1QIsa^a reads **וגערתיו** meaning *and his rebukes*.

¹⁸⁶² 1QIsa^b, Mas: *enters into judgement*. 1QIsa^a reads **יבוא לשפוט** meaning *comes to pass judgement*, possibly influenced by the more or less same wording in v15 above. LXX reads **κριθησεται πασα η γη** meaning *all the earth shall be judged*, supporting the reading of 1QIsa^b/Masoretic somewhat (though reflects a different Vorlage: **כל הארץ**?).

¹⁸⁶³ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כל**.

¹⁸⁶⁴ 1QIsa^a: *mankind*. 1QIsa^b and Masoretic read **בשר** meaning *flesh*.

¹⁸⁶⁵ 1QIsa^b, Mas, LXX: *those slain by Yahweh*. 1QIsa^a reads **חלליו** meaning *those slain by Him*.

¹⁸⁶⁶ 1QIsa^a: *eating* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אכלי**.

¹⁸⁶⁷ 1QIsa^a: *the swine* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **החזיר**. Cf. 66:3 above.

¹⁸⁶⁸ 1QIsa^a: *together* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יחדו**.

¹⁸⁶⁹ 1QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *they shall be destroyed*. 1QIsa^a omits this word, probably due to homoteleuton with the previous word.

18 ואנוכי מעשיהמה ומחשבותיהמה 1870 באה 1871 לקבץ את כול הגואים והלשונות 1872 ובאו וראו את כבודי:
 19 ושמתי בהמה אותות 1873 ושלחתי מהמה 1874 פליטים אל הגואים תרשיש פול ולוד משוך קשת תובל 1875
 ויואן האים הרחוקים 1876 אשר לוא 1877 שמעו את שמעי ולוא ראו 1878 את כבודי והגידו את כבודי בגואים:
 20 והביאו את כול 1879 אחיכמה 1880 מכל הגואים מנחה ליהוה בסוסים וברכב 1881 ובצובים 1882 ובפרדים
 ובכורכות 1883 אל 1884 הר קדשי ירושלים אמר יהוה כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית
 יהוה:

¹⁸⁷⁰ 1QIsa^a: *and their thoughts* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling **ומחשבותיהם**. LXX reads **και τον λογισμον αυτων** meaning *and their thought* (reading **מחשבת** as a singular, rather than plural).

¹⁸⁷¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *I am coming*. 1QIsa^a reads **באו** meaning either *Come* or *They shall come*.

¹⁸⁷² 1QIsa^a: *and the languages* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **והלשונות**.

¹⁸⁷³ 1QIsa^a, LXX: *signs*. 1QIsa^b and Masoretic read the singular **אות** meaning *sign*.

¹⁸⁷⁴ 1QIsa^a: *from them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **מהם**.

¹⁸⁷⁵ 1QIsa^a: *Tubal* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **תבל**.

¹⁸⁷⁶ 1QIsa^a: *far away* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **הרחקים**.

¹⁸⁷⁷ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have **לא**.

¹⁸⁷⁸ 1QIsa^b, Mas: *seen*. 1QIsa^a misspells as **ראו** (via dittography).

¹⁸⁷⁹ 1QIsa^a*, Mas (כל): *all*. A corrector to 1QIsa^a added the words **את כול**, but forgot to remove the **כול** on the next line, giving *They will bring all, all your kindred*. LXX omits.

¹⁸⁸⁰ 1QIsa^a: *your country men* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אחיכם**.

¹⁸⁸¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and on chariots*. 1QIsa^a reads **וברכבם** which is either a defective spelling of a plural form (**רכב** is a word that doesn't appear to have a plural form, and so it used for both singular/plural, with the number being determined from context), or means *and on their chariots*.

¹⁸⁸² 1QIsa^a: *and in litters* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ובצבים**.

¹⁸⁸³ 1QIsa^a: *and with carriages*. 1QIsa^b and Masoretic read **ובכרכרות**, which is translated as something along with *camels* or *swift beats*; as this is a *hapax legomen* it isn't always clear as to what the meaning of the word is. LXX reads **μετα αυλας** meaning *with sunshades*, which supports the reading of 1QIsa^a.

¹⁸⁸⁴ 1QIsa^a, LXX: *to*. 1QIsa^b and Masoretic have **על** meaning *upon*.

- 21 וגם מהם אקה **ליא** 1885 **לכוהנים** 1886 **ללויים** 1887 אמר יהוה:
- 22 כיא כאשר השמים חדשים והארץ החדשה אשר אני עשה עמדים לפני **נואם** 1888 יהוה כן **יעמוד** 1889
- זרעכמה** 1890 **ושמכמה**:
- 23 והיה **מדי חודש** 1891 **בחדשו ומדי שבת בשבתה** 1892 **יבוא כול הבשר להשתחות לפני אמר יהוה**:
- 24 **ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים ביא כיא תולעתם לוא תמות ואשם** 1893 **לוא תכבה והיו דראון לכול** 1894 **בשר** 1895:

¹⁸⁸⁵ 1QIsa^a, LXX^(mss): *for myself*. 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^{c(vid)}, Masoretic and certain LXX texts omit this word. Codex Sinaiticus has **εμοι**/to Me; Codex Alexandrinus has **εμαυτω**/for Myself; Codex Vaticanus omits. The evidence for the inclusion or omission of this word is divided. Either reading makes sense.

¹⁸⁸⁶ 1QIsa^a: *to be priests* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling **לכהנים**.

¹⁸⁸⁷ 1QIsa^a: *as Levites* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ללויים**.

¹⁸⁸⁸ 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **נאם**.

¹⁸⁸⁹ 1QIsa^a: *shall stand* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling **יעמד**.

¹⁸⁹⁰ 1QIsa^a: *the seed of you all* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the pronoun-final spelling **זרעכם**.

¹⁸⁹¹ 1QIsa^a: *new moon* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **חדש**.

¹⁸⁹² 1QIsa^a, 4QIsa^c: *to Sabbath* (feminine). 1QIsa^b and Masoretic have the masculine **בשבתו**.

¹⁸⁹³ 4QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *and their fire* (contracted, pronoun-final spelling). 1QIsa^a reads the uncontracted, pronoun-medial spelling **ואשהמה**.

¹⁸⁹⁴ 1QIsa^a: *to all* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לכל**.

¹⁸⁹⁵ 4QIsa^b, Mas, LXX: *flesh*. 1QIsa^a reads **הבשר** meaning *the flesh* (or *mankind*).

Appendix A:

DSS, LXX, Masoretic, and Greek NT for Textual Transmission considerations in Isaiah 60:1-2

Even before the discovery of the Dead Sea Scrolls, there were three main witnesses to the text of the Tanakh: Masoretic Hebrew, Greek Septuagint, and quotations of the Tanakh in the Greek New Testament (GNT). Though the GNT Tanakh quotations are numerous, none of them really conform to either of the other two witnesses, and evidenced their own form of the text. The most apparent one is the quotation of Isaiah 61:1-2 in Luke 4:19-20:

*ΠΝΑ ΚΥ ἐπ' ἐμε οὐ εἵνεκεν ἐχρίσεν με
εὐαγγελισασθαι πτωχοῖς,
ἀπεσταλκεν με κηρυζαι αιχμαλωτοῖς ἀφεσιν
καὶ τυφλοῖς ἀναβλεψιν,
ἀποστείλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφ᾽ ἑσθῇ,
κηρυζαι ἐνιαυτὸν ΚΥ δεκτὸν.*

*The Spirit of Yahweh is upon Me, because of which He has anointed Me
to proclaim good news to the poor,
He has sent Me to announce release for the captives,
and recovery of sight to the blind,
to send out those who are oppressed in liberty,
to announce the favourable year of Yahweh...*

If we compare this to the Masoretic Hebrew Text:

*The Spirit of Master Yahweh is upon me, because Yahweh has anointed me,
He has sent me to bring good news to the oppressed, to bind up those broken-hearted,
to proclaim release to the captives, and liberation for those that are bound,
to proclaim the year of Yahweh's favour*

רוּחַ אֲדֹנָי יְהוָה עָלַי
לְבַשׁ עֲנָוִים שְׁלַחֲנִי
לְקַרְא לְשִׁבוּיָם דְּרוּר
לְקַרְא שְׁנַת־רְצוֹן לַיהוָה
יְעֹן מָשַׁח יְהוָה אֹתִי
לְחַבֵּשׁ לְנִשְׁפָּרִי־לֵב
וְלְאַסּוּרִים פְּקַח־קוֹם

As can be seen quite clearly, there are several differences between the GNT and Masoretic Hebrew; the GNT has certain verbs with nouns which the Masoretic has with different ones (in GNT, *to proclaim good news to the poor* is a sentence by itself; Masoretic Hebrew has *He has sent me to bring good news to the oppressed*, which includes the verb **שלח**/to send with it; GNT has this verb as part of the next sentence, *He has sent me to announce release for the captives*); the GNT omits some words (*Master*, the second occurrence of *Yahweh*, *to bind up those broken-hearted*), and then adds some (*and recovery of sight to the blind*); followed by a different understanding of the words *the year of Yahweh's favour*, *to the favourable year of Yahweh* (taking **רצון** as an adjective, rather than a noun).

The question here would be: has the Masoretic Hebrew correctly reproduced the original Hebrew of Isaiah's words? Does the GNT provide evidence that they've changed it? Or does Luke just go on a mental rampage and incorrectly translate the words from Hebrew into Greek?

This is where the LXX can shed some light on the issue:

ΠΙΝΑ ΚΥ ἐπ' ἐμε, οὐ εἰνεκεν ἐχρίσεν με·
εὐαγγελισασθαι πτωχοῖς ἀπεσταλκεν με,
ἰασασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν,
κηρυξαι αἰχμαλωτοῖς ἀφεσὶν καὶ τυφλοῖς ἀναβλεψιν,
καλεσαι ἐνιαυτὸν ΚΥ δεκτόν

*The Spirit of Yahweh is upon me, because of which He has anointed me
He has sent me to proclaim good news to the poor
to cure those who are broken-hearted,
to announce release for the captives, and recovery of sight to the blind,
to call the favourable year of Yahweh*

We have a sort of slightly mixed text in the LXX; the translator has kept the Hebrew verb and noun choices (*to send* with *to proclaim good news*) against the GNT; the GNT has reproduced the first line verbatim from the LXX, omitting the second occurrence of *Yahweh* and not having *Master*; the LXX and GNT are also in agreement in taking **רצון** as an adjective (*favourable*) rather than as a noun; the LXX and Masoretic agree against the GNT in having *to cure/bind up those who are broken-hearted*; and the LXX and GNT agree in reading *and recovery of sight to the blind* against the Masoretic *and liberation for those that are bound*. GNT is by itself to read *to send out those who are oppressed in liberty*.

It is little wonder than certain manuscripts of the GNT like to insert *to cure those who are broken-hearted* into Luke 4:18 (Codex Alexandrinus, Codex Coridethianus, Codex Athous Lavrensis, Uncial 0102, Family 1, Majority Text), however all of these are post 5th Century CE, and Codex Sinaiticus and Vaticanus of the 4th Century CE omit it, along with citations in Origen (3rd century CE), Eusebius (4th century CE), and numerous others. Surprisingly, the manuscripts of the LXX copied by Christian scribes don't have any evidence that they attempted to amend the LXX Isaiah 61:1-2 to conform to the reading

of Luke 4:18-19; this would indicate that cross contamination was rare, hence such importance was attached to the LXX even when it disagreed with the GNT.

There are several explanations for the differences between the three versions, the main one being a different Hebrew Vorlage for each. But where exactly is the proof? The Masoretic Hebrew manuscripts are generally in agreement (certain differences remain, but none significant), so without having other Hebrew manuscripts to look at, it was generally assumed that the LXX and GNT had “free” translations of the Hebrew.

That was, until the Dead Sea Scrolls were discovered. We then had an extra four manuscripts that had the Hebrew text of Isaiah 61:1-2. Did they provide evidence that the LXX and GNT were free translations of the Hebrew? Or do they evidence that there was more than just one form of the text of Isaiah in circulation before the start of the Common Era?

The evidence is for the latter: there was indeed more than one form of the text of Isaiah in circulation before the Common Era. The Great Isaiah Scroll (or 1QIsa^a), gave the most evidence for such. How does it pertain to the text of Isaiah 61:1?

The Spirit of Yahweh is upon me, because Yahweh has anointed me,

He has sent me to bring good news to the oppressed, and to bind up those broken-hearted,

to proclaim release to the captives, and liberation for those that are bound,

to proclaim the year of Yahweh's favour

רוח יהוה עלי
לבשר ענוים שלחני
לקרוא לשבויים דרור ולאסורים פקחקה
לקרוא שנת רצון ליהוה
יען משח יהוה אותי
ולחבוש לנשברי לב
ולאסורים פקחקה

The Great Isaiah Scroll therefore gives evidence for the LXX omitting *Master*, for it too doesn't include **אדני**; it also has two divergences from the Masoretic (bar spelling alternatives): including **ו**/and before **לחבוש**/to bring good news (which also has the *plene* rather than *defective* spelling), and instead of having a split word **פקח־קה**, it has it as one **פקחקה**. Most take this as an “intensive” form of the verb **פקח**, which means *opening*, so with the repetition of the last two consonants (**פקחקות**), we get a meaning of *completely opening*. As **פקח** is mainly used with the opening of the eyes, this would account for why the LXX, and then the GNT, translate **ולאסורים פקחקה** as *and recovery of sight to the blind*. We'll come back to this in a moment.

The other manuscripts among the Dead Sea Scrolls give some other alternative readings as well. Instead of יהוה or אדני יהוה, 1QIsa^b gives יהוה אלהים meaning *Yahweh God*. 4QIsa^m may support the Masoretic, having extant אד[ני] יהוה, however whether it had יהוה or something else afterwards is not able to be determined. Finally, 1QIsa^b has פקחקה, which most certainly looks like the intensive form of the verb פקח. However, Gesenius remarks that *[it] is an evident mistake due to dittography; read פקח as in 42:7*.¹⁸⁹⁶ He was writing this in the mid-19th Century CE, so unfortunately he didn't have the knowledge we now have regarding the DSS. Nevertheless, it doesn't mean he wasn't wrong; it was an early error which wasn't completely understood by those that copied the error (hence the three alternative forms of it).

How do we account for the LXX and GNT understanding ולאסורים as meaning *and to the blind* though? The word אסר is quite common, and occurs three other times in Isaiah, and one of these (49:9) is exactly like the Hebrew seen in Isaiah 61:1. Checking this in the LXX, the translator translated it as τοὺς ἐν δεσμοῖς/*to those in chains*. So it's not like the translator didn't know the word. The DSS showed that the LXX, rather than being a "free" translation, is actually quite a literal translation (so much so that an *Interlinear Paradigm* hypothesis has been championed in recent years, meaning that some scholars believe the LXX was at first an interlinear translation used to help in bilingual study of the Hebrew), so another option is to be proposed: all our extant Hebrew manuscripts repeat a corruption in Isaiah 61:1 quite early on, with the LXX providing the original reading. This can be retroverted into a Hebrew Vorlage for the LXX translation: ולעורים פקה. This easily accounts for the corrupt Hebrew reading ולאסורים פקחקה; the interchange of א and ע is quite common in Hebrew (see the numerous footnotes above for evidence of this); dittography also occurs quite frequently (again, footnotes above); and לאורים would be understood as meaning *to the Uriym* (Ezra 2:67; Neh 7:65), so a change to לאסורים would help the text make sense.

The above proposal makes sense out of all the evidence we have. Rather than being a "free" translation, the LXX can effectively assist in determining the original form of the Hebrew text.¹⁸⁹⁷

There is one final thing to account for. The GNT includes an extra phrase not seen in the Hebrew manuscripts or the LXX: *to send out those who are oppressed in liberty*. Was Luke adding some extra words for a theological stance? As the other quotes in Luke from the Tanakh don't diverge so much from either the Hebrew or the LXX, we must find the answer somewhere else. It just so happens that these exact words are found in LXX Isaiah 58:6, where most commentators argue that Luke has interpolated 58:6 here, because he's quoting it from memory. But again, there is nowhere else in Luke (or Acts) where such happens. There's no proof then that Luke was as free as he evidently is here. To explain all this, the evidence would point towards a different Greek or

¹⁸⁹⁶ Gesenius' *Hebrew Grammar*, §84B.n; pp 234.

¹⁸⁹⁷ I also comment that the LXX contains the original reading of a text in the notes above. See footnotes 147, 148, 793, 816 and 869.

Hebrew version that was available to Luke that contained these differences. The DSS indicate that it is likely that the Synagogues will have had Tanakh scrolls with their own variants in. It wouldn't be unusual for a phrase from one place to be repeated in another.

Therefore, as is evident, the Textual Criticism of the Tanakh has lots of hurdles to jump over. It isn't as easy as pointing to one manuscript family as the one that contains the original readings. The more manuscripts we have, the more variants we have. But with this, we are able to get closer to the original writings than we have ever done so previously since they were written.

It is a testament to the copyists, whatever their nationality or theological stance, that we even have these manuscripts at all.